

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU

Kanun Numarası : 5520
Kabul Tarihi : 13/6/2006
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 21/6/2006 Sayı : 26205
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 45

BİRİNCİ KISIM

Mükellefiyet

BİRİNCİ BÖLÜM

Konu ve Mükellefler

Verginin konusu

MADDE 1- (1) Aşağıda sayılan kurumların kazançları, kurumlar vergisine tâbidir:

- Sermaye şirketleri.
- Kooperatifler.
- İktisadî kamu kuruluşları.
- Dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler.
- İş ortaklıkları.

(2) Kurum kazancı, gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluşur.

Mükellefler

MADDE 2- (1) Sermaye şirketleri: 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile benzer nitelikteki yabancı kurumlar sermaye şirkettir. Bu Kanunun uygulanmasında, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tâbi fonlar ile bu fonlara benzer yabancı fonlar sermaye şirketi sayılır.

(2) Kooperatifler: 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa veya özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler ile benzer nitelikteki yabancı kooperatifleri ifade eder.

(3) İktisadî kamu kuruluşları: Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup, faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler iktisadî kamu kuruluşudur.

(4) Yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup, bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler, iktisadî kamu kuruluşu gibi değerlendirilir.

(5) Dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler: Dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler ile benzer nitelikteki yabancı işletmeler, dernek veya vakıfların iktisadî işletmeleridir. Bu Kanunun uygulanmasında sendikalar dernek; cemaatler ise vakıf

sayılır.

(6) İktisadî kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerini etkilemez. Mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesi bunların iktisadî niteliğini değiştirmez.

(7) İş ortaklıkları: Yukarıdaki fıkralarda yazılı kurumların kendi aralarında veya şahıs ortaklıkları ya da gerçek kişilerle, belli bir işin birlikte yapılmasını ortaklaşa yüklenmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklardan bu şekilde mükellefiyet tesis edilmesini talep edenler iş ortaklıklarıdır. Bunların tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini etkilemez.

Tam ve dar mükellefiyet

MADDE 3- (1) Tam mükellefiyet: Kanunun 1 inci maddesinde sayılı kurumlardan kanunî veya iş merkezi Türkiye'de bulunanlar, gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında elde ettikleri kazançların tamamı üzerinden vergilendirilirler.

(2) Dar mükellefiyet: Kanunun 1 inci maddesinde sayılı kurumlardan kanunî ve iş merkezlerinin her ikisi de Türkiye'de bulunmayanlar, sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançları üzerinden vergilendirilirler.

(3) Dar mükellefiyette kurum kazancı, aşağıdaki kazanç ve iratlardan oluşur:

a) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun Türkiye'de iş yeri olan veya daimî temsilci bulunduran yabancı kurumlar tarafından bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerden elde edilen ticarî kazançlar (Bu şartları taşıyabilir bile kurumların ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları malları Türkiye'de satmaksızın yabancı ülkelere göndermelerinden doğan kazançlar, Türkiye'de elde edilmiş sayılmaz. Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının ya da her ikisinin Türkiye'de olması veya satış sözleşmesinin Türkiye'de yapılmasıdır.).

b) Türkiye'de bulunan ziraî işletmeden elde edilen kazançlar.

c) Türkiye'de elde edilen serbest meslek kazançları.

ç) Taşınır ve taşınmazlar ile hakların Türkiye'de kiralanmasından elde edilen iratlar.

d) Türkiye'de elde edilen menkul sermaye iratları.

e) Türkiye'de elde edilen diğer kazanç ve iratlar.

(4) Bu maddede belirtilen kazanç veya iratlar ile gelir unsurlarının Türkiye'de elde edilmesi ve Türkiye'de daimî temsilci bulundurulması konularında, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(5) Kanunî merkez: Vergiye tâbi kurumların kuruluş kanunlarında, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde, tüzüklerinde, ana statülerinde veya sözleşmelerinde gösterilen merkezdir.¹

(6) İş merkezi: İş bakımından işlemlerin fiilen toplandığı ve yönetildiği merkezdir.

¹ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkrafta yer alan "kanunlarında," ibaresinden sonra gelmek üzere "Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde," ibaresi eklenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Muafiyet ve İstisnalar

Muafiyetler

MADDE 4- (1) Aşağıda sayılan kurumlar, kurumlar vergisinden muaftır:

a) Kamu idare ve kuruluşları tarafından tarım ve hayvancılığı, bilimi, fennî ve güzel sanatları öğretmek, yaymak, geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla işletilen okullar, okul atölyeleri, konservatuvarlar, kütüphaneler, tiyatrolar, müzeler, sergiler, numune fidanlıkları, tohum ve hayvan geliştirme ve üretme istasyonları, yarış yerleri, kitap, gazete, dergi yayınevleri ve benzeri kuruluşlar.

b) Kamu idare ve kuruluşları tarafından genel insan ve hayvan sağlığını korumak ve tedavi amacıyla işletilen hastane, klinik, dispanser, sanatoryum, huzurevi, çocuk bakımevi, hayvan hastanesi ve dispanseri, hayvan bakımevi, veteriner bakteriyoloji, seroloji, distofajin kuruluşları ve benzeri kuruluşlar. **(Ek cümle: 23/7/2010-6009/43 md.)** (Bunlardan sağlık hizmeti sunanların teşhis ve tedaviye yönelik olarak birbirlerine yapacakları mal ve hizmet satışları ile Sağlık Bakanlığına bağlı hastane, klinik, dispanser, sanatoryum gibi kurum ve kuruluşların yapacağı Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemleri bu muafiyeti ortadan kaldırmaz.)²

c) Kamu idare ve kuruluşları tarafından sosyal amaçlarla işletilen şefkat, rehin ve yardım sandıkları, sosyal yardım kurumları, yoksul aşevleri, ceza ve infaz kurumları ile tutukevlerine ait işyurtları, darülaceze atölyeleri, öğrenci yurtları, pansiyonları ve benzeri kuruluşlar.

ç) Kamu idare ve kuruluşları tarafından yetkili idarî makamların izniyle açılan yerel, ulusal veya uluslararası nitelikteki sergiler, fuarlar ve panayırılar.

d) Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait olup sadece kamu görevlilerine hizmet veren, kâr amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan kreş ve konukevleri ile askerî kışlalardaki kantinler.

e) Kanunla kurulan emekli ve yardım sandıkları ile sosyal güvenlik kurumları.

f) Yaptıkları iş veya hizmet karşılığında resim ve harç alan kamu kuruluşları.

g) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile Özelleştirme Fonu, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve Şans oyunları lisans veya işletim hakkının hasılatın belli oranında hesaplanan pay karşılığında verilmesi halinde bu hakkı devralan kurumlar hariç olmak üzere, 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan ilgili kurum ve kuruluşlar.³

² 6/4/2011 tarihli ve 6225 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle, bu bentte yer alan “mal ve hizmet satışları” ibaresi “mal ve hizmet satışları ile Sağlık Bakanlığına bağlı hastane, klinik, dispanser, sanatoryum gibi kurum ve kuruluşların yapacağı Gelir Vergisi Kanununun 70 nci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemleri” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

³ 18/2/2009 tarihli ve 5838 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle; bu bentte yer alan “Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü.” ibaresi “Şans oyunları lisans veya işletim hakkının hasılatın belli oranında hesaplanan pay karşılığında verilmesi halinde bu hakkı devralan kurumlar hariç olmak üzere, 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların

h) Kuruluşlarındaki amaca uygun işlerle sınırlı olmak şartıyla, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ile askerî fabrika ve atölyeler.

i) İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen;

1) Kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri,

2) Belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri,

3) Kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezbahalar.

i) Köyler veya köy birlikleri tarafından köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla işletilen hamam, çamaşırhane, değirmen, soğuk hava deposu ve bağlı oldukları il sınırı içinde faaliyette bulunmaları şartıyla yolcu taşıma işletmeleri ile köylere veya köy birliklerine ait tarım işletmeleri.

j) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş spor kulüplerinin idman ve spor faaliyetlerinde bulunan iktisadî işletmeleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler.

k) Tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç olmak üzere, ana sözleşmelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden pay verilmemesi, yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması ve sadece ortaklarla iş görülmesine (...) ⁴ ilişkin hükümler bulunup, bu hükümlere fiilen uyan kooperatifler ile bu kayıt ve şartlara ek olarak kuruluşundan inşaatın bitim tarihine kadar yönetim ve denetim kurullarında, söz konusu inşaat işlerini kısmen veya tamamen üstlenen gerçek kişilerle tüzel kişi temsilcilerine veya Kanunun 13 üncü maddesine göre bunlarla ilişkili olduğu kabul edilen kişilere veya yukarıda sayılanlarla işçi ve işveren ilişkisi içinde bulunanlara yer vermeyen ve yapı ruhsatı ile arsa tapusu kooperatif tüzel kişiliği adına tescil edilmiş olan yapı kooperatifleri. **(Ek parantez içi hüküm: 28/11/2017-7061/88 md.)** ⁽¹⁾ (Kooperatiflerin ortakları dışındaki kişilerle yaptıkları işlemler ile kooperatif ana sözleşmesinde yer almayan konularda ortakları ile yaptıkları işlemler “ortak dışı” işlemlerdir. Kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, teçhizat, taşıt ve benzeri amortismanı tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları ile yapı kooperatiflerinin kendilerine ait arsalarını kat karşılığı vererek her bir hisse için bir işyeri veya konut elde etmeleri ortak dışı işlem sayılmaz. Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edilir. Kooperatiflerin, iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının muafiyete etkisi yoktur. Ortak dışı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.)

Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan ilgili kurum ve kuruluşlar.” şeklinde değiştirilmiş ve aynı Kanunun 33 üncü maddesiyle bu ibarenin 1/1/2009 tarihinden geçerli olmak üzere uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

⁴ 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 88 inci maddesi ile bu bentte yer alan parantez içi hüküm yürürlükten kaldırılmış ve bendin sonuna parantez içi hüküm eklenmiş olup aynı Kanunun 123 üncü maddesi uyarınca söz konusu değişiklikler 1/1/2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1) **(Değişik: 23/7/2010-6009/43 md.)** Yabancı ülkeler veya uluslararası finans kuruluşları ile yapılan malî ve teknik işbirliği anlaşmaları çerçevesinde yalnızca kredi teminatı sağlamak üzere kurulmuş olup bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları teminat sorumluluk fonlarına ekleyen ve sahip oldukları fonları ortaklarına dağıtmaksızın, kredi sağlayan banka ve kuruluşlara yatıran kurumlar.

m) Münhasıran bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar (Bunların vergi muafiyetinden yararlanmasına ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar Maliye Bakanlığınca belirlenir.).

n) Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin alt yapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların; arsa, elektrik, gaz, buhar ve su gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce birlikte oluşturulan ve kazancının tamamını bu yerlerin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanan iktisadî işletmeler.

o) **(Ek: 3/4/2013-6456/42 md.)** 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7/A maddesine göre kurulan ve tamamı Hazine Müsteşarlığına ait olan varlık kiralama şirketleri.

ö) **(Ek: 15/7/2016-6728/55 md.) (Mülga:21/3/2018-7103/74 md.)**

p) **(Ek:4/11/2021-7341/12 md.)** 18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 18 inci maddesi kapsamında ihracatçılar lehine münhasıran ihracat kredileri için kefalet vermek amacıyla kurulan kurumlar.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usuller Maliye Bakanlığınca belirlenir.

İstisnalar⁵

MADDE 5- (1) Aşağıda belirtilen kazançlar, kurumlar vergisinden müstesnadır:

a) **(Değişik: 31/5/2012-6322/34 md.)** Kurumların;

1) Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından elde ettikleri kazançlar,

2) Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun kârına katılma imkânı veren kurucu senetleri ile diğer intifa senetlerinden elde ettikleri kâr payları,

3) Tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları ve katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler ile bu fonların katılma paylarının 213 sayılı Vergi

⁵ 14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle bu maddenin birinci fıkrasının; (a) bendinin; (3) numaralı alt bendinde yer alan “ile katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler.” ibaresi “ve katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler ile bu fonların katılma paylarının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 279 uncu maddesi kapsamında değerlendirilmesinden kaynaklanan değer artış kazançları,” şeklinde değiştirilmiş olup aynı fıkranın (e) bendinin; birinci paragrafında yer alan “kısmı ile aynı süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançların %50’lik” ibaresi, beşinci paragrafının ilk cümlesindeki “taşınmazlar,” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve altıncı paragrafında yer alan “Menkul kıymet veya taşınmaz ticareti ve kiralınmasıyla” ibaresi “Menkul kıymet ticaretiyle” şeklinde değiştirilmiştir.

Usul Kanununun 279 uncu maddesi kapsamında değ erlenmesinden kaynaklanan değ er artış kazanç ları,⁶

4) (Ek:19/1/2022-7351/14 md.) (Mül ga: 14/7/2023-7456/19 md.)

5) (Ek:8/4/2022-7394/22 md.) (Mül ga: 14/7/2023-7456/19 md.)

(Değ iş ik son cüm le:14/7/2023-7456/19 md.) Diğ er yatırım fonu katılma payları ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz.

b) Kanunî ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan anonim ve limited şirket niteliğindeki şirketlerin sermayesine iştirak eden kurumların, bu iştiraklerinden elde ettikleri aşağ ıdaki şartları taşıyan iştirak kazanç ları;

1) İştirak payını elinde tutan şirketin, yurt dış ı iştirakin ödenmiş sermayesinin en az % 10’una sahip olması,

2) Kazancın elde edildiğ i tarih itibarıyla iştirak payının kesintisiz olarak en az bir yıl süreyle elde tutulması (Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle veya yurt dış ı iştirakin iç kaynaklarından yapılan sermaye artırımları nedeniyle elde edilen iştirak payları için sahip olunan eski iştirak paylarının elde edilme tarihi esas alınır.),

3) Yurt dış ı iştirak kazancının kâr payı dağıtımına kaynak olan kazanç lar üzerinden ödenen vergiler dahil iştirak edilen kurumun faaliyette bulunduğ u ÷lke vergi kanunları uyarınca en az % 15 oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması; iştirak edilen şirketin esas faaliyet konusunun, finansal kiralama dahil finansman temini veya sigorta hizmetlerinin sunulması ya da menkul kıymet yatırımı olması durumunda, iştirak edilen kurumun faaliyette bulunduğ u ÷lke vergi kanunları uyarınca en az Türkiye’de uygulanan kurumlar vergisi oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması,

4) İştirak kazancının, elde edildiğ i hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmesi.

Yurt dış ındaki inşaat, onarım, montaj işleri ve teknik hizmetlerin yapılabilmesi için ilgili ÷lke mevzuatına göre ayrı bir şirket kurulmasının zorunlu olduğ u durumlarda, özel amaç için kurulduğ unun ana sözleşmelerinde belirtilmesi ve fiilen bu amaç dış ında faaliyetinin bulunmaması şartıyla, söz konusu şirketlere iştirak edilmesinden elde edilen kazanç lar için bu bentte belirtilen şartlar aranmaz.

Bu bent uyarınca vergi yükü, kanunî veya iş merkezinin bulunduğ u ÷lkede ilgili dönemde tahakkuk eden ve kâr payı dağıtımına kaynak olan kazanç lar üzerinden ödenen vergiler dahil olmak üzere toplam gelir ve kurumlar vergisi benzeri verginin, bu dönemde elde edilen toplam dağıtılabılır kurum kazancı ile tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi toplamına oranlanması suretiyle tespit edilir.

c) Kazancın elde edildiğ i tarih itibarıyla aralıksız en az bir yıl süreyle nakit varlıklar dış ında kalan aktif toplamının % 75 veya daha fazlası, kanunî veya iş merkezi Türkiye’de

⁶ 8/4/2022 tarihli ve 7394 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle bu alt bentlerde yer alan “kâr payları” ibareleri “kâr payları ile katılma paylarının fona iadesinden doğ an gelirler” şeklinde değ iş tirilmiş tir.

bulunmayan anonim veya limited şirket niteliğindeki şirketlerin her birinin sermayesine en az % 10 oranında iştirakten oluşan tam mükellefiyete tâbi anonim şirketlerin, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan yurt dışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kurum kazançları.

ç) Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibarî değeri aşan kısmı.

d) Türkiye’de kurulu;

1) Menkul kıymetler yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

2) Portföyü Türkiye’de kurulu borsalarda işlem gören altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

3) Girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

4) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları, (Esas faaliyet konusu itibarıyla gayrimenkul, gayrimenkul projeleri ve gayrimenkule dayalı haklardan oluşan portföyü işletmek amacıyla kurulanlar dışında kalanların kazançları hariç)⁷

5) Emeklilik yatırım fonlarının kazançları,

6) Konut finansmanı fonları ile varlık finansmanı fonlarının kazançları.

e) **(Değişik birinci cümle: 28/11/2017-7061/89 md.)** Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri, rüçhan hakları ve bu fıkranın (a) bendi kapsamında istisna kazançlarına kaynak oluşturan yatırım fonlarının katılma paylarının satışından doğan kazançların %75’lik kısmı. **(Ek hüküm: 13/2/2011-6111/90 md.) (Mülga parantez içi hüküm: 15/7/2016-6728/56 md.) (...).**⁸

Bu istisna, satışın yapıldığı dönemde uygulanır ve satış kazancının istisnadan yararlanan kısmı satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar pasifte özel bir fon hesabında tutulur. Ancak satış bedelinin, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi şarttır. Bu süre içinde tahsil edilmeyen satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır.

İstisna edilen kazançtan beş yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilen veya işletmeden çekilen ya da dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılan kısım için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Aynı süre içinde işletmenin tasfiyesi (bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünmeler hariç) halinde de bu hüküm uygulanır.

Bedelsiz olarak veya rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibarî değeriyle elde edilen

⁷ 8/4/2022 tarihli ve 7394 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle bu alt bende “(Esas faaliyet konusu itibarıyla gayrimenkul, gayrimenkul projeleri ve gayrimenkule dayalı haklardan oluşan portföyü işletmek amacıyla kurulanlar dışında kalanların kazançları hariç)” ibaresi eklenmiştir.

⁸ 8/4/2022 tarihli ve 7394 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle bu alt bentte yer alan “ve rüçhan haklarının” ibaresi “, rüçhan hakları ve bu fıkranın (a) bendi kapsamında istisna kazançlarına kaynak oluşturan yatırım fonlarının katılma paylarının” şeklinde değiştirilmiştir.

hisse senetlerinin elde edilme tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin elde edilme tarihi esas alınır.

(Değişik beşinci paragraf: 15/7/2016-6728/56 md.) Devir veya bölünme suretiyle devralınan iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satışında aktifte bulundurma sürelerinin hesabında, devir olunan veya bölünen kurumda geçen süreler de dikkate alınır. **(Mülga cümle: 14/7/2023-7456/19 md.)**

Menkul kıymet ticaretiyle uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

f) Bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine borçları nedeniyle kanunî takibe alınmış veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna borçlu durumda olan kurumlar ile bunların kefillerinin ve ipotek verenlerin sahip oldukları taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının, bu borçlara karşılık bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine veya bu Fona devrinden sağlanan hasılatın bu borçların tasfiyesinde kullanılan kısmına isabet eden kazançların tamamı ile bankaların, finansal kiralama ya da finansman şirketlerinin bu şekilde elde ettikleri söz konusu kıymetlerden taşınmazların (6361 sayılı Kanun kapsamında yapılan finansal kiralama işlemlerinde kiracının temerrüdü sebebiyle kanuni takipteki finansal kiralama alacakları karşılığında tarafların karşılıklı mutabakatıyla kiralayanın her türlü tasarruf hakkını devraldığı finansal kiralama konusu taşınmazlar dâhil) satışından doğan kazançların %50'lik, diğerlerinin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı.⁹

g) Kurumların yurt dışında bulunan iş yerleri veya daimî temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri aşağıdaki şartları taşıyan kurum kazançları;

- 1) Bu kazançların, doğduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az % 15 oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması,
- 2) Kazançların elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması,
- 3) Ana faaliyet konusu, finansal kiralama dahil finansman temini, sigorta hizmetlerinin

⁹ 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 89 uncu maddesiyle, bu bentte yer alan “Bankalara borçları” ibaresi “Bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine borçları” şeklinde, “bankalara veya” ibaresi “bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine veya” şeklinde değiştirilmiş ve aynı bende “bankaların” ibaresinden sonra gelmek üzere “, finansal kiralama ya da finansman şirketlerinin” ibaresi eklenmiş ve “söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı” ibaresi “söz konusu kıymetlerden taşınmazların (6361 sayılı Kanun kapsamında yapılan finansal kiralama işlemlerinde kiracının temerrüdü sebebiyle kanuni takipteki finansal kiralama alacakları karşılığında tarafların karşılıklı mutabakatıyla kiralayanın her türlü tasarruf hakkını devraldığı finansal kiralama konusu taşınmazlar dâhil) satışından doğan kazançların %50'lik, diğerlerinin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı” şeklinde değiştirilmiş olup, 7061 sayılı Kanunun 123 üncü maddesiyle; bu bentte yer alan “Bankalara borçları”, “bankalara veya” ibarelerine yönelik değişiklik ile “söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı” ibaresine yönelik değişikliğin parantez içi hükmünün, “bankaların” ibaresinden sonra eklenen hükmün 1/1/2018 tarihinde yürürlüğe girmesi hükmü altına alınmıştır.

sunulması veya menkul kıymet yatırımı olan kurumlarda, bu kazançların doğduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az Türkiye’de uygulanan kurumlar vergisi oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması.

Bu bent uyarınca toplam vergi yükü, birinci fıkranın (b) bendindeki tanıma göre tespit edilir.

h) Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanarak Türkiye’de genel sonuç hesaplarına intikal ettirilen kazançlar.

I) Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okulları, özel kreş ve gündüz bakımevleri ile Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usuller çerçevesinde beş hesap dönemi itibarıyla elde edilen kazançlar (İstisna, belirtilen okulların, kreş ve gündüz bakımevlerinin ve rehabilitasyon merkezlerinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren başlar.).¹⁰¹¹

i) **(Değişik birinci cümle: 28/11/2017-7061/89 md.)**¹² Kooperatif ortaklarının yönetim gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan harcanmayarak iade edilen kısımlar ile tüketim kooperatiflerinin, ortaklarının kişisel ve ailevi gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların değerine göre hesapladıkları risturnlar.

Bu risturnların ortaklara dağıtımı, kâr dağıtımı sayılmaz. Risturnun nakden veya aynı değerde mal ile ödenmesi istisnanın uygulanmasına engel değildir.

Ortaklardan başka kimselerle yapılan işlemlerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan işlemlerden doğan kazançlar hakkında risturnlara ilişkin istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan ayrılmasında, ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan oranı esas alınır.

(Ek paragraf: 23/7/2010-6009/43 md.) Bu bent hükümleri, 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununa göre kurulan Birliklerin üyeleri ile yaptıkları muameleler hakkında da uygulanır.

j) **(Ek: 15/7/2016-6728/56 md.)**¹³ Her türlü taşınır ve taşınmaz malların 6361 sayılı Kanun kapsamında geri kiralama amacıyla ve sözleşme sonunda geri alınması şartıyla, kurumlar tarafından finansal kiralama şirketleri, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım

¹⁰ 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 64 üncü maddesi ile bu bentte yer alan “özel okulları” ibaresinden sonra gelmek üzere “, özel kreş ve gündüz bakımevleri” ibaresi ve aynı bendin parantez içi hükmüne “okulların” ibaresinden sonra gelmek üzere “, kreş ve gündüz bakımevlerinin” ibaresi eklenmiştir.

¹¹ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, bu bentte yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

¹² 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 123 üncü maddesi uyarınca bu değişiklik 1/1/2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹³ 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 76 ncı maddesiyle, (j) bendinin 2/8/2013 tarihinden itibaren yapılan işlemlere uygulanmak üzere 9/8/2016 tarihinde yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

bankalarına satışından doğan kazançlar ve bu kurumlarca söz konusu varlıkların devralındığı kuruma kira süresi sonunda devrinden doğan kazançlar.

İstisnadan yararlanan satış kazancı, kiracı tarafından pasifte özel bir fon hesabında tutulur ve özel fon hesabında tutulan bu tutar sadece kiracı tarafından bu varlıklar için ayrılacak amortismanların (bu varlıkların kiralayan kurumlara devrinden önce kiracıdaki net bilanço aktif değerine isabet eden amortismanlar hariç) itfasında kullanılır. İstisna edilen kazançtan herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilen veya işletmeden çekilen ya da dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılan kısım için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Kurumların tasfiyesi (bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünmeler hariç) hâlinde de bu hüküm uygulanır.

Söz konusu varlıkların,

i) Kiracı tarafından veya

ii) Kiralayan kurumlar tarafından finansal kiralama yöntemi dâhil olmak üzere (6361 sayılı Kanunda yer alan sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilememesi hâlleri hariç),

üçüncü kişi ve kurumlara satılması durumunda, kiralayan kurumlara devrinden önce bu varlıkların kiracıdaki net bilanço aktif değeri ile bu varlıklar için anılan kurumların kazancının tespitinde dikkate alınan toplam amortisman tutarı dikkate alınarak, satışı gerçekleştiren kurum nezdinde vergilendirme yapılır.

Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilememesi nedeniyle sat-kirala-geri al işleminin tekemmül etmemesi hâlinde, istisna nedeniyle kiracı adına zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

k) **(Ek: 15/7/2016-6728/56 md.)** Her türlü varlık ve hakların, kaynak kuruluşlarca, kira sertifikası ihracı amacıyla ve sözleşme sonunda geri alınması şartıyla varlık kiralama şirketlerine satışı ile varlık kiralama şirketlerince bu varlıkların devralındığı kuruma satışından doğan kazançlar.

İstisnadan yararlanan satış kazancı, kaynak kuruluş tarafından pasifte özel bir fon hesabında tutulur ve özel fon hesabında tutulan bu tutar sadece kaynak kuruluş tarafından varlık kiralama şirketinden devralındığı tarihten itibaren bu varlıklar için ayrılacak amortismanların (bu varlıkların varlık kiralama şirketine devrinden önce kaynak kuruluşdaki net bilanço aktif değerine isabet eden amortismanlar hariç) itfasında kullanılır. İstisna edilen kazançtan herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilen veya işletmeden çekilen ya da dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılan kısım için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Kurumların tasfiyesi (bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünmeler hariç) hâlinde de bu hüküm uygulanır.

Söz konusu varlıkların, kaynak kuruluş tarafından üçüncü kişi ve kurumlara satılması durumunda, varlık kiralama şirketine devrinden önce bu varlıkların kaynak kuruluşdaki net bilanço aktif değeri ile bu varlıklar için anılan kurumların kazancının tespitinde dikkate alınan toplam amortisman tutarı dikkate alınarak kaynak kuruluş nezdinde vergilendirme yapılır.

Söz konusu varlıkların varlık kiralama şirketleri tarafından üçüncü kişi ve kurumlara satılması durumunda ise varlık kiralama şirketlerinin bu satış işleminden doğan kazançları varlık kiralama şirketleri nezdinde kurumlar vergisine tabi tutulur ve istisna uygulaması dolayısıyla kaynak kuruluş adına zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

(2) Bu maddedeki istisnaların uygulanmasına ilişkin usulleri tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(3) **(Değişik: 9/3/2023-7440/20 md.)** Kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmez. Şu kadar ki iştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri, Kanunun 19 uncu maddesi kapsamında yapılan devir işlemleri sonrasına isabet edenler de dâhil olmak üzere, kurum kazancından indirilebilir.

Yabancı fon kazançlarının vergilendirilmesi

MADDE 5/A-(Ek: 31/5/2012-6322/35 md.)

(1) Bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen yabancı fonların, Sermaye Piyasası Kurulunca verilen portföy yöneticiliği yetki belgesine sahip tam mükellef şirketler aracılığıyla, organize bir borsada işlem görsün veya görmesin her türlü menkul kıymet ve sermaye piyasası aracı, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi, varant, döviz, emtiaya dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi, kredi ve benzeri finansal varlıklar ve kıymetli maden borsalarında yapılan emtia işlemlerinden elde ettikleri kazançları nedeniyle, aşağıdaki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde portföy yöneticiliği yapanlar; söz konusu fonlar için daimi temsilci, bunların işyerleri de bu fonların işyeri veya iş merkezi sayılmaz. Bu kazançlar için beyanname verilmez, diğer kazançlar nedeniyle beyanname verilmesi halinde bu kazançlar beyannameye dahil edilmez.

a) Fon adına tesis edilen işlemlerin portföy yöneticiliği yapan şirketin mutlak faaliyetleri arasında yer alan işlemlerden olması.

b) Portföy yöneticiliği yapan şirketin ticari, hukuki ve finansal özellikleri dikkate alındığında, yabancı fon ile arasındaki ilişkinin, emsale uygun koşullarda birbirlerinden bağımsız olarak faaliyet gösteren kişilerdeki gibi olması.

c) Portföy yöneticiliği yapan şirket tarafından, verilen hizmet mukabilinde emsallere uygun bedel alınması ve transfer fiyatlandırması raporunun kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresi içerisinde Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına verilmesi.

ç) Portföy yöneticiliği yapan şirketin ve ilişkili olduğu kişilerin yabancı fonun kazançları üzerinde, sağladığı hizmet mukabilinde her ne ad altında olursa olsun hesaplanan bedeller düşüldükten sonra, doğrudan veya dolaylı olarak %20'den fazla hak sahibi olmaması.

(2) Birinci fıkranın (e) bendinde belirtilen transfer fiyatlandırması raporunun süresinde verilmemesi durumunda, bu raporun ilgili olduğu hesap dönemi için portföy yöneticiliği yapan şirket, fonun Türkiye'de daimi temsilcisi sayılır. Transfer fiyatlandırması raporu verilmiş olmasına rağmen portföy yöneticiliği yapan şirket ile fon arasındaki ilişkide emseline

nazaran daha düşük bedel alınması durumunda ise sadece portföy yöneticiliği yapan şirket adına transfer fiyatlandırmasına yönelik olarak gerekli tarhiyat yapılır.

(3) Portföy yöneticiliği yapan şirketin, yukarıda belirtilen şartları sağlamak kaydıyla yabancı fondaki pay sahipliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden müstesnadır. Fon kazancından portföy yöneticiliği yapan şirkete düşen kısmın hesabında, bu şirkete yönetim ücreti, teşvik, prim, performans ücreti gibi her ne nam adı altında olursa olsun ödenen ücretler dikkate alınmaz. Portföy yöneticiliği yapan şirketin ve ilişkili olduğu kişilerin yabancı fonun kazançları üzerinden doğrudan veya dolaylı olarak %20'den daha fazla hak sahibi olması halinde, ilgili fon kazançlarından bunlara isabet eden tutar genel hükümlere göre vergilendirilir.

(4) Portföy yöneticiliği yapan şirketin yabancı fondaki pay sahipliğinden doğan kazançları hariç olmak üzere; fonun katılımcı ve kurucuları arasında doğrudan veya dolaylı olarak tam mükellef gerçek kişi veya kurumların kazanç payının %5'i geçmesi durumunda, tam mükellef gerçek kişi veya kurum kurucu veya katılımcılarının tamamı portföy yöneticiliği yapan şirket tarafından Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına bildirilir. Bildirim yükümlüğünün yerine getirilmemesi ya da eksik yerine getirilmesi halinde tam mükellef gerçek kişi veya kurum kurucu veya katılımcıları adına fon işlemleri nedeniyle tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalardan portföy yöneticiliği yapan şirket müştereken ve müteselsilen sorumludur.

(5) Türkiye'de bulunan taşınmazlar, aktif büyüklüğünün %51'inden fazlası taşınmazlardan oluşan şirketlere ait hisse senetleri veya ortaklık payları veya bunlara ilişkin vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, nakdi uzlaşmayla sonuçlananlar dışında emtiaya dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, sigorta sözleşmeleri ve bunlara ilişkin vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden elde edilen kazançlar bu madde kapsamına girmez.

(6) Bu maddede düzenlenen kazanç istisnasının, söz konusu fonların Türkiye kaynaklı gelirleri üzerinden yapılacak vergi kesintilerine şümulü yoktur.

(7) Bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi ile üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan oranları sıfıra kadar indirmeye veya iki katına kadar artırmaya, beşinci fıkrasında yer alan oranı yarisına kadar indirmeye veya %50'sine kadar artırmaya Cumhurbaşkanı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.¹⁴

Sınai mülkiyet haklarında istisna

MADDE 5/B-(Ek: 6/2/2014-6518/82 md.)

(1) Türkiye'de gerçekleştirilen araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan buluşların;

- a) Kiralanması neticesinde elde edilen kazanç ve iratların,
- b) Devri veya satışı neticesinde elde edilen kazançların,

¹⁴ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkarda yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

c) Türkiye’de seri üretime tabi tutularak pazarlanmaları hâlinde elde edilen kazançların,

ç) Türkiye’de gerçekleştirilen üretim sürecinde kullanılması sonucu üretilen ürünlerin satışından elde edilen kazançların patentli veya faydalı model belgeli buluşa atfedilen kısmının,

% 50’si kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu istisna, buluşa yönelik hakların ihlal edilmesi neticesinde elde edilen gelirler ile buluş nedeniyle alınan sigorta veya diğer tazminatlar için de uygulanır.

(2) İstisnanın uygulanabilmesi için;

a) İstisna uygulamasına konu buluşun, 24/6/1995 tarihli ve 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname veya 22/12/2016 tarihli ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında patent veya faydalı model belgesi verilerek koruma altına alınan buluşlar arasında yer alması ve buluşa ilişkin incelemeli sistem ile patent veya araştırma raporu sonucunda faydalı model belgesi alınması,¹⁵

b) İstisna uygulamasından yararlanabilecek kişilerin, 551 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde veya 6769 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen nitelikleri taşıması ve bu kişilerin patentli veya faydalı model belgeli buluşu geliştirme yetkisini haiz bulunması şartıyla, patent veya faydalı model belgesinin sahibi ya da patent veya faydalı model belgesi üzerinde tek el niteliğinde özel bir ruhsata sahip olması,⁽¹¹⁾

c) **(Mülga: 15/7/2016-6728/57 md.)**

gerekmektedir.

(3) **(Değişik: 15/7/2016-6728/57 md.)** İstisna uygulamasına patent veya faydalı model belgesinin verildiği tarihten itibaren başlanır ve ilgili patent veya faydalı model belgesi için sağlanan koruma süresi aşılmamak kaydıyla bu istisnadan yararlanılabilir. Buluşun üretim sürecinde kullanılması sonucu üretilen ürünlerin satışından elde edilen kazançların, patentli veya faydalı model belgeli buluşa atfedilen kısmı, ayrıştırılmak suretiyle transfer fiyatlandırması esaslarına göre tespit edilir.

(4) Bu madde gelir vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

(5) İstisna uygulamasının kesinti suretiyle alınan vergilere şümulü yoktur. Ancak, bu madde kapsamında istisnadan yararlanılan serbest meslek kazançları ile gayrimenkul sermaye iratları üzerinden yapılacak vergi kesintisi % 50 oranında indirimli uygulanır. Kazanç ve iradı kesinti yoluyla vergilenen ve beyanname vermesi gerekmeyen mükellefler için indirimli vergi kesintisi en fazla 5 yıl süre ile uygulanır.

(6) Bu madde kapsamında istisna uygulamasından yararlanan mükellefler, 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında yer alan istisna uygulamasından ayrıca yararlanamaz.

¹⁵ 18/1/2019 tarihli ve 7162 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle (a) bendine “Kanun Hükmünde Kararname” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya 22/12/2016 tarihli ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu” ibaresi ve (b) bendine “2 nci maddesinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya 6769 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde” ibaresi eklenmiştir.

(7) **(Değişik: 15/7/2016-6728/57 md.)** Birinci ve beşinci fıkralarda yer alan %50 oranını ayrı ayrı ya da birlikte sifra kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya, bu oranları sektörler ile birinci fıkra da yer alan gelir, kazanç ve iratlar itibarıyla ya da patent veya faydalı model belgesine göre farklılaştırmaya, tekrar kanuni seviyesine indirmeye, beşinci fıkra da yer alan süreyi bir yıla kadar indirmeye, tekrar kanuni seviyesine kadar çıkarmaya Cumhurbaşkanı; üçüncü fıkra da yer alan transfer fiyatlandırması suretiyle ayırıştırma yöntemi yerine satış, hasılat, gider, harcama, maliyet veya benzeri unsurları dikkate alarak kazancın ayırıştırılmasında basitleştirilmiş yöntemler tespit etmeye ve bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.¹⁶

İKİNCİ KISIM

Tam Mükellefiyet Esasında Verginin Tarhı ve Ödenmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Matrahın Tayini

Safi kurum kazancı

MADDE 6- (1) Kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

(2) Safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır. Ziraî faaliyetle uğraşan kurumların bu faaliyetinden doğan kazançlarının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun 59 uncu maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınır.

(3) **(Ek:8/4/2022-7394/23 md.)** 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesi uyarınca sermayenin tamamlanmasına karar verilen şirketin ortakları tarafından zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda aktarılan tutarlar kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaz.

Kontrol edilen yabancı kurum kazancı

MADDE 7- (1) Tam mükellef gerçek kişi ve kurumların doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kâr payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kurum kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın aşağıdaki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde, Türkiye'de kurumlar vergisine tâbidir:

a) İştirakin toplam gayrisafi hasılatının % 25 veya fazlasının faaliyet ile orantılı sermaye, organizasyon ve eleman istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşması.

b) Yurt dışındaki iştirakin ticarî bilanço kârı üzerinden % 10'dan az oranda gelir ve

¹⁶ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması.

c) Yurt dışında kurulu iştirakin ilgili yıldaki toplam gayrisafi hasılatının 100.000 YTL karşılığı yabancı parayı geçmesi.

(2) Birinci fıkrada yer alan toplam vergi yükü, Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendindeki tanıma göre tespit edilir.

(3) Kontrol oranı olarak, ilgili hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte sahip olunan en yüksek oran dikkate alınır.

(4) Birinci fıkradaki şartların gerçekleşmesi durumunda yurt dışında kurulu iştirakin elde etmiş olduğu kâr, yurt dışı iştirakin hesap döneminin kapandığı ayı içeren hesap dönemi itibarıyla tam mükellef kurumların, kurumlar vergisi matrahına hisseleri oranında dahil edilir.

(5) Bu maddeye göre Türkiye’de vergilenmiş kazancın yurt dışındaki kurum tarafından sonradan dağıtılması durumunda, elde edilen kâr paylarının vergilenmemiş kısmı kurumlar vergisine tâbi tutulur.

İndirilecek giderler

MADDE 8- (1) Ticarî kazanç gibi hesaplanan kurum kazancının tespitinde, mükellefler aşağıdaki giderleri de ayrıca hasılatтан indirebilirler:

- a) Menkul kıymet ihraç giderleri.
- b) Kuruluş ve örgütlenme giderleri.
- c) Genel kurul toplantıları için yapılan giderler ile birleşme, devir, bölünme, fesih ve tasfiye giderleri.
- ç) Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde komandite ortağın kâr payı.
- d) Katılım bankalarının katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.
- e) Sigorta ve reasürans şirketlerinde bilânço gününde hükmü devam eden sigorta sözleşmelerine ait olup, aşağıda belirtilen teknik karşılıklar;

1) Muallak hasar ve tazminat karşılıkları; tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş hasar ve tazminat bedelleri veya bu hesap yapılmamışsa hasar ve tazminatın ve bunlarla ilgili tüm masrafların tahmini değerleri ile gerçekleşmiş, ancak rapor edilmemiş hasar ve tazminat bedelleri ve bunlara ilişkin masraflardan, reasürör payı düşüldükten sonra kalan tutar ile saklama payına isabet eden muallak hasar karşılığı yeterlilik farklarından oluşur.

2) Kazanılmamış prim karşılıkları; yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primlerden, komisyonlar düşüldükten sonra kalan tutarın gün esasına göre bilânço gününden sonraya sarkan kısmından, aynı esasa göre hesaplanan reasürör payının düşülmesinden sonra kalan tutardır. Ancak bu tutar, nakliyat emtia sigortalarında, yıllık primin komisyon düşüldükten sonraki tutarından şirketlerin kendi saklama paylarında kalanının % 25’ini geçemez. Kazanılmamış prim karşılığının gün esasına göre hesaplanması mümkün olmayan reasürans ve retrosesyon işlemlerinde 1/8 yöntemi uygulanabilir.

3) Hayat sigortalarında matematik karşılıklar, her sözleşme üzerinden ayrı ayrı hesaplanır. Karşılıkların, gelirleri vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlere yatırılan kısmına ait faiz ve kâr payları, giderler arasında gösterilemez.

4) (Değişik: 4/6/2008-5766/20 md.) Dengeleme karşılığı; takip eden hesap dönemlerinde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve katastrofik riskleri karşılamak üzere sadece deprem ve mühendislik sigorta branşlarında verilen deprem teminatı için hesaplanan dengeleme karşılıklarından oluşur.

5) Bir bilânço döneminde ayrılan sigorta teknik karşılıkları, ertesi bilânço döneminde aynen kâra eklenir.

Zarar mahsubu

MADDE 9- (1) Kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesinde her yıla ilişkin tutarlar ayrı ayrı gösterilmek şartıyla aşağıda belirtilen zararlar indirim konusu yapılır:

a) Beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların beyannamelerinde yer alan zararlar.

Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde devralınan kurumların devir tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararları ile 20 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında gerçekleştirilen tam bölünme işlemi sonucu bölünen kurumdaki öz sermayesinin devralınan tutarını geçmeyen ve devralınan kıymetle orantılı zararların indirilmesinde aşağıdaki şartlar ayrıca aranır:

1) Son beş yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin kanunî süresinde verilmiş olması.

2) Devralınan kurumun faaliyetine devir veya bölünmenin meydana geldiği hesap döneminden itibaren en az beş yıl süreyle devam edilmesi.

Bu şartların ihlâli halinde, zarar mahsupları nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler için vergi ziyayı doğmuş sayılır.

b) Türkiye’de kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili olanlar hariç olmak üzere, beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla yurt dışı faaliyetlerden doğan zararlar;

1) Faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre beyan edilen vergi matrahlarının zarar dahil, her yıl o ülke mevzuatına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlarca rapora bağlanması,

2) Bu raporun aslı ile tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye’deki ilgili vergi dairesine ibrazı,

halinde indirim konusu yapılır.

Denetim kuruluşlarınca hazırlanacak raporun ekinde yer alan vergi beyanlarının, bilânço ve gelir tablosunun, o ülkedeki yetkili malî makamlarca onaylanması zorunludur. Faaliyette bulunulan ülkede denetim kuruluşu olmaması halinde, her yıla ait vergi beyannamesinin, o ülke yetkili makamlarından alınan birer örneğinin mahallindeki Türk elçilik ve konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan ülkenin aynı mahiyetteki temsilcilerine onaylatılarak, aslının ve tercüme edilmiş bir örneğinin ilgili vergi dairesine ibrazı yeterlidir.

Türkiye’de indirim konusu yapılan yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi veya gider yazılması halinde, Türkiye’deki beyannameye dahil edilecek yurt dışı kazanç, mahsup veya gider yazılmadan önceki tutardır.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûlleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Diğer indirimler

MADDE 10- (1) Kurumlar vergisi matrahının tespitinde; kurumlar vergisi beyanamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından sırasıyla aşağıdaki indirimler yapılır:

a) (Mülga: 15/7/2016-6728/58 md.)

b) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17/6/1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının sözü edilen kanunlar uyarınca tespit edilen amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50’si.

c) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının % 5’ine kadar olan kısmı.¹⁷

ç) (c) bendinde sayılan kamu kurum ve kuruluşlarına bağışlanan okul, sağlık tesisi, 100 yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde 50 yatak) kapasitesinden az olmamak kaydıyla öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi ve bakım ve rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamı.¹⁸¹⁹

d) Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler ve köyler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler ile

¹⁷ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, bu bentte yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁸ 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 36 ncı maddesiyle bu bentte yer alan “rehabilitasyon merkezi” ibaresi “rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁹ 20/2/2014 tarihli ve 6525 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle bu bentte yer alan “Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının” ibaresi eklenmiştir.

bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan veya Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen ya da desteklenmesi uygun görülen;²⁰

1) Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticarî olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

2) Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarîsi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,

3) Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,

4) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,

5) Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,

6) Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirilmesi çalışmalarına,

7) Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,

8) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,

9) Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve faaliyetler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatının tedariki ile film yapımına,

10) Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültür ve sanat faaliyetlerinin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

ilişkin harcamalar ile makbuz karşılığı yapılan bağış ve yardımların % 100'ü. Cumhurbaşkanı, bölgeler ve faaliyet türleri itibarıyla bu oranı, yarısına kadar indirmeye veya kanunî seviyesine kadar getirmeye yetkilidir.⁽¹⁶⁾

e) **(Değişik: 10/9/2014-6552/92 md.)** Cumhurbaşkanınca başlatılan yardım kampanyalarına makbuz karşılığı yapılan aynı ve nakdî bağışların tamamı.²¹

²⁰ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, 10 uncu maddenin (d) bendinde yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca", "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

²¹ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, (e) bendinde yer alan "Başbakanlıkça veya Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde, (ğ) bendinin üçüncü paragrafında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde, (h) bendinde yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

f) (Ek: 16/6/2009-5904/5 md.) İktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış veya yardımların tamamı²²

g) (Ek: 31/5/2012-6322/36 md.) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10'unu aşmayan kısmı.

ğ) (Ek: 31/5/2012-6322/36 md.)⁽¹⁷⁾ Türkiye'de yerleşmiş olmayan kişilerle, işyeri, kanuni ve iş merkezi yurt dışında bulunanlara Türkiye'de verilen ve münhasıran yurt dışında yararlanılan mimarlık, mühendislik, tasarım, yazılım, tıbbi raporlama, muhasebe kaydı tutma, çağrı merkezi, ürün testi, sertifikasyon, veri saklama, veri işleme, veri analizi ve ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca belirlenen mesleki eğitim alanlarında faaliyette bulunan hizmet işletmeleri ile ilgili bakanlığın izni ve denetimine tabi olarak eğitim ve sağlık alanında faaliyet gösteren ve Türkiye'de yerleşmiş olmayan kişilere hizmet veren işletmelerin münhasıran bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazancın %50'si⁽¹⁷⁾⁽¹⁸⁾

Bu indirimden yararlanılabilmesi için fatura veya benzeri belgenin yurt dışındaki müşteri adına düzenlenmesi şarttır.

Bu bentte yer alan oranı, hizmet alanları ve kazanç tutarları itibarıyla sifıra kadar indirmeye veya %100'e kadar artırmaya Cumhurbaşkanı, bu bendin uygulanmasına ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemeye ilgili bakanlıkların görüşünü almak suretiyle Maliye Bakanlığı yetkilidir.⁽¹⁷⁾²³

h) (Ek: 6/2/2014-6518/83 md.) 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna göre kurulan korumalı işyerlerinde istihdam edilen ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engelli çalışanlar için diğer kişi ve kurumlarca karşılanan tutar dâhil yapılan ücret ödemelerinin yıllık brüt tutarının % 100'ü oranında korumalı işyeri indirimi (İndirim, her bir engelli çalışan için azami beş yıl süre ile uygulanır ve yıllık olarak indirilecek tutar, her bir engelli çalışan için asgari ücretin yıllık brüt tutarının % 150'sini aşamaz.). Bu bentte yer alan oranı, engellilik derecelerine göre % 150'ye kadar artırmaya veya tekrar kanuni oranına indirmeye Cumhurbaşkanı; bendin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görüşünü alarak Maliye Bakanlığı yetkilidir.⁽¹⁷⁾

ı) (Ek: 27/3/2015-6637/8 md.)²⁴ Finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye

²² 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 36 ncı maddesiyle bu bentte yer alan "Türkiye Kızılay Derneğine" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine" ibaresi eklenmiştir.

²³ 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 58 inci maddesi ile bu maddenin birinci paragrafında yer alan "çağrı merkezi ve veri saklama hizmeti" ibaresi "çağrı merkezi, ürün testi, sertifikasyon, veri saklama, veri işleme, veri analizi ve ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca belirlenen mesleki eğitim" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin üçüncü paragrafına "hizmet alanları" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve kazanç tutarları" ibaresi eklenmiştir.

²⁴ Bu bendin uygulanması ile ilgili 30/6/2015 tarihli ve 29402 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 26/6/2015 tarihli ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Karara bakınız.

şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından indirimden yararlanılan yıl için en son açıklanan “Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı” dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50’si.

(Ek ikinci paragraf:14/10/2021-7338/59 md.) Nakdi sermaye artışlarının, yurt dışından getirilen nakitle karşılanan kısmı için bu oran %75 olarak uygulanır.

(Değişik üçüncü paragraf: 1/7/2022-7417/49 md.) Bu indirimden, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap dönemi ile bu dönemi izleyen dört hesap dönemi için ayrı ayrı yararlanır. Bu dönemlerde sermaye azaltımı yapılması hâlinde azaltılan sermaye tutarı indirim hesaplamasında dikkate alınmaz.

Bu bent hükümlerine göre hesaplanacak indirim tutarı, nakdi sermayenin ödendiği ay kesri tam ay sayılmak suretiyle hesap döneminin kalan ay süresi kadar hesaplanır. Matrahın yetersiz olması nedeniyle ilgili dönemde indirim konusu yapılamayan tutarlar, sonraki hesap dönemlerine devreder. Bu bendin uygulanmasında sermaye şirketlerine nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklananlar dâhil olmak üzere, sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından veya bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan ya da ortaklar veya bu Kanunun 12 nci maddesi kapsamında ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artırımları, indirim hesaplamasında dikkate alınmaz.

Bu bentte yer alan oranı, şirketlerin aktif büyüklükleri, ortaklarının hukuki niteliği, çalışan personel sayıları ve yıllık net satış hasılatlarına göre veya sermayenin kullanıldığı yatırımdan elde edilen gelirlerin kurumun esas faaliyeti kapsamında olmayan faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşmasına göre ya da sermayenin kullanıldığı yatırımların teşvik belgeli olup olmadığına veyahut makine ve teçhizat veya arsa ve arazi yatırımları için sermayenin kullanıldığı alanlar itibarıyla ya da bölgeler, sektörler ve iş kolları itibarıyla ayrı ayrı sınıfa kadar indirmeye veya %100’e kadar artırmaya; halka açık sermaye şirketleri için halka açıklık oranına göre %150’ye kadar farklı uygulatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.²⁵

i) **(Ek: 16/11/2022-7421/20 md.)** 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyet kapsamında yurt dışından satın alınan malları Türkiye’ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın %50’si,

Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye’de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranı, sınıfa kadar indirmeye veya bir katına kadar

²⁵ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, bu paragrafta yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

artırmaya yetkilidir.

(2) Bağış ve yardımların nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu oluşturan mal veya hakkın maliyet bedeli veya kayıtlı değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek değeri esas alınır.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûlleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Kabul edilmeyen indirimler

MADDE 11- (1) Kurum kazancının tespitinde aşağıdaki indirimlerin yapılması kabul edilmez:

- a) Öz sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler.
- b) Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz, kur farkları ve benzeri giderler.
- c) Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazançlar.
- ç) Her ne şekilde ve ne isimle olursa olsun ayrılan yedek akçeler (Türk Ticaret Kanununa, kurumların kuruluş kanunlarına, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine, tüzüklerine, ana statülerine veya sözleşmelerine göre safi kazançlardan ayırdıkları tüm yedek akçeler ile Bankacılık Kanununa göre bankaların ayırdıkları genel karşılıklar dahil).²⁶
- d) Bu Kanuna göre hesaplanan kurumlar vergisi ile her türlü para cezaları, vergi cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri.
- e) Kanunlarla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak tespit edilen hadler saklı kalmak kaydıyla, menkul kıymetlerin itibarî değerlerinin altında ihracından doğan zararlar ile bu menkul kıymetlere ilişkin olarak ödenen komisyonlar ve benzeri her türlü giderler.
- f) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan; yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz taşıtları ile uçak, helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ve amortismanları.
- g) Sözleşmelerde ceza şartı olarak konulan tazminatlar hariç olmak üzere kurumun kendisinin, ortaklarının, yöneticilerinin ve çalışanlarının suçlarından doğan maddî ve manevî zarar tazminat giderleri.
- h) Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddî ve manevî zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.
- ı) Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerine ait ilan ve reklam giderlerinin % 50'si. Cumhurbaşkanı bu oranı % 100'e kadar artırmaya veya sıfıra kadar

²⁶ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu bentte yer alan "kanunlarına," ibaresinden sonra gelmek üzere "Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine," ibaresi eklenmiştir.

indirmeye yetkilidir.²⁷

i) (**Ek: 31/5/2012-6322/37 md.**) Kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri dışında, kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan kısmı. Belirlenecek oranı sektörler itibarıyla farklılaştırmaya Cumhurbaşkanı, bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.⁽²³⁾²⁸

j) (**Ek:8/4/2022-7394/24 md.**) 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun ek 4 üncü maddesi kapsamında hakkında reklam yasağı uygulananlara verilen reklamların giderleri.

Örtülü sermaye

MADDE 12- (1) Kurumların, ortaklarından veya ortaklarla ilişkili olan kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılır.

(2) Yukarıda belirtilen karşılaştırma sırasında, sadece ilişkili şirketlere finansman temin eden kredi şirketlerinden yapılan borçlanmalar hariç olmak üzere, ana faaliyet konusuna uygun olarak faaliyette bulunan ve ortak veya ortakla ilişkili kişi sayılan banka veya benzeri kredi kurumlarından yapılan borçlanmalar % 50 oranında dikkate alınır.

(3) Bu maddenin uygulanmasında;

a) Ortakla ilişkili kişi, ortağın doğrudan veya dolaylı olarak en az % 10 oranında ortağı olduğu veya en az bu oranda oy veya kâr payı hakkına sahip olduğu bir kurumu ya da doğrudan veya dolaylı olarak, ortağın veya ortakla ilişkili bu kurumun sermayesinin, oy veya kâr payı hakkına sahip hisselerinin en az % 10'unu elinde bulunduran bir gerçek kişi veya kurumu,

b) Öz sermaye, kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki öz sermayesini, ifade eder.

(4) Kurumların İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisselerinin edinilmesi durumunda, söz konusu hisse nedeniyle ortak veya ortakla ilişkili kişi sayılanlardan temin edilen borçlanmalarda en az % 10 ortaklık payı aranır.

²⁷ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, (ı) bendinde yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde, (i) bendinde yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" ve "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

²⁸ 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle bu bendin 1/1/2013 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

(5) Yukarıda belirtilen oranlar, borç veren ortaklar ve ortakların ilişkide bulunduğu kişiler için topluca dikkate alınır.

(6) Aşağıda sayılan borçlanmalar örtülü sermaye sayılmaz:

a) Kurumların ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin sağladığı gayrinakdi teminatlar karşılığında üçüncü kişilerden yapılan borçlanmalar.

b) Kurumların iştiraklerinin, ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin, banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin ederek aynı şartlarla kısmen veya tamamen kullandığı borçlanmalar.

c) 5411 sayılı Bankacılık Kanununa göre faaliyette bulunan bankalar tarafından yapılan borçlanmalar.

ç) 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu kapsamında faaliyet gösteren finansal kiralama şirketleri, 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında faaliyet gösteren finansman ve faktoring şirketleri ile ipotek finansman kuruluşlarının bu faaliyetleriyle ilgili olarak ortak veya ortakla ilişkili kişi sayılan bankalardan yaptıkları borçlanmalar.

(7) Örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç, faiz ve benzeri ödemeler veya hesaplanan tutarlar, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarının uygulanmasında, gerek borç alan gerekse borç veren nezdinde, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kâr payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılır. Daha önce yapılan vergilendirme işlemleri, tam mükellef kurumlar nezdinde yapılacak düzeltmede örtülü sermayeye ilişkin kur farklarını da kapsayacak şekilde, taraf olan mükellefler nezdinde buna göre düzeltilir. Şu kadar ki, bu düzeltmenin yapılması için örtülü sermaye kullanan kurum adına tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şarttır.

Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı

MADDE 13- (1) Kurumlar, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır. Alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir.

(2) İlişkili kişi; kurumların kendi ortakları, kurumların veya ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder. Ortakların eşleri, ortakların veya eşlerinin üstsoy ve altsoyu ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımları da ilişkili kişi sayılır. Kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin, Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususunun göz önünde bulundurulması suretiyle Cumhurbaşkanınca ilan edilen ülkelerde veya bölgelerde

bulunan kişilerle yapılmış tüm işlemler, ilişkili kişilerle yapılmış sayılır. **(Ek cümleler: 15/7/2016-6728/59 md.)** İlişkinin doğrudan veya dolaylı olarak ortaklık kanalıyla oluştuğu durumların örtülü kazanç dağıtımı kapsamında sayılması için en az %10 oranında ortaklık, oy veya kâr payı hakkının olması şartı aranır. Ortaklık ilişkisi olmadan doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında oy veya kâr payı hakkının olduğu durumlarda da taraflar ilişkili kişi sayılır. İlişkili kişiler açısından bu oranlar topluca dikkate alınır.²⁹

(3) Emsallere uygunluk ilkesi, ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanan fiyat veya bedelin, aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat veya bedele uygun olmasını ifade eder. Emsallere uygunluk ilkesi doğrultusunda tespit edilen fiyat veya bedellere ilişkin hesaplamalara ait kayıt, cetvel ve belgelerin ispat edici kâğıtlar olarak saklanması zorunludur.

(4) Kurumlar, ilişkili kişilerle yaptığı işlemlerde uygulayacağı fiyat veya bedelleri, aşağıdaki yöntemlerden işlemin mahiyetine en uygun olanını kullanarak tespit eder:

a) Karşılaştırılabilir fiyat yöntemi: Bir mükellefin uygulayacağı emsallere uygun satış fiyatının, karşılaştırılabilir mal veya hizmet alım ya da satımında bulunan ve aralarında herhangi bir şekilde ilişki bulunmayan gerçek veya tüzel kişilerin birbirleriyle yaptıkları işlemlerde uygulayacağı piyasa fiyatı ile karşılaştırılarak tespit edilmesini ifade eder.

b) Maliyet artı yöntemi: Emsallere uygun fiyatın, ilgili mal veya hizmet maliyetlerinin makul bir brüt kâr oranı kadar artırılması suretiyle hesaplanmasını ifade eder.

c) Yeniden satış fiyatı yöntemi: Emsallere uygun fiyatın, işlem konusu mal veya hizmetlerin aralarında herhangi bir şekilde ilişki bulunmayan gerçek veya tüzel kişilere yeniden satılması halinde uygulanacak fiyattan, makul bir brüt satış kârı düşülerek hesaplanmasını ifade eder.

ç) **(Değişik: 15/7/2016-6728/59 md.)** İşlemsel kâr yöntemleri: Emsallere uygun fiyat veya bedelin tespitinde, ilişkili kişiler arasındaki işlemde doğan kârı esas alan yöntemleri ifade eder. Bu yöntemler, işleme dayalı net kâr marjı yöntemi ve kâr bölüşüm yöntemidir. İşleme dayalı net kâr marjı yöntemi, mükellefin kontrol altındaki bir işlemde; maliyetler, satışlar veya varlıklar gibi ilgili ve uygun bir temele dayanarak tespit ettiği net kâr marjının incelenmesi esasına dayanır. Kâr bölüşüm yöntemi, ilişkili kişilerin bir veya daha fazla sayıdaki kontrol altındaki işlemlere ilişkin toplam faaliyet kârı ya da zararının, üstlendikleri işlevler ve yüklendikleri riskler nispetinde ilişkili kişiler arasında emsallere uygun olarak bölüştürülmesi esasına dayanır.

d) **(Ek: 15/7/2016-6728/59 md.)** Emsallere uygun fiyata yukarıdaki yöntemlerden herhangi birisi ile ulaşma olanağı yoksa mükellef, işlemin niteliğine uygun olarak kendi belirleyeceği bir yöntemi de kullanabilir.

(5) İlişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanacak fiyat veya bedelin tespitine ilişkin yöntemler, mükellefin talebi üzerine Maliye Bakanlığı ile

²⁹ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkrafta yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

anlaşılarak belirlenebilir. Bu şekilde belirlenen yöntem, üç yılı aşmamak üzere anlaşmada tespit edilen süre ve şartlar dahilinde kesinlik taşır. **(Ek cümleler: 15/7/2016-6728/59 md.)** Mükellef ve Bakanlık, belirlenen yöntemin zamanaşımına uğramamış geçmiş vergilendirme dönemlerine de tatbik edilmesini, Vergi Usul Kanununun pişmanlık ve ıslah hükümlerinin uygulanmasının mümkün olması ile anlaşma koşullarının bu dönemlerde de geçerli olması hâlinde, anlaşma kapsamına almak suretiyle sağlayabilir. Bu durumda, imzalanan anlaşma söz konusu hükümlerde yer alan haber verme dilekçesi yerine geçer, beyan ve ödeme işlemleri buna göre tekemmül ettirilir. Anlaşmanın geçmiş vergilendirme dönemlerine uygulanması sebebiyle daha önceden ödenen vergiler ret ve iade edilmez.

(6) Tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazanç, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarının uygulamasında, bu maddedeki şartların gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kâr payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılır. Daha önce yapılan vergilendirme işlemleri, taraf olan mükellefler nezdinde buna göre düzeltilir. Şu kadar ki, bu düzeltmenin yapılması için örtülü kazanç dağıtan kurum adına tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şarttır.

(7) **(Ek: 4/6/2008-5766/21 md.)** Tam mükellef kurumlar ile yabancı kurumların Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcilerinin aralarında ilişkili kişi kapsamında gerçekleştirdikleri yurt içindeki işlemler nedeniyle kazancın örtülü olarak dağıtıldığının kabulü Hazine zararının doğması şartına bağlıdır. Hazine zararından kasıt, emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit edilen fiyat ve bedeller nedeniyle kurum ve ilişkili kişiler adına tahakkuk ettirilmesi gereken her türlü vergi toplamının eksik veya geç tahakkuk ettirilmesidir.³⁰

(8) Transfer fiyatlandırmasına ilişkin belgelendirme yükümlülüklerinin tam ve zamanında yerine getirilmiş olması kaydıyla, örtülü olarak dağıtılan kazanç nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş veya eksik tahakkuk ettirilmiş vergiler için vergi ziyası cezası (Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi hali hariç) %50 indirimli olarak uygulanır.³¹

(9) **(Değişik: 15/7/2016-6728/59 md.)** Cumhurbaşkanı; ikinci fıkrada yer alan oranları, gerçek kişiler, kurumlar, doğrudan veya dolaylı ortaklar itibarıyla ya da ortaklık payının edinim şekline göre topluca veya ayrı ayrı %1'e kadar indirmeye, %25'e kadar çıkarmaya, oran şartını kaldırmaya; beşinci fıkrada yer alan süreyi beş yıla kadar artırmaya, belgelendirme yükümlülükleri ve bu yükümlülükler kapsamına, uluslararası anlaşmalar doğrultusunda, yurt dışında yer alan ilişkili kişilerin faaliyetlerine ilişkin bilgilerin dâhil edilmesi zorunluluğu getirmeye; bu bilgilerin uluslararası anlaşmalar çerçevesinde diğer

³⁰ 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle (7) numaralı fıkra eklenmiş ve mevcut yedinci fıkra (8) olarak teselsül ettirilmiştir.

³¹ 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle (7) numaralı fıkra eklenmiş ve mevcut yedinci fıkra (8) olarak teselsül ettirilmiştir. Daha sonra 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi ile yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere (8) numaralı fıkra eklenmiş ve mevcut sekizinci fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

lkelerle karşılıklı olarak paylaşılmasına ilişkin usullerle transfer fiyatlandırması ile ilgili diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.³²

İKİNCİ BÖLÜM

Beyan

Beyan esası

MADDE 14- (1) Kurumlar vergisi, mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur. Beyanname, ilgili bulunduğu hesap döneminin sonuçlarını içerir.

(2) Her mükellef vergiye tâbi kazancının tamamı için bir beyanname verir. Ancak, tüzel kişiliği bulunmayan iktisadî kamu kuruluşları ile dernek ve vakıflara ait iktisadî işletmelerden her biri için, bunların bağlı olduğu kamu tüzel kişileri ile dernek ve vakıflar tarafından ayrı beyanname verilir.

(3) Kurumlar vergisi beyannamesi, hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın birinci gününden yirmibeşinci günü akşamına kadar mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilir.

(4) Mükelleflerin şubeleri, ajansları, alım-satım büro ve mağazaları, imalâthaneleri veya kendilerine bağlı diğer iş yerleri için, bunların bağımsız muhasebeleri ve ayrılmış sermayeleri olsa dahi ayrı beyanname verilmez.

(5) Kooperatiflerin gelirlerinin vergi kesintisine tâbi tutulan taşınmaz kira gelirlerinden ibaret olması halinde, bu gelirler için beyanname verilmez.

(6) Mükellefin bağlı olduğu vergi dairesi, kurumun kanunî veya iş merkezinin bulunduğu yerin vergi dairesidir.

(7) Maliye Bakanlığı, mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairelerini, kanunî veya iş merkezlerine bakmaksızın belirlemeye yetkilidir.

(8) Beyannamelerin şekil, içerik ve ekleri Maliye Bakanlığınca belirlenir. Mükellefler beyanlarını bu beyanname ile yapmak veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere uygun olarak bildirmek zorundadır.

Vergi kesintisi³³

MADDE 15- (1) Kamu idare ve kuruluşları, iktisadî kamu kuruluşları, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilânço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler; kurumlara avanslar da dahil olmak üzere nakden veya hesaben yaptıkları aşağıdaki demeler üzerinden istihkak sahiplerinin kurumlar vergisine mahsuben %15 oranında

³² 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

³³ Bu maddede yer alan vergi kesinti oranlarıyla ilgili olarak 23/12/2020 tarihli ve 31343 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3319 sayılı Cumhurbaşkanı Kararına bakınız.

kesinti yapmak zorundadırlar:

a) Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre birden fazla takvim yılına yaygın inşaat ve onarım işleri ile uğraşan kurumlara bu işleri ile ilgili olarak yapılan hak ediş ödemeleri.

b) Kooperatiflere ait taşınmazların kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemeleri.

c) Her nevi tahvil (ipotek finansmanı kuruluşları ve konut finansmanı kuruluşları tarafından ihraç edilen ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler dahil) ve Hazine bonosu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri, Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetler ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından sağlanan gelirler (Döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları kesintiye tâbi tutulmaz.)³⁴³⁵

ç) Mevduat faizleri.

d) Katılım bankaları tarafından katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.

e) Kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları.

f) Birinci fıkranın (c) bendinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile elde edilmesi veya elden çıkarılmasından sağlanan gelirler.

g) (Ek: 31/5/2012-6322/38 md.) Başbayiler hariç olmak üzere 5602 sayılı Kanunda tanımlanan şans oyunlarına ilişkin bilet, kupon ve benzerlerini satanlara, düzenlenen her türlü bahis ve şans oyunlarının oynatılmasına aracılık edenlere, diğer kişilerce çıkartılan bu nitelikteki biletleri satanlara yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden.³⁶

ğ) (Ek: 20/8/2016-6745/65 md.) Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesinin yedinci fıkrası kapsamındaki ödemelerden.

(2) Vergiden muaf olan kurumlara dağıtılan (Kârın sermayeye eklenmesi kâr dağıtımı sayılmaz.) Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerindeki kâr payları üzerinden, bu maddenin üçüncü fıkrası uyarınca vergi kesintisine tâbi tutulan kazançlar hariç olmak üzere % 15 oranında vergi kesintisi yapılır.

(3) Emeklilik yatırım fonlarının kazançları hariç olmak üzere, Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yazılı kazançlardan, dağıtılsın veya dağıtılmasın, kurum bünyesinde % 15 oranında vergi kesintisi yapılır.

³⁴ 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 91 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden” ibaresi “Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetler ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

³⁵ 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 38 inci maddesiyle bu bentte yer alan “Toplu Konut İdaresi” ibaresinden sonra gelmek üzere “; 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri,” ibaresi eklenmiştir.

³⁶ 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle bu bendin 1/1/2013 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

(4) Cumhurbaşkanı, bu maddede belirtilen vergi kesintisi oranlarını, her bir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sınıra kadar indirmeye, kurumlar vergisi oranına kadar yükseltmeye ve aynı sınırlar dahilinde üçüncü fıkrada belirtilen kazançlar için fon veya ortaklık türlerine göre ya da portföylerindeki varlıkların nitelik ve dağılımına göre farklılaştırmaya yetkilidir.³⁷

(5) Bu madde gereğince vergi kesintisi yapmak zorunda olanlar, bu vergileri ödeme veya tahakkukun yapıldığı yer itibarıyla bağlı oldukları vergi dairesine, vergilendirme dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar muhtasar beyanname ile bildirmeye mecburdurlar. Gelir Vergisi Kanununda belirlenen usûl ve esaslar, bu maddeye göre verilecek muhtasar beyannameler hakkında da uygulanır. Şu kadar ki, bu maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yapılan kesinti, kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği döneme ait muhtasar beyanname ile beyan edilir.

(6) Bu maddede geçen hesaben ödeme deyni, kesintiye tâbi kazanç ve iratları ödeyenleri hak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü kayıt ve işlemleri ifade eder.

(7) Yapılacak vergi kesintisinde kazanç ve iratlar gayrisafi tutarları üzerinden dikkate alınır. Kesilmesi gereken verginin ödemeyi yapan tarafından üstlenilmesi halinde vergi kesintisi, ödenen tutar ile ödemeyi yapanın yüklendiği verginin toplamı üzerinden hesaplanır.

(8) Bu maddede belirtilen ödemelerden yapılan vergi kesintisi, kesinti yapanların kayıt ve hesaplarında ayrıca gösterilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Verginin Tarhi

Vergilendirme dönemi ve tarhiyat

MADDE 16- (1) Kurumlar vergisinde vergilendirme dönemi, hesap dönemidir. Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerin vergilendirme dönemi ise özel hesap dönemleridir.

(2) Kesinti suretiyle ödenen vergilerde, istihkak sahiplerince ayrıca yıllık beyanname verilmeyen hallerde, vergi kesintisinin ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılır.

(3) Kurumlar vergisi, beyannamenin verildiği vergi dairesince tarh olunur.

(4) Kurumlar vergisi, bu Kanuna göre mükellef olanların tüzel kişiliği adına; iktisadî kamu kuruluşları ile derneklere ve vakıflara ait iktisadî işletmelerden tüzel kişiliği haiz olmayanlar için bağlı oldukları kamu tüzel kişileri ya da dernek veya vakıf adına; fonlarda fonun kurucusu adına; iş ortaklıklarında ise verginin ödenmesinden müteselsilen sorumlu olmak üzere yönetici ortak veya ortaklardan herhangi birisi adına tarh olunur.

(5) Kurumlar vergisi, bağlı olunan vergi dairesine beyannamenin verildiği günde, beyanname posta ile gönderilmişse, vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi izleyen üç gün içinde tarh edilir.

³⁷ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tasfiye, Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi

Tasfiye

MADDE 17- (1) Tasfiye dönemi: Her ne sebeple olursa olsun, tasfiye haline giren kurumların vergilendirilmesinde hesap dönemi yerine tasfiye dönemi geçerli olur.

a) Tasfiye, kurumun tasfiyeye girmesine ilişkin genel kurul kararının tescil edildiği tarihte başlar ve tasfiye kararının tescil edildiği tarihte sona erer. Başlangıç tarihinden aynı takvim yılı sonuna kadar olan dönem ile bu dönemden sonraki her takvim yılı ve tasfiyenin sona erdiği dönem için ilgili takvim yılı başından tasfiyenin bitiş tarihine kadar olan dönem bağımsız bir tasfiye dönemi sayılır.

b) Tasfiyenin başladığı takvim yılı içinde sona ermesi halinde tasfiye dönemi, kurumun tasfiyeye girdiği tarihten başlar ve tasfiyenin bittiği tarihe kadar devam eder.

c) Tasfiyenin zararla kapanması halinde tasfiye sonucu, önceki tasfiye dönemlerine doğru düzeltilir ve anılan dönemlerde fazla ödenen vergi mükellefe iade edilir.

ç) Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde tarh zamanaşımı, tasfiyenin sona erdiği dönemi izleyen yıldan itibaren başlar.

d) Tasfiyeden vazgeçilmesi halinde, kurum hakkında tasfiye hükümleri uygulanmaz. Böyle bir durumda, tasfiyeden vazgeçme kararı, bu kararın alındığı dönemin başından itibaren geçerli olur. Tasfiyeden vazgeçme kararının alındığı tarihe kadar verilen tasfiye dönemi beyannameleri, normal faaliyet beyannamelerinin yerine geçer. Tasfiyesinden vazgeçilen kurumun geçici vergiyle ilgili yükümlülükleri, tasfiyeden vazgeçilmesine ilişkin kararın alındığı tarihi kapsayan geçici vergilendirme dönemi başından itibaren başlar.

(2) Tasfiye beyannameleri: Tasfiye beyannameleri, tasfiye memurları tarafından tasfiye dönemlerinin sonundan itibaren Kanunun 14 üncü maddesinde yazılı sürelerde; tasfiyenin sona erdiği döneme ilişkin tasfiye beyannamesi ise tasfiyenin sonuçlandığı tarihten itibaren otuz gün içinde kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilir.

(3) Bu madde gereğince verilecek olan beyannamelere, bilanço ve gelir tablosu ile tasfiye bilançosuna göre ortaklara dağıtılan paralar ve diğer değerlerin ayrıntılı bir listesi eklenir.

(4) Tasfiye kârı: Tasfiye halindeki kurumların vergi matrahı tasfiye kârıdır. Tasfiye kârı, tasfiye döneminin sonundaki servet değeri ile tasfiye döneminin başındaki servet değeri arasındaki olumlu farktır.

a) Tasfiye kârı hesaplanırken;

1) Ortaklara veya kurum sahiplerine tasfiye esnasında avans olarak veya diğer şekillerde yapılan her türlü ödemeler tasfiyenin sonundaki servet değerine,

2) Mevcut sermayeye ilave olarak ortaklar veya sahipleri tarafından yapılan ödemeler ile tasfiye esnasında elde edilen ve vergiden istisna edilmiş olan kazanç ve iratlar tasfiye döneminin başındaki servet değerine,

eklenir.

b) Hisselerine mahsuben ortaklara dağıtılan, satılan, devredilen veya kurum sahibine iade olunan iktisadî kıymetlerin değerleri, Kanunun 13 üncü maddesine göre ve dağıtımın, satışın, devrin veya iadenin yapıldığı gün itibarıyla belirlenir.

c) Bu maddeye göre tasfiye kârının hesaplanması sırasında, Kanunun 8, 9, 10 ve 11 inci madde hükümleri de ayrıca dikkate alınır.

(5) Servet değeri: Tasfiye döneminin başındaki ve sonundaki servet değeri, kurumun tasfiye dönemi başındaki ve sonundaki bilânçosunda görülen öz sermayesidir. Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde izleyen tasfiye dönemlerinin başındaki servet değeri, bir önceki dönemin son bilânçosunda görülen servet değeridir.

(6) Aşağıda belirtilenler dışında kalan her çeşit karşılıklar ile dağıtılmamış kazançlar bu sermayeye dahildir:

a) Vergi kanunlarına göre ayrılmış olan her türlü amortismanlar ve karşılıklar ile sigorta şirketlerinin teknik karşılıkları.

b) Hissedar veya sahip olmayan kimselere dağıtılacak olan kazanç kısmı.

(7) Tasfiye memurlarının sorumluluğu: Tasfiye memurları, kurumun tahakkuk etmiş vergileri ile tasfiye beyannamelerine göre hesaplanan vergiler ve diğer itirazlı tarhiyatlar için, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 207 nci maddesine uygun bir karşılık ayırmadan aynı Kanunun 206 ncı maddesinin dördüncü sırasında yazılı alacaklılara ödeme ve ortaklara paylaşırma yapamazlar. Aksi takdirde bu vergilerin asıl ve zamları ile vergi cezalarından şahsen ve müteselsilen sorumlu olurlar.

a) Yukarıda belirtilen vergiler ile sekizinci fıkra uyarınca tasfiye işlemlerinin incelenmesi sonucu tarh edilecek vergilerin asılları ve zamları, tasfiye sırasında dağıtım, devir, iade veya satış gibi yollarla kendisine bir iktisadî kıymet aktarılan ya da tasfiye kalanı üzerinden kendisine paylaşırma yapılan ortaklardan da aranabilir. Ortaklardan tahsil edilmiş olan vergi asılları için ayrıca tasfiye memurlarına başvurulmaz.

b) Tasfiye memurları, bu madde gereğince ödedikleri vergilerin asıllarından dolayı, yukarıda belirtilen yollarla kendisine bir iktisadî kıymet aktarılan veya tasfiye kalanından pay alan ortaklara ya da ortakların aldıkları bu değerler vergileri karşılamaya yetmezse İcra ve İflas Kanununun 207 nci maddesine uygun oranlar dahilinde aynı Kanunun 206 ncı maddesinin dördüncü sırasında yazılı alacaklarını tamamen veya kısmen tahsil eden alacaklılara rücu edebilirler.

(8) Tasfiye işlemlerinin incelenmesi: Tasfiye beyannamesinin verilmesiyle birlikte tasfiye memurları, işlemlerinin vergi kanunları yönünden incelenmesini bir dilekçe ile isterler. Dilekçenin verilmesinden itibaren en geç üç ay içinde vergi incelemelerine başlanarak aralıksız devam edilir. Vergi incelemesinin bitmesini izleyen otuz gün içinde vergi dairesi sonucu tasfiye memurlarına yazı ile bildirir. Buna göre kurumdan aranan vergilerin sonucu alınıncaya kadar tasfiye memurlarının, yedinci fıkra yazılı sorumluluğu devam eder.

(9) (Mülga: 21/3/2018-7103/74 md.)

(10) Maliye Bakanlığı, mükelleflerin hukukî statülerini, faaliyet gösterdikleri alanları

ve tasfiyeye giriş tarihindeki aktif büyüklüklerini dikkate almak suretiyle tasfiye işlemlerine yönelik inceleme yaptırmamaya yetkilidir.³⁸

Birleşme

MADDE 18- (1) Bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme nedeniyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye kârı yerine birleşme kârı vergiye matrah olur.

(2) Tasfiye kârının tespiti hakkındaki hükümler, birleşme kârının tespitinde de geçerlidir. Şu kadar ki, münfesihi kurumun veya kurumların ortaklarına ya da sahiplerine birleşilen kurum tarafından doğrudan doğruya veya dolaylı olarak verilen değerler, kurumun tasfiyesi halinde ortaklara dağıtılan değerler yerine geçer. Birleşilen kurumdan alınan değerler Vergi Usul Kanununda yazılı esaslara göre değerlendirilir.

(3) Kanunun 17 nci maddesine göre tasfiye memurlarına düşen sorumluluk ve ödevler, birleşme halinde birleşilen kuruma ait olur.

Devir, bölünme ve hisse değişimi

MADDE 19- (1) Bu Kanunun uygulanmasında aşağıdaki şartlar dahilinde gerçekleşen birleşmeler devir hükmündedir:

a) Birleşme sonucunda infisah eden kurum ile birleşilen kurumun kanunî veya iş merkezlerinin Türkiye’de bulunması.

b) Münfesihi kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerinin, birleşilen kurum tarafından bir bütün halinde devralınması ve aynen bilançosuna geçirilmesi.

(2) Kurumların yukarıdaki şartlar dahilinde tür değiştirmeleri de devir hükmündedir.

(3) Aşağıdaki işlemler bölünme veya hisse değişimi hükmündedir.³⁹

a) Tam bölünme: Tam mükellef bir sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak infisah etmek suretiyle bütün mal varlığını, alacaklarını ve borçlarını kayıtlı değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak iki veya daha fazla tam mükellef sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi, bu Kanunun uygulanmasında tam bölünme hükmündedir. Devredilen şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibarî değerinin % 10’una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi, işlemin bölünme sayılmasına engel değildir.

b) Kısmî bölünme: Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye’deki iş yeri veya daimî temsilcisinin bilançosunda

³⁸ 16/6/2009 tarihli ve 5904 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle; sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere bu fıkra eklenmiş ve mevcut dokuzuncu fıkra onuncu fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

³⁹ 14/7/2023 tarihli ve 7446 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle bu fıkranın (b) bendinin birinci cümlesinde yer alan “taşınmazlar ile” ibaresi “ve” şeklinde, dördüncü cümlesinde yer alan “Taşınmaz ve iştirak” ibaresi “İştirak” şeklinde değiştirilmiş ve “taşınmaz ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır. Bu değişiklik 1/1/2024 tarihinde yürürlüğe girecektir. Söz konusu düzenleme, yürürlüğe girdiği tarihte Mevzuat Bilgi Sistemine işlenecek olup mezkur düzenlemeyi görmek için 15/7/2023 tarihli ve 32249 sayılı Resmî Gazete’ye bakınız.

yer alan taşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devretmesi, bu Kanunun uygulanmasında kısmî bölünme hükmündedir. Ancak, üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmî bölünmede devredilen varlıklara karşılık edinilen devralan şirket hisseleri, devreden şirkette kalabileceği gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir. Taşınmaz ve iştirak hisselerinin bu bent kapsamında devrinde, devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri zorunludur.

c) Hisse değişimi: Tam mükellef bir sermaye şirketinin, diğer bir sermaye şirketinin hisselerini, bu şirketin yönetimini ve hisse çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması ve karşılığında bu şirketin hisselerini devreden ortaklarına kendi şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerini vermesi, bu Kanunun uygulanmasında hisse değişimi hükmündedir. Hisseleri devralınan şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin %10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi, işlemin hisse değişimi sayılmasına engel değildir.

(4) Bu maddeye göre yapılacak bölünmelerde aktifi ve pasifi düzenleyici hesaplar, ilgili olduğu aktif veya pasif hesaplara birlikte devrolunur.

(5) Maliye Bakanlığı devir, bölünme ve hisse değişimi işlemleri ile ilgili usûlleri belirlemeye yetkilidir.

Devir, bölünme ve hisse değişimi hallerinde vergilendirme

MADDE 20- (1) Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde, münfesi kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir; birleşmeden doğan kârlar ise hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

a) Şirket yetkili kurulunun devre ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, devir tarihidir. Münfesi kurum ile birleşilen kurum;

1) Devir tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları münfesi kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesi ile,

2) Devir işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, münfesi kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları münfesi kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesini,

birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde münfesi kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verirler.

b) Birleşilen kurum, münfesi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini münfesi kurumun birleşme sebebiyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde vereceği bir taahhütname ile taahhüt eder. Mahallin en büyük mal memuru, bu hususta birleşilen kurumdan ayrıca teminat isteyebilir.

(2) Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine göre gerçekleştirilen bölünmelerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde bölünme suretiyle münfesi kurumun sadece bölünme tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir; bölünmeden doğan kârlar ise hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

a) Şirket yetkili kurulunun bölünmeye ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, bölünme tarihidir. Bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlar,

1) Bölünme tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları bölünen kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesi ile,

2) Bölünme işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, bölünen kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları bölünen kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesini,

bölünmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde bölünen kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verirler.

b) Bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından müteselsilen sorumlu olacaklarını ve diğer ödevlerini yerine getireceklerini, bölünen kurumun bölünme nedeniyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesine ekleyecekleri bir taahhütname ile taahhüt ederler. Mahallin en büyük mal memuru, bu hususta bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlardan teminat isteyebilir.

(3) Bu Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen işlemlerden doğan kârlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez. 19 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendine göre gerçekleştirilen kısmî bölünme işlemlerinde, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, devraldıkları varlıkların emsal bedeli ile sınırlı olarak müteselsilen sorumlu olurlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Verginin Ödenmesi

Ödeme süresi

MADDE 21- (1) Kurumlar vergisi, beyannamenin verildiği ayın sonuna kadar ödenir.

(2) Tasfiye ve birleşme halinde, tasfiye edilen veya birleşen kurumlar adına tasfiye veya birleşme kârı üzerinden tarh olunan vergiler, tasfiye veya birleşme nedeniyle infisah eden kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresi içinde ödenir. Tasfiye edilen veya birleşen kurumların bu Kanuna göre tahakkuk etmiş olup, henüz vadeleri gelmemiş bulunan vergileri de aynı süre içinde ödenir.

(3) Kanunun 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre gerçekleştirilen devir ve bölünmelerde münfesi kurum adına tahakkuk eden vergilerden;

a) Bu fıkraların (a) bentlerinin (1) numaralı alt bentlerine göre münfesi veya bölünen kurum adına tahakkuk edenler, devralan veya birleşilen kurumun devir veya bölünmenin gerçekleştiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna

kadar,

b) Diğer hallerde ise beyanname verme süresi içerisinde, devralan veya birleşilen kurumlarca ödenir.

(4) Muhtasar beyanname ile bildirilen vergiler, beyannamenin verildiği ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar ödenir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Dar Mükellefiyet Esasında Verginin Tarhı ve Ödenmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Matrahın Tayini

Safî kurum kazancı

MADDE 22- (1) Dar mükellef kurumların iş yeri veya daimî temsilci vasıtasıyla elde edilen kazançlarının tespitinde, aksi belirtilmediği takdirde tam mükellef kurumlar için geçerli olan hükümler uygulanır.

(2) Dar mükellefiyete tâbi kurumların ticarî veya ziraî kazançlar dışında kalan kazanç ve iratları hakkında, Gelir Vergisi Kanununun bu kazanç ve iratların tespitine ilişkin hükümleri uygulanır. Ancak, bu kazanç ve iratların Türkiye’de yapılmakta olan ticarî veya ziraî faaliyet kapsamında elde edilmesi halinde, kurum kazancı bu maddenin birinci fıkrasına göre tespit edilir.

(3) Dar mükellefiyette kurum kazancının tespitinde, ayrıca aşağıdaki indirimlerin yapılması kabul edilmez:

a) Bu kurumlar hesabına yaptıkları alım-satımlar için ana merkeze veya Türkiye dışındaki şubelere verilen faizler, komisyonlar ve benzerleri.

b) Türkiye’deki kurumun kazancının elde edilmesi ve idamesi ile ilgili olan ve emsallere uygunluk ilkesi uyarınca belirlenecek dağıtım anahtarlarına göre ayrılan paylar ile Türkiye’deki kurumun denetimi için yabancı ülkelerden gönderilen yetkili kişilerin seyahat giderleri hariç olmak üzere, ana merkezin veya Türkiye dışındaki şubelerin genel yönetim giderlerine veya zararlarına katılmak üzere ayrılan paylar.

(4) Dar mükellef kurumların işletmede kullandıkları borçlanmalar için Kanunun 12 nci maddesinde yer alan hükümlerin uygulanmasında, ortakla ilişkili kişinin tespiti açısından sermaye veya oy hakkı şartı aranmaz.

(5) Kanunun tasfiyeye ilişkin hükümleri ile 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi aynı şartlarla dar mükellef kurumlar hakkında da uygulanır. Şu kadar ki, devralan kurum tarafından devralınan değerlere karşılık verilen iştirak hisseleri, Türkiye’deki iş yeri veya daimî temsilcinin aktifine kaydedilir.

Yabancı ulaştırma kurumlarında kurum kazancının tespiti

MADDE 23- (1) Yabancı ulaştırma kurumlarının vergiye matrah olacak kurum

kazancı, hasılatı ortalama emsal oranlarının uygulanması suretiyle hesaplanır.

(2) Ortalama emsal oranları, Türkiye’de daimî veya arızî olarak çalışan bütün kurumlar için;

- a) Kara taşımacılığında % 12,
 - b) Deniz taşımacılığında % 15,
 - c) Hava taşımacılığında % 5,
- olarak uygulanır.

(3) Ticarî ve arızî ticarî kazançları dar mükellefiyet kapsamında vergilendirilen yabancı ulaştırma kurumlarının, Türkiye’de elde edilmiş sayılan hasılatı aşağıdaki unsurlardan oluşur:

a) Türkiye sınırları içinde gerçekleşen kara taşımacılığında, bilet bedeli ile birlikte alınan gider karşılıkları dahil olmak üzere yolcu, yük ve bagaj taşıma ücreti olarak her ne adla olursa olsun aldıkları tutarlar.

b) Türkiye’deki yükleme limanlarından yabancı ülkelerdeki varış limanlarına veya diğer bir kurumun gemisine aktarma yapılacak yabancı limana kadar gerçekleşen deniz ve hava taşımacılığında, bilet bedeli ile birlikte alınan gider karşılıkları dahil olmak üzere yolcu, yük ve bagaj taşıma ücreti olarak her ne adla olursa olsun aldıkları tutarlar.

c) Türkiye dışındaki taşımacılık faaliyeti için diğer kurumlar hesabına Türkiye’de sattıkları yolcu ve bagaj biletleri ile Türkiye’de yaptıkları navlun sözleşmeleri dolayısıyla kendilerine verilen komisyonlar ve ücretler.

İKİNCİ BÖLÜM

Beyan

Beyan esası

MADDE 24- (1) Kurumlar vergisi, mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur. Beyanname, ilgili bulunduğu hesap döneminin sonuçlarını içerir.

(2) Her mükellef vergiye tâbi kazancının tamamı için bir beyanname verir.

(3) Mükelleflerin şubeleri, ajansları, alım-satım büro ve mağazaları, imalâthaneleri veya kendilerine bağlı diğer iş yerleri için, bunların bağımsız muhasebeleri ve ayrılmış sermayeleri olsa dahi ayrı beyanname verilmez.

Vergilendirme dönemi ve beyan

MADDE 25- (1) Yıllık beyan esasında vergilendirilen kurumların vergilendirme dönemi, hesap dönemidir. Ancak, kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerin vergilendirme dönemi, özel hesap dönemleridir.

(2) Kesinti suretiyle ödenen vergilerde, istihkak sahiplerince ayrıca yıllık veya özel beyanname verilmeyen hallerde, vergi kesintisinin ilgili bulunduğu dönemler, vergilendirme dönemi sayılır.

(3) Kanunun 26 ncı maddesi gereğince verilen beyannameler ile bildirilen kazançların vergilendirilmesinde, vergilendirme dönemi yerine kazancın elde edilme tarihi esas alınır.

(4) Yıllık kurumlar vergisi beyannamesi, kurumun Türkiye'deki iş yerinin veya daimî temsilcisinin bulunduğu yerin; Türkiye'de iş yeri veya daimî temsilcisi olmadığı takdirde yabancı kuruma kazanç sağlayanların bağlı olduğu yerin vergi dairesine verilir.

(5) Beyanname, hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın birinci gününden yirmibeşinci günü akşamına kadar, tarhiyatın muhatabının Türkiye'yi terk etmesi halinde ise ülkeyi terk etmesinden önceki onbeş gün içinde verilir.

(6) Beyannamelerin şekil, içerik ve ekleri Maliye Bakanlığınca belirlenir. Mükellefler beyanlarını bu beyanname ile yapmak veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere uygun olarak bildirmek zorundadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Beyan

Özel beyan zamanı tayin olunan gelirler

MADDE 26- (1) Dar mükellefiyete tâbi olan yabancı kurumların vergiye tâbi kazancının Gelir Vergisi Kanununda yazılı diğer kazanç ve iratlardan (telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, marka ve benzeri gayrimaddî hakların satışı, devir ve temlikî karşılığında alınan bedeller hariç) ibaret bulunması halinde, yabancı kurum veya Türkiye'de adına hareket eden kimse, bu kazançları elde edilme tarihinden itibaren onbeş gün içinde

Kanunun 27 nci maddesinde belirtilen vergi dairesine beyanname ile bildirmek zorundadır.

(2) Diğer kazanç ve iratlara ilişkin olarak Türkiye'ye bizzat getirilen nakdî veya aynı sermaye karşılığında elde edilen menkul kıymetler ile iştirak hisselerinin elden çıkarılması sırasında oluşan kur farkı kazancına dair hükümler hariç olmak üzere, Gelir Vergisi Kanununda yer alan vergilendirmeme hususundaki istisna, kayıt, şart ve sürelerle ait sınırlamalar dikkate alınmaz.

Beyannamenin verilme yeri

MADDE 27- (1) Özel beyan zamanı tayin olunan gelirlerle ilgili kurumlar vergisi beyannamesi;

a) Taşınmazların elden çıkarılmasından doğan diğer kazanç ve iratlarda taşınmazın bulunduğu,

b) Taşınırın ve hakların elden çıkarılmasından doğan diğer kazanç ve iratlarda mal ve hakların Türkiye'de elden çıkarıldığı,

c) Ticarî veya ziraî bir işletmenin faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi karşılığında elde edilen diğer kazanç ve iratlarda işletmenin bulunduğu,

ç) Arızî olarak ticarî işlemlerin yapılmasından veya bu nitelikteki işlemlere aracılıktan elde edilen kazançlar ile arızî olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla elde edilen kazançlarda faaliyetin yapıldığı,

d) Arızî olarak Türkiye ile yabancı ülkeler arasında yapılan taşımacılık faaliyetlerinden elde edilen kazançlarda yolcu veya yükün taşıta alındığı,

e) Zarar yazılan değersiz alacaklarla karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil olmak üzere terk edilen işlemlerle ilgili olarak sonradan elde edilen diğer kazanç ve iratlar ile ticarî, ziraî veya meslekî bir faaliyete hiç girişilmemesi veya ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen diğer kazanç ve iratlarda ödemenin Türkiye'de yapıldığı,

f) Diğer hallerde Maliye Bakanlığınca belirlenen, yerin vergi dairesine verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Verginin Tarhı ve Ödenmesi

Tarhiyatın muhatabı, tarh zamanı ve tarh yeri

MADDE 28- (1) Dar mükellefiyete tâbi yabancı kurumların vergisi, bunlar hesabına Türkiye'deki müdür veya temsilcileri; müdür veya temsilcileri mevcut değil ise kazanç ve iratları yabancı kuruma sağlayanlar adına tarh olunur.

(2) Kurumlar vergisi, beyannamenin vergi dairesine verildiği günde, beyanname posta ile gönderilmişse vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi izleyen üç gün içinde beyannamenin verildiği veya gönderildiği vergi dairesince tarh olunur.

Ödeme süresi

MADDE 29- (1) Dar mükellefiyette kurumlar vergisi;

- a) Yıllık beyanname ile bildirilenlerde beyannamenin verildiği ayın sonuna kadar,
 - b) Muhtasar beyanname ile bildirilenlerde beyannamenin verildiği ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar,
 - c) Özel beyannameyle bildirilenler ile tarhiyatın muhatabının Türkiye'yi terk etmesi veya tasfiye ve birleşme hallerinde verilecek beyannamelerde ise beyanname verme süresi içinde,
- ödenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Vergi Kesintisi ve Muhtasar Beyanname

Dar mükellefiyette vergi kesintisi⁴⁰

MADDE 30- (1) Dar mükellefiyete tâbi kurumların aşağıdaki kazanç ve iratları üzerinden, bu kazanç ve iratları avanslar da dahil olmak üzere nakden veya hesaben ödeyen veya tahakkuk ettirenler tarafından % 15 oranında kurumlar vergisi kesintisi yapılır:

a) Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre birden fazla takvim yılına yaygın inşaat ve onarım işleri ile uğraşan kurumlara bu işleri ile ilgili olarak yapılan ak ediş ödemeleri.

b) Serbest meslek kazançları.

c) Gayrimenkul sermaye iratları.

ç) Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1), (2), (3) ve (4) numaralı bentlerinde sayılanlar hariç olmak üzere menkul sermaye iratları.

d) **(Ek:20/8/2016-6745/65 md.)** Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesinin yedinci fıkrası kapsamındaki ödemelerden.

(2) Ticarî veya ziraî kazanca dahil olup olmadığına bakılmaksızın telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, marka ve benzeri gayrimaddî hakların satışı, devir ve temlikî karşılığında nakden veya hesaben ödenen veya tahakkuk ettirilen bedeller üzerinden bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen kişilerce % 15 oranında kurumlar vergisi kesintisi yapılır.

(3) Tam mükellef kurumlar tarafından, Türkiye'de bir iş yeri veya daimî temsilci aracılığıyla kâr payı elde edenler hariç olmak üzere dar mükellef kurumlara veya kurumlar vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan (Kârın sermayeye eklenmesi kâr dağıtımı sayılmaz.) ve Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan kâr payları üzerinden bu Kanunun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca vergi kesintisine tâbi tutulan kazançlar hariç olmak üzere % 15 oranında

⁴⁰ Bu maddede yer alan vergi kesinti oranlarıyla ilgili olarak 3/2/2009 tarihli ve 27130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 12/1/2009 tarihli ve 2009/14593 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Karar ile 29/12/2010 tarihli ve 27800 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 20/12/2010 tarihli ve 2010/1182 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Karara bakınız.

kurumlar vergisi kesintisi yapılır.

(4) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar ile (c) bendinde belirtilen şirketlerin (b) bendindeki şartları taşıyan iştirak kazançlarından anonim veya limited şirket niteliğindeki dar mükellef kurumlara dağıtılan kâr paylarından yapılacak kesinti oranı, bu maddenin üçüncü fıkrası uyarınca uygulanan oranın yarısını aşamaz.

(5) Türkiye’de iş yeri ve daimî temsilcisi bulunmayan mükelleflerin, yetkili makamların izniyle açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları ticarî faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar üzerinden, kurum bünyesinde % 15 oranında kurumlar vergisi kesintisi yapılır.

(6) Yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısımdan ana merkeze aktardıkları tutar üzerinden, kurum bünyesinde % 15 oranında kurumlar vergisi kesintisi yapılır.

(7) Kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin, Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususunun göz önünde bulundurulması suretiyle Cumhurbaşkanınca ilan edilen ülkelerde yerleşik olan veya faaliyette bulunan kurumlara (tam mükellef kurumların bu nitelikteki ülkelerde bulunan iş yerleri dahil) nakden veya hesaben yapılan veya tahakkuk ettirilen her türlü ödemeler üzerinden, bu ödemelerin verginin konusuna girip girmediğine veya ödeme yapılan kurumun mükellef olup olmadığına bakılmaksızın % 30 oranında vergi kesintisi yapılır.⁴¹

(8) Emsaline uygun fiyatlarla satın alınan mal ve iştirak hisseleri için yapılan ödemeler, emsaline uygun fiyatlarla deniz ve hava ulaştırma araçlarının kiralınması için yapılan ödemeler ile yapılan işin tamamlanabilmesi bakımından zorunluluk arz eden geçiş ücreti, liman ücreti gibi ödemeler üzerinden yapılacak kesinti oranını; her bir ödeme türü, faaliyet konusu ya da sektör itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye, sıfıra kadar indirmeye veya kanunî seviyesine kadar getirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.⁽³⁶⁾

b) Yurtdışındaki finans kuruluşlarından temin edilen borçlanmalara ilişkin ana para, faiz ve kâr payı ödemeleri ile sigorta ve reasürans ödemeleri üzerinden bu fıkra uyarınca vergi kesintisi yapılmaz.

c) Bu fıkra göre vergi kesintisine tâbi tutulan ödemeler, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarına göre ayrıca vergi kesintisine tâbi tutulmaz.

(8) Cumhurbaşkanı yukarıdaki fıkralarda belirtilen vergi kesintisi oranlarını, gelir unsurları veya faaliyet konuları itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye, sıfıra kadar indirmeye veya yukarıdaki fıkralarda belirtilen oranın bir katına kadar artırmaya yetkilidir.⁽³⁶⁾

(9) Ticari ve zirai kazançlar hariç olmak üzere bu maddeye göre vergisi kesinti yoluyla alınan kazanç ve iratlar için Kanunun 24 veya 26 ncı maddelerine göre beyanname verilmesi

⁴¹ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, 30 uncu maddenin yedinci fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde, aynı fıkranın (a) bendinde ve sekizinci fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulu” ibareleri “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

veya bu madde kapsamına girmeyen kazanç ve iratlar için verilecek beyannamelere söz konusu kazanç ve iratların dahil edilmesi ihtiyaridir. Şu kadar ki, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5), (7) ve (14) numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratları ile fonların katılma belgelerinden ve yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarının verilecek beyannamelere dahil edilmesi zorunludur.⁴²

(10) Bu maddede geçen hesaben ödeme deyimi, kesintiye tâbi kazanç ve iratları ödeyenleri hak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü kayıt ve işlemleri ifade eder.

(11) Yapılacak vergi kesintisinde kazanç ve iratlar gayrisafi tutarları üzerinden dikkate alınır. Kesilmesi gereken verginin ödemeyi yapan tarafından üstlenilmesi halinde vergi kesintisi, fiilen ödenen tutar ile ödemeyi yapanın yüklendiği verginin toplamı üzerinden hesaplanır.

(12) Bu Kanuna göre vergi kesintisi yapanlar, yaptıkları vergi kesintisini kayıt ve hesaplarında ayrıca gösterirler.

Muhtasar beyanname

MADDE 31- Kanunun 30 uncu maddesi gereğince vergi kesintisi yapmak zorunda olanlar, bu vergileri ödeme veya tahakkukun yapıldığı yer itibarıyla bağlı oldukları vergi dairesine muhtasar beyanname ile bildirmek zorundadırlar. Muhtasar beyanname konusunda Gelir Vergisi Kanununda belirlenen usûl ve esaslar, bu maddeye göre verilecek muhtasar beyannameler hakkında da uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Ortak Hükümler ve Geçici Maddeler

Kurumlar vergisi ve geçici vergi oranı⁴³⁴⁴

MADDE 32- (1) **(Değişik:8/4/2022-7394/25 md.)** Kurumlar vergisi, kurum kazancı üzerinden %25 oranında alınır. Şu kadar ki bankalar, 6361 sayılı Kanun kapsamındaki şirketler, elektronik ödeme ve para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketlerinin kurum kazançları üzerinden kurumlar vergisi %30 oranında alınır.

(2) Kurumlar vergisi mükelleflerince, (dar mükellefiyete tâbi kurumlarda ticarî ve ziraî kazançlarla sınırlı olarak) câri vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre ve câri dönemin kurumlar vergisi

⁴² 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle; bu fıkarda yer alan “Bu maddeye göre” ibaresi “Ticari ve ziraî kazançlar hariç olmak üzere bu maddeye göre” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

⁴³ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, 32 nci maddenin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “Bakanlar Kurulu” ibareleri “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

⁴⁴ 14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “%20” ibaresi “%25” şeklinde, “%25” ibaresi “%30” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “1 puan” ibaresi “5 puan” şeklinde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrasının ikinci cümlesine “göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “indirimden faydalananlara bu fıkra kapsamında” ibaresi eklenmiştir.

oranında geçici vergi ödenir. Tam mükellef kurumlar için geçerli olan esaslar, dar mükellef kurumlara da aynen uygulanır.

(3) Cumhurbaşkanı, ikinci fıkrada yazılı geçici vergi oranını 5 puana kadar indirmeye veya tekrar kanunî seviyesine kadar getirmeye yetkilidir.⁽³⁸⁾

(4) Kanunun 23 üncü maddesine göre vergilendirilen yabancı ulaştırma kurumlarında vergi oranını karşılıklı olmak şartıyla, ülkeler itibarıyla kara, deniz ve hava ulaştırma kurumları için ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bu maddede yazılı oranın bir katını geçmemek üzere yeni bir oran tespit etmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.⁽³⁸⁾

(5) **(Ek: 18/1/2017-6770/29 md.)** 19 uncu maddenin birinci fıkrası kapsamında birleşen sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde münhasıran üretim faaliyetinden elde ettiği kazançları ile bu kapsamda birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere üç hesap döneminde münhasıran üretim faaliyetinden elde ettiği kazançlarına uygulanmak üzere kurumlar vergisi oranını %75'e kadar indirimli uygulamaya, bu indirim oranını, sektörler, iş kolları, üretim alanları, bölgeler, hesap dönemleri itibarıyla ya da orta ve yüksek teknoloji ürün üreten veya imalatçı ihracatçı kurumlar için ayrı ayrı veya birlikte farklılaştırmaya Cumhurbaşkanı; bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.⁽³⁸⁾

(6) **(Ek:11/11/2020-7256/35 md.)** Payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında ilk defa işlem görmek üzere en az %20 oranında halka arz edilen kurumların (bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, ödeme ve elektronik para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketleri hariç) paylarının ilk defa halka arz edildiği hesap döneminden başlamak üzere beş hesap dönemine ait kurum kazançlarına kurumlar vergisi oranı 2 puan indirimli olarak uygulanır. İndirimden yararlanılan hesap döneminden itibaren beş hesap dönemi içinde pay oranına ilişkin bu fıkrada belirlenen şartın kaybedilmesi hâlinde, indirimli vergi oranı uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir.

(7) **(Ek:19/1/2022-7351/15 md.)** İhracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 5 puan indirimli uygulanır.

(8) **(Ek:19/1/2022-7351/15 md.)** Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 1 puan indirimli uygulanır. Bu kazançların ihracata isabet eden kısmı için yedinci fıkra hükmüne göre indirimden faydalananlara bu fıkra kapsamında ayrıca indirim uygulanmaz.

(9) **(Ek:19/1/2022-7351/15 md.)** Yedinci ve sekizinci fıkralardaki indirimli oranlar, bu madde kapsamındaki diğer indirimler uygulandıktan sonraki kurumlar vergisi oranı üzerine uygulanır.

İndirimli kurumlar vergisi

MADDE 32/A- (Ek: 18/2/2009-5838/9 md.)

(1) Finans ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar, iş ortaklıkları, taahhüt işleri, 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Kanun ile 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Kanun kapsamında yapılan yatırımlar ile rödovans sözleşmelerine bağlı olarak yapılan yatırımlar hariç olmak üzere, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen ve Ekonomi Bakanlığı tarafından teşvik belgesine bağlanan yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur.⁴⁵

(2) Bu maddenin uygulamasında yatırıma katkı tutarı, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle tahsilinden vazgeçilen vergi yoluyla yatırımların Devletçe karşılanacak tutarını, bu tutarın yapılan toplam yatırıma bölünmesi suretiyle bulunacak oran ise yatırıma katkı oranını ifade eder. **(Ek cümle: 20/8/2016-6745/66 md.)** Yatırımın tamamlanması şartıyla, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle yararlanılan kısmı hariç olmak üzere kalan yatırıma katkı tutarı, yatırımın tamamlandığı hesap dönemini izleyen yıllarda Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bu yıllar için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır Cumhurbaşkanı;⁴⁶

a) **(Değişik: 31/5/2012-6322/39 md.)** İstatistikî bölge birimleri sınıflandırması ile kişi başına düşen milli gelir veya sosyoekonomik gelişmişlik düzeylerini dikkate almak suretiyle illeri gruplandırmaya ve gruplar itibarıyla teşvik edilecek sektörleri ve bu sektörler ile organize sanayi bölgeleri, Gökçeada ve Bozcaada’da yapılan yatırımlara ve Cumhurbaşkanınca belirlenen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yapılan turizm yatırımlarına ilişkin yatırım ve istihdam büyüklüklerini belirlemeye,⁽⁴⁰⁾

b) Her bir il grubu, stratejik yatırımlar veya (a) bendinde belirtilen yerler için yatırıma katkı oranını % 55’i, yatırım tutarı 50 milyon Türk Lirasını aşan büyük ölçekli yatırımlarda ise % 65’i geçmemek üzere belirlemeye, kurumlar vergisi oranını % 90’a kadar indirimli uygulatmaya,⁴⁷⁴⁸

c) **(Ek: 31/5/2012-6322/39 md.)** Yatırıma başlanan tarihten itibaren bu maddeye göre hesaplanacak yatırıma katkı tutarına mahsuben, toplam yatırıma katkı tutarının %50’sini ve gerçekleştirilen yatırım harcaması tutarını geçmemek üzere; yatırım döneminde kurumun diğer faaliyetlerinden elde edilen kazançlarına indirimli kurumlar vergisi oranı uygulatmak suretiyle yatırıma katkı tutarını kısmen kullandırmaya, bu oranı her bir il grubu, bölgesel, büyük ölçekli, stratejik ve öncelikli yatırımlar ile konusu, sektörü ve niteliği itibarıyla proje

⁴⁵ 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 39 uncu maddesiyle bu fıkrafta yer alan “Hazine Müsteşarlığı” ibaresi “Ekonomi Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

⁴⁶ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, 32/A maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde, “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

⁴⁷ 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 92 nci maddesiyle, bu bentte yer alan “% 25’i” ve “% 45’i” ibareleri sırasıyla “% 55’i” ve “% 65’i” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

⁴⁸ 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 39 uncu maddesiyle bu fıkrafta yer alan “Her bir il grubu” ibaresi “Her bir il grubu, stratejik yatırımlar veya (a) bendinde belirtilen yerler” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye (c) bendi eklenmiş, mevcut (c) bendi (ç) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

bazında desteklenmesine karar verilen yatırımlar için sıfıra kadar indirmeye veya %100'e kadar artırmaya,⁴⁹

ç) Yatırım harcamaları içindeki arsa, bina, kullanılmış makine, yedek parça, yazılım, patent, lisans ve know-how bedeli gibi harcamaların oranlarını ayrı ayrı veya topluca sınırlandırmaya,⁽⁴²⁾

yetkilidir.

(3) İkinci fıkraya göre yatırıma katkı ve vergi oranı farklı illerde aynı mükellef tarafından yapılan yatırımlarda, toplam yatırımın her bir ile isabet eden oranına göre ilgili ilin yatırıma katkı oranı ve indirimli vergi oranı uygulanır.

(4) Tevsi yatırımlarda, elde edilen kazancın işletme bütünlüğü çerçevesinde ayrı hesaplarda izlenmek suretiyle tespit edilebilmesi halinde, indirimli oran bu kazançta uygulanır. Kazancın ayrı bir şekilde tespit edilememesi halinde ise indirimli oran uygulanacak kazanç, yapılan tevsi yatırım tutarının, dönem sonunda kurumun aktifine kayıtlı bulunan toplam sabit kıymet tutarına (devam eden yatırımlara ait tutarlar da dahil) oranlanması suretiyle belirlenir. Bu hesaplama sırasında işletme aktifinde yer alan sabit kıymetlerin kayıtlı değeri, yeniden değerlendirilmiş tutarları ile dikkate alınır. İndirimli oran uygulamasına yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçtiği geçici vergi döneminde başlanır.

(5) Hesap dönemi itibarıyla ikinci fıkrada belirtilen şartların sağlanamadığının tespit edilmesi halinde, söz konusu vergilendirme döneminde indirimli vergi oranı uygulanması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

(6) Yatırımın faaliyete geçmesinden önce devri halinde, devralan kurum, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla indirimli vergi oranından yararlanır. **(Ek cümle: 31/5/2012-6322/39 md.)** Yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanmadan önce indirimli kurumlar vergisi uygulanan hallerde, yatırımın tamamlanıp işletilmeye geçilmemesi durumunda ikinci fıkranın e bendi uyarınca indirimli vergi oranı uygulanması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil edilir.

(7) Yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçmesinden sonra devri halinde indirimli vergi oranından devir tarihine kadar devreden, devir tarihinden sonra ise devralan, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla yatırıma katkı tutarının kalan kısmı için yararlanır.

(8) **(Ek:14/10/2021-7338/60 md.)⁵⁰** Yatırım teşvik belgesi bazında yapılan yatırım harcamasına yatırıma katkı oranının uygulanmasıyla belirlenen tutarın %10'luk kısmı, kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken ayı takip eden ikinci ayın sonuna kadar talep edilmesi şartıyla, özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi hariç olmak üzere

⁴⁹ 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 66 ncı maddesi ile bu bentte yer alan "her bir il grubu" ibaresinden sonra gelmek üzere ", bölgesel, büyük ölçekli, stratejik ve öncelikli yatırımlar ile konusu, sektörü ve niteliği itibarıyla proje bazında desteklenmesine karar verilen yatırımlar" ibaresi eklenmiş ve aynı bentte yer alan "%80'e" ibaresi "%100'e" şeklinde değiştirilmiştir.

⁵⁰ 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesiyle yedinci fıkradan sonra gelmek üzere sekizinci fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

tahakkuk etmiş diğer vergi borçlarından terkin edilmek suretiyle kullanılabilir. Terkin talebinde bulunulabilecek tutar, hak edilen yatırıma katkı tutarından indirimli kurumlar vergisi yoluyla kullanılan yatırıma katkı tutarının düşülmesinden sonra bulunan tutarın yarısından fazla olamaz. Diğer vergi borçlarının terkinini suretiyle kullanılan tutarın bir katına isabet eden yatırıma katkı tutarından vazgeçildiği kabul edilir, diğer vergilerden terkinini talep edilen tutar ile vazgeçilen yatırıma katkı tutarları dolayısıyla vergi matrahına indirimli oranda kurumlar vergisi uygulanmaz. Bu fıkra kapsamında diğer vergi borçlarından terkin edilebilecek toplam tutar, ilgili yatırım teşvik belgesi kapsamında fiilen yapılan yatırım harcamalarına, yatırıma katkı oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan tutarın %10'undan fazla olamaz.

(9) Bu madde gelir vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

(10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Sermaye azaltımında vergileme

MADDE 32/B- (Ek:3/11/2022-7420/22 md.)

(1) Kurumlar tarafından sermayeye eklenen öz sermaye kalemlerinin, sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçtikten sonra herhangi bir şekilde sermaye azaltımına konu edilmesi durumunda, nakdî veya ayni sermaye ile sermayeye eklenen diğer unsurların toplam sermayeye oranlanması suretiyle azaltıma konu edilen tutar içerisindeki sermaye unsurları tespit olunur. Söz konusu oranın tespitinde;

a) Sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya sermaye hesabından başka hesaplara aktarımı kurumlar vergisine ve kâr dağıtımına veya ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemlerinin,

b) Sadece kâr dağıtımına veya ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemlerinin,

c) Başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek olan ayni ve nakdî sermayenin

toplam sermaye içindeki payları dikkate alınır.

(2) Kurumların öz sermaye kalemlerini sermayeye ekledikleri tarihten itibaren beş tam yıllık süre tamamlanmadan sermaye azaltımı yapmaları durumunda, azaltımın sırasıyla birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sermaye unsurlarından yapıldığı kabul edilir.

(3) Sermaye azaltımında, öncelikli olarak sermayeye ilave edilen öz sermaye kalemlerinden, sermayeye eklenme tarihi beş tam yıllık süreyi geçmemiş olanların işletmeden çekildiği kabul edilir.

(4) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları kapsamında sermaye azaltımı suretiyle tespit olunan sermaye unsurlarından; birinci fıkranın (a) bendi kapsamında olanlar kurumlar vergisine ve vergi kesintisine, (b) bendi kapsamında olanlar sadece vergi kesintisine tabi tutulur. Kurumlar vergisine ve vergi kesintisine tabi sermaye unsurlarında, kesinti matrahı hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan tutar olup, bu tutar üzerinden Kanunun

15 inci ve 30 uncu maddeleri ile 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi hükmü kapsamında kesinti yapılır.

(5) Geçmiş yıl zararlarının mahsubu suretiyle sermaye azaltılması durumunda, bu şekilde azaltıma konu edilen sermaye unsurları birinci, ikinci ve üçüncü fıkra hükümlerine göre tespit edilir ancak bu tutarlar üzerinden dördüncü fıkra kapsamında vergi kesintisi yapılmaz.

(6) Hazine ve Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Yurt dışında ödenen vergilerin mahsubu

MADDE 33- (1) Yabancı ülkelerde elde edilerek Türkiye’de genel sonuç hesaplarına intikal ettirilen kazançlardan mahallinde ödenen kurumlar vergisi ve benzeri vergiler, Türkiye’de bu kazançlar üzerinden tarh olunan kurumlar vergisinden indirilebilir.

(2) Kanunun 7 nci maddesinin uygulandığı hallerde, yurt dışındaki iştirakin ödemiş olduğu gelir ve kurumlar vergisi benzeri vergiler, kontrol edilen yabancı şirketin Türkiye’de vergilendirilecek kazancı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilebilir.

(3) Tam mükellef kurumların doğrudan veya dolaylı olarak sermayesi veya oy hakkının % 25’ine sahip olduğu yurt dışı iştiraklerinden elde ettikleri kâr payları üzerinden Türkiye’de ödenecek kurumlar vergisinden, iştiraklerin bulunduğu ülkelerdeki kâr payı dağıtımına kaynak oluşturan kazançlar üzerinden ödenen gelir ve kurumlar vergisi benzeri vergilerin kâr payı tutarına isabet eden kısmı mahsup edilebilir. Kazanca ilave edilen kâr payı, bu kazançlar üzerinden yurt dışında ödenen gelir ve kurumlar vergisi benzeri vergiler dahil edilmek suretiyle dikkate alınır.

(4) Yurt dışı kazançlar üzerinden Türkiye’de tarh olunacak vergilere mahsup edilebilecek tutar, hiç bir surette yurt dışında elde edilen kazançlara Kanunun 32 nci maddesinde belirtilen kurumlar vergisi oranının uygulanmasıyla bulunacak tutardan fazla olamaz. Bu sınır dahilinde, ilgili bulunduğu kazancın Türkiye’de genel sonuç hesaplarına intikal ettirildiği hesap döneminde tamamen veya kısmen indirilemeyen vergiler, bu dönemi izleyen üçüncü hesap dönemi sonuna kadar indirim konusu yapılabilir.

(5) Geçici vergilendirme dönemi içinde yurt dışından elde edilen gelirlerin bulunması halinde, bu gelirler üzerinden elde edildiği ülkelerde kesinti veya diğer şekillerde ödenen vergiler, o dönem için hesaplanan geçici vergi tutarından da mahsup edilebilir. İndirilecek tutar, yurt dışında elde edilen kazançlara Kanunun 32 nci maddesinde belirtilen geçici vergi oranının uygulanmasıyla bulunacak tutardan fazla olamaz.

(6) Yabancı ülkelerde vergi ödendiği, yetkili makamlardan alınarak mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa mahallinde Türk menfaatlerini koruyan ülkenin aynı nitelikteki temsilcileri tarafından tasdik olunan belgelerle tevsik olunmadıkça, yabancı ülkede ödenen vergiler Türkiye’de tarh olunan vergiden indirilemez.

(7) Kurumlar vergisinden indirim konusu yapılan vergilerin yabancı ülkelerde ödendiğini gösterir belgelerin, tarhiyat sırasında mükellef tarafından ibraz edilememesi halinde, yabancı ülkede ödenen veya ödenecek olan vergi, Kanunun 32 nci maddesindeki

kurumlar vergisi oranını aşmamak şartıyla o ülkede geçerli olan oran üzerinden hesaplanır ve tarhiyatın bu suretle hesaplanan tutara isabet eden kısmı ertelenir. İbraz edilmesi gereken belgeler, tarh tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde ilgili vergi dairesine ibraz edildiği takdirde, bu belgelerde yazılı kesin tutara göre tarhiyat düzeltilir.

(8) Mücbir sebepler olmaksızın belgelerin bu süre zarfında ibraz edilmemesi veya bu belgelerin ibrazından sonra ertelenen vergi tutarından daha düşük bir mahsup hakkı olduğunun anlaşılması halinde, ertelenen vergiler için Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı hesaplanır.

(9) Bu madde hükmünün uygulanmasında, yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazançların genel sonuç hesaplarına intikali esnasındaki kur uygulanır.

Yurt içinde kesilen vergilerin mahsubu

MADDE 34- (1) Beyannamede gösterilen kazançlardan, Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasına ve 30 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre kaynağında kesilmiş olan vergiler (hayat sigorta şirketlerinde matematik karşılıkların yatırıma yönlendirilmesinden elde edilen kazanç ve iratlar üzerinden yapılan kesintiler dahil), beyanname üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir.

(2) Kanunun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre vergi kesintisi yapılan kurum kazancından kâr payı alan kurumlar, aldıkları kâr payının içerdiği kesintiyi mahsup edebilirler. Mahsup edilecek tutar, ele geçen net kâr payının geçerli kesinti oranı kullanılarak brütleştirilmesi suretiyle hesaplanır.

(3) Kontrol edilen yabancı kurumlara yapılan ödemeler üzerinden Kanunun 30 uncu maddesinin yedinci fıkrası uyarınca kesilen vergiler, bu şirketin Türkiye'deki beyannameye dahil edilen kurum kazancı üzerinden hesaplanacak kurumlar vergisinden mahsup edilebilir. Ancak mahsup edilecek vergi, kontrol edilen yabancı kurumun bu ödemelerden kaynaklanan kazancına isabet eden kurumlar vergisini aşamaz.

(4) Geçici vergilendirme dönemi içinde elde edilen gelirler üzerinden kesinti yoluyla ödenmiş vergilerin bulunması halinde bu vergiler, o dönem için hesaplanan geçici vergi tutarından da mahsup edilebilir. İlgili hesap dönemine ilişkin tahakkuk ettirilen geçici verginin sadece ödenen kısmı yıllık kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir.

(5) Bu maddede belirtilen sınırlar dahilinde mahsup edilecek vergiler, beyanname üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden fazla olduğu takdirde, bu durum vergi dairesince mükellefe yazı ile bildirilir. Aradaki fark, mükellefin söz konusu yazıyı tebellüğ tarihinden itibaren bir yıl içinde başvurusu halinde kendisine iade olunur. Bir yıl içinde başvurmayan mükelleflerin bu farktan doğan alacakları düşer.

(6) Maliye Bakanlığı; iadeyi mahsuben veya nakden yaptırmaya, inceleme raporuna, yeminli malî müşavir raporuna veya teminata bağlamaya ve iade için aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir. Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya

ödemeyi yapanın hukukî statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilir.

(7) Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması şartıyla, yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılır. İkmalen veya re'sen yapılan tarhiyatlarda mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih esas alınarak yapılır. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilatlar yönünden düzeltme yapılmaz.

(8) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen fon ve ortaklıklar, aynı bentte yer alan kazançların elde edilmesi sırasında, Kanunun 15 inci maddesi uyarınca kendilerinden kesilen vergileri, vergi kesintisi yapanlarca ilgili vergi dairesine ödenmiş olmak şartıyla, Kanunun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre kurum bünyesinde yapacakları vergi kesintisinden mahsup edebilirler. Mahsup edilemeyen kesinti tutarı mükellefin başvurusu halinde red ve iade edilir.

Muafiyet, istisna ve indirimlerin sınırı

MADDE 35- (1) Diğer kanunlardaki muafiyet, istisna ve indirimlere ilişkin hükümler, kurumlar vergisi bakımından geçersizdir.

(2) Kurumlar vergisi ile ilgili muafiyet, istisna ve indirimlere ilişkin hükümler, ancak bu Kanun, Gelir Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununa hüküm eklenmek veya bu kanunlarda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir.

(3) Uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 36- 3/6/1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanun uyarınca vergi kesintisine tâbi tutulmuş kazanç ve iratlar üzerinden, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca ayrıca kesinti yapılmaz.

(2) Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi uyarınca vergi kesintisine tâbi tutulmuş kazanç ve iratlar üzerinden, bu Kanun uyarınca ayrıca kesinti yapılmaz. Anılan maddeye göre yapılan vergi kesintileri 34 üncü madde hükümleri çerçevesinde kurumlar vergisinden mahsup edilebilir. Şu kadar ki; söz konusu maddenin (2) ve (3) numaralı fıkraları kapsamında kesinti suretiyle ödenen verginin, işlemten doğan kazancın tâbi olduğu vergi kesintisi oranıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı, yıllık beyannamede hesaplanan vergiden mahsup edilmez.

(3) Dar mükellef kurumların Türkiye'deki iş yerlerine atfedilmeyen veya daimî temsilcilerinin aracılığı olmaksızın elde edilen ve Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamında kesinti yapılmış kazançları ile bu kurumların tam mükellef kurumlara ait olup İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan ve geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrasının altıncı paragrafı kapsamında vergi kesintisine tâbi tutulmayan kazançları

ve bu kurumların daimî temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri tamamı geçici 67 nci madde kapsamında vergi kesintisine tâbi tutulmuş kazançları için yıllık veya özel beyanname verilmez.

(4) Bu Kanunla tanınan yetkiler çerçevesinde Bakanlar Kurulu tarafından yeni kararlar alınıncaya kadar, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5422 sayılı Kanun kapsamında vergi oranlarına ve diğer hususlara ilişkin olarak yayınlanan Bakanlar Kurulu kararlarında yer alan düzenlemeler, bu Kanunda belirlenen yasal sınırları aşmamak üzere geçerliliğini korur.

(5) Diğer kanunlarla 5422 sayılı Kanuna yapılmış olan atıflar, ilgili olduğu maddeler itibarıyla bu Kanuna yapılmış sayılır.

(6) Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilen kurumların 2006 takvim yılı içinde biten hesap dönemlerine ait kazançların vergilendirilmesinde; 1/1/2006 tarihinden önceki aylara % 30, sonraki aylara ise % 20 oranının aritmetik ortalaması dikkate alınarak hesaplanan oran uygulanır. Bu hesaplamada, oran kesirleri dikkate alınmaz.

(7) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce bölünme işlemine başlayan tam mükellef sermaye şirketleri ile aynı mahiyetteki yabancı kurumlar, Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde kısmî bölünme işlemini tamamlayarak Ticaret Sicili Gazetesinde tescil ettirmek ve bölünme işleminin tarafları değişmemek kaydıyla 5422 sayılı Kanun hükümlerinden faydalanabilirler.

(8) 2006 yılının sonuna kadar bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yazılı şartları sağlayamayan yapı kooperatiflerinin muafiyeti 1/1/2006 tarihi itibarıyla sona ermiş sayılır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğünden önce kurumlar vergisine ilişkin olarak başka kanunlarda yer alan muafiyet, istisna ve indirimler bakımından 35 inci madde hükmü uygulanmaz.

(10) Bu Kanunun yürürlüğünden önceki dönemler itibarıyla 5422 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(11) 1/1/2006 tarihinden sonraki geçici vergi dönemlerinde % 30 oranına göre hesaplanan ve tahsil edilen geçici verginin anılan dönemler için bu Kanuna göre hesaplanan tutarı aşan kısmı, müteakip dönemler için hesaplanan geçici vergiden mahsup edilir.

GEÇİCİ MADDE 2 – (Ek: 4/6/2008-5766/22 md.)⁵¹

(1) 1/1/2008-31/12/2025 tarihleri arasında;⁵²

a) Dernek veya vakıflarca elde edilen Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67 nci maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar,

b) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim yapan mesleki ve teknik

⁵¹ 25/12/2015 tarihli ve 6655 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2020” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵² 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 36 ncı maddesiyle bu fıkra da yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

eğitim okullarındaki atölye ve uygulama birimleri ile anaokulu, kreş, çıraklık ve halk eğitim merkezlerindeki uygulama birimlerine bağlı döner sermaye işletmelerinin elde ettikleri gelirler,

c) (Mülga:11/11/2020-7256/36 md.)

ç) (Ek: 3/5/2012-6303/10 md.) (Mülga:11/11/2020-7256/36 md.)

dolayısıyla iktisadi işletme oluşmuş sayılmaz.

(2) (Ek: 31/10/2012- 6358/20 md.) (Mülga:11/11/2020-7256/36 md.)

GEÇİCİ MADDE 3 – (Ek: 18/2/2009-5838/10 md.; Mülga:31/5/2012-6322/40 md.)

GEÇİCİ MADDE 4 – (Ek: 18/2/2009-5838/10 md.)

(1) Münhasıran tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde faaliyette bulunanlardan üretim tesislerini Bakanlar Kurulunca belirlenen illere 31/12/2010 tarihine kadar nakleden ve asgari 50 kişilik istihdam sağlayan mükelleflerin, bu illerdeki işletmelerinden sağladıkları kazançlar için nakil tarihini izleyen hesap döneminden itibaren beş yıl süreyle kurumlar vergisi oranını % 75'i geçmemek üzere indirimli uygulatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu madde hükmünden gelir vergisi mükellefleri de yararlanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 5 – (Ek: 16/6/2009-5904/7 md.)⁵³

(1) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin bu madde kapsamında 31/12/2009 tarihine kadar yapılan birleşmelerinde;

a) Birleşilen kurum tarafından münfesihi kurumun birleşme tarihindeki sabit kıymetlerinin rayiç bedelle, diğer kıymetlerinin ise 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değerlendirme hükümlerine göre değerlemek suretiyle bir bütün halinde devralınması ve bilançosuna kaydedilmesi,

b) Birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi,

c) Birleşilen kurumun, münfesihi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini; münfesihi kurumun, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde birleşme nedeniyle vereceği kurumlar vergisi beyannamesine ekli bir taahhütnameyle taahhüt etmesi,

ç) Birleşme sonrasında üç yıl süreyle aylık ortalama bazda birleşilen kurum ile münfesihi kurum tarafından, 1/4/2009 tarihinden önce verilen son aya ilişkin sigorta bildirgelerine göre istihdam edilenlerin toplamından az olmamak üzere aylık istihdam sağlanması,

⁵³ Bu madde kapsamında yapılacak birleşmelerde uygulanacak indirimli kurumlar vergisi oranı ile ilgili olarak; 5/9/2009 tarihli ve 27340 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 13/8/2009 tarihli ve 2009/15386 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Karara bakınız.

şartlarıyla birleşme işlemlerinden doğan kazançlar, kurumlar vergisinden müstesnadır.

(2) Birleşme nedeniyle infisah eden kurumun, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançları ile birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere, üç hesap döneminde elde ettiği kazançlara, onbirinci fıkraya göre belirlenen indirimli kurumlar vergisi uygulanır.

(3) Bu maddenin uygulanmasında;

a) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ): 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde kurulmuş olup 2008 yılının Aralık ayına ilişkin olarak verilen sigorta bildirgesine göre 10 ila 250 işçi çalıştıran ve 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla yıllık net satışlar toplamı 25 milyon Türk Lirasını geçmeyen veya aktif toplamı 25 milyon Türk Lirasından az olan ticari işletmeleri,

b) Birleşme: Tam mükellef iki veya daha fazla KOBİ'nin 18 inci madde uyarınca birleşerek yeni bir anonim şirket oluşturmalarını ya da tam mükellef bir veya birkaç KOBİ'nin tam mükellef olan ve anonim şirket statüsündeki diğer bir KOBİ'ye devrolunmasını,

ifade eder.

(4) Birleşilen kurumun; indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği yılı izleyen üçüncü yılın sonuna kadar, bu Kanunun 18 inci ve 19 uncu maddelerine göre birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerine tabi tutulması (31/12/2009 tarihine kadar KOBİ'lerin kendi aralarında yapacakları hariç) ile tasfiye edilmesi veya sermaye azaltımında bulunması halinde, birleşmeden dolayı istisna edilen ya da indirimli oran uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, gecikme faizi ile birlikte birleşilen kurumdan tahsil edilir.

(5) Bu madde uyarınca birleşen kurumların birleşme tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararları, 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen şartlarla kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilir.

(6) Münfesih kurumdan devralınan amortismanla tabi iktisadi kıymetler için, faydalı ömürleri dikkate alınarak münfesih kurumdaki kayıtlı değerleri üzerinden kalan süre için amortisman ayrılabilir.

(7) Birleşilen kurum tarafından devralınan varlıkların, devir bedelinden düşük bir bedelle satılması durumunda oluşan zararlar, birleşilen kurumun kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılamaz.

(8) Birleşme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının bu maddeye göre indirimli kurumlar vergisi uygulanan hesap dönemlerinde satışı halinde 5 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi hükmü uygulanmaz.

(9) KOBİ tanımı kapsamına giren gelir vergisi mükellefleri, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinde aranan şartları (değerleme hükümleri hariç) sağlamaları kaydıyla, bu madde hükümlerinden yararlanır.

(10) Bu maddeye göre yapılan birleşmeler, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu bakımından, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinde belirtilen işlemler ile bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünme işlemleri gibi değerlendirilir.

(11) Bakanlar Kurulu, bu maddeden yararlanan işletmeler için kurumlar vergisi oranını, % 75'e kadar indirimli uygulamaya; Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 6 – (Ek: 16/6/2009-5904/7 md.)

(1) Kanunun 17 nci maddesinin dokuzuncu fıkrası hükümleri, bu geçici maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan her türlü vergi tarhiyatı ve kesilen cezalar hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 7 – (Ek: 16/6/2009-5904/7 md.)

(1) Kanunun geçici 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendindeki anonim şirket ifadeleri, 31/12/2009 tarihine kadar anılan madde kapsamında yapılan birleşmelerde sermaye şirketi olarak dikkate alınır.

GEÇİCİ MADDE 8 – (Ek: 27/3/2015-6639/17 md.)

(1) Türkiye Kızılay Derneğine ait iktisadi işletmeler adına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin tarh veya tahakkuk ettirilen kurumlar vergisi ve kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi ile bu vergiler ve geçici vergiye ilişkin gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının; bu alacaklarla ilgili olarak açılmış bulunan tüm davalar ile 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin uygulanmasına yönelik açılmış tüm davalardan, bu maddenin yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar vazgeçilmesi ve bu konuda sonraki vergilendirme dönemlerinde de ihtilaf yaratılmaması şartıyla tahsilinden vazgeçilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen şartların yerine getirilmesi ve anılan iktisadi işletmelere ait kurum kazançlarının tamamının Türkiye Kızılay Derneğine aktarılması koşuluyla, bu iktisadi işletmeler adına sonraki vergilendirme dönemleri de dâhil olmak üzere kurumlar vergisi ve kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi hesaplanmaz ve tarhiyat yapılmaz, yapılmış olan tarhiyatlar terkin edilir, madde kapsamında terkin gereken alacaklara karşılık tahsil edilmiş tutarlar red ve iade edilir. Ancak, birinci fıkrada yer alan ihtilaf yaratılmaması şartının ihlal edilmesi hâlinde bu fıkra kapsamında tarhiyatından vazgeçilen ve terkin edilen vergi ve bu vergilere bağlı vergi cezaları ile ferîleri ihlal tarihi itibarıyla zamanaşımı süreleri dikkate alınmaksızın tahakkuk ettirilir.

(3) Davadan vazgeçme dilekçeleri bağlı bulunan vergi dairesine verilir, bu dilekçelerin vergi dairesine verildiği tarih, ilgili yargı merciine verildiği tarih sayılarak, dilekçeler ilgili yargı merciine gönderilir. Bu madde hükmünden yararlanmak üzere başvuruda bulunan ve açtığı davalardan vazgeçen mükellefin 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin uygulanmasına yönelik ihtilaflara ilişkin daha önce verilmiş ve kanun yolu

tüketilmemiş kararlar uyarınca, taraflara tebliğ edilip edilmediğine bakılmaksızın işlem yapılmaz. Madde hükmünden yararlanma başvurusu üzerine idarece de ihtilaflar devam ettirilmez ve bu davalarla ilgili olarak yargılama giderleri ve vekâlet ücretine hükmedilmez.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 9- (Ek: 18/1/2017-6770/30 md.)⁵⁴

(1) Mükelleflerin 2017,2018 ve 2019 takvim yıllarında gerçekleştirdikleri imalat sanayiine yönelik yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırım harcamaları için, bu Kanunun 32/A maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde “%55”, “%65” ve “%90” şeklinde yer alan kanuni oranlar sırasıyla “%70”, “%80” ve “%100” şeklinde ve (c) bendinde “%50” şeklinde yer alan kanuni oran ise “%100” şeklinde uygulanır.⁵⁵

(2) (Ek: 17/1/2019-7161/43 md.) Cumhurbaşkanı, birinci fıkrafta yer alan süreyi bitiminden itibaren, sürenin bitimini takip eden her bir takvim yılı itibarıyla ayrı ayrı ya da birlikte, beş yıla kadar uzatmaya yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 10- (Ek: 28/11/2017-7061/91 md.)

(1) Bu Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan %20 oranı, kurumların 2018, 2019 ve 2020 yılı vergilendirme dönemlerine (özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için ilgili yıl içinde başlayan hesap dönemlerine) ait kurum kazançları için %22 olarak uygulanır.

(2) Cumhurbaşkanı, birinci fıkrafta yazılı %22 oranını %20 oranına kadar indirmeye yetkilidir.⁵⁶

GEÇİCİ MADDE 11- (Ek:18/1/2019-7162/12 md.)

(1) 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasının Türkiye’de oynanmasına ilişkin olarak Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), katılımcı futbol kulüpleri ve organizasyonda görevli tüzel kişilerden işyeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayanlar gelir ve kurumlar vergisinden muaftır. Bu muafiyet, tevkif yoluyla alınan vergileri de kapsar.⁵⁷⁵⁸

GEÇİCİ MADDE 12 – (Ek:17/7/2019-7186/19 md.)

⁵⁴ 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “2017 takvim yılında” ibaresi “2017 ve 2018 takvim yıllarında” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵⁵ 17/1/2019 tarihli ve 7161 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “2017 ve 2018” ibaresi “2017, 2018 ve 2019” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵⁶ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkrafta yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵⁷ 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 37 nci maddesiyle bu fıkrafta yer alan “2020” ibaresi “2021” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵⁸ 12/1/2023 tarihli ve 7431 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu fıkrafta yer alan 2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarının” ibaresi “2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasının” şeklinde değiştirilmiştir.

(1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi kapsamında teşviklerden yararlanmasına karar verilen ve bu kapsamda sera etkisi yaratan egzoz gazı salınımını tamamen ortadan kaldıracak teknolojilerin geliştirilmesi için münhasıran Türkiye’de gerçekleştirdikleri Ar-Ge faaliyetleri sonucunda geliştirdikleri elektrik motorlu taşıt araçlarını Türkiye’de imal eden mükelleflerin, destek kararında belirlenen kadarıyla, bu yatırımları dolayısıyla bu Kanunun 32/A maddesi kapsamında hak kazandıkları yatırıma katkı tutarını, söz konusu malların ilk iktisabı dolayısıyla 31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(2) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 13- (Ek:15/4/2021-7316/11 md.)

(1) Bu Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan %20 oranı, kurumların 2021 yılı vergilendirme dönemine ait kurum kazançları için %25, 2022 yılı vergilendirme dönemine ait kurum kazançları için %23 olarak uygulanır. Bu oranlar özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için ilgili yıl içinde başlayan hesap dönemlerine ait kazançlarına uygulanır. **(Ek cümle:8/4/2022-7394/26 md.)** Şu kadar ki bankalar, 6361 sayılı Kanun kapsamındaki şirketler, elektronik ödeme ve para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketlerinin 2022 yılı vergilendirme dönemine ait kurum kazançları için kurumlar vergisi %25 oranında alınır.

GEÇİCİ MADDE 14- (Ek: 20/1/2022-7352/2 md.) ⁵⁹

(1) 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (g) alt bendi hükmüne istinaden Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilen hesaplar ile ilgili olarak; kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını, dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine kadar Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı, bu kapsamda açılan en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda aşağıda belirtilen kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır:

a) Bu fıkra kapsamındaki yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan

⁵⁹ 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle bu maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “2022 yılı sonuna” ibareleri “31/12/2023 tarihine” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “ve üçüncü” ibaresi “, üçüncü ve dördüncü” şeklinde değiştirilmiştir.

kur farkı kazançlarının 1/10/2021 ila 31/12/2021 tarihleri arasındaki döneme isabet eden kısmı,

b) 2021 yılı dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine kadar Türk lirasına çevrilen hesaplarla ilgili oluşan kur farkı kazançları ile söz konusu hesaplardan dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar.

(2) Birinci fıkra kapsamına girmemekle birlikte, kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 31/12/2023 tarihine kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda oluşan kur farkı kazançlarının, geçici vergi dönemi sonu değerlemesiyle Türk lirasına çevrildiği tarih arasında isabet eden kısmı ile dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.

(3) Kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan altın hesabı ile bu tarihten sonra açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesabı bakiyelerini 31/12/2023 tarihine kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm fiyatı üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda Türk lirasına çevrildiği tarihte oluşan kazançlar ile dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.

(4) **(Ek:26/5/2022-7407/12 md.)⁶⁰** Kurumların 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 31/12/2023 tarihine kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır. **(Değişik cümle:3/11/2022-7420/23 md.)** Cumhurbaşkanı bu istisnayı 31/12/2023 tarihine kadar her bir geçici vergi veya yıllık hesap dönemleri sonu itibarıyla kurumların bilançolarında yer alan yabancı paralar için ayrı ayrı veya birlikte uygulatmaya yetkilidir.

(5) **(Ek:26/5/2022-7407/12 md.)⁵⁵** Bu madde kapsamındaki istisnalar 31/12/2023 tarihine kadar vade sonunda yenilenen hesaplara da uygulanır.

(6) Bu maddede öngörülen süre ve şekilde dönüşüm kuru/fiyatı üzerinden Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına çevrilen yabancı paralar ile altın hesaplarına ilişkin olarak bu istisnaya sınırlı olmak üzere Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanmaz.

⁶⁰ 26/5/2022 tarihli ve 7407 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle maddeye üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere fıkralar eklenmiş ve müteakip fıkralar teselsül ettirilmiştir.

(7) Bu maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan istisna hükümleri, aynı şartlarla geçerli olmak üzere bilanço esasına göre defter tutan gelir vergisi mükelleflerinin kazançları hakkında da uygulanır.

(8) Türk lirası mevduat veya katılma hesabından vadeden önce çekim yapılması durumunda bu madde kapsamında istisna edilen tutarlar nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

GEÇİCİ MADDE 15- (Ek: 1/7/2022-7417/50 md.)

(1) Gerçek veya tüzel kişilerce, yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları 31/3/2023 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 31/3/2023 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye'ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.

(3) Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye'ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların en geç 31/3/2023 tarihine kadar defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

(4) Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 31/3/2023 tarihine kadar vergi dairelerine beyan edilir.

(5) Birinci ve dördüncü fıkra kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklar 213 sayılı Kanun uyarınca defter tutan mükellefler tarafından bildirim veya beyan tarihi itibarıyla kanuni defterlere kaydedilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca kanuni defterlerine kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu fon hesabı bildirim veya beyan tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe işletmeden çekilemez, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamaz, işletmenin tasfiye edilmesi halinde ise vergilendirilmez. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca gösterirler. Bu varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaz ve bildirim veya beyan tarihinden itibaren iki yıl geçmesi koşuluyla vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlar, bu fıkra da yer alan beyan dışındaki diğer şartlar aranmaksızın madde hükümlerinden yararlanabilirler, bunlar tarafından taşınmaz dışındaki varlıkların en geç beyan

tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılmak suretiyle tevsik edilmesi zorunludur. Dördüncü fıkra kapsamında beyan edilerek işletme kayıtlarına alınacak taşınmazların işletmeye devrine ilişkin tapuda yapılacak işlemlerden, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca harç alınmaz, bu taşınmazların işletmeye devri 193 sayılı Kanunun mükerrer 80 inci maddesi uygulamasında elden çıkarma sayılmaz.

(6) Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak bildirim sahibinden bildirilen varlıkların değeri üzerinden 30/9/2022 tarihine kadar yapılan bildirimler için %1, 1/10/2022 tarihi ile 31/12/2022 tarihi (bu tarih dahil) arasında yapılan bildirimler için %2, 31/3/2023 tarihine kadar yapılan bildirimler için %3 oranında peşin olarak tahsil ettikleri vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler. Şu kadar ki vergi oranı; bildirilen varlıkların, Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılan hesaplara transfer edildiği veya yurt dışından getirilerek bu hesaplara yatırıldığı tarihten itibaren en az bir yıl süreyle tutulması halinde %0 olarak uygulanır. Bu takdirde, banka ve aracı kurumlar tarafından bildirim esnasında tahsil edilerek vergi dairesine ödenen vergi, bildirim sahibinin ilgili vergi dairesine başvurusu üzerine iade edilir.

(7) Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden %3 oranında vergi tarh edilir ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenir. Bu fıkra ve altıncı fıkra göre ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez.

(8) Bildirim ve beyana konu edilen varlıklarla ilgili olarak 213 sayılı Kanunun amortismanlara ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

(9) Bildirilen veya beyan edilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Diğer nedenlerle başlayan vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları sonucu bulunan matrah farkının madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespiti ve bildirilen veya beyan edilen varlık tutarının, bulunan matrah farkına eşit ya da fazla olması durumunda matrah farkına ilişkin tarhiyat yapılmaz. Bulunan matrah farkının, bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespitine rağmen söz konusu varlık tutarlarından büyük olması durumunda sadece aradaki fark tutar üzerinden vergi tarhiyatı yapılır. Vergi incelemesi veya takdir komisyonu kararları sonucunda bildirim veya beyana konu edilen varlıklar dışındaki nedenlerle matrah farkı tespit edilmesi durumunda, bu madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen tutarlar, bulunan matrah farkından mahsup edilmeksizin tarhiyat yapılır.

(10) Birinci fıkra uyarınca bildirildiği halde, bildirilen varlıkların, bildirim yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmemesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmemesi ile bildirilen veya beyan edilen tutarlara ilişkin tarh edilen vergilerin süresinde ödenmemesi ve bu maddede yer alan diğer şartların

yerine getirilmemesi hallerinde dokuzuncu fıkra hükmünden yararlanılamaz. Vergi incelemesine başlanılan veya takdir komisyonuna sevk edilen tarihten sonra bu madde kapsamında yapılan bildirim ve beyanlar dolayısıyla söz konusu inceleme veya takdir komisyonu kararları sonucunda yapılacak tarhiyatlar için de dokuzuncu fıkra hükmü uygulanmaz. Tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi vergi aslının gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmez. Tahsil edilmiş olan vergiler red ve iade edilmez.

(11) Bildirim ve beyan süresi sona erdikten sonra bildirim veya beyanlara ilişkin düzeltme yapılamaz.

(12) Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi ve bildirimi ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim ve beyana esas şekli ile maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile iade işlemlerine ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(13) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde yapılan değişiklik hükmü, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce sermaye artırımını yapan veya ilk defa kurulan şirketler için 2022 yılı hesap dönemi dahil olmak üzere 5 hesap dönemi için uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 16- (Ek: 14/7/2023-7456/22 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için 5 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendinin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan %50 oranı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak taşınmaz satış kazançları için %25 olarak uygulanır.

Yürürlük

MADDE 37- (1) Bu Kanunun;

- a) 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi yayımı tarihinde,
- b) 7 nci maddesi 1/1/2006 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak ve 1/1/2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
- c) 12 nci maddesi 1/1/2006 tarihinden sonraya sarkan ödünç işlemlerine de uygulanmak ve 1/1/2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
- ç) 13 ve 35 inci maddeleri 1/1/2007 tarihinde,
- d) 32 nci maddesinin birinci fıkrası, 1/1/2006 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine uygulanmak ve 1/1/2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
- e) Diğer hükümleri 1/1/2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 38- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

13/6/2006 TARİHLİ VE 5520 SAYILI ANA KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER:

1-16/6/2009 tarihli ve 5904 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun;

a) 32/A maddesi kapsamında olup 31/12/2010 tarihine kadar başlayan yatırımlar için söz konusu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde geçen “% 25” ve “% 45” oranları, sırasıyla “% 60” ve “% 70” olarak uygulanır. Aynı madde uyarınca, münhasıran Çanakkale ilinin Gökçeada ve Bozcaada ilçelerine il genelinden farklı bir gruplandırma yapmaya ve sektörel öncelik belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

b) Geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “münhasıran” ibaresi, 31/12/2010 tarihine kadar “Bakanlar Kurulunca belirlenen illerde münhasıran” olarak uygulanır.

c) Geçici 5 inci maddesinin uygulamasına ilişkin olarak, birleşen veya birleşilen şirketlere anılan Kanunun 13 üncü maddesine göre ilişkili kişi sayılanlar tarafından istihdamın veya faaliyetin kaydırılması gibi sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemlerin bulunması halinde, anılan maddedeki teşviklerden yararlanılamaz.

(2) Elektrik dağıtım şirketlerinden 31/12/2008 tarihi itibarıyla hisselerinin tamamı kamuya ait olanların söz konusu tarihten önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin olup bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar elektrik satışından doğan ve süresinde tahsil edilmemesi nedeniyle hesaplanan gecikme faizi ve/veya gecikme zammı alacaklarının tahsili beklenmeksizin dönem sonlarında tahakkuk ettirilmesi suretiyle yapılan her türlü vergi tarhiyatı ve buna ilişkin vergi cezaları ile gecikme faizleri ve gecikme zamları bu konuda herhangi bir ihtilaf yaratılmamak ve yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmek şartıyla terkin edilir, tahsil edilmiş ise red ve iade edilmez. Madde kapsamına giren dönemlere ilişkin olarak aynı gerekçeyle tarhiyat yapılmaz.

5520 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5746	10	31/12/2023 tarihine kadar uygulanmak üzere 12/3/2008 tarihini takip eden aybaşında
5766	8, 13, 30, Geçici Madde 2	2008 yılı kazançlarına da

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
		uygulanmak üzere 6/6/2008
5838	4	1/1/2009 tarihinden geçerli olmak üzere 28/2/2008
	32/A, Geçici Madde 3, Geçici Madde 4	28/2/2009
5904	10, 17, Geçici Madde 5, 6 , 7 ve İşlenemeyen hüküm	3/7/2009
6009	4, 5	1/8/2010
6111	5, 15	25/2/2011
	32/A	1/1/2011 tarihinden geçerli olmak üzere 25/2/2011
6225	4	26/4/2011
6303	Geçici Madde 2	18/5/2012
6322	5/A, 10, 15/c, Geçici Madde 3	15/6/2012
	15/g	1/7/2012
	32/A	Öngörülen yatırım öneminde katkı kullandırılmasına ilişkin düzenleme 1/1/2013 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere 15/6/2012
	5/a, 11/1-i	1/1/2013
6358	Geçici Madde 2	10/11/2012
6456	4	29/6/2012 tarihinden geçerli olmak üzere 18/4/2013
6487	5	11/6/2013 tarihinden itibaren kaynak kuruluşlarca devredilen taşınmazlara uygulanmak üzere yayımlı tarihinde
6495	5	2/8/2013
6518	5/B	1/1/2015 tarihinden itibaren elde edilen kazanç ve iratlara ve bu tarihten itibaren yapılacak vergi kesintilerine uygulanmak üzere yayımı tarihinde

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
		(19/2/2014)
6518	10	19/2/2014
6525	10	27/2/2014
6552	10	11/9/2014
6639	Geçici Madde 8	15/4/2015
6637	10	1/7/2015
6655	Geçici Madde 2	1/1/2016
6728	4, 5, 5/B, 10, 13	9/8/2016
	5/j	2/8/2013 tarihinden itibaren yapılan işlemlere uygulanmak üzere 9/8/2016
6745	5	1/1/2017 tarihinden itibaren faaliyete başlayan özel kreş ve gündüz bakımevlerine uygulanmak üzere 7/9/2016
	15, 30, 32/A	7/9/2016
6770	32	27/1/2017
	Geçici Madde 9	1/1/2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 27/1/2017
7061	5 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75’lik kısmı” ibaresine yönelik değişikliğin parantez dışı hükmü, Geçici Madde 9, Geçici Madde 10	5/12/2017
	4 üncü madde, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Bankalara borçları”, “bankalara veya” ibarelerine yönelik değişiklik ile “söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75’lik	1/1/2018

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
	kısmı” ibaresine yönelik değişikliğin parantez içi hükmü, “bankaların” ibaresinden sonra eklenen hüküm, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (i) bendi	
7103	17	27/3/2018
KHK/700	3,5,5/A,5/B,10,11,13, 15,30,32,32/A,Geçici Madde 10	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7103	4	1/1/2019 tarihinde (1/1/2019 tarihi itibarıyla kurulu bölgesel yönetim merkezleri için 1/1/2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere) yürürlüğe girer.
7161	Geçici Madde 9	18/1/2019
7162	5/B, Geçici Madde 11	30/1/2019
7186	Geçici Madde 12	19/7/2019
7256	32, Geçici Madde 2, Geçici Madde 11	32 nci maddesi 1/1/2021 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2021 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde (17/11/2020)
7316	Geçici Madde 13	1/7/2021 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak ve 1/1/2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine (özel hesap dönemi

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
		tayin edilen kurumlar için 1/1/2021 tarihinden itibaren başlayan hesap dönemine) ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde (22/4/2021)
7338	10	Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren madde kapsamında yapılacak nakdi sermaye artışlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde (26/10/2021)
	32/A	1/1/2022 tarihinden itibaren yapılacak yatırım harcamalarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde (26/10/2021)
7341	4	6/11/2021
7351	5, 32	1/1/2022 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2022 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde (22/1/2022)
7352	Geçici Madde 14	29/1/2022
7394	5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin (4) numaralı alt bendinde yapılan değişiklik ve 32 nci maddesinin birinci fıkrası	2023 yılı ve izleyen vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde, (15/4/2022)
	6, 11	15/4/2022
	Geçici Madde 13	1/7/2022 tarihinden itibaren verilmesi gereken

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
		beyannamelerden başlamak ve 1/1/2022 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde (15/4/2022)
7407	Geçici Madde 14	28/5/2022
7417	10, Geçici Madde 15	5/7/2022
7420	32/B, Geçici Madde 14	9/11/2022
	Geçici Madde 14 yedinci fıkra	26/5/2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde (9/11/2022)
7421	10	26/11/2022
7431	Geçici Madde 11	13/1/2023
7440	5	1/1/2023 tarihinden itibaren elde edilen gelir ve kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde (12/3/2023)
7456	5/(a)	Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren iktisap edilen yatırım fonu katılma payları için uygulanmak üzere yayımı tarihinde (15/7/2023)
	5/(e)	15/7/2023
	32	1/10/2023 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak üzere; kurumların 2023 yılı ve izleyen vergilendirme

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5520 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
		dönemlerinde elde edilen kazançlarına, özel hesap dönemine tabi olan kurumların ise 2023 takvim yılında başlayan özel hesap dönemi ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlarına uygulanmak üzere yayımlı tarihinde (15/7/2023)
	Geçici Madde 16	(15/7/2023)

GELİR VERGİSİ KANUNU (G.V.K.)

Kanun Numarası : 193
Kabul Tarihi : 31/12/1960
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 6/1/1961 Sayı : 10700
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 4 Cilt : 1 Sayfa : 850

Bu Kanunun yürürlükte olmayan hükümleri için bakınız
"Yürürlükteki Bazı Kanunların Mülga Hükümleri Külliyatı"
Cilt: 1 Sayfa: 517

Bu Kanun ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren
yönetmelik için, "Yönetmelikler Külliyatı"nın kanunlara göre
düzenlenen nümerik fihristine bakınız.

BİRİNCİ KISIM
Mükellefiyet

BİRİNCİ BÖLÜM
Verginin Mevzuu

Mevzuu:

Madde 1 – (Değişik: 7/1/2003-4783/1 md.)

Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tâbidir. Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safî tutarıdır.

Gelirin unsurları:

Madde 2 – (Değişik: 7/1/2003-4783/2 md.)

Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır :

1. Ticarî kazançlar,
2. Ziraî kazançlar,
3. Ücretler,
4. Serbest meslek kazançları,
5. Gayrimenkul sermaye iratları,
6. Menkul sermaye iratları,
7. Diğer kazanç ve iratlar.

Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safî miktarları ile nazara alınır.

İKİNCİ BÖLÜM
Tam Mükellefiyet

Mükellefler:

Madde 3 – Aşağıda yazılı gerçek kişiler Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler:

1. Türkiye'de yerleşmiş olanlar;
2. **(Değişik: 19/2/1963-202/1 md.)** Resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları (Bu gibilerden, bulundukları memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla Gelir Vergisine veya benzeri bir vergiye tabi tutulmuş bulunanlar, mezkûr kazanç ve iratları üzerinden ayrıca vergilendirilmezler.)

Türkiye'de yerleşme:

Madde 4 – Aşağıda yazılı kimseler Türkiye'de yerleşmiş sayılır:

1. İkametgahı Türkiye'de bulunanlar (İkametgah, Kanunu Medenin 19 uncu ve mütaakıp maddelerinde yazılı olan yerlerdir);
2. **(Değişik: 19/2/1963-202/2 md.)** Bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar (Geçici ayrılmalar Türkiye'de oturma süresini kesmez.)

Yerleşme sayılmıyan haller:

Madde 5 – Aşağıda yazılı yabancılar memlekette altı aydan fazla kalsalar dahi, Türkiye'de yerleşmiş sayılmazlar:

1. Belli ve geçici görev veya iş için Türkiye'ye gelen iş, ilim ve fen adamları, uzmanlar, memurlar, basın ve yayın muhabirleri ve durumları bunlara benzeyen diğer kimselerle tahsil veya tedavi veya istirahat veya seyahat maksadiyle gelenler;
2. Tutukluk, hükümlülük veya hastalık gibi elde olmiyan sebeplerle Türkiye'de alıkonulmuş veya kalmış olanlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Dar Mükellefiyet

Mükellefler ve mevzuu:

Madde 6 – **(Değişik: 24/12/1980-2361/2 md.)**

Türkiyede yerleşmiş olmayan gerçek kişiler sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler.

Kazanç veya iradın Türkiye'de elde edilmesi:

Madde 7 – **(Değişik: 27/3/1969-1137/1 md.)** Dar mükellefiyete tabi kimseler bakımından kazanç ve iradın Türkiye'de elde edildiği aşağıdaki şartlara göre tayin olunur:

1. **(Değişik: 31/12/1981-2574/1 md.)** Ticari kazançlarda: Kazanç sahibinin Türkiye'de işyerinin olması veya daimi temsilci bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla sağlanması (Bu şartları haiz olsalar dahi iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlardan, ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere gönderenlerin bu işlerden doğan kazançları Türkiye'de elde edilmiş sayılmaz.)

Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının veya her ikisinin Türkiye'de olması veya satış aktinin Türkiye'de yapılmış olmasıdır. İş merkezinden maksat ise, iş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği merkezdir.

2. Zirai kazançlarda: Zirai faaliyetlerin Türkiye'de icra edilmesi;

3. Ücretlerde:

a) Hizmetin Türkiye'de ifa edilmiş veya edilmekte olması veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

b) **(Değişik: 24/12/1980-2361/3 md.)** Türkiye'de kain müesseselerin idare meclisi başkan ve üyelerin, denetçilerine, tasfiye memurlarına ait huzur hakkı, aidat, ikramiye ve benzerlerinin Türkiye'de değerlendirilmesi;

4. Serbest meslek kazançlarında: Serbest meslek faaliyetlerinin Türkiye'de icra edilmesi veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

5. Gayrimenkul sermaye iratlarında: Gayrimenkulün Türkiye'de bulunması ve bu mahiyetteki mal ve hakların Türkiye'de kullanılması veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

6. Menkul sermaye iratlarında: Sermayenin Türkiye'de yatırılmış olması;

7. Diğer kazanç ve iratlarda: Bu kazanç veya iratları doğuran işin veya muamelenin Türkiye'de ifa edilmesi veya Türkiye'de değerlendirilmesi;⁽¹⁾

Bu maddenin 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 7 nci bentlerinde sözü edilen değerlendirmeden maksat, ödemenin Türkiye'de yapılması veya ödeme yabancı memlekette yapılmışsa, Türkiye'de ödiyenin veya nam ve hesabına ödeme yapılanın hesaplarına intikal ettirilmesi veya karından ayrılmasıdır.

İş yeri ve daimi temsilci:

Madde 8 – 7 nci maddenin 1 numaralı bendinde yazılı iş yeri, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tayin olunur.

Aynı maddede yazılı daimi temsilci, bir hizmet veya vekalet akdi ile temsil edilene bağlı olup, onun nam ve hesabına muayyen veya gayrimuayyen bir müddetle veya mütaaddit ticari muameleler ifasına yetkili bulunan kimsedir.

Aşağıda yazılı kimseler, başkaca şartlar aranmaksızın temsil edilenin daimi temsilcisi sayılırlar.

1. Ticari mümessiller, tüccar vekilleri ve memurları ile Ticaret Kanununun hükümlerine göre acenta durumunda bulunanlar;

2. **(Değişik: 19/2/1963-202/4 md.)** Temsil edilene ait reklam giderleri hariç olmak üzere giderleri devamlı olarak kısmen veya tamamen temsil edilen tarafından ödenenler;

3. Mağaza veya depolarında temsil edilen hesabına konsinyasyon suretiyle satmak üzere devamlı olarak mal bulunduranlar.

Bir kimsenin birkaç kişiyi aynı zamanda temsil etmesi daimi temsilcilik vasfını değiştirmez.

(1) Bu bentte geçen "Sair kazanç ve iratlarda" ibaresi; 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81/C maddesi ile "Diğer kazanç ve iratlarda" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

İKİNCİ KISIM
Muaflık ve İstisnalar

BİRİNCİ BÖLÜM
Esnaf Muaflığı

Vergiden muaf esnaf:

Madde 9 – (Değişik: 24/12/1980-2361/4 md.)

(Değişik birinci cümle: 22/7/1998-4369/26 md.) Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretle çalışanlar gelir vergisinden muaftır.

1. Motorlu nakil vasıtaları kullanmamak şartı ile gezici olarak veya bir işyeri açmaksızın perakende ticaret ile iştigal edenler (Giyim eşyalarıyla zati ve süs eşyaları, değeri yüksek olan ev eşyaları ile pazar takibi suretiyle gıda, bakkaliye ve temizlik maddelerini ve sabit iş yerlerinin önünde sergi açmak suretiyle o iş yerlerinde satışı yapılan aynı neviden malları satanlar hariç)⁽¹⁾

2. Bir işyeri açmaksızın gezici olarak ve doğrudan doğruya müstehlike iş yapan hallaç, kalaycı, lehimci, musluk tamircisi, çilingir, ayakkabı tamircisi, kundura boyacısı, berber, nalbant, fotoğrafçı, odun ve kömür kırıcısı, çamaşır yıkayıcısı ve hammallar gibi küçük sanat erbabı;

3. Köylerde gezici olarak her türlü sanat işleri ile uğraşanlar ile aynı yerlerde aynı işleri bir işyeri açmak suretiyle yapanlardan 47 nci maddede yazılı şartları haiz bulunanlar (51 nci madde şümülüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar);

4. Nehir, göl ve denizlerde ve su geçitlerinde toplamı 50 rüsum tonilatoya (50 rüsum tonilato dahil) kadar makinesiz veya motorsuz nakil vasıtaları işletenler; hayvanla veya bir adet hayvan arabası ile nakliyecilik yapanlar (Bu bentte yazılı ölçüler, birlikte yaşayan eşlerle velayet altındaki çocuklar hakkında veya ortaklık halindeki işletmelerde, bu kimselerin veya ortaklığın işlettiği vasıtalar toplu olarak nazara alınmak suretiyle tespit edilir);

5. Ziraat işlerinde kullandıkları hayvan, hayvan arabası, motor, traktör gibi vasıtalar veya sandallarla nakliyeciliği mutat hale getirmeksizin ara sıra ücret karşılığında eşya ve insan taşıyan çiftçiler;

(1) Bu bendin parantez içi hükmü; "(Halt, kilim, battaniye, mensucat, trikotaj, saat, kıymetli maden ve madeni eşyalar gibi değeri yüksek olan maddeleri perakende olarak satanlarla, giyilecek eşya, gıda ve her türlü bakkaliye maddelerinin pazar takibi suretiyle satışını mutat meslek haline getirenler hariç)" şeklinde iken, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

6. (Değişik: 28/3/2007-5615/1 md.) Evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrik kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamûlleri, kırpıntı deriden üretilen mamûller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganları, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın veya yıl içinde gerçekleştirilen satış tutarı, ilgili yıl için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarından fazla olmamak üzere, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar. Bu ürünlerin, pazar takibi suretiyle satılması ile ticari, ziraî veya meslekî faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri hariç olmak üzere; düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarının geçici olarak belirlenen yerlerde satılması muafiyetten faydalanmaya engel değildir.⁽³⁾

7. (Ek: 4/6/2008-5766/8 md.) Ticari işletmelere ait atıkları mutad olarak veya belli aralıklarla satın alanlar hariç olmak üzere, bir işyeri açmaksızın kendi nam ve hesabına münhasıran kapı kapı dolaşmak suretiyle her türlü hurda maddeyi toplayarak veya satın alarak bu malların ticaretini yapanlara veya tekrar işleyenlere satanlar;⁽¹⁾

8. (Değişik: 31/5/2012-6322/4 md.) Bu Kanunun 47 nci maddesinde yazılı şartları haiz olanlardan kendi ürettikleri ürünleri satanlara münhasır olmak üzere el dokuma işleri, bakır işlemeciliği, çini ve çömlek yapımı, sedef kakma ve ahşap oyma işleri, kaşıkcılık, bastonculuk, semercilik, yazmacılık, yorgancılık, keçecilik, lüle ve oltu taşı işçiliği, çarıkçılık, yemencilik, oyacılık ve bunlar gibi geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan ve kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyette bulunanlar;⁽¹⁾

9. (Ek: 21/3/2018-7103/3 md.) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca lisanssız yürütülebilecek faaliyetler kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretimi amacıyla, sahibi oldukları veya kiraladıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları kurulu gücü azami 50 kW'a kadar (50 kW dâhil) olan (Kat maliklerince ana gayrimenkulün ortak elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan dâhil) yalnızca bir üretim tesisinden üretilen elektrik enerjisinin ihtiyaç fazlasını son kaynak tedarik şirketine satanlar (Bu bendin uygulanmasında üçüncü fıkra hükmü dikkate alınmaz).⁽²⁾⁽⁶⁾

10. (Ek:11/11/2020-7256/15 md.) Ayrı bir iş yeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar. Bu bent kapsamında esnaf muafiyetinden faydalanabilmesi için Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi alınması, Türkiye'de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması ve tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır. Bankalar, bu bent kapsamında açılan ticari hesaplara aktarılan tutarlar üzerinden, aktarım tarihi itibarıyla %4 (bir ve üzeri işçi çalıştırıldığı durumda %2) oranında gelir vergisi tevkifatı yapmak ve 98 ve 119 uncu maddelerdeki esaslar çerçevesinde beyan edip ödemekle yükümlüdür. İstihdama bağlı indirimli oranın uygulanması için ilgili ayda bir işçinin en az on gün süreyle çalıştırılması gerekir. Bu hasılat tutarı üzerinden ayrıca 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapılmaz. Bu bent kapsamında elde edilen hasılatın 220.000 (700.000) Türk lirasını aşması hâlinde, mükellef izleyen takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilir ve tekrar bu muafiyetten faydalanamaz. Bentte yer alan hasılat koşulu dışındaki diğer şartların ihlal edildiğinin tespit edilmesi hâlinde muafiyetten faydalanılamaz ve zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyaı cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Bentte yer alan oranları ve tutarı, yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.⁽⁴⁾⁽⁵⁾

11. (Ek: 31/5/2012-6322/4 md.) Yukarıdaki bentlerde sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri Maliye Bakanlığınca kabul edilen ticaret ve sanat işleri ile iştigal edenler.⁽²⁾

(1) 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle 1/7/2008 tarihinden geçerli olmak üzere; (6) numaralı bentten sonra gelmek üzere (7) numaralı bent eklenmiş ve sonraki bentte yer alan "1-6 numaralı" ibaresi "1-7 numaralı" şeklinde değiştirilerek bent numarası buna göre teselsül ettirilmiştir.

(2) 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle (8) numaralı bentten sonra gelmek üzere (9) numaralı bent eklenmiş ve mevcut (9) numaralı bent (10) numaralı bent olarak teselsül ettirilmiştir.

(3) 18/1/2019 tarihli ve 7162 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle bu bende "işyeri açmaksızın" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya yıl içinde gerçekleştirilen satış tutarı, ilgili yıl için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarından fazla olmamak üzere, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden" ibaresi eklenmiştir.

(4) 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle bu fıkraya (9) numaralı bendinden sonra gelmek üzere bent eklenmiş ve mevcut (10) numaralı bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

(5) Bu bentte daha önce 220.000 olarak yer alan tutar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(6) 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle bu bentte yer alan "25 kW" ibareleri "50 kW" şeklinde değiştirilmiştir.

(Mülga ikinci fıkra: 22/7/1998-4369/26 md.)

(Mülga üçüncü fıkra: 11/8/1999-4444/14 md.; Yeniden düzenleme: 28/3/2007-5615/1 md.) Ticarî, ziraî veya meslekî kazancı dolayısı ile gerçek usûlde Gelir Vergisine tâbi olanlar ile yukarıda sayılan işleri Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine bağlılık arz edecek şekilde yapanlar esnaf muaflığından faydalanamazlar.

(Ek fıkra: 22/7/1998-4369/26 md.) Esnaf muaflığı şartlarını topluca taşıyanlar bu muaflıktan yararlanabilmek için ilgili esnaf odasına kayıt olmak ve durumlarını tevsik etmek suretiyle belediyeden "Esnaf Muaflığı Belgesi" almak zorundadırlar. **(Mülga hükümler: 11/8/1999-4444/14 md.) (...)**

(Ek fıkra: 22/7/1998-4369/26 md.) Esnaf muaflığından faydalananlar faaliyetleri ile ilgili olarak satın aldıkları mallara ve giderlerine ilişkin, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden aldıkları belgeleri saklamak zorundadırlar. Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yoklamaya yetkililer veya yoklamaya yetkililerle birlikte belediye zabıtalارınca müştereken yapılan denetimlerde, vergiden muaf esnafın bir takvim yılı içinde bir defa mal alış ve giderlerine ilişkin belgeleri yanında bulundurmadığının veya bulundurduğu belgenin satışını yaptığı mal ve hizmetle ilişkisinin olmadığına tespiti halinde, "Esnaf Muaflığı Belgesi" iptal edilir. Belgesi iptal edilenlerden muaflık şartlarını taşıyanlar, aynı faaliyete devam etmek istemeleri halinde yeniden belge almak zorundadırlar.

(Ek fıkra: 4/12/1985-3239/39 md.; Değişik fıkra: 22/7/1998-4369/26 md.) Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak, milli piyango bileti satanlar ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin mallarını iş akdi ile bağlı olmaksızın bunlar adına kapı kapı dolaşmak suretiyle tüketiciye satanlar yukarıdaki şartlarla sınırlı olmaksızın gelir vergisinden muafır.

(Ek fıkra: 31/5/2012 -6322/4 md.) Esnaf muaflığına ilişkin şartları taşıyanlara talepleri halinde vergi dairesince Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi verilir. Bu belgenin şekil ve muhtevasının tayin ve tespiti ile iptali ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(Ek fıkra: 26/12/1993-3946/6 md.) Bu muaflığın, 94 üncü madde uyarınca tevkif suretiyle kesilen vergiye şümulü yoktur.

İKİNCİ BÖLÜM
Vergiden Muaf Çiftçiler

Küçük çiftçi muaflığı:

Madde 10 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Küçük çiftçi muaflığının hududu:

Madde 11 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

İşletme büyüklüğü ölçüsü:

Madde 12 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Satış tutarı ölçüsü:

Madde 13 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Muaflıktan mükellefliğe, mükelleflikten muaflığa geçiş:

Madde 14 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Diğer Muaflıklar

Diplomat muaflığı:

Madde 15 – Yabancı Devletlerin Türkiye'de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları (Fahri konsoloslar hariç) ile elçilik ve konsolosluklara mensubolan ve o memleketin uyrukluğunda bulunan memurları, Türkiye'de resmi bir göreve memur edilenler bu sıfatlarından dolayı ve karşılıklı olmak şartıyla Gelir Vergisinden muaftırlar.

Bu muaflığın menkul sermaye iradı üzerinden tevkif suretiyle alınan vergiye şümulü yoktur.

Ücret istisnası:

Madde 16 – Yabancı elçilik ve konsoloslukların 15 inci maddeye girmeyen memur ve hizmetlilerinin yalnız bu işlerinden dolayı aldıkları ücretler karşılıklı olmak şartıyla Gelir Vergisinden istisna edilir.

Göçmen ve mülteci muaflığı:

Madde 17 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Serbest meslek erbabında yaşlılık muaflığı:

Mükerrer Madde 17 – (Ek: 19/2/1963-202/11 md.; Mülga: 24/12/1980-2361/11 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Kazançlarda İstisnalar

Serbest meslek kazançlarında:

Madde 18 – (Değişik: 4/12/1985-3239/40 md.)

(Değişik birinci fıkra: 11/8/1999-4444/4 md.) Müellif, mütercim, heykeltıraş, hattat, ressam, bestekar, bilgisayar programcısı ve mucitlerin ve bunların kanuni mirasçılarının şiir, hikaye, roman, makale, bilimsel araştırma ve incelemeleri, bilgisayar yazılımı, röportaj, karikatür, fotoğraf, film, video band, radyo ve televizyon senorya ve oyunu gibi eserlerini gazete, dergi, bilgisayar ve internet ortamı, radyo, televizyon ve videoda yayınlamak veya kitap, CD, disket, resim, heykel ve nota halindeki eserleri ile ihtira beratlarını satmak veya bunlar üzerindeki mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya kiralamak suretiyle elde ettikleri hasılat Gelir Vergisinden müstesnadır.

Eserlerin neşir, temsil, icra ve teşhir gibi suretlerle değerlendirilmesi karşılığında alınan bedel ve ücretler istisnaya dahildir.

Yukarıda yazılı kazançların arızı olarak elde edilmesi istisna hükmünün uygulanmasına engel teşkil etmez.

Serbest meslek kazançları istisnasının, bu Kanunun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur.

(Ek fıkra:5/12/2019-7194/10 md.) Bu madde kapsamındaki kazançları toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşanlar bu istisnadan faydalanamazlar. Bu durumda olanların, 94 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamında tevkifat yapma yükümlülüğü yoktur.

PTT Acentalarında kazanç istisnası:

Mükerrer Madde 18 – (Ek: 24/3/1988-3418/23 md.)

PTT acentalığı faaliyetinden elde edilen kazançlar,gelir vergisinden müstesnadır.Bu kazanç istisnasının, bu Kanunun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur.

Ticari ve zirai kazançlarda yatırım indirimi istisnası:

Madde 19- (Mülga: 30/3/2006-5479/2 md.)

Kreş ve gündüz bakımevleri ile eğitim ve öğretim işletmelerinde kazanç istisnası:⁽¹⁾⁽²⁾

Madde 20- (Mülga: 24/12/1980-2361/14 md.; Yeniden düzenleme: 16/7/2004-5228/27 md.)

Özel kreş ve gündüz bakımevleri ile okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okullarının işletilmesinden elde edilen kazançlar, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde beş vergilendirme dönemi gelir vergisinden müstesnadır. İstisna, kreş ve gündüz bakımevleri ile okulların faaliyete geçtiği vergilendirme döneminden itibaren başlar.

Genç girişimcilerde kazanç istisnası:⁽³⁾

Mükerrer Madde 20 – (Ek:4/12/1985-3239/41 md; Mülga: 26/12/1993-3946/38 md.; Yeniden düzenleme: 29/1/2016-6663/1 md.)

Ticari, zirai veya mesleki faaliyeti nedeniyle adlarına ilk defa gelir vergisi mükellefiyeti tesis olunan ve mükellefiyet başlangıç tarihi itibarıyla yirmi dokuz yaşını doldurmamış tam mükellef gerçek kişilerin, faaliyete başladıkları takvim yılından itibaren üç vergilendirme dönemi boyunca elde ettikleri bu kazançlarının 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci diliminde yer alan tutara kadar olan kısmı, aşağıdaki şartlarla gelir vergisinden müstesnadır.⁽⁴⁾

1. İşe başlamanın kanuni süresi içinde bildirilmiş olması,
2. Kendi işinde bilfiil çalışılması veya işin kendisi tarafından sevk ve idare edilmesi (Çırak, kalfa veya yardımcı işçi çalıştırmak ya da seyahat, hastalık, askerlik, tutukluluk ve hükümlülük gibi zaruri ayrılmalar dolayısıyla geçici olarak işinde bilfiil çalışmamak bu şartı bozmaz.),
3. Faaliyetin adi ortaklık veya şahıs şirketi bünyesinde yapılması hâlinde tüm ortakların işe başlama tarihi itibarıyla bu maddedeki şartları taşıması,

(1) Bu madde başlığı “Maden suları kazançları istisnası:” iken, 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 27 nci maddesiyle “Eğitim, öğretim ve sağlık hizmet işletmelerinde kazanç istisnası:” şeklinde, daha sonra 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde geçen “Okul öncesi eğitim” ibaresi “Özel kreş ve gündüz bakımevleri ile okul öncesi eğitim” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkranın ikinci cümlesine “İstisna,” ibaresinden sonra gelmek üzere “kreş ve gündüz bakımevleri ile” ibaresi eklenmiştir.

(3) Bu madde başlığı “Eğitim, öğretim ve sağlık hizmet işletmelerinde kazanç istisnası:” iken, 29/1/2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(4) 9/3/2023 tarihli ve 7440 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “75.000 Türk lirasına” ibaresi “103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci diliminde yer alan tutara” şeklinde değiştirilmiştir.

4. Ölüm nedeniyle faaliyetin eş ve çocuklar tarafından devralınması hâli hariç olmak üzere, faaliyeti durdurulan veya faaliyetine devam eden bir işletmenin ya da mesleki faaliyetin eş veya üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan veya kayın hısımlarından devralınmamış olması,

5. Mevcut bir işletmeye veya mesleki faaliyete sonradan ortak olunmaması.

İstisna kapsamındaki faaliyetlerden kazanç elde edilmemesi veya istisna haddinin altında kazanç elde edilmesi hâllerinde dahi yıllık beyanname verilir.

Bu istisnanın, bu Kanunun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Basit usulde tespit olunan kazançlarda gelir vergisi istisnası:

Mükerrer Madde 20/A- (Ek:14/10/2021-7338/1 md.)

Bu Kanuna göre kazançları basit usulde tespit olunan mükelleflerin 46 ncı maddeye göre tespit edilen kazançları gelir vergisinden müstesnadır.

Sosyal içerik üreticiliği ile mobil cihazlar için uygulama geliştiriciliğinde kazanç istisnası:

Mükerrer Madde 20/B- (Ek:14/10/2021-7338/2 md.)

İnternet ortamındaki sosyal ağ sağlayıcıları üzerinden metin, görüntü, ses, video gibi içerikler paylaşan sosyal içerik üreticilerinin bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar ile akıllı telefon veya tablet gibi mobil cihazlar için uygulama geliştirenlerin elektronik uygulama paylaşım ve satış platformları üzerinden elde ettikleri kazançlar gelir vergisinden müstesnadır.

Bu istisnadan faydalanılabilmesi için Türkiye’de kurulu bankalarda bir hesap açılması ve bu faaliyetlere ilişkin tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır.

Bankalar, bu kapsamda açılan hesaplara aktarılan hasılat tutarı üzerinden, aktarım tarihi itibarıyla %15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapmak ve Kanunun 98 ve 119 uncu maddelerindeki esaslar çerçevesinde beyan edip ödemekle yükümlüdür. Bu tutar üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

Mükelleflerin birinci fıkra kapsamı dışında başka faaliyetlerinden kaynaklanan kazanç ya da iratlarının bulunması istisnadan faydalanmalarına engel değildir.

Birinci fıkra kapsamındaki kazançları toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşanlar ile faaliyete ilişkin tüm gelirlerini ikinci fıkrada belirtilen şartlara göre tahsil etmeyenler bu istisnadan faydalanamazlar. Bu durumda olanların, 94 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamında tevkifat yapma yükümlülüğü yoktur.

İstisnaya ilişkin şartların taşınmadığının tespit edilmesi halinde eksik tahakkuk etmiş olan vergi, vergi ziyayı cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan tevkifat oranını her bir faaliyet türü için ayrı ayrı sınıra kadar indirmeye, bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye; Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Tarımsal destekleme ödemelerinde kazanç istisnası:

Mükerrer Madde 20/C- (Ek:14/10/2021-7338/3 md.)

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan tarımsal destekleme ödemeleri gelir vergisinden müstesnadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sermaye İratlarında İstisnalar

Gayrimenkuller ve haklarda:

Madde 21 – (Değişik birinci fıkra: 22/7/1998-4369/27 md.) Binaların mesken olarak kiraya verilmesinden bir takvim yılı içinde elde edilen hasılatın 1.500.000.000 lirası (21.000 TL) Gelir Vergisinden müstesnadır. İstisna haddi üzerinde hasılat elde edilip beyan edilmemesi veya eksik beyan edilmesi halinde, bu istisnadan yararlanılamaz.⁽¹⁾

Ticari, zirai veya mesleki kazancının yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar ile istisna haddinin üzerinde hasılat elde edenlerden, beyanı gerekip gerekmediğine bakılmaksızın ayrı ayrı veya birlikte elde ettiği ücret, menkul sermaye iradı, gayrimenkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlarının gayri safi tutarları toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin üçüncü diliminde ücret gelirleri için yer alan tutarı aşanlar bu istisnadan faydalanmazlar.⁽²⁾

Mükerrer Madde 21 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

(1) Bu fıkra daha önce 240.000 olarak yer alan ve mükerrer 123 üncü madde gereğince yükseltilecek maktu had ve tutarlar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(2) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “gelirleri bunlar tarafından bildirilecek olanlar” ibaresi “istisna haddinin üzerinde hasılat elde edenlerden, beyanı gerekip gerekmediğine bakılmaksızın ayrı ayrı veya birlikte elde ettiği ücret, menkul sermaye iradı, gayrimenkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlarının gayri safi tutarları toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin üçüncü diliminde ücret gelirleri için yer alan tutarı aşanlar” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Menkul sermaye iratlarında:⁽¹⁾

Madde 22 – (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.; Yeniden düzenleme: 9/4/2003-4842/2 md.)

1. **(Değişik: 15/7/2016-6728/11 md.)** Sigorta süresi en az on yıl veya ömür boyu olan tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemelerin tamamı gelir vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki; bu istisnadan yararlananların (bu maddenin (2) numaralı fıkrası kapsamında sigorta yaptıranlar dâhil) vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenler hariç olmak üzere, on yıl tamamlanmadan tek primli yıllık gelir sigortalarından ayrılmaları hâlinde, ayrılma tarihinde yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden, 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (a) alt bendine göre tevkifat yapılır. İrat tutarlarının tespitinde 75 inci maddede yer alan hükümlere uyulur.

2. **(Ek: 15/7/2016-6728/11 md.)** 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (b) alt bendi ile aynı fıkranın (16) numaralı bendinin (c) alt bendi kapsamında yapılan ödemeleri, sigorta süresi on yıl ve üzeri veya ömür boyu olan tek primli yıllık gelir sigortalarına yatıranların, bu sigorta için yatırdıkları kısma tekabül eden ödemelerin içerdiği irat tutarları (4632 sayılı Kanun kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dâhil) gelir vergisinden müstesnadır. İstisna edilen tutarlar üzerinden 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (15) ve (16) numaralı bentlerine göre tevkifat yapılmaz. Şu kadar ki; bu istisnadan yararlananların vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenler hariç olmak üzere, ödeme olarak on yıl tamamlanmadan tek primli yıllık gelir sigortalarından ayrılmaları hâlinde, bu fıkra göre istisna edilen tutarlar üzerinden, ödemenin kaynağına göre 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (a) alt bendi veya aynı fıkranın (16) numaralı bendinin (b) alt bendi için belirlenen oranlar dikkate alınarak tevkifat yapılır. İrat tutarlarının tespitinde 75 inci maddede yer alan hükümlere uyulur. ⁽¹⁾

3. Tam mükellef kurumlardan elde edilen, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarının yarısı gelir vergisinden müstesnadır. İstisna edilen tutar üzerinden 94 üncü madde uyarınca tevkifat yapılır ve tevkif edilen verginin tamamı, kâr payının yıllık beyanname ile beyan edilmesi durumunda yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilir. ⁽¹⁾

(1) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, bu maddeye (1) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere (2) numaralı fıkra eklenmiş ve mevcut (2) numaralı fıkra (3) numaralı fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

ALTINCI BÖLÜM
Müteferrik İstisnalar

Ücretlerde:⁽¹⁾

Madde 23 – (Değişik: 24/12/1980-2361/17 md.)

Aşağıda yazılı ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

1. Köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5 000'i aşmayan yerlerde faaliyet gösteren ve münhasıran el ile dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretleri;
2. **(Değişik: 22/7/1998-4369/28 md.)** Gelir Vergisinden muaf olanların veya gerçek usulde vergilendirmeyen çiftçilerin yanında çalışan işçilerin ücretleri;
3. Toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihsalı ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışanların münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri;
4. **(Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)**
5. Köy muhtarları ile köylerin katip, korucu, imam , bekçi ve benzeri hizmetlilerine köy bütçesinden ödenen ücretler ile çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretleri;
6. Hizmetçilerin ücretleri (Hizmetçiler özel fertler tarafından evlerde, bahçelerde, apartmanlarda ve ticaret mahalli olmayan sair yerlerde orta hizmetçiliği süt ninelik, dadılık, bahçıvanlık, kapıcılık gibi özel hizmetlerde çalıştırılanlardır.) (Mürebbiyelere ödenen ücretler istisna kapsamına dahil değildir);
7. Sanat okulları ile bu mahiyetteki enstitülerde, ceza ve ıslahevlerinde, darülacezelerin atelyelerinde çalışan öğrencilere, hükümlü ve tutuklulara ve düşkünlere verilen ücretler;
8. **(Değişik: 25/5/1995-4108/16 md.)** Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müstemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 **(110 TL)** Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır. Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak vergilendirilir.);⁽²⁾⁽³⁾
9. **(Değişik: 4/12/1985-3239/42 md.)** Genel olarak maden işletmelerinde ve fabrikalarda çalışan işçilere ve özel kanunlarına göre barındırılması gereken memurlarla müstahdemlere konut tedariki ve bunların aydınlatılması, ısıtılması ve suyunun temini suretiyle sağlanan menfaatler ile mülkiyeti işverene ait brüt alanı 100 m²'yi aşmayan konutların hizmet erbabına mesken olarak tahsisi suretiyle sağlanan menfaatler (Bu konutların 100 m²'yi aşması halinde, aşan kısma isabet eden menfaat için bu istisna hükmü uygulanmaz);

(1) Bu bentte 100.000 olarak getirilen ve 4369 sayılı Kanunla 800.000 olarak değiştirilen ve mükerrer 123 üncü madde gereğince yükseltile maktu had ve tutar aynen bırakılmış olup, 8/7/2022 tarihli ve 31890 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü Maddesinde Yer Alan Tutarlarla İlgili Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5799) ile 1/7/2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntoyla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(2) 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu bentte yer alan parantez içi hüküm "işverenlerce, işyerinde veya müstemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır. Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak vergilendirilir." şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Bu bentte daha önce 51 olarak yer alan tutar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

10. Hizmet erbabının toplu olarak işyerlerine gidip gelmelerini sağlamak maksadıyla işverenler tarafından yapılan taşıma giderleri (**Ek parantez içi hüküm:5/12/2019-7194/11 md.**) (İşverenlerce taşıma hizmeti verilmeyen durumlarda, çalışılan günlere ait bir günlük ulaşım bedelinin 10 Türk lirasını (**56 TL**) aşmaması ve buna ilişkin ödemenin toplu taşıma kartı, bileti veya bu amaçla kullanılan ödeme araçlarının temini şeklinde yapılması şarttır. Ödemenin bu tutarı aşması hâlinde aşan kısım ile hizmet erbabına ulaşım bedeli olarak nakden yapılan ödemeler ve bu amaçla sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.);⁽⁵⁾

11. (**Değişik : 28/6/2001-4697/2 md.**) Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen aylıkların toplamı, en yüksek Devlet memuruna çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dahil);⁽¹⁾

12. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanununa tâbi çırakların asgari ücreti aşmayan ücretleri.⁽²⁾

(**Ek Bentler: 4/12/1985-3239/42 md.**)

13. Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;

14. (**Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.; Yeniden düzenleme: 30/7/2003-4962/5 md.; Değişik: 15/7/2016-6728/12 md.**) a) Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler;

b) Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin, Ekonomi Bakanlığından alınan izne istinaden kurulan bölgesel yönetim merkezlerinde münhasıran merkezin faaliyet izni kapsamında istihdam ettikleri hizmet erbabına Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler;

15. Yüz ve daha aşağı sayıda işçi çalıştıran işyerlerinde bir, yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde iki, amatör sporcu çalıştıranların, her yıl milli müsabakalara iştirak ettiklerinin belgelenmesi ve bu amatör sporculara ödenen ücretler. (Asgari ücretin iki katını aşmamak kaydıyla)

16. (**Ek: 21/3/2018-7103/4 md.**) İşverenlerce, kadın hizmet erbabına kreş ve gündüz bakımevi hizmeti verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (İşverenlerce bu hizmetlerin verilmediği durumlarda, ödemenin doğrudan bu hizmetleri sağlayan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerine yapılması şartıyla, her bir çocuk için aylık, asgari ücretin aylık brüt tutarının %15’ini aşmamak üzere bu istisnadan yararlanılır. Kreş ve gündüz bakımevi hizmetini sağlayanlara yapılan ödemelerin belirlenen istisna tutarını aşan kısmı ile hizmet erbabına bu amaçla nakden yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu bentte yer alan %15 oranını, asgari ücretin aylık brüt tutarının %50’sine kadar artırmaya ve kanuni seviyesine getirmeye Cumhurbaşkanı, bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.).⁽³⁾⁽⁴⁾

17. (**Ek:17/1/2019-7161/3 md.**) Kamu kurum ve kuruluşları hariç Türk Hava Kurumu veya kanuni veya iş merkezi Türkiye’de bulunan müesseselerde uçuş maksadıyla görevlendirilen, hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar ile uçuş esnasında uçak içinde hizmet veren yetkili sivil havacılık otoritesince sertifikalandırılmış kabin memurlarına ödenen aylık ücretin gerçek safi değerinin %70’i (Cumhurbaşkanı, bu oranı %100’e kadar artırmaya, sıfıra kadar indirmeye yetkilidir.).

18. (**Ek:22/12/2021-7349/2 md.**) Hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretleri (Şu kadar ki, istisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir. Ödenecek vergi tutarı, bu suretle bulunan vergi tutarının içinde istisna tutara isabet eden kısım düşülmek suretiyle hesaplanır. İstisna nedeniyle alınmayacak olan vergi ilgili ayda aylık asgari ücret üzerinden hesaplanması gereken vergiyi aşamaz. Birden fazla işverenden ücret alanlarda bu istisna sadece en yüksek olan ücrete uygulanır.).

19. (**Ek:3/11/2022-7420/2 md.**) Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerde çalışan hizmet erbabına, fiilen yurt dışındaki çalışmaları karşılığı işverenin yurt dışı kazançlarından karşılanarak yapılan ücret ödemeleri.

(1) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, bu bentte yer alan “ödenen en yüksek ödeme tutarından” ibaresi “çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) Bu bentte yer alan “2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu hükümlerine tabi çırakların” ibaresi, 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde yer alan “2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanununa tâbi çırakların” ibaresi “ 3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanununa tâbi çırakların” olarak değiştirilmiştir hükmüne istinaden değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(3) 5/5/2018 tarihli ve 30412 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, 30/4/2018 tarihli ve 2018/11674 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Karar ile, bu bent kapsamında yararlanılacak istisna tutarının hesabında dikkate alınacak oran %50 olarak tespit edilmiştir.

(4) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) Bu bentte yer alan tutar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki “ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ”ne bakınız.

Gider karşılıklarında:

Madde 24 – (Değişik: 24/12/1980-2361/18 md.)

Gider karşılığı olarak yapılan aşağıda yazılı ödemeler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

1. **(Değişik: 31/12/1981-2574/5 md.)** Harcırah Kanununa tabi kurumlar tarafından harcırah veya yolluk olarak yapılan ödemeler;

2. **(Değişik: 31/12/1982-2772/3 md.)** Harcırah Kanunu kapsamı dışında kalan müesseseler tarafından idare meclisi başkanı ve üyeleri ile denetçilerine, tasfiye memurlarına ve hizmet erbabına (Harcırah Kanununa tabi olsun olmasın her türlü sözleşmeli personel dahil) verilen gerçek yol giderlerinin tamamı ile yemek ve yatmak giderlerine karşılık verilen gündelikler (Bu gündelikler aynı aylık seviyesindeki Devlet memurlarına verilen gündeliklerden fazla ise veya Devletçe verilen gündeliklerin en yüksek haddini aşarsa aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.)

3. **(Mülga: 26/12/1993-3946/38 md.)**

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre ödenen yakacak yardımı (memur, işçi ve Bağ-Kur emeklilerine avans olarak ödenenler dahil);

5. Sayım işleriyle, seçim işlerinde çalıştırılanlara özel kanunlarına göre verilen zaruri gider karşılıkları.

Tazminat ve yardımlarda:⁽¹⁾⁽²⁾

Madde 25 – Aşağıda yazılı tazminat ve yardımlar Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. **(Değişik: 18/1/2019-7162/2 md.)** Ölüm, engellilik ve hastalık sebebiyle verilen tazminat ve yardımlar ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu uyarınca ödenen işsizlik ödeneği ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa göre ödenen işe başlatmama tazminatı;

2. Muhtaç olanlara belli bir süre için veya hayat kaydıyla yapılan yardımlar (Asker ailelerine yapılan yardımlarla hayır derneklerinin ve yardım sandıklarının yardımları mutlak olarak bu istisnaya girerler.);

3. **(Değişik: 26/8/2001-4697/3 md.)** Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından, kendilerine zat aylığı bağlananlara aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen emekli, dul, yetim ve evlilik ikramiyeleri veya iade olunan mevduatı ve sürelerini doldurmamış bulunanlarla dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminatlar (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen tazminat, yardım ve toptan ödemeler en yüksek Devlet memuruna çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur. Bu mukayesede gerek muhtelif sandıklardan gerek aynı sandıktan muhtelif zamanlarda yapılan ikramiye, tazminat ve toptan ödemeler topluca dikkate alınır.);⁽¹⁾

(1) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, bu bentte yer alan “ödenen en yüksek ödeme tutarından” ibaresi “çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan” şeklinde değiştirilmiştir.

4. Hizmet erbabına ödenen çocuk zamları (Bu zamlar Devletçe verilen miktarları aştığı takdirde, fazlası vergiye tabi tutulur.);

5. Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlar (Bu istisna hizmet erbabının iki aylığına veya buna tekabül eden gündeliklerinin tutarına kadar olan yardım

kısmına uygulanır.);

6. Sosyal sigorta kurumları tarafından sigortalılara yapılan ödemeler;

7. **(Değişik: 21/3/2018-7103/5 md.)** a) 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanunu ve 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanununa göre ödenmesi gereken kıdem tazminatlarının tamamı ile 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanuna göre ödenen kıdem tazminatlarının hizmet erbabının 24 aylığını aşmayan miktarları (Hizmet ifa etmeksizin ödenen ücretler tazminat sayılmaz.);

b) Hizmet erbabının tabi olduğu mevzuata göre bu bendin (a) alt bendinde belirtilen istisna tutarının hesabında dikkate alınmak şartıyla, hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra; karşılıklı sonlandırma sözleşmesi veya ikale sözleşmesi kapsamında ödenen tazminatlar, iş kaybı tazminatları, iş sonu tazminatları, iş güvencesi tazminatları gibi çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar (Bu bendin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.);

8. Genel olarak nafakalar(Alanlar için);

9. Yardım sandıkları tarafından statüleri gereğince kendi üyelerine ölüm, engellilik, hastalık, doğum, evlenme gibi sebeplerle yapılan yardımlar. (...)⁽¹⁾⁽²⁾

10. **(Ek: 4/12/1985-3239/44 md.)** Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, dul, yetim ve evlenme ikramiyeleri veya iade olunan mevduat,sürelerini doldurmamış bulunanlarla, dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminat ve yardımlar.

(1) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının (1) ve (9) numaralı bentlerinde yer alan "sakatlık" ibareleri "engellilik" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) Bu bentte yer alan "... ile üyelerinin geri verilen mevduatı" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle metinden çıkarılmıştır.

Vatan hizmetleri yardımlarında:

Madde 26 – Aşağıdaki yazılı vatan hizmetleri yardımları Gelir Vergisinden müstesnadır.

1. Harb malüllüğü zamları ;
2. Harb malüllerine ve şehit, dul ve yetimlerine verilen tekel beyiyeleri;
3. Şehitlerin dul ve yetimlerine şehit, dul ve yetimi sıfatıyla yapılan bilümum ödemeler (Bu hükmün tatbikında hususi kanunlarına göre kendilerine şehit sıfatı verilenlerle harb, isyan, eşkiya, kaçakçı takip ve müsademesi, sanıkların ve mahkûmların takibi,manevra, talim ve tatbikat esnasında görev başında veya görevden doğan sebeplerle ölenler şehit sayılır.);
4. Vatan hizmetleri tertibinden bağlanan aylıklar ile ödenen mükafatlar.

Teçhizat ve tayın bedellerinde:

Madde 27 – Aşağıda yazılı teçhizat ve tayın bedelleri Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. Özel kanunlara dayanarak verilen yemek ve hayvan yem bedelleri veya bu mahiyette yapılan ödemeler;
2. Demirbaş olarak verilen giyim eşyası (Resmi ve özel daire ve müesseselerce hizmet erbabına işin icabı olarak verilen ve bunların işten ayrılmaları halinde geri alınan giyim eşyası);
3. Tahsilde bulunanlar için yapılan giyim giderleri.

Tahsil ve tatbikat ödemelerinde:

Madde 28 – Tahsil ve tatbikat giderleri karşılığı olarak yapılan aşağıda yazılı ödemeler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir:

1. Resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına yabancı memleketlerde tahsilde veya stajda bulunan öğrenci ve memurlara gider karşılığı olarak verilen paralar (Özel müesseseler tarafından yapılan ödemeler,benzeri Devlet öğrenci ve memurlarına verilen miktardan fazla olduğu takdirde, aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur). (Asli görev veya memuriyet dolayısıyla alınan ücretler bu istisnaya dahil değildir);
2. Resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına Türkiye'de tahsilde bulunan öğrenciye iâşe,ibate ve tahsil gideri olarak ödenen paralar;
3. Öğrencilere tatbikat dolayısıyla öğretim müesseseleri veya tahsil masraflarını deruhde edenler tarafından verilen paralar.

Teşvik ikramiye ve mükafatları:⁽¹⁾

Madde 29 – Teşvik gayesiyle verilen aşağıda yazılı ikramiye ve mükafatlar Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. İlim ve fenni, güzel sanatları, tarımı, hayvan yetiştirilmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer işleri ve faaliyetleri teşvik maksadiyle verilen ikramiyeler ve mükafatlar;

(Değişik bentler 2, 3, 4 : 24/12/1980-2361/20 md.)

2. **(Değişik:17/1/2019-7161/4 md.)** Subay, astsubay, erbaş ve erlere ve ordu hizmetinde bulunan sivil makinistlere, uçuş, dalış gibi hizmetleri dolayısıyla verilen tazminatlar, gündelikler, ikramiyeler ve zamlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında uçuş maksadiyle görevlendirilen, hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar ile uçuş esnasında uçak içinde hizmet veren personele fiilen uçuş hizmetleri ve kanuni veya iş merkezi Türkiye’de bulunan müesseselerde denizaltına dalış yapanlara fiilen dalış hizmetleri dolayısıyla yapılan aynı mahiyetteki ödemeler;

3. Spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyeler;

4. **(Değişik:5/12/2019-7194/12 md.)** Amatör spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler (basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerinde görev alanlar hariç);

Sergi ve panayır istisnası:

Madde 30 – Dar mükellefiyete tabi olanların:

1. Hükümetin müsaadesiyle açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları ticari faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar (Türkiye’de başkaca iş yeri veya daimi temsilcileri bulunmamak şartıyla);

2. Bu sergi ve panayırlarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar; Gelir Vergisinden müstesnadır.

(1) 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan "kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunan müesseselerde uçuş maksadiyle görevlendirilenlere; uçuş hizmetleri, deniz altına dalış yapanlara dalış hizmetleri dolayısıyla yapılan aynı mahiyetteki ödemeler;" ibaresi "kanuni veya iş merkezi Türkiye’de bulunan müesseselerde uçuş maksadiyle görevlendirilen, hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar ile uçuş esnasında uçak içinde hizmet veren yetkili sivil havacılık otoritesince sertifikalandırılmış personele; fiilen uçuş hizmeti, denizaltına dalış yapanlara fiilen dalış hizmetleri dolayısıyla yapılan aynı mahiyetteki ödemeler;" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM
İndirimler ⁽¹⁾

Engellilik indirimi: ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁴⁾⁽⁶⁾

Madde 31 – (Değişik:9/4/2003-4842/3 md.)

Çalışma gücünün asgarî % 80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece engelli, asgarî % 60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece engelli, asgarî % 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılır ve aşağıda engelli dereceleri itibariyle belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilir.

Engellilik indirimi;

- Birinci derece engelliler için 440.000.000 lira (**4.400 TL**),
- İkinci derece engelliler için 220.000.000 lira (**2.600 TL**),
- Üçüncü derece engelliler için 110.000.000 lira (**1.100 TL**) dır.

Engellilik derecelerinin tespit şekli ile uygulamaya ilişkin esas ve usuller Maliye, Sağlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlıklarınca bu konuda müştereken hazırlanacak bir yönetmelik ile belirlenir.

Asgarî geçim indirimi

Madde 32 – (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.; Yeniden düzenleme: 28/3/2007-5615/2 md.) (Mülga:22/12/2021-7349/3 md.)

(1) Yedinci Bölümün başlığı “En az geçim indirimi” iken, 24/12/1980 tarihli ve 2361 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu madde başlığı “ İndirim hadleri:” iken 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(3) Bu maddede yer alan 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle getirilen sakatlık indirim tutarları aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktarlar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki “ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ”ne bakınız.

(4) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddenin başlığında yer alan “Sakatlık” ibaresi “Engellilik”, birinci fıkrasında yer alan “sakat” ve “sakatlık” ibareleri sırasıyla “engelli” ve “engellilik”, ikinci fıkrasında yer alan “Sakatlık” ve “sakatlar” ibareleri sırasıyla “Engellilik” ve “engelliler”, üçüncü fıkrasında yer alan “Sakatlık” ibaresi “Engellilik” şeklinde değiştirilmiştir.

Yurt dışına hizmet veren işletmelerde indirim:

Madde 33 - (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.; Yeniden düzenleme: 15/7/2016-6728/13 md.)

Bu Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (13) numaralı bendi ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde yer alan indirim kapsamındaki faaliyet alanlarında hizmet veren işverenlerin, destek personeli hariç olmak üzere, münhasıran bu faaliyetler için istihdam ettikleri ve fiilen bu işleri ifa eden hizmet erbabına ödedikleri ücretler üzerinden asgari geçim indirimi uygulandıktan sonra hesaplanan vergiden, işverenin bu faaliyetlerinden sağladığı hasılatın %85'inin yurt dışından elde edilmiş olması ve fatura veya benzeri belgenin yurt dışındaki müşteri adına düzenlenmesi şartıyla, her bir çalışan için faaliyetin yapıldığı yılın ocak ayına ait asgari ücretin safi tutarının bu Kanunun 103 üncü maddesindeki gelir vergisi tarifesinin birinci gelir diliminde yer alan oranla çarpılmasıyla bulunan indirim tutarı mahsup edilir.

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu indirim, yıl içinde vergilendirme dönemleri itibarıyla tahsil edilen vergilerin, bu maddede yer alan şartların gerçekleşmesi hâlinde, takvim yılına ilişkin yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarihten sonraki vergilendirme dönemlerine ilişkin muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergilerden mahsup edilmek suretiyle uygulanır.

Bu maddede yer alan %85 oranını, hizmet alanları itibarıyla veya kazanç tutarına bağlı olarak ayrı ayrı veya birlikte %50'ye kadar indirmeye veya %100'e kadar artırmaya Cumhurbaşkanı, bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir. ⁽¹⁾

Madde 34 – (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.)

Vergi karnesi esası:

Madde 35 – (Değişik: 1/5/1981-2454/7 md.)

A) İndirimlerden faydalanmak isteyenler Vergi Usul Kanunu esaslarına göre vergi karnesi almak zorundadırlar.

B) Bu Kanunun 2 nci maddesinde sayılan kazanç ve iratları elde edenler (İstisna ve muafiyetlerden faydalananlar dahil) vergi karnesi almak ve Gelir Vergisi yönünden durumlarını ve bu durumda meydana gelen değişiklikleri karnelerine yazdırmak zorundadırlar.

(Değişik: 31/12/1981-2574/7 md.) Bu bentte yazılı vergi karnesinin ihtiva edeceği hususlar, karne almaya ilişkin şekil ve esaslar ile uygulama zamanı Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilir.

İndirimin uygulanmayacağı gelirler:

Madde 36 – (Değişik: 28/12/1967-980/4 md.)

Muhtelif yerlerden ücret alan hizmet erbabı için 31 inci maddede yazılı indirimler bunlardan yalnız en yüksek olan ücretin vergisine uygulanır. Hizmet erbabının vergi karnesi varsa, indirimin uygulanacağı ücret bu karneyi muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir. Vergi Usul Kanunu ile karne almaktan muaf tutulmuş olanlarda indirimin uygulanacağı ücret, aile durumu sual varakasını muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir.

31 inci maddedeki indirimler, dar mükellefiyete tabi kimselere şamil değildir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM⁽²⁾

Yatırım İndirimi

Yatırım indiriminin mahiyeti:

Ek Madde 1 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

Yatırım indiriminin şartları:

Ek Madde 2 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

Yatırım indiriminin konusu ve nispeti:

Ek Madde 3 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

Yatırım indiriminin başlangıcı ve uygulama süresi:

Ek Madde 4 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) Sekizinci Bölüm, başlığı ile birlikte; 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunun 37 nci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin satış ve devri:

Ek Madde 5 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

Muhasebe usulü:

Ek Madde 6 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

ÜÇÜNCÜ KISIM
Gelir Unsurlarının Tesbiti

BİRİNCİ BÖLÜM
Ticari Kazanç

Ticari kazancın tanımı:

Madde 37 – Her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı kazançlar ticari kazanç sayılır:

1. Maden, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri ile tuğla ve kiremit harmanlarının işletilmesinden;
2. Coberlik işlerinden;
3. Özel okul ve hastanelerle benzeri yerlerin işletilmesinden;
4. Gayrimenkullerin alım, satım ve inşaa işleriyle devamlı olarak uğraşanların bu işlerinden;
5. **(Değişik: 19/2/1963-202/17 md.)** Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden;
6. **(Değişik: 19/2/1963-202/17 md.)** Satın alınan veya trampa suretiyle iktisap olunan arazinin iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içinde parselenerek bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satılmasından; elde edilen kazançlar.

7. **(Ek: 9/4/2003-4842/4 md.)** Dış protezciliğinden elde edilen kazançlar.

Kolektif ortaklıklarda ortakların, adi veya eshamlı komandit ortaklıklarda komandite ortakların ortaklık karından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir. (66 ncı madde hükmü mahfuzdur.)

Ticari kazanç, Vergi Usul Kanunu hükümlerine ve bu kanunda yazılı gerçek (Bilanço veya işletme hesabı esas) veya basit usullere göre tesbit edilir.⁽¹⁾

Özel okul ve hastanelerle benzeri yerleri işleten serbest meslek erbabı, serbest meslek kazançlarını da işletmenin kayıtlarına ithal edebilirler.

Bilanço esasında ticari kazancın tesbiti:

Madde 38 – Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:

1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;
2. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

(1) Bu fıkrada yer alan “götürü” ibaresi 22/7/1998 tarihli ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle “basit” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur.

(Mülga üçüncü fıkra: 4/12/1985-3239/138 md.)

(Ek: 26/12/1993-3946/8 md.; Mülga dördüncü fıkra: 17/12/2003-5024/9 md.)

(Ek: 9/4/2003-4842/5 md.; Mülga beşinci fıkra: 17/12/2003-5024/9 md.)

İşletme hesabı esnasında ticari kazancın tesbiti:

Madde 39 – İşletme hesabı esasına göre ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler arasındaki müspet farktır.

(Elde edilen hasılat, tahsil olunan paralarla tahakkuk eden alacakları; giderler ise, tediyeye olunan ve borçlanılan meblağları ifade eder.)

Emtia alım ve satımı ile uğraşanlarda ticari kazancın bulunması için hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri hasılatla, dönem başındaki emtia mevcudunun değeri ise giderlere ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur.

Mükerrer Madde 39 – (Ek: 4/12/1985-3239/47 md.; Mülga: 26/12/1993-3946/38 md.)

İndirilecek giderler:⁽²⁾

Madde 40 – Safi kazancın tesbit edilmesi için, aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir:

1. Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler. **(Ek parantez içi hüküm: 25/5/1995-4108/19 md.)** (İhracat, yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve taşımacılık faaliyetlerinde bulunan mükellefler, bu bentte yazılı giderlere ilaveten bu faaliyetlerden döviz olarak elde ettikleri hasılatın binde beşini aşmamak şartıyla yurt dışındaki bu işlerle ilgili giderlerine karşılık olmak üzere götürü olarak hesapladıkları giderleri de indirebilirler.) **(Ek parantez içi hüküm: 5/12/2019-7194/13 md.)** (Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, kiralama yoluyla edinilen binek otomobillerinin her birine ilişkin aylık kira bedelinin 5.500 **(17.000 TL)** Türk lirasına kadarlık kısmı ile binek otomobillerinin iktisabına ilişkin özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi toplamının en fazla 115.000 Türk lirasına **(440.000 TL)** kadarlık kısmı gider olarak dikkate alınabilir.)

2. **(Değişik: 27/12/1963-365/2 md.)** Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatında iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (Bu primlerin ve aidatın istirdat edilmemek üzere Türkiye'de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla), 27 nci maddede yazılı giyim giderleri;

3. İşle ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya ilama veya kanun emrine istinaden ödenen zarar; ziyan ve tazminatlar;

4. İşle ilgili ve yapılan işin ehemmiyeti ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak şartıyla);

5. **(Değişik: 24/6/1994-4008/24 md.)** Kiralama yoluyla edinilen veya işletmeye dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri (...),⁽¹⁾ **(Ek parantez içi hüküm: 5/12/2019-7194/13 md.)** (Şu kadar ki faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, binek otomobillere ilişkin giderlerin en fazla %70'i indirilebilir.)

6. **(Değişik: 31/12/1982-2772/5 md.)** İşletme ile ilgili olmak şartıyla; bina, arazi, gider, istihlak, damga, belediye vergileri, harçlar ve kaydiyeler gibi ayni vergi, resim ve harçlar;

(1) Bu aralarda yer alan parantez içi hükümler, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 82 inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Bu maddenin 1 ve 7 numaralı bendinde yer alan tutarlar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

7. (Değişik: 24/12/1980-2361/29 md.) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar, (Ek: 24/6/1994-4008/24 md.) (...) ⁽¹⁾ (Ek hüküm: 15/7/2016-6728/14 md.) (İşletmeye dâhil olan gayrimenkulün iktisadi değerini artırıcı niteliği olan ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamalar, yapıldığı yılda doğrudan gider yazılabilir.) (Ek parantez içi hüküm: 5/12/2019-7194/13 md.) (Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi hariç ilk iktisap bedeli 135.000 Türk lirasını (500.000 TL) , söz konusu vergilerin maliyet bedeline eklendiği veya binek otomobilin ikinci el olarak iktisap edildiği hâllerde, amortismanına tabi tutarı 250.000 Türk lirasını (950.000 TL) aşan binek otomobillerinin her birine ilişkin ayrılan amortismanın en fazla bu tutarlara isabet eden kısmı gider yazılabilir. Bu hükmün uygulanmasında binek otomobilin iktisap edildiği tarihte yürürlükte olan tutar dikkate alınır.) ⁽⁴⁾

8. (Ek: 4/12/1985-3239/48 md.) İşverenlerce, Sendikalar Kanunun hükümlerine göre sendikalara ödenen aidatlar (şu kadar ki; ödenen aidatın bir aylık tutarı, işyerinde işçilere ödenen çıplak ücretin bir günlük toplamını aşamaz).

9. (Ek: 28/6/2001-4697/4 md.; Değişik: 13/6/2012-6327/4 md.) İşverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları (İşverenler tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen ve ücretle ilişkilendirilmeksizin ticari kazancın tespitinde gider olarak indirim konusu yapılacak katkı paylarının toplamı, ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin %15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Gerek işverenler tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, gerekse bu Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı, ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin %15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz.).

Cumhurbaşkanı bu oranı yarısına kadar indirmeye, iki katına kadar artırmaya ve belirtilen haddi, asgari ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir. ⁽²⁾

10. (Ek: 25/12/2003-5035/12 md.) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli. ⁽³⁾

11. (Ek: 4/4/2015-6645/9 md.) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen işbaşı eğitim programlarından faydalananlara, programı yürüten işverenlerce fiilen ödenen tutarlar (Bu kapsamda işverenler tarafından ticari kazancın tespitinde ücretle ilişkilendirilmeksizin her bir katılımcı itibarıyla indirim konusu yapılacak tutar aylık olarak asgari ücretin brüt tutarının yarısını aşamaz.).

Gider kabul edilmeyen ödemeler:

Madde 41 – Aşağıda yazılı ödemelerin gider olarak indirilmesi kabul olunmaz:

1. Teşebbüs sahibi ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aynen aldıkları sair değerler (Aynen alınan değerler emsal bedeli ile değerlendirilerek teşebbüs sahibinin çektiklerine ilave olunur.)

2. Teşebbüs sahibinin kendisine, eşine, küçük çocuklarına işletmeden ödenen aylıklar, ücretler, ikramiyeler, komüsyonlar ve tazminatlar;

3. Teşebbüs sahibinin işletmeye koyduğu sermaye için yürütülecek faizler;

4. Teşebbüs sahibinin, eşinin ve küçük çocuklarının işletmede cari hesap veya diğer şekillerdeki alacakları üzerinden yürütülecek faizler;

5. (Ek: 28/3/2007-5615/3 md.) Bu fıkranın 1 ilâ 4 numaralı bentlerinde yazılı olan işlemler hariç olmak üzere, teşebbüs sahibinin, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit edilen bedel veya fiyatlar üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunması halinde, emsallere uygun bedel veya fiyatlar ile teşebbüs sahibince uygulanmış bedel veya fiyat arasındaki işletme aleyhine oluşan farklar işletmeden çekilmiş sayılır.

(1) Bu aralarda yer alan parantez içi hükümler, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 82 inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle, bu bentte yer alan "gıda maddelerinin" ibaresi, "gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(4) Bu bentte yer alan tutarlar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktarlar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

Teşebbüs sahibinin eşi, üstsoy ve altsoy, üçüncü derece dahil yansoy ve kayın hısımları ile doğrudan veya dolaylı ortağı bulunduğu şirketler, bu şirketlerin ortakları, bu şirketlerin idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından kontrolü altında bulunan diğer şirketler ilişkili kişi sayılır.

Bu bent uygulamasında, imalat ve inşaat, kiralama ve kiraya verme, ödünç para alınması veya verilmesi, ücret, ikramiye ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler, her hâl ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir.

İşletmeden çekilmiş sayılan farklar, ilişkili kişi tarafından beyan edilmiş gelir veya kurumlar vergisi matrahının hesabında dikkate alınmış ise ilişkili kişinin vergilendirme işlemleri buna göre düzeltilir. İlişkili kişiler ve bu kişilerle yapılan işlemler hakkında bu maddede yer almayan hususlar bakımından, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesi hükmü uygulanır.⁽¹⁾

6. Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatlar (Akitler ceza şartı olarak derpiş edilen tazminatlar, cezai mahiyette tazminat sayılmaz.)⁽¹⁾

7. (Ek: 14/6/1989 - 3571/8 md.) Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerine ait ilan ve reklam giderlerinin % 50'si (0) (Cumhurbaşkanı, bu oranı % 100'e kadar artırmaya, sıfıra kadar indirmeye yetkilidir).⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

8. (Ek: 24/6/1994-4008/25 md.) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz, uçak ve helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanları,⁽¹⁾

9. (Ek: 24/6/1994-4008/25 md.; Mülga: 17/12/2003-5024/9 md.; Yeniden düzenleme: 31/5/2012-6322/6 md.) Kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan kısmı.⁽³⁾

Belirlenecek oranı sektörler itibarıyla farklılaştırmaya Cumhurbaşkanını, bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.⁽³⁾

10. (Ek: 15/5/2002 - 4756/28 md.) Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddî ve manevî zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.⁽¹⁾

11. (Ek:8/4/2022-7394/1 md.) 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun ek 4 üncü maddesi kapsamında hakkında reklam yasağı uygulananlara verilen reklamların giderleri.

(1) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle (4) numaralı bentten sonra gelmek üzere (5) numaralı bent eklenmiş ve diğer bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

(2) Bu bentte kanunla getirilmiş olan miktar aynen bırakılmış; 24/10/1990 tarih ve 90/1081 sayılı Kararname ile 1/1/1991 tarihinden geçerli olarak tespit edilen miktar ise metne parantez içinde siyah punto ile işlenmiştir.

(3) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinde yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde, (9) numaralı bendinde yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde, aynı bendin ikinci paragrafında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu maddenin uygulanmasında, kolektif şirketlerin ortakları ile adi ve eshamlı komandit şirketlerin komandite ortakları teşebbüs sahibi sayılır.⁽¹⁾

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işleri:

Madde 42 – (Değişik: 24/12/1980-2361/30 md.)

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat (dekapaj işleri de inşaat işi sayılır) ve onarma işlerinde kar veya zarar işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak, mezkûr yıl beyannamesinde gösterilir.⁽²⁾

Mükellefler bu madde kapsamına giren hallerde her inşaat ve onarım işinin hasılat ve giderlerini ayrı bir defterde veya tutmakta oldukları defterlerin ayrı sayfalarında göstermeye ve düzenleyecekleri beyannameleri işlerin ikmal edildiği takvim yılını takip eden yılın Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar vermeye mecburdurlar.⁽³⁾

Müşterek genel giderler ve amortismanların dağıtılması:

Madde 43 – Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde veya bu işlerin diğer işlerle birlikte yapılması halinde müşterek genel giderler ve amortismanlar aşağıdaki esaslara göre dağıtılır.

1. **(Değişik: 17/12/2003-5024/7 md.)** Yıl içinde birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamaların (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde düzeltilmiş tutarlarının) enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş tutarlarının birbirine olan nispeti dahilinde;

2. **(Değişik: 17/12/2003-5024/7 md.)** Yıl içinde tek veya birden fazla inşaat ve onarma işinin bu madde şumulüne girmeyen işlerle birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler, bu işlere ait harcamalar ile diğer işlere ait satış ve hasılat tutarlarının (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde bunların düzeltilmiş tutarlarının) birbirine olan nispeti dahilinde;

3. Birden fazla inşaat ve onarma işlerinde veya bu işlerle sair işlerde müştereken kullanılan tesisat, makina ve ulaştırma vasıtalarının amortismanları, bunların her işte kullanıldıkları gün sayısına göre.

(1) Gelir ve Kurumlar vergisi mükelleflerinin 2003 yılı Temmuz-Eylül üçüncü geçici vergi dönemi dokuz aylık kazançları için gider indirimi kısıtlaması uygulamasına esas alınacak indirim oranının % 62.9 olarak tespit edilmesi, mükelleflerin kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarının % 15.7 sinin kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması Maliye Bakanlığının 18/11/2003 tarihli ve 25293 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 84 seri nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile hüküm altına alınmıştır. Daha önceki değişiklikler için bu Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(2) 42 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan "inşaat ve onarma işlerinde" ibaresi, "inşaat (dekapaj işleri de inşaat işi sayılır) ve onarma işlerinde" olarak, 25/12/2003 tarihli ve 5035 sayılı Kanunun 48 inci maddesiyle değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(3) Bu fıkra da yer alan "Mart ayı sonuna kadar" ibaresi, 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle "Mart ayının onbeşinci günü akşamına kadar," olarak değiştirilmiş, daha sonra 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle; ikinci fıkra da yer alan "Mart ayının onbeşinci günü akşamına kadar" ibaresi "Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

İnşaat ve onarma işlerinde işin bitimi:

Madde 44 – (Değişik: 24/12/1980-2361/31 md.)

İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarih; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir.⁽¹⁾

Bitim tarihinden sonra bu işlerle ilgili olarak yapılan giderler ve her nam ile olursa olsun elde edilen hasılat, bu giderlerin yapıldığı veya hasılatın elde edildiği yılın kar veya zararının tespitinde dikkate alınır.

Ulaştırma işlerinde matrah:

Madde 45 – (Değişik: 31/12/1981-2574/8 md.)

Dar mükellefiyete tabi olanların Türkiye ile yabancı memleketler arasında yaptıkları taşıtırma işlerinde elde ettikleri kazançlar, Kurumlar Vergisine tabi yabancı taşıtırma kurumlarının kazançlarının tayinine ait esaslara göre tespit olunur.

(1) 44 üncü maddenin birinci fıkrasında yer alan " geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın düzenlendiği tarih" ibaresi ise, "geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarih" olarak, 25/12/2003 tarihli ve 5035 sayılı Kanunun 48 inci maddesiyle değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Basit usulde ticari kazancın tespiti:⁽¹⁾

Madde 46 – (Değişik: 22/7/1998-4369/31 md.)

47 ve 48 inci maddelerde yazılı şartları topluca haiz olanların ticari kazançları basit usulde tespit olunur.

Basit usulde ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler ve satılan malların alış bedelleri arasındaki müspet farktır. Bu fark yapılan faaliyetle ilgili olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre alınması ve verilmesi mecburi olan alış ve giderler ile hasılatlara ilişkin belgelerde yazılı tutarlara göre hesaplanır. **(Mülga üçüncü cümle:14/10/2021-7338/4 md.)** (...) Kazançları bu usulde tespit edilenler, kazancın tespiti ve Vergi Usul Kanununun defter tutma hükümleri hariç, bildirme, vesikalar, muhafaza, ibraz, diğer ödevler ve ceza hükümleri ile bu Kanun ve diğer kanunlarda yer alan ikinci sınıf tüccarlar hakkındaki hükümlere tabidirler.⁽²⁾

Kazançları bu usulde tespit edilen mükellefler, faaliyetlerine ilişkin mal alış ve giderleri ile hasılatlarını gösteren belgeleri ayrı ayrı dosyalarda saklamak zorundadırlar. Bu belgelerin kayıtları, mükelleflerin bağlı bulundukları meslek odalarının oluşturdukları bürolarda tutulur. Bu bürolarda 13/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış yeterli sayıda meslek mensubunun çalıştırılması zorunludur. Bu büroların kayıt, tasdik ve vergi dairesine karşı yükümlülükleri ile diğer usuller Maliye Bakanlığınca belirlenir.⁽³⁾

Basit usule tabi ticaret erbabından, sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenlediği veya kullandığı tespit edilenler, bu hususun kendilerine tebliğ edildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren ikinci sınıf tüccarlara ilişkin hükümlere tabi olurlar.

Aynı işte ortak olarak çalışanlar hakkında 47 nci maddede yazılı yıllık kira bedeli ve 48 inci maddede yazılı iş hacmi ölçüleri toplu olarak, diğer şartlar ortakların her biri için ayrı ayrı aranır. Ortaklarından birisi gerçek usule göre gelir vergisine tabi bulunan ortaklıklarda, diğer ortakların ticari kazancı da gerçek usulde tespit olunur. Adi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer şahsi bir işle de iştigal edenlerin gerçek veya basit usulden hangisine tabi olacağı, 47 nci maddenin 2 numaralı bendi ile 48 inci maddede yer alan ölçülerden şahsi işine ait olanlara, ortaklıklardan hissesine düşen miktarların eklenmesi suretiyle tespit olunur. Şahsi işin mevcut olmaması halinde, muhtelif ortaklıklardaki hisselerin toplanması ile yetinilir.⁽⁴⁾

(Değişik altıncı fıkra: 31/5/2012-6322/7 md.) Basit usule tabi olmanın şartlarından herhangi birini takvim yılı içinde kaybedenler, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler. Basit usulün şartlarını haiz olanlardan, bu usulden yararlanmak istemediklerini yazı ile bildirenler dilekçelerinde belirttikleri tarihten veya izleyen takvim yılı başından, yeni işe başlayanlar ise işe başlama tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilirler. Gerçek usulde vergilendirilen mükelleflerden, 47 nci maddede yazılı şartları taşıyanlardan arka arkaya iki hesap döneminin iş hacmi 48 inci maddede yazılı hadlerden düşük olanlar, yazılı talepleri üzerine bu şartın gerçekleşmesini takip eden takvim yılından başlayarak basit usule geçebilirler. İşin eş ve çocuklara devri halinde iş hacminin hesabında devirden önceki süreler de dikkate alınır. Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenledikleri tespit edilenlerin kazançları hiçbir suretle basit usulde tespit edilmez.⁽⁵⁾

(1) Bu madde başlığı "Götürü usulde ticari kazancın tespiti:" iken, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanun ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan "Bu usulde vergilendirilenler," ibaresi "Kazançları bu usulde tespit edilenler," şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan "Basit usulde vergilendirilen" ibaresi "Kazançları bu usulde tespit edilen" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan "göre vergilendirileceği," ibaresi "tabi olacağı," şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan "edilenler hiçbir suretle basit usulde vergilendirilmezler." ibaresi "edilenlerin kazançları hiçbir suretle basit usulde tespit edilmez." şeklinde değiştirilmiştir.

(Ek fıkra: 31/5/2012-6322/7 md.) Gerçek usulde vergilendirilmekte iken işini terk eden mükellefler ile basit usulün şartlarını kaybedenlerden gerçek usulde vergilendirilmeye başlamadan önce işini terk eden mükellefler, terk tarihini takip eden yılın başından itibaren iki yıl geçmedikçe basit usule dönebilirler. Bu hüküm, işin eş veya çocuklara devri halinde de uygulanır.

(Ek fıkra: 31/5/2012-6322/7 md.) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Basit usule tabi olmanın genel şartları:⁽¹⁾

Madde 47 – (Değişik: 24/12/1980-2361/34 md.)

Basit usule tabi olmanın genel şartları şunlardır:⁽²⁾

1. Kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak (işinde yardımcı işçi ve çırak kullanmak, seyahat, hastalık, ihtiyarlık, askerlik, tutukluluk ve hükümlülük gibi zaruri ayrılmalar dolayısıyla geçici olarak bilfiil işinin başında bulunmamak bu şartı bozmaz. Ölüm halinde iş sahibinin dul eşi veya küçük çocuklar, namına işe devam olduğu takdirde, bunların bilfiil işin başında bulunup bulunmamasına bakılmaz).

2. **(Değişik: 22/7/1998-4369/32 md.)** İşyeri mülkiyetinin iş sahibine ait olması halinde emsal kira bedeli, kiralınmış olması halinde yıllık kira bedeli toplamı büyükşehir belediye sınırları içinde 2.300.000.000 lirayı **(35.000 TL)**, diğer yerlerde 1.700.000.000 lirayı **(22.000 TL)** aşmamak.⁽³⁾

3. Ticari, zirai veya mesleki faaliyetler dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olmamak.

2 ve 3 numaralı bent hükümleri öteden beri işe devam edenlerde takvim yılı başındaki, yeniden işe başlayanlarda ise işe başlama tarihindeki duruma göre uygulanır.

Basit usule tabi olmanın özel şartları

Madde 48 – (Değişik: 22/7/1998-4369/33 md.)

Basit usule tabi olmanın özel şartları şunlardır:⁽⁴⁾

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satanların yıllık alımları tutarının 34.000.000.000 lirayı **(440.000 TL)** veya yıllık satışları tutarının 47.000.000.000 lirayı **(700.000 TL)** aşmaması,

(1) Bu madde başlığı "Götürü usulde ticari kazancın tespiti:" iken, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanun ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu fıkroda yer alan "Götürü usule" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 32 nci maddesi ile "Basit usule" olarak değiştirilmiştir.

(3) Bu fıkroda bulunan ve 4369 sayılı Kanunla yıllık kira bedeli toplamı büyükşehir belediye sınırları içinde 420 milyon lira, diğer yerlerde 300 milyon lira olarak getirilen ve mükerrer 123 üncü madde gereğince yükseltile maktu had ve tutarlar aynen bırakılmış olup, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktarlar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(4) Bu fıkroda daha önce 1 numaralı bent için (100.000 TL), (148.000 TL), iki numaralı bent için (49.000 TL), üç numaralı bent için (100.000 TL) olarak yer alan ve mükerrer 123 üncü madde gereğince yükseltile maktu had ve tutarlar, 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

2. 1 numaralı bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşanların bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatının 17.000.000.000 lirayı (**220.000 TL**) aşmaması,

3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde yıllık satış tutarı ile iş hasılatı toplamının 34.000.000.000 lirayı (**440.000 TL**) aşmaması,

Milli piyango bileti, akaryakıt, şeker ve bunlar gibi kar hadleri emsallerine nazaran bariz şekilde düşük olarak tespit edilmiş bulunan emtia için, bu maddenin 1 ve 3 numaralı bentlerinde yazılı hadler yerine ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca belirlenecek alım satım hadleri uygulanır.⁽¹⁾⁽²⁾

Özel şartlar gösterilmiyen işler;

Madde 49 – (Mülga: 15/12/1990-3689/12 md.)

Götürü usule tabi olmanın şartlarını takvim yılı içinde kaybedenler:

Madde 50 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Basit usulün hududu.⁽³⁾

Madde 51 – Aşağıda yazılı olanlar, basit (...) ⁽³⁾ usulden faydalanamazlar:

1. Kollektif şirket ortakları ile, komandit şirketlerin komandite ortakları;
2. İkrazat işleriyle uğraşanlar;
3. Sarraflar ile kıymetli maden ve mücevherat alım satımı ile uğraşanlar;
4. (**Değişik: 25/5/1995-4108/20 md.**) Bu Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan kişi ve kurumlara karşı inşaat ve onarma işini taahhüt edenler ile bu mükelleflere karşı derece derece taahhütte bulunanlar.

5. Sigorta prodüktörleri;
6. Her türlü ilan ve reklam işleriyle uğraşanlar veya bu işlere tavassut edenler;
7. Gayrimenkul ve gemi alım satımı ile uğraşanlar;
8. (**Değişik: 24/3/1988-3418/24 md.**) Tavassut işi yapanlar (dayıbaşılar hariç);
9. (**Ek: 24/12/1980-2361/36 md.**) Maden işletmeleri, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları işletenler;

10. (**Ek: 24/12/1980-2361/36 md.**) Şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığı yapanlar ile treyler, çekici ve benzerlerinin sahip veya işleticileri; (**Ek: 3/12/1988-3505/11 md.**) (Yapısı itibarıyla sürücüsünden başka ondört ve daha aşağı oturma yeri olan ve insan taşımaya mahsus motorlu kara taşıtları ile yolcu taşıyanlar hariç);

11. (**Ek : 3/12/1988-3505/11 md.; Mülga : 11/8/1999-4444/14 md.**)

(1) 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Tekele tabi maddelerle, damga pulu, milli piyango bileti, akaryakıt, şeker ve bunlar gibi" ibaresi, "Milli piyango bileti, akaryakıt, şeker ve bunlar gibi" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 4369 sayılı Kanunun 33 üncü maddesiyle bu fıkra da getirilen tutarlar aynen bırakılmış, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(3) Bu madde başlığında ve birinci fıkrasının ilk cümlesinde geçen "götürü" ibaresi 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesi ile "basit" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

12. (Ek: 24/12/1980-2361/36 md; Değişik: 26/12/1993-3946/12 md.) Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları(müccavir alanlar dahil) belediyelerin nüfusları,yörelere itibarıyla veya sabit bir işyerinde faaliyette bulunup bulunulmadığına göre gerçek usulde vergilendirilmesi gerekli görülenler. ⁽¹⁾⁽²⁾

İKİNCİ BÖLÜM

Zirai Kazanç

Zirai kazanç, zirai faaliyet, zirai işletme, çiftçi ve mahsulün tarifi:

Madde 52 – (Değişik: 19/2/1963-202/21 md.)

Zirai faaliyetten doğan kazanç zirai kazançtır.

Zirai faaliyeti arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veya doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder.

Bazı nebat ve hayvan nevelerinde istihsal doğrudan doğruya arazi üzerinde yapılmaması zirai faaliyetin mahiyetini değiştirmez.

Aşım yaptırmak maksadıyla erkek damızlık beslenmesi, çiftçiye ait her türlü ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetlerden sayılır.

Mahsullerin değerlendirilmeleri maksadıyla ve zirai istihsale müteferri olarak işlenmesi de zirai faaliyete girer. Ancak, bu ameliye, aynı teşebbüsün cüzünü teşkil eden bir işletmede vukua geliyorsa, bu ameliyenin zirai faaliyet sayılabilmesi için işletmenin sinai bir müessese ehemmiyet ve genişliğinde olmaması ve faaliyetini, cüz'ün teşkil ettiği teşebbüsün mahsullerine hasretmesi şarttır.

Satışların dükkan ve mağaza açılarak yapılması halinde, mahsullerin dükkan ve mağazaya gelinceye kadar geçirdikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır. Çiftçiler tarafından doğrudan doğruya zirai faaliyetleri ile ilgili alım satım işlerinin tedviri için açılan yazlıhaneler, faaliyetleri bu mevzuca munhasır kalmak şartıyla dükkan ve mağaza sayılmaz.

(1) Bu bentte sözü edilen, gerçek usulde vergilendirilmesi 1/5/1995 tarihinden geçerli olmak üzere gerekli görülenlerle ilgili olarak, 1/4/1995 tarih ve 22245 sayılı R.G.'de yayımlanan 12/1/1995 tarih ve 95/6430 sayılı Kararname ile bu Kararnamede değişiklik yapan ve 2/12/2000 -24248 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7/11/2000 tarih ve 2000/1591 sayılı Kararnameye bakınız.

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Maliye Bakanlığınca teklif edilen ve Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

Yukarıda yazılı faaliyetlerin içinde yapıldığı işletmelere zirai işletme, bu işletmeleri işleten gerçek kişilere (adi şirketler dahil), vergiye tabi olsun veya olmasınlar, çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihlal olunan maddelere de mahsul denir.

Kollektif şirketlerle adi veya eshamlı komandit şirketler zirai faaliyetle işigal etseler dahi çiftçi sayılmazlar. Zirai faaliyetle işigal eden kollektif şirketlerin ortakları ile komandit şirketlerin komandite ortaklarının şirket karından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir.

Bir çiftçiye veya ortaklığa ait olup aynı köy sınırları içinde veya birbirine bitişik arazi üzerinde bulunan yahut istihlal şartlarına göre birbirine bağıllık ve beraberlik arz eden işletmeler tek işletme sayılır.

Zirai kazançta vergileme

Madde 53 – (Değişik: 22/7/1998-4369/34 md.)

Çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançlar, bu Kanunun 94 üncü maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilir. 54 üncü maddede yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançları gerçek usulde (zirai işletme hesabı veya diledikleri takdirde bilanço esasına göre) tesbit olunarak vergilendirilir. Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler bu kazançları için beyanname vermezler. **(Ek cümle: 30/7/2003-4962/6 md.)** Ancak, çiftçiye ait olmakla beraber zirai işletmeye dahil edilmeyen biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araç veya on yaşına kadar ikiden fazla traktörün işletilmesinden elde edilen gelirler ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilir.

Bu hükmün tatbikinde, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velayet altındaki çocuklara ait işletmeler ile ortaklık halindeki işletmelerde işletme büyüklüğü toplu olarak nazara alınır. Ortaklıklarda, ortaklığın birden fazla işletmeye taalluk etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde bulunması durumu değıştirmez. 52 nci maddede yazılı tek işletmelerde işletme birden fazla ortaklıklara ait olsa bile bu ortaklıklara ait işletme büyüklüğü toplanmak suretiyle nazara alınır. Birden fazla zirai işletmede ayrı ayrı şahıslarla ortaklığı bulunanların işletme büyüklüğü ölçülerinin tesbitinde ortaklık payları toplamı esas alınır.

54 üncü maddede yazılı ziraat gruplarının bir kaç tanesi içine giren zirai faaliyetlerin bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklükleri, bu gruplar için tespit olunan hadlerin yarısını aşanlar gerçek usulde vergilendirilir.

Gerek şahsi işletmesi gerekse dahil bulunduğu ortaklıklar müstakilen işletme büyüklüğü ölçüsünün altında kaldığı halde, kendisine ait işletmenin ve ortaklıklardaki payların toplamı bu ölçüyü aşan çiftçiler gerçek usulde vergilendirilir. Payları toplamı ölçülerini aşmayan diğer ortaklar tevkifat yoluyla vergilendirilirler. Yarıcılık ortaklık sayılır.

Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler, yazılı olarak vergi dairesinden istemde bulunmaları halinde izleyen vergilendirme dönemi başından işe yeni başlayanlar, işe başlama tarihinden itibaren gerçek usule geçebilirler. 54 üncü maddede yazılı ölçüleri aşanlar müteakip vergilendirme dönemi başından itibaren gerçek usulde;gerçek usule tabi olanlardan bu ölçülerin altında kalanlar müteakip vergilendirme dönemi başından itibaren hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilirler.

Vergi usul kanunu hükümlerine göre belge alma, verme, saklama ve ibraz yükümlülüklerine uymayan (...) ⁽¹⁾ çiftçiler, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen avans, kredi, sübvansiyon, prim gibi ayni ve nakdi destek unsurlarından yararlanamazlar. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usuller, ilgili kuruluşların görüşleri de alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenir.

İşletme büyüklüğü ölçüleri

Madde 54 – (Değişik: 22/7/1998-4369/35 md.)

Zirai kazancın gerçek usulde tesbiti bakımından bir takvim yılı içinde dikkate alınacak ölçüler şunlardır;

A) Arazi üzerinde yapılan faaliyetlerde

1 inci grup:Hububat ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı; taban arazide 600, (900) kıraç arazide 1200 (1700) dönüm;

2 nci grup: Bakliyat, afyon, susam, keten, kendir ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (1000) dönüm;

3 üncü grup: Ayçiçeği ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 600 (950) dönüm;

4 üncü grup: Pamuk ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (400) dönüm;

5 inci grup: Çeltik ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (300) dönüm;

6 ncı grup: Pancar ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (300) dönüm;

7 nci grup: Patates,soğan,sarmısak ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

8 inci grup: Çay ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 40 (150) dönüm (Mahsul verebilecek hale gelmeyenler hariç);

9 uncu grup: Tütün ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

10 uncu grup: Sebze ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

(1) Bu arada bulunan “ ve Ziraat Odasından, bulunmayan yerlerde Tarım İl veya İlçe Müdürlüklerinden çiftçi belgesini almayan” ibaresi, 15/5/2007 tarihli ve 5661 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

- 11 inci grup: Sera ve çiçekçilik ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 8 (8) dönüm;
 12 nci grup: Kavun ve karpuz ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (300) dönüm;
 13 üncü grup: Meyve verebilecek hale gelmiş fındık ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 250 (250) dönüm;
 14 üncü grup: Meyve verebilecek hale gelmiş bağ ve incir ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 250 (250) dönüm;
 15 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş antep fıstığında 1500 (2500) ağaç;
 16 ncı grup: Meyve verebilecek hale gelmiş zeytinliklerde 2500 (4500) ağaç;
 17 nci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş narenciyede 1250 (1500) ağaç;
 18 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş elmada 1000 (2000) ağaç;
 19 uncu grup: Muz ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 20 (30) dönüm;
 20 nci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş kayısıda 1000 (2000) ağaç;
 21 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş armut, kiraz, vişne, şeftali de 1000 (2000) ağaç;
 22 nci grup: Diğer meyve ürün ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 1000 dönüm (Meyve ve ürün verebilecek hale gelmeyenler ile palamut hariç); (1)
 23 üncü grup: Büyükbaş hayvan sayısı 150 (150) adet (İş hayvanları ile iki yaşından küçük, büyükbaş hayvanlar hariç);
 24 üncü grup: Küçükbaş hayvan sayısı 500 (750) adet (Bir yaşından küçük, küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç);
 B) Arazi üzerinde yapılmayan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında:
 1 inci grup: Deniz ve iç su balıkları yetiştiriciliği;
 a) Denizlerdeki sınırları belirlenebilen üretim alanlarında yapılan balık yetiştiriciliğinde (ağ kafes vb.) 500 (750) m2,
 b) İç su balıkları yetiştiriciliğinde sınırları belirlenebilen havuz (beton, toprak vb), göl, gölet ve baraj gölleri gibi üretim alanlarında 600 (900) m2,
 2 nci grup: Denizlerde yapılan balık avcılığında toplam tekne boyu 20 (20) metre;
 3 üncü grup: Arıcılık ziraatında kovan sayısı 500 (500) adet;
 4 üncü grup: İpek böcekçiliği ziraatında kutu sayısı 500 (500) adet;
 Cumhurbaşkanlığı bu ölçüleri gerekli gördüğü bölgeler için yıllık olmak kaydıyla arazi ve ürün türlerine göre beş katına kadar artırmaya veya kanuni haddenden az olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu şekilde tespit olunan ölçüler, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihi takip eden takvim yılı başından itibaren yürürlüğe girer.⁽²⁾

(1) Bu grupta 26/11/1998 tarih ve 98/12095 sayılı Kararname ile yapılan değişiklikle "yer fıstığı 350 dönüm" ibaresi getirilmiştir. (Bkz.R.G. 11/12/1998-23550)

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan "Bakanlar Kurulu, Zirai Kazançlar, Merkez Komisyonunun teklifi üzerine," ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Yukarıda (A) bendinde zikredilen meyveli ve meyvesiz ağaçlarda meyve ve ürün verebilecek hale gelme durumu başlangıcı ile (B) bendinde işletme büyüklüğü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde işletme büyüklüğü ölçüsü Tarım, Orman ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tespit olunur.⁽¹⁾

Kazancın zirai işletme hesabı esasına göre tespiti:

Madde 55 – (Değişik: 24/12/1980-2361/39 md.)

Zirai işletme hesabı esasına göre zirai kazanç, hesap dönemi içinde para ile tahsil edilen veya alacak olarak tahakkuk eden hasılat ile, ödenen veya borçlanılan giderler arasındaki müspet farktır.

(Ek: 1/5/1981-2454/11 md.) Zirai kazancın işletme hesabı esasına göre tespitinde; hesap dönemi başındaki mahsullerin değeri giderlere, hesap dönemi sonundaki mahsullerin değeri ise hasılatla ilave olunur.

Zirai işletme hesabı esasına göre hasılat:

Madde 56 – (Değişik: 19/2/1963-202/25 md.)

Zirai işletme hesabı esasına göre hasılat aşağıda yazılı unsurlardan terekküp eder:

1. Evvelki yıllardan devredilenler de dahil olmak üzere istihsal olunan, satın alınan veya sair suretlerle elde edilen her türlü zirai mahsullerin satış bedelleri (Primler, rüstrunlar ve benzerleri dahil):

2. Ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması mukabilinde alınan bedeller;

3. Gider yazılan değerlerin satılması halinde bunların satış bedelleri;

4. Mahsullerin idrakinden evvel veya sonra hasara uğramalarından dolayı alınan sigorta tazminatları;

(1) Bu maddeye Kanunla getirilmiş olan miktarlar aynen bırakılmış, 11/12/1998 tarih ve 23550 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 26/11/1998 tarih ve 98/12095 sayılı Kararname ile değiştirilen ve 1/1/1999 tarihinden geçerli olmak üzere tespit edilen miktarlar ise, metne parantez içinde siyah punto ile işlenmiştir.

5. Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin (Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller hariç) satılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 inci maddesine göre hesaplanan hasılat.

Zirai mahsullerin, istihsal vasıtaları ile zat, aile veya işletme ihtiyaçlarında kullanılmak üzere istihlak maddeleri ile değiştirilmesi halinde verilen mahsulün emsal bedeli hasılat sayılır.

(Değişik: 24/12/1980-2361/40 md.) Ziraat makine ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai işlerinde çalıştırılması karşılığında herhangi bir istihlak maddesi veya istihsal vasıtası alınması halinde alınan madde veya vasıtaların emsal bedeli hasılat sayılır.

İşletmede istihsal edilip de tohum, yem ve sair suretlerle işletmede kullanılan zirai mahsullerin emsal bedeli hasılat sayılır; bu hasılatın sene sonunda bir kalemde yazılması caizdir.

(Son fıkra mülga: 24/12/1980-2361/40 md.)

Zirai işletme hesabı esasında giderler:

Madde 57 – (Değişik: 19/2/1963-202/26 md.)

Tediye edilen veya borçlanılan meblağları ihtiva eden giderler aşağıda yazılı unsurlardan terekküp eder.

1. İşletme ile ilgili olarak tohum, gübre, fide, yem, ilaç ve benzeri maddelerin tedariki için yapılan giderler;
2. Satılmak üzere satın alınan hayvanların, zirai mahsullerin ve diğer maddelerin bedelleri;
3. İşletmelerde çalıştırılanlara ücret, prim ve sair namlarla hizmet mukabili yapılan ödemeler;
4. İşçilerin iâşe, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri;
5. Zirai tesisat, makina, aletler ve taşıtların çalıştırılması ve bakımı için yapılan giderler (Yakıt, yağ, elektrik, yedek parça vesaire) ve tamir giderleri;

6. **(Değişik: 24/12/1980-2361/41 md.)** Vergi Usul Kanununa göre ayrılan amortismanlar;

7. Kira ve ücret mukabili kullanılan istihsal vasıtaları için yapılan ödemeler;

8. Zirai kazancın elde edilmesi ve idamesi için yapılan genel giderler;

a) İşletme için alınan ve işletme için harcanan borç paraların faizleri;

b) İşletme ile ilgili olmak şartı ile ödenen aynı vergi, resim ve harclar;

c) İşletme ile ilgili ve yapılan işin önemi ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak üzere);

d) İşletme ile ilgili olarak ödenen kira bedelleri;

e) Genel mahiyetteki sair giderler;

9. İşletme ile ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya ilama veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar;

10. Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin (Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller hariç) satılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 inci maddesine göre hesaplanan zararlar;

11. **(Değişik: 4/12/1985-3239/52 md.)** İşletmeye dahil olup, aynı zamanda zati veya ailevi ihtiyaçlar için de kullanılan taşıtların amortismanlarının tamamı ile giderlerinin yarısı.

İşletmede istihsal edilip de tohum, yem ve sair suretlerle kullanılan zirai mahsullerin emsal bedelleri masraf yazılır. (Bu giderlerin sene sonunda bir kalemde yazılması caizdir.)

(Ek: 24/12/1980-2361/41 md.) Gerçek usule geçen çiftçilerin "önceki yıllardan devreden ürünleri Vergi Usul Kanununun 45 inci maddesinde belirtilen ortalama maliyet bedeli esasına göre değerlendirilerek gider yazılır.⁽¹⁾

(Ek fıkra: 25/5/1995-4108/21 md.; Mülga: 17/12/2003-5024/9 md.)

Hasılatтан indirilemeyecek giderler:

Madde 58 – (Değişik: 19/2/1963-202/27 md.)

41 inci maddede yazılı giderler hasılatтан indirilemez. (İşletmede istihsal olunan mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velayet altındaki çocukları tarafından istihlak edilenler hariç.)

Kazancın bilanço esasına göre tesbiti:

Madde 59 – (Değişik: 19/2/1963-202/28 md.)

(Birinci fıkra mülga: 24/12/1980-2361/42 md.)

Çiftçiler, diledikleri takdirde, işletme hesabı yerine bilanço esasına tabi tutulmalarını isteyebilirler.⁽²⁾

Yazı ile yapılacak talep, mütaakıp vergilendirme dönemi başından, yeni işe başlayanlarda ise işe başlama tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Bu suretle bilanço esasını kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Zirai kazancın bilanço esasına göre tesbitinde, 56, 57 ve 58 inci maddeler hükmü de gözönünde tutularak, ticari kazancın bu husustaki hükümleri uygulanır.

Götürü gider usulünden gerçek kazanç esasına veya bu usulden diğerine intikal:

Madde 60 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücretler

Ücretin tarifi:

Madde 61 – (Değişik: 24/12/1980-2361/43 md.)

Ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılır.

1. 23 üncü maddenin 11 numaralı bendine göre istisna dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;
2. Evvelce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan diğer menfaatler;

(1) Bu fıkra yeralan, "Muafiyetten veya götürü gider usulünden gerçek usule geçen çiftçilerin..." ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu fıkra yeralan, "...işletme hesabı veya götürü gider usulleri yerine..." ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiş.

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi, İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile özel kanunlarına veya idari kararlara göre kurulan daimi veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzeyen diğer kimselere bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

4. Yönetim ve denetim kurulları başkanı ve üyeleriyle tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

5. **(Değişik: 4/12/1985-3239/53 md.)** Bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

6. Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler.

7. **(Ek: 21/3/2018-7103/7 md.)** Hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra; karşılıklı sonlandırma sözleşmesi veya ikale sözleşmesi kapsamında ödenen tazminatlar, iş kaybı tazminatları, iş sonu tazminatları, iş güvencesi tazminatları gibi çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar.

İş verenin tarifi:

Madde 62 – İş verenler, hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir.

(Değişik: 24/12/1980-2361/44 md.) 61 inci maddenin 1 ila 6 numaralı bentlerinde yazılı ödemeleri yapanlar bu kanunda yazılı ödevleri yerine getirmek bakımından işveren hükmündedir.

Gerçek ücretler:

Madde 63 – Ücretin gerçek safı değeri iş veren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler toplamından aşağıdaki indirimler yapıldıktan sonra kalan miktardır.

1. **(Ek: 24/12/1980-2361/45 md.)** 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 190 ncı maddesi uyarınca yapılan kesintilerle, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve benzeri kamu kurumları için yapılan kanuni kesintiler, ⁽¹⁾

2. **(Değişik : 28/6/2001-4697/4 md.)** Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen aidat ve primler;

3. **(Değişik: 13/6/2012-6327/5 md.)** Sigortanın Türkiye’de kâin ve merkezi Türkiye’de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin %50’si ile ölüm, kaza, sağlık, hastalık, engellilik, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler (İndirim konusu yapılacak primler toplamı, ödendiği ayda elde edilen ücretin %15’ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Cumhurbaşkanı bu bentte yer alan oranları yarısına kadar indirmeye, iki katına kadar artırmaya ve belirtilen haddi, asgari ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir.).⁽²⁾⁽³⁾

4. **(Ek: 4/12/1985-3239/54 md.)** Çalışanlar tarafından ilgili kanunlarına göre, sendikalara ödenen aidatlar (Şu kadar ki, aidatın ödendiğinin tevsik edilmesi şarttır.).⁽⁴⁾

5. **(Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)**

(1) Bu bendin 31/12/1960 tarih ve 193 sayılı Kanunla getirilmiş olan hükmü, 28/12/1967 tarih ve 980 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, bilahare 24/12/1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunun 45 inci maddesi ile yukarıda metne alınan hüküm bir numaralı bent olarak eklenmiştir.

(2) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “sakatlık” ibaresi “engellilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 21/3/2006 tarihli ve 5473 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle bu bentte yer alan “Sendikalar Kanunu hükümlerine göre” ibaresi “Çalışanlar tarafından ilgili kanunlarına göre” şeklinde değiştirilmiştir.

Ücretin gerçek değerinin tayininde, Gelir Vergisi gibi şahsi vergiler ücretten indirilmez.

Yabancı parasıyla ödenen ücretler ödeme gününün borsa rayiciyle Türk parasına çevrilir.

Hizmet erbabına verilen ayınlar, verildiği gün ve yerdeki ortalama perakende fiyatlarına göre; konut tedariki ve sair suretle sağlanan menfaatler, konutun emsal kirasına veya menfaatin emsal bedeline göre değerlendirilir.

Diğer ücretler⁽¹⁾

Madde 64 – (Mülga:22/12/2021-7349/3 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM *Serbest Meslek Kazançları*

Serbest meslek kazancının tanımı:

Madde 65 – (Değişik: 19/2/1963-202/31 md.)

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmıyan işlerin iş verene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kollektif, adi komandit ve adi şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar da, serbest meslek kazancıdır.

(1) 64 üncü maddesinin başlığında yer alan "Götürü usul:" ibaresi "Diğer ücretler:", birinci fıkrasında yer alan "...Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilen iş nevelerine göre götürü olarak tespit edilir." ibaresi "...takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarıdır.", 1 numaralı bendinde yer alan "...götürü usulde tespit edilen ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı..." ibaresi "...basit usulde tespit edilen ticaret erbabı...", 5 numaralı bendinde geçen "...Maliye Bakanlığınca götürü ücret usulüne alınanlar. "ibaresi" ...Maliye Bakanlığınca bu kapsama alınanlar.", diğer maddelerde (madde başlıkları dahil) geçen "götürü ücret" ibareleri "diğer ücret", şeklinde 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle değiştirilmiştir.

(2) Bu fıkra da yer alan "...asgari ücretin yıllık brüt tutarıdır." ibaresi, 11/8/1999 tarih ve 4444 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle "...asgari ücretin yıllık brüt tutarının % 25'idir." şeklinde değiştirilmiş ve metne eklenmiştir.

Serbest meslek erbabı:

Madde 66 – Serbest meslek faaliyetini mütat meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır. Serbest meslek faaliyetinin yanında meslekten başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılması bu vasfı değiştirmez.

Bu maddenin uygulanmasında:

1. Gümrük Komisyoncuları, bilümm borsa ajan ve acentaları, noterler, noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar;
2. Bizzat serbest, meslek erbabı tarifine girmemekle beraber serbest meslek erbabını bir araya getirerek teşkilat kurmak veya bunlara sermaye temin etmek suretiyle veya sair suretlerle serbest meslek kazancından hisse alanlar.
3. Serbest meslek faaliyetinde bulunan kolektif ve adi şirketlerde ortaklar, adi komandit şirketlerde komanditeler;
4. **(Ek: 22/7/1998-4369/36 md.; Değişik: 9/4/2003-4842/6 md.)** Dava vekilleri, müşavirler, kurumlar ve tüccarlarla serbest meslek erbabının ticarî ve meslekî işlerini takip edenler ve konser veren müzik sanatçıları;
5. Vergi Usul Kanununun 155 inci maddesinde belirtilen şartlardan en az ikisini taşıyan ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanlar (Şartlardan en az ikisini taşımayanlar ile köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5.000'i aşmayan yerlerde faaliyette bulunanların bu faaliyetlerine ilişkin kazançları gelir vergisinden muaftır);

6. **(Ek:8/4/2022-7394/2 md.)** 5510 sayılı Kanunun ek 10 uncu maddesi uyarınca anılan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında; sigortalı sayılan hekimler ile tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olan kişiler;

Bu işleri dolayısıyla serbest meslek erbabı sayılırlar.

Serbest meslek kazancının tesbiti:

Madde 67 – Serbest meslek kazancı bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan farktır.

Müşteri veya müvekkilinden, serbest meslek faaliyeti ile ilgili olmak üzere para ve ayın şeklinde alınan gider karşılıkları kazanca ilave edilir.

(Ek: 24/12/1980-2361/46 md.) Amortismanı tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 inci maddesine göre hesaplanan müspet fark kazanca eklenir.

Vergi, resim, harç, keşif, şahitlik, bilirkişilik ve ekspertiz gibi hususlara harcanmak üzere müşteri veya müvekkilden alınan ve tamamen bu hususlara sarf edilen para ve ayınlar kazanç sayılmaz.

(Değişik: 19/2/1963-202/32 md.) Serbest meslek erbabı, mesleki kazançlarını Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tuttıkları "Serbest meslek kazanç defteri" ne istinaden tesbit ederler. (...) ⁽¹⁾

65 inci maddenin son fıkrasında yazılı şirketler de mesleki kazançlarını "Serbest meslek kazanç defteri" üzerinden tesbit ederler. Bu şirketlerin bilanço esasına göre tuttıkları defterler serbest meslek kazancı defteri yerine geçer.

Serbest meslek erbabı için:

1 - İttıla hasıl etmeleri kaydıyla, namlarına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması;

(1) Parantez içinde yer alan "(69 uncu madde hükmü mahfuzdur)" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 Sayılı Kanunun 82 nci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

2 - Serbest meslek kazancı olarak doğan alacağın başka bir şahsa temliki (Temlikin ivazlı olup olmadığına bakılmaz. İvazlı temliklerde ivazın tahsil şartı aranmaz.) veya müşterisine olan borcu ile takası;

Tahsil hükmündedir.

Yabancı parasiyle yapılan ödemeler, ödeme gününün borsa rayıcı ile borsada, rayıcı yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek kur üzerinden Türk parasına çevrilir.

(Ek: 19/2/1963-202/32 md.) Biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tabi serbest meslek erbabı diledikleri takdirde, bilet bedelleri tutarından, bu bedellere dahil resimler düşüldükten sonra kalan miktarın yarısı safi kazanç sayılmak suretiyle vergilendirilirler.

Mesleki giderler:⁽¹⁾

Madde 68- (Değişik: 25/12/2003-5035/13 md.)

Serbest meslek kazancının tespitinde aşağıda yazılı giderler hasılatından indirilir:

1. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen genel giderler (İkametgâhlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgâh için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler. İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgâhı kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler.).

2. Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatındaki iase ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (bu primlerin ve aidatın geri alınmamak üzere Türkiye'de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla) ile 27 nci maddede yazılı giyim giderleri.

3. Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ikamet giderleri (seyahat maksadının gerektirdiği süre ile sınırlı olmak şartıyla).

4. Mesleki faaliyette kullanılan tesisat, demirbaş eşya ve envantere dahil taşıtlar için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar (amortismanı tâbi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde aynı Kanunun 328 inci maddesine göre hesaplanacak zararlar dahil). **(Ek parantez içi hüküm:5/12/2019-7194/14 md.)** (Şu kadar ki özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi hariç ilk iktisap bedeli 135.000 Türk lirasını **(500.000 TL)**, söz konusu vergilerin maliyet bedeline eklendiği veya binek otomobilin ikinci el olarak iktisap edildiği hâllerde, amortismanı tabi tutarı 250.000 Türk lirasını **(950.000 TL)** aşan binek otomobillerinin her birine ilişkin ayrılan amortismanın en fazla bu tutarlara isabet eden kısmı gider yazılabilir. Bu hükmün uygulanmasında binek otomobilin iktisap edildiği tarihte yürürlükte olan tutar dikkate alınır.)

5. Kiralanan veya envantere dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri. **(Ek parantez içi hüküm:5/12/2019-7194/14 md.)** (Şu kadar ki binek otomobillerine ilişkin giderlerin en fazla %70'i ve kiralama yoluyla edinilen binek otomobillerinin her birine ilişkin aylık kira bedelinin 5.500 **(17.000 TL)** Türk lirasına kadarlık kısmı ile binek otomobillerinin iktisabında ödenen özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi toplamının en fazla 115.000 **(440.000 TL)** Türk lirasına kadarlık kısmı gider olarak dikkate alınabilir.)

6. Alınan mesleki yayınlar için ödenen bedeller.

7. Mesleki faaliyetin ifası için ödenen mal ve hizmet alım bedelleri.

8. Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş ve emeklilik aidatları ile mesleki teşekküllere ödenen aidatlar.

9. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen meslek, ilan ve reklam vergileri ile iş yerleriyle ilgili aynı vergi, resim ve harçlar.

10. Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun, ilam ve mukavelenameye göre ödenen tazminatlar.

Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile serbest meslek erbabının suçlarından doğan tazminatlar gider olarak indirilemez.

Götürü usul:

Madde 69 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

(1) Bu maddenin 4 ve 5 numaralı bendinde yer alan tutarlar aynen bırakılmış olup, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Gayrimenkul Sermaye İradı

Gayrimenkul sermaye iradının tanımı:

Madde 70 – Aşağıda yazılı mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyedleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar gayrimenkul sermaye iradıdır:

1. Arazi, bina (Döşeli olarak kiraya verilenlerde döşeme için alınan kira bedelleri dahildir.), maden suları, menba suları, madenler, taş ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları, tuzlalar ve bunların mütemmim cüzileri ve teferruatı;

2. Voli mahalleri ve dalyanlar;

3. Gayrimenkullerin, ayrı olarak kiraya verilen, mütemmim cüzileri ve teferruatı ile bilümm tesisatı, demirbaş eşyası ve döşemeleri;

4. Gayrimenkul olarak tescil edilen haklar;

5. **(Değişik: 4/12/1985-3239/55 md.)** Arama, işletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatları, ihtira beratı (İhtira beratının mucitleri veya kanuni mirasçıları tarafından kiralınmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.), alameti farika, marka, ticaret unvanı, her türlü teknik resim, desen, model, plan ile sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları, sanayi ve ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle gizli bir formül veya bir imalat usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı gibi haklar (Bu hakların kullanılması için gerekli malzeme ve teçhizat bedelleri de gayrimenkul sermaye iradı sayılır.);

6. **(Değişik: 19/2/1963-202/35 md.)** Telif hakları (Bu hakların, müellifleri veya bunların kanuni mirasçıları tarafından kiralınmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.);

7. **(Değişik: 19/2/1963-202/35 md.)** Gemi ve gemi payları (Motorlu olup olmadıklarına ve tonilatolarına bakılmaz) ile bilümm motorlu tahmil ve tahliye vasıtaları;

8. **(Değişik: 4/12/1985-3239/55 md.)** Motorlu nakil ve cer vasıtaları, her türlü motorlu araç, makine ve tesisat ile bunların eklentileri.

(Değişik: 4/12/1985-3239/55 md.) Yukarıda yazılı mallar ve haklar ticari veya zirai bir işletmeye dahil bulunduğu takdirde bunların iratları ticari veya zirai kazancın tespitine müteallik hükümlere göre hesaplanır.

(Değişik: 4/12/1985-3239/55 md.) Tüccarlara ait olsa dahi, işletmeye dahil bulunmayan gayrimenkullerle haklar hakkında bu bölümdeki hükümler uygulanır.

(Değişik: 24/12/1980-2361/49 md.) Vakfın gelirinden hizmet karşılığı olmayarak alınan hisseler ile zirai faaliyete bilfiil iştirak etmeksizin sadece üründen pay alan arazi sahiplerinin gelirleri bu kanunun uygulanmasında gayrimenkul sermaye iradı addolunur.

Safi irat:

Madde 71 – Gayrimenkul sermaye iradından safi irat, gayrisafi hasılatıran iradın sağlanması ve idamesi için yapılan giderler indirildikten sonra kalan müspet farktır.

Gayrisafi hasılat:

Madde 72 – Gayrimenkul sermaye iratlarında, gayrisafi hasılat, 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiraya verilmesinden bir takvim yılı içinde o yıla veya geçmiş yıllara ait olarak nakten veya aynen tahsil edilen kira bedellerinin tutarıdır.

Ayın olarak tahsil edilen kiralara, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre emsal bedeli ile paraya çevrilir.

Kiracı tarafından gayrimenkulü genişletecek veya iktisadi değerini devamlı suretle artıracak şekilde gayrimenkule ilave edilen kıymetler, kira müddetinin hitamında bedelsiz (Kıymetlerin emsal bedelinden düşük değerle devri halinde, aradaki fark bedelsiz devir sayılır.) olarak kiralayana devrolunduğu takdirde, mezkûr kıymetler kiraliyan bakımından, bu tarihte aynen tahsil olunmuş addolunur.

Gelecek yıllara ait olup peşin tahsil olunan kiralara, ilgili bulundukları yılların hasılatı sayılır. Şu kadar ki, ölüm ve memleketi terk hallerinde mükellefiyetin kalktığı tarihi takibeden zamanlara ait olmak üzere peşin tahsil olunan kiralara, mükellefiyetin kalktığı dönemin hasılatı addolunur.

Gayrimenkul iradı sahipleri için,

1. İttıla hasil etmeleri kaydıyla, namlarına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması;

2. Kira olarak doğan alacağın başka bir şahsa temliki (Temlikin ivazlı olup olmadığına bakılmaz. İvazlı temliklerde ivazın tahsil şartı aranmaz.) veya kiracısına olan borcu ile takası; tahsil hükmündedir.

Yabancı parasıyla yapılan ödemeler, ödeme gününün borsa rayici ile, borsada rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek kur üzerinden Türk Parasına çevrilir.

Emsal kira bedeli esası:

Madde 73 – (Değişik birinci fıkra: 4/12/1985-3239/56 md.) Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedelinden düşük olamaz. Bedelsiz olarak başkalarının intifaa bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, bu mal ve hakların kirası sayılır. Bina ve arazide emsal kira bedeli, yetkili özel mercilerce veya mahkemelerce takdir veya tespit edilmiş kirası, bu suretle takdir veya tespit edilmiş kira mevcut değilse Vergi Usul Kanununa göre belirlenen vergi değerinin % 5'idir. Diğer mal ve haklarda emsal kira bedeli, bu mal ve hakların maliyet bedelinin, bu bedel bilinmiyorsa, Vergi Usul Kanununun servetlerin değerlendirilmesi hakkındaki hükümlerine göre belli edilen değerlerinin % 10'udur.

Aşağıda yazılı hallerde emsal kira bedeli esas uygulanmaz:

1. Boş kalan gayrimenkullerin muhafazaları maksadiyle bedelsiz olarak başkalarının ikametine bırakılması;
2. **(Değişik: 4/12/1985-3239/56 md.)** Binaların mal sahiplerinin usul, fûru veya kardeşlerinin ikametine tahsis edilmesi (Usul, fûru veya kardeşlerden herbirinin ikametine birden fazla konut tahsis edilmiş ise bu konutların yalnız birisi hakkında emsal kira bedeli hesaplanmaz. Kardeşler evli ise eşlerden sadece biri için emsal kira bedeli hesaplanmaz.);
3. Mal sahibi ile birlikte akrabaların da aynı evde veya dairede ikamet etmesi;
4. **(Ek: 4/12/1985-3239/56 md.)** Genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan kiralamalarda.

Giderler:

Madde 74 – (Değişik birinci fıkra: 24/12/1980-2361/51 md.) Safi iradın bulunması için, 21 inci maddeye göre istisna edilen gayrisafi hasıllata isabet edenler hariç olmak üzere gayrisafi hasıllattan aşağıda yazılı giderler indirilir.

1. Kiraya veren tarafından ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri;
2. Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün ehemmiyeti ile mütenasip olan idare giderleri;
3. Kiraya verilen mal ve haklara mütaallik sigorta giderleri;
4. **(Değişik: 22/7/1998-4369/38 md.)** Kiraya verilen mal ve haklar dolayısıyla yapılan ve bunlara sarf olunan borçların faizleri ile konut olarak kiraya verilen bir adet gayrimenkulün iktisap yılından itibaren beş yıl süre ile iktisap bedelinin %5'i (İktisap bedelinin %5'i tutarındaki bu indirim, sadece ilgili gayrimenkule ait hasıllata uygulanır. Ancak, indirilmeyen kısım 88 inci maddenin 3 üncü fıkrasının uygulanmasında gider fazlalığı sayılmaz.),
5. **(Değişik: 24/12/1980-2361/51 md.)** Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim, harç ve şerefiyelerle kiraya verenler tarafından ödenmiş olmak şartıyla belediyelere ödenen harcamalara iştirak payları;
6. Kiraya verilen mal ve haklar için ayrılan amortismanlar (Amortisman tabi değer, malûm ise maliyet bedeli, malûm değilse, bina ve arazi için vergi değeri, diğer mallar için Vergi Usul Kanununun 267 nci maddesinin 3 üncü sırasına göre tesbit edilen emsal değeridir) ile kiraya veren tarafından yapılan ve gayrimenkulün iktisadi değerini artırıcı niteliği olan ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamalar (Bu harcamalar bir takvim yılı içinde Vergi Usul Kanununun 313 üncü maddesinde belirlenen tutarı aşmıyor ise maliyet olarak dikkate alınabilir.); ⁽¹⁾
7. Kiraya verenin yaptığı onarım giderleri (Emlakin iktisadi değerini artıracak surette tevsi, tadili veya bunlara ilaveler yapılması için ihtiyar olunan giderler onarım gideri sayılmaz);
8. Kiraya verilen mal ve haklara ait bakım ve idame giderleri;
9. Kiraladıkları mal ve hakları kiraya verenlerin ödedikleri kiralar ve diğer gerçek giderler;
10. **(Değişik: 24/12/1980-2361/51 md.)** Sahibi bulundukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutun kira bedeli (kira indirimi gayri safi hasıllattan bu maddenin 1 ila 9 ve 11 numaralı bentlerinde yazılı giderler düşüldükten sonra, kalan miktar üzerinden yapılır; kiranın indirilemeyen kısmı 88 nci maddenin 3 üncü fıkrasının uygulanmasında gider fazlalığı sayılmaz);

(1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle, bu bende “emsal değeridir” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile kiraya veren tarafından yapılan ve gayrimenkulün iktisadi değerini artırıcı niteliği olan ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamalar (Bu harcamalar bir takvim yılı içinde Vergi Usul Kanununun 313 üncü maddesinde belirlenen tutarı aşmıyor ise maliyet olarak dikkate alınabilir.)” ibaresi eklenmiştir.

11. (Ek: 19/2/1963-202/37 md.) Kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak mukavelenameye, kanuna veya ilama istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar.

Gayrimenkul sermaye mahiyetindeki mal ve hakların kısmen kiraya verilmesi halinde, yukarda yazılı giderlerden yalnız bu kısma isabet edenler hasılatlardan indirilebilir.

(Değişik: 24/12/1980-2361/51 md.) Mükellefler (hakları kiraya verenler hariç) diledikleri takdirde yukarıda yazılı giderlere karşılık olmak üzere hasılatlarından % 15'ini götürü olarak indirebilirler. Götürü gider usulünü kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.⁽¹⁾

Bu madde hükmünün uygulanmasında para cezaları ve vergi cezaları hasılatlardan gider olarak indirilemez.

ALTINCI BÖLÜM

Menkul Sermaye İradı

Tarifi:

Madde 75 – (Değişik: 24/12/1980-2361/52 md.)

Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde ettiği kar payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradıdır.

Kaynağı ne olursa olsun aşağıda yazılı iratlar menkul sermaye iradı sayılır:

1. (Değişik: 21/2/2007-5582/28 md.) Her nevi hisse senetlerinin kâr payları (kurucu hisse senetleri ve diğer intifa hisse senetlerine verilen kâr payları ve pay sahiplerine hazırlık dönemi için faiz olarak veya başka adlarla yapılan her türlü ödemeler ile Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları ile konut finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen ipoteğe dayalı menkul kıymetlere ve varlık finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen varlığa dayalı menkul kıymetlere ödenen faiz, kâr payı veya benzeri gelirler dahil.);

2. (Değişik: 4/12/1985-3239/57 md.) İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limited Şirket ortaklarının, iş ortaklıkları ortaklarının ve komanditerlerin kar payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dahildir. Kooperatiflerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden doğan karların ortaklara, kooperatifle yaptıkları muameleler nisbetinde tevzii, kazanç dağıtımı sayılmaz.)

(Ek paragraf: 28/3/2007-5615/4 md.) 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesindeki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde; Türkiye’de yerleşik gerçek kişilerin doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kâr payının veya oy kullanma hakkının en az % 50’sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kazançları dağıtılsın veya dağıtılmasın, iştirakin hesap döneminin kapandığı ayı içeren yıl itibarıyla dağıtılan kâr payı sayılır. Türkiye’de vergilendirilmiş kazancın iştirak tarafından sonradan dağıtılması durumunda, elde edilen kâr paylarının vergilendirilmiş kısmı bu tutardan indirilir.

Adi komandit şirketlerde komanditerlerin kar payları, şirket karının ilişkin bulunduğu takvim yılında elde edilmiş sayılır;

(1) 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle, bu fıkarda yer alan “%25’ini” ibaresi “%15’ini” şeklinde değiştirilmiştir.

3. Kurumların idare meclisi Başkan ve üyelerine verilen kar payları;

4. **(Değişik: 9/4/2003-4842/7 md.)** Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısmı,

5. **(Değişik: 21/2/2007-5582/28 md.)** Her nevi tahvil (ipotek finansmanı kuruluşları ve konut finansmanı kuruluşları tarafından ihraç edilen ipoteğe dayalı menkul kıymetler hariç ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler dahil) ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetler ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından sağlanan gelirler (Döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları irat sayılmaz.);⁽¹⁾

6. **(Değişik: 4/12/1985-3239/57 md.)** Her nevi alacak faizleri (Adi, imtiyazlı, rehinli, senetli alacaklarla cari hesap alacaklarından doğan faizler ve kamu tüzelkişilerince borçlanılan ve senede bağlanmış olan meblağlar için ödenen faizler dahil.);

7. Mevduat faizleri (Bankalara, bankerlere, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler ile bunlar dışında kalan kişi ve kuruluşlardan devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların her ne şekilde ve ad altında olursa olsun toplanan paralara sağladıkları gelirler ve menfaatler de mevduat faizi sayılır.);

8. Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller;

9. İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar;

10. Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri;

11. **(Mülga: 4/12/1985-3239/57 md.)**

12. **(Değişik: 4/12/1985-3239/57 md.)** Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları.⁽²⁾

13. **(Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)**

14. **(Ek: 26/12/1993-3946/16 md.)** Menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler.⁽³⁾

(1) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 80 inci maddesiyle bu bentte yer alan “ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden” ibaresi “Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetler ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) Bu bentler için 4/12/1985 tarih ve 3239 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesine bakınız.

(3) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle bu bentte yer alan “Bu maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yer alan menkul” ibaresi “Menkul” şeklinde değiştirilmiştir.

15. (Ek : 28/6/2001-4697/5 md.; Değişik: 13/6/2012-6327/6 md.) Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile sigorta ve emeklilik şirketleri tarafından;

a) On yıldan az süreyle prim veya aidat ödeyerek ayrılanlara ödenen irat tutarları,
b) On yıl süreyle prim veya aidat ödeyerek ayrılanlar ile vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara ödenen irat tutarları.

16. (Ek: 13/6/2012-6327/6 md.) Bireysel emeklilik sisteminden;

a) On yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.),

b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (4632 sayılı Kanun kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.),

c) Emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (4632 sayılı Kanun kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.)

17. (Ek : 31/5/2012-6322/8 md.) Yukarıdaki bentlerde sayılanlar dışında Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre ihraç edilen her türlü sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirler.⁽¹⁾

Yukarıda yazılı iratlar, bunları sağlayan sermaye sahibinin ticari faaliyetine bağlı bulunduğu takdirde, ticari kazancın tespitinde nazara alınır.

(Ek fıkra: 13/6/2012-6327/6 md.) Bu maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinde yer alan irat tutarı; varsa fesih ve iştirak kesintisi indirilmeden önceki birikim tutarından, yatırıma yönlendirilen tutar indirilerek bulunur. Aynı fıkranın (16) numaralı bendinde yer alan irat tutarı; hak kazanılan Devlet katkısı ve getirileri dahil ödemeye konu toplam birikim tutarından, (varsa ertelenmiş giriş aidatı indirilmeksizin) ödenen katkı payları ve Devlet katkısının hak edilen kısmı indirilerek bulunur.

(Ek fıkra:25/3/2020-7226/4 md.) Yabancı para cinsinden yapılan katkı payı ödemelerinin yatırıldığı yabancı para cinsinden kurulan emeklilik yatırım fonlarından elde edilen irat tutarının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz.

Vergi Alacağı

Mükerrer Madde 75 – (Mülga: 9/4/2003-4842/37 md.)

İrat sayılmayan haller:

Madde 76 – (Değişik: 24/12/1980-2361/53 md.)

Menkul kıymetin kuponlu veya kuponsuz olarak satılması, iştirak hisselerinin devir ve temliki, menkul kıymetler ile iştirak hisselerinin tamamen veya kısmen itfa olunması karşılığında alınan paralarla itfa dolayısıyla verilen ikramiyeler menkul sermaye iradı sayılmaz.

(Ek: 22/7/1998-4369/40 md.; Mülga: 30/12/2004-5281/44 md.)

Madde 77 – (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.)

(1) 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle, bu bendin "16." olan numarası "17." olarak değiştirilmiştir.

Safi irat:

Madde 78 – Safi iradın bulunması için menkul sermaye iradından aşağıdaki giderler indirilir:

1. Depo etme ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler;
2. Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri (Şirket toplantılarına bizzat veya bilvekele iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilmez);
3. Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar (Gelir Vergisi irattan indirilmez).

Yabancı parası ile ödenen faiz ve temettüleri:

Madde 79 – Menkul sermaye iratları, yabancı parası ile tahsil edildiği veya yabancı parası olarak kayıtlara intikal ettirildiği veya bu iratlara yabancı parası olarak tasarruf edildiği takdirde, mezkûr iratlar, tahsil edildikleri veya kayıtlara intikal ettirildikleri veya tasarruf olundukları günün borsa rayici üzerinden, borsada rayici yoksa, Maliye Bakanlığınca tayin olunacak kur üzerinden Türk Parasına çevrilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Diğer Kazanç ve İratlar

Gelire giren diğer kazanç ve iratlar:

Madde 80 – (Değişik: 7/1/2003-4783/3 md.)

Aşağıda yazılı olup geçen bölümlerin dışında kalan kazanç ve iratlar bu bölümdeki hükümlere göre vergiye tâbi gelire dahildir :

1. Değer artışı kazançları,
2. Arızî kazançlar.

Değer artışı kazançları:

Mükerrer Madde 80 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.; Yeniden düzenleme: 7/1/2003-4783/4 md.)

Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.

1. **(Değişik: 30/12/2004-5281/27 md.)** İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.
2. 70 inci maddenin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı hakların (ihtira beratları hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar.
3. Telif haklarının ve ihtira beratlarının müellifleri, mucitleri ve bunların kanunî mirasçıları dışında kalan kimseler tarafından elden çıkarılmasından doğan kazançlar.
4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar.
5. Faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançlar.

6. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının (1), (2), (4) ve (7) numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tâbi çiftçilerin ziraî istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden başlayarak beş yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar (Kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkulleri tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır.).⁽¹⁾

Bu maddede geçen “elden çıkarma” deyimini, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz karşılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder.

(Değişik üçüncü fıkra: 30/12/2004-5281/27 md.) Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına ait ticari plakaların elden çıkarılmasından doğan kazançların tamamı ile bir takvim yılında elde edilen değer artışı kazancının, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlananlar hariç, 6.000 **(55.000 TL)** Yeni Türk Lirası gelir vergisinden müstesnadır.⁽²⁾⁽³⁾

Faaliyetine devam eden ticarî bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından veya ticarî işletmeye dahil amortismanına tâbi iktisadî kıymetlerle birinci fıkrada yazılı hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar ticarî kazanç sayılır ve bunlara ticarî kazanç hakkındaki hükümler uygulanır.

Vergilendirilmeyecek değer artışı kazançları

Madde 81– (Değişik: 7/1/2003-4783/3 md.)

Aşağıdaki yazılı hallerde değer artışı kazancı hesaplanmaz ve vergilendirilmez :

1. Ferdi bir işletmenin sahibinin ölümü halinde, kanunî mirasçılar tarafından işletmenin faaliyetine devam olunması ve mirasçılar tarafından işletmeye dahil iktisadî kıymetlerin kayıtlı değerleriyle (bilanço esasına göre defter tutuluyorsa bilançonun aktif ve pasifiyle bütün halinde) aynen devir alınması.

2. Kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, devir alan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan öz sermayesi tutarında ortaklık payı alması (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.).

3. Kollektif ve adi komandit şirketlerin bu maddenin (2) numaralı bendinde yazılı şartlar dahilinde nev’i değiştirerek sermaye şirketi haline dönüşmesi (Kollektif ve adi komandit şirketlerin şekil değiştirerek anonim şirket haline dönüşmesi halinde şekil değiştiren kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarının anonim şirketteki ortaklık paylarını gösteren hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.).

(1) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle bu bentte yer alan “dört yıl içinde” ibaresi “beş yıl içinde” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) Bu fıkra 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunla getirilen istisna tutarı aynen bırakılmış, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki “ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ”ne bakınız.

(3) 29/3/2018 tarihli ve 7104 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle bu fıkra 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunla getirilen istisna tutarı aynen bırakılmış, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki “ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ”ne bakınız.

Safi değer artışı:

Mükerrer Madde 81 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.; Yeniden düzenleme: 7/1/2003-4783/3 md.)

Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hâsılâtın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerlendirme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancı bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır.

İşletmeye dahil amortismanla tâbi iktisadî kıymetlerin elden çıkarılması halinde, iktisadî kıymetlerin maliyet bedeli yerine amortismanlar düşüldükten sonra kalan net değeri esas alınır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında, iktisap bedelinin tevsik edilememesi halinde Vergi Usul Kanununun 266 ncı maddesinde yazılı itibari değer iktisap bedeli olarak kabul edilir.

Dar mükelleflerin (kurumlar dahil), yabancı sermaye mevzuatına göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle, Türkiye'ye bizzat getirdikleri nakdî veya aynî sermaye karşılığında iktisap ettikleri menkul kıymetler ile iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan değer artışı kazançlarının hesabında, kur farkından doğan kazançlar dikkate alınmaz. Şu kadar ki, bu mükelleflerin Türkiye'de elde ettikleri kazançların, münhasıran bu menkul kıymet veya iştirak hisseleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratlarından ve bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarından ibaret olması şarttır. Bu mükelleflerin, Türkiye'de menkul kıymet alım satımıyla devamlı olarak uğraşmaları halinde, kur farkından doğan kazançlar da ticarî kazancın hesabında dikkate alınır.

Kur farkından doğan kazançların hesabında, menkul kıymet veya iştirak hisselerinin iktisabına tahsis edilen yabancı sermayenin bu kıymet veya hisselerin iktisap tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı ile bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılması tarihindeki aynı miktar yabancı sermayenin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı arasındaki fark esas alınır.

Mal ve hakların elden çıkarılmasında iktisap bedeli, elden çıkarılan mal ve hakların, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilir. **(Ek cümle: 30/12/2004-5281/28 md.)** Şu kadar ki, bu endekslemenin yapılabilmesi için artış oranının % 10 veya üzerinde olması şarttır.

Arızı kazançlar

Madde 82– (Değişik: 7/1/2003-4783/7 md.)

Vergiye tâbi arızı kazançlar şunlardır :

1. Arızı olarak ticarî muamelelerin icrasından veya bu nitelikteki muamelelere tavassuttan elde edilen kazançlar.
2. Ticarî veya ziraî bir işletmenin faaliyeti ile serbest meslek faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi, henüz başlamamış olan böyle bir faaliyete hiç girilmemesi, ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen hâsılât.

3. Gayrimenkullerin tahliyesi veya kiracılık hakkının devri karşılığında alınan tazminatlar ile peştemallıklar (kiracıya ait tesisat ve malların tahliye ve devri sırasında kiralayan veya yeni kiracıya devrinde doğan kazançlar dahil).

4. Arızı olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hâsılat.

5. Gerçek usulde vergiye tâbi mükelleflerin terk ettikleri işleri ile ilgili olarak sonradan elde ettikleri kazançlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla, karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil).

6. Dar mükellefiyete tâbi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arızı olarak yapmalarından elde ettikleri kazançlar.

Bir takvim yılında (1), (2), (3) ve (4) numaralı bentlerde yazılı olan kazançlar (henüz başlamamış olan ticarî, zirai veya meslekî bir faaliyete hiç girilmemesi ile ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen kazançlar hariç) toplamının on milyar **(129.000 TL)** liralık kısmı gelir vergisinden müstesnadır.⁽¹⁾

Bu maddede geçen “hâsılat” deyimini alınan para ve ayınlarla diğer suretlerle elde edilen ve para ile temsil edilebilen menfaatleri ifade eder.

Arızı kazançların safi miktarı aşağıdaki şekilde tespit olunur:

1. Bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yazılı işlerde satış bedelinden maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (2), (3), (4) ve (5) numaralı bentlerinde yazılı işlerde elde edilen hâsılatın tevsik edilmek kaydıyla yapılan giderler indirilir.

3. Bu maddenin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde yazılı işlerde, 45 inci madde hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Verginin Tarhi

BİRİNCİ BÖLÜM

Beyan Esası

Beyan esası:

Madde 83 – Hilafına hüküm olmadıkça, Gelir Vergisi mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur.

Beyanname çeşitleri:

Madde 84 – Gelir Vergisi beyanları:

1. Yıllık;

2. Muhtasar;

3. Münferit;

Beyanname ile yapılır.

(1) Bu fıkra da yer alan 7/1/2003 tarihli ve 4783 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle getirilen arızı kazançlara ilişkin istisna tutarı aynen bırakılmış olup, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki “ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ”ne bakınız.

1. Yıllık beyanname, muhtelif kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu suretle hesaplanan gelirin vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

Gelirin takvim yılının belli bir dönemine taallük etmesi, beyannamenin yıllık vasfını değiştirmez.

2. Muhtasar beyanname, iş verenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kimseler tarafından kesilen vergilerin matrahları ile birlikte, toplu olarak vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

3. Münferit beyanname, dar mükellefiyete tabi olanların yıllık beyanname ile bildirmeye mecbur olmadıkları kazanç ve iratlardan, vergisi tevkif suretiyle alınmamış olanların bildirilmesine mahsustur.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelirin Toplanması ve Yıllık Beyanname

Gelirin toplanması ve beyan

Madde 85 – (Değişik: 22/7/1998-4369/44 md.)

Mükellefler 2 nci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde ettikleri kazanç ve iratları için bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname verirler. Bu Kanuna göre beyanı gereken gelirlerin yıllık beyanname toplanması zorunludur.

Tacirlerle çiftçiler ve serbest meslek erbabı ticari, zirai ve mesleki faaliyetlerinden kazanç temin etmemiş olsalar bile, yıllık beyanname verirler. Bu hüküm şirketlerin faaliyet ve tasfiye dönemlerine şamil olmak üzere kollektif şirket ortakları ile komanditeler hakkında da uygulanır.

Yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlar:

1. Mükellefin bunları Türkiye'de hesaplarına intikal ettirdiği yılda;
2. Türkiye'de hesaplara intikal ettirilmemesinin mükellefin iradesi dışındaki sebeplerden ileri geldiği tevsik olunan hallerde, mükellefin bunlara tasarruf edebildiği yılda;

Elde edilmiş sayılır.

Toplama yapılmayan haller:

Madde 86- (Değişik: 9/4/2003-4842/9 md.)

Aşağıda belirtilen gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

1. Tam mükellefiyette;
 - a) Gerçek usulde vergilendirilmeyen zirai kazançlar, bu Kanunun 75 inci maddesinin (15) ve (16) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısmı,⁽¹⁾
 - b) **(Değişik:5/12/2019-7194/15 md.)** Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan ücretler (birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birinciden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı ve birinci işverenden alınan dâhil ücret gelirleri toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dâhil),
 - c) Vergiye tâbi gelir toplamının [(a) ve (b) bentlerinde belirtilenler hariç] 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmaması koşuluyla, Türkiye'de tevkifata tâbi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları,

(1) Bu alt bendin parantez içi hükmü, “(birden fazla işverenden ücret almakla beraber ücret dışındaki gelirleri için beyanname vermek zorunda olmayan ve birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dahil)” iken 30/7/2003 tarihli ve 4962 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 13/6/2012 tarihli ve 6327 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle, bu alt bentte yer alan “(15) numaralı bendinde” ibaresi “(15) ve (16) numaralı bentlerinde” şeklinde değiştirilmiştir.

d) Bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı 600 milyon lirayı (8.400 TL) aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları.⁽¹⁾

2. Dar mükellefiyette, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan; ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar.

İhtiyari toplama ve beyan:

Madde 87 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Zararların karlara takas ve mahsubu:

Madde 88 – (Değişik: 24/12/1980-2361/63 md.)

Gelirin (...) ⁽²⁾ toplanmasında gelir kaynaklarının bir kısmından hasıl olan zararlar (80 inci maddede yazılı diğer kazanç ve iratlardan ...) ⁽³⁾ doğanlar hariç) diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsup edilir.

(Değişik: 31/12/1981-2574/19 md.) Bu mahsup neticesinde kapatılmayan zarar kısmı, müteakip yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya beş yıl içinde mahsup edilmeyen zarar bakiyesi müteakip yıllara naklolunamaz.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmeler zarar addolunmaz.

(Ek fıkralar: 12/6/1987-3380/4 md.):

Tam mükellefiyette yurt dışı faaliyetlerden doğan zararlar, faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre beyan edilen vergi matrahlarının (zarar dahil) her yıl o ülke mevzuatına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlarca rapora bağlanması ve bu raporun aslı ile tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye'deki ilgili vergi dairesine ibrazı halinde mahsup edilebilecektir. Denetim kuruluşlarınca hazırlanacak raporun ekinde yer alan vergi beyanlarının, bilanço ve kar-zarar cetvellerinin o ülkedeki yetkili mali makamlarca onaylanması zorunludur. Faaliyette bulunulan ülkede denetim kuruluşu olmaması halinde, her yıla ait vergi beyannamesinin, o ülke yetkili makamlarından alınan birer örneğinin mahallindeki Türk elçilik ve konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan ülkenin aynı mahiyetteki temsilcilerine onaylatılarak, aslının ve tercüme edilmiş bir örneğinin ilgili vergi dairesine ibrazı yeterlidir.

Türkiye'de mahsup edilen yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi halinde, Türkiye'deki beyannameye dahil edilecek yurt dışı kazanç, mahsuptan önceki tutar olacaktır.

Türkiye'de Gelir Vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili yurt dışı zararlar, yurt içindeki kazanç ve iratlardan mahsup edilmez.

Bu maddenin uygulanmasıyla ilgili usul ve esasları belirlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

(1) Bu bende Kanun ile getirilen miktar aynen bırakılmış, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(2) Bu maddenin parantez içi hükmü olan "Aile reisi beyanlarında eş ve çocukların geliri dahil" ibaresi 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 82 nci maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olup, metinden çıkarılmıştır.

(3) Parantez içinde yer alan "... 54 maddeye göre hesaplanan gider fazlalığından doğanlar dahil, mükerrer 80 inci maddede yazılı diğer artışı kazançlarından..." ibaresi; 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Diğer indirimler⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾⁽⁴⁾

Madde 89- (Değişik:16/7/2004-5228/28 md.)

Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir:

1. **(Değişik: 13/6/2012-6327/8 md.)** Beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla (Bu şartın tespitinde işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ile 63 üncü maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ve bu bent kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı birlikte dikkate alınır.) mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri (Sigortanın Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunması şartıyla, eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim kendi gelirlerinden indirilir.).⁽³⁾

Cumhurbaşkanı bu bentte yer alan oranları yarısına kadar indirmeye, iki katına kadar artırmaya ve belirtilen haddi, asgari ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir. ⁽⁴⁾

2. *Beyan edilen gelirin % 10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları (mükerrer 121 inci madde çerçevesinde eğitim ve sağlık harcamaları nedeniyle vergi indiriminden yararlanan ücretliler, aynı harcamalarını bu hükümden yararlanarak matrahlarından indiremezler).*⁽²⁾

3. *Serbest meslek faaliyetinde bulunan (...)⁽⁵⁾ engellilerin beyan edilen gelirlerine, 31 inci maddede yer alan esaslara göre hesaplanan yıllık indirim (Bu indirimden bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı ile hizmet erbabı (tevkifat matrahı dahil) da yararlanır).*⁽³⁾

4. *Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar.*⁽⁴⁾

(1) Bu madde başlığı "Sigorta primi, teberru ve diğer indirimler : " iken, 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle, (2) numaralı bentde yer alan "gelirin %5'ini aşmaması" ibaresi, "gelirin %10'unu aşmaması olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(3) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan "sakatlık" ibaresi "engellilik", (3) numaralı bendinde yer alan "özürlülerin" ve "özürlü" ibareleri sırasıyla "engellilerin" ve "engelli" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin ikinci paragrafında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde, (4) numaralı bendinde yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle bu bentte yer alan "veya basit usulde vergilendirilen" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

5. Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamı.⁽¹⁾⁽²⁾

6. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı.⁽³⁾

7. Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;⁽⁴⁾

a) Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

b) Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,

c) Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,

d) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşıatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,

e) Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,

f) Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirilmesi çalışmalarına,

g) Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,

h) 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığınca koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,

(1) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle, (5) numaralı bentde yer alan “rehabilitasyon merkezi” ibaresi “rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 20/2/2014 tarihli ve 6525 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının” ibaresi eklenmiştir.

(3) 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle, (6) numaralı bentde yer alan “gıda maddelerinin” ibaresi, “gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(4) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde, “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

i) Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatın tedariki ile film yapımına,

j) Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

İlişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların % 100'ü (Cumhurbaşkanı, bölgeler ve faaliyet türleri itibarıyla bu oranı yarısına kadar indirmeye veya kanuni oranına kadar çıkarmaya yetkilidir).

8. 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50'si.

9. (Mülga: 15/7/2016-6728/15 md.)

10. (Ek: 22/12/2005-5436/14 md.; Değişik: 10/9/2014-6552/92 md.) Cumhurbaşkanınca başlatılan yardım kampanyalarına makbuz karşılığı yapılan aynı ve nakdi bağışların tamamı. ⁽⁴⁾

11. (Ek: 16/6/2009-5904/3 md.) İktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı. ⁽²⁾

12. (Ek: 31/5/2012-6322/9 md.) Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10'unu aşmayan kısmı.

13. (Ek: 31/5/2012-6322/9 md.) Türkiye'de yerleşmiş olmayan kişilerle, işyeri, kanuni ve iş merkezi yurt dışında bulunanlara Türkiye'de verilen ve münhasıran yurt dışında yararlanılan mimarlık, mühendislik, tasarım, yazılım, tıbbi raporlama, muhasebe kaydı tutma, çağrı merkezi, ürün testi, sertifikasyon, veri saklama, veri işleme, veri analizi ve ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca belirlenen mesleki eğitim alanlarında faaliyette bulunan hizmet işletmeleri ile ilgili bakanlığın izni ve denetimine tabi olarak eğitim ve sağlık alanında faaliyet gösteren ve Türkiye'de yerleşmiş olmayan kişilere hizmet veren işletmelerin münhasıran bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazancın %50'si. Bu indirimden yararlanabilmesi için fatura veya benzeri belgenin yurt dışındaki müşteri adına düzenlenmesi şarttır. Bu bentte yer alan oranı, hizmet alanları ve kazanç tutarları itibarıyla sifra kadar indirmeye veya %100'e kadar artırmaya Cumhurbaşkanı, bu bendin uygulamasına ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemeye ilgili bakanlıkların görüşünü almak suretiyle Maliye Bakanlığı yetkilidir. ^{(3) (4)}

(1) 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle; bu bentte yer alan "araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının % 40'ı oranında" ibaresi "araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %100'ü oranında" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle, (11) numaralı bentde yer alan "Türkiye Kızılay Derneğine" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine" ibaresi eklenmiştir.

(3) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle, bu bendin birinci cümlesinde yer alan "çağrı merkezi ve veri saklama hizmeti" ibaresi "çağrı merkezi, ürün testi, sertifikasyon, veri saklama, veri işleme, veri analizi ve ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca belirlenen mesleki eğitim" şeklinde değiştirilmiş, aynı bendin üçüncü cümlesine "hizmet alanları" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve kazanç tutarları" ibaresi eklenmiştir.

(4) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, (10) numaralı bentte yer alan "Başbakanlıkça veya Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiş, (13) numaralı bentte yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

14. (Ek: 6/2/2014-6518/7 md.) 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna göre kurulan korumalı işyerlerinde istihdam edilen ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engelli çalışanlar için diğer kişi ve kurumlarca karşılanan tutar dâhil yapılan ücret ödemelerinin yıllık brüt tutarının yüzde 100'ü oranında korumalı işyeri indirimi (İndirim, her bir engelli çalışan için azami beş yıl süre ile uygulanır ve yıllık olarak indirilecek tutar, her bir engelli çalışan için asgari ücretin yıllık brüt tutarının yüzde 150'sini aşamaz.). Bu bentte yer alan oranı, engellilik derecelerine göre yüzde 150'ye kadar artırmaya veya tekrar kanuni oranına indirmeye Cumhurbaşkanı; bendin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görüşünü alarak Maliye Bakanlığı yetkilidir. ⁽¹⁾

15. (Ek: 29/1/2016-6663/2 md.) (Mülga:14/10/2021-7338/5 md.)

16. (Ek:11/11/2020-7256/16 md.) Tam mükellef gerçek kişilerin, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 225 inci maddesi kapsamında dolaylı temsilci olarak yetkili kılınan Posta İdaresi ya da hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketler tarafından düzenlenen elektronik ticaret gümrük beyannamesiyle gerçekleştirdikleri mal ihracatı kapsamında elde ettikleri kazancın %50'si. Bu indirimden yararlanılabileceği için bu kapsamda sayılan;

a) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 400.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması,

b) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 800.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama bir tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

c) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 1.600.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama iki tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

d) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 2.400.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama üç tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

şarttır. (Bu bentte geçen sigortalı ibaresi 5510 sayılı Kanun kapsamında sigortalı sayılanları ifade eder.)

Cumhurbaşkanı bu bentte yer alan oran, tutar ve sayıları yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın varsa mukayyet değeri, yoksa Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonunca tespit edilecek değeri esas alınır.

Matrahtan ve gelir unsurlarından indirilmeyecek giderler:

Madde 90 – (Değişik: 19/2/1963-202/45 md.)

Gelir Vergisi ile diğer şahsi vergiler ve her ne şekilde olursa olsun vergi cezaları ve para cezaları, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler Gelir Vergisinin matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez.

(Ek: 3/12/1988-3505/12 md.) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri, vergi matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez.

Madde 91 – (Değişik: 18/4/1984-2995/1 md.)

Yıllık beyannamelerin şekil, muhteva ve ekleri Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tespit olunur. Mükellefler beyanlarını bu beyanname ile yapmaya veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere mütenazır olarak bildirmeye mecburdurlar.

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Yıllık beyannamenin verilmesi:

Madde 92 – (Değişik: 19/2/1963-202/46 md.)

(Değişik birinci fıkra: 9/4/2003-4842/11 md.) Bir takvim yılına ait beyanname izleyen yılın Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar (...) ⁽⁴⁾ tam mükellefiyette vergiyi tarha yetkili vergi dairesine, dar mükellefiyette Türkiye'de vergi muhatabı mevcutsa onun Türkiye'de oturduğu yerin, Türkiye'de vergi muhatabı yoksa işyerinin, işyeri birden fazla ise bu işyerlerinden herhangi birisinin bulunduğu yer vergi dairesine verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir. ⁽¹⁾

Takvim yılı içinde memleketi terk edenlerin beyannameleri memleketi terke takaddüm eden 15 gün, ölüm halinde, ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde verilir.

Aile reisi beyanı:

Madde 93 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vergi Tevkifatı ve Muhtasar Beyanname

Vergi tevkifatı: ⁽²⁾

Madde 94 – (Değişik: 26/12/1993-3946/22 md.)

Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.

1. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan edemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,

2. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (Noterlere ...) ⁽³⁾ serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

a) 18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemelerden,

b) Diğerlerinden,

(1) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle bu fıkra da yer alan, "Mart ayının onbeşinci günü akşamına kadar," ibaresi "Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar," "Şubat ayının onbeşinci günü akşamına kadar," ibaresi "Şubat ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar," olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) Bu madde ile ilgili vergi tevkifatı için, Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ndeki Resmi Gazete'lere bakınız.

(3) Bu bentte yer alan "(69 uncu maddede yazılı olanlara ve noterlere)" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(4) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle bu fıkra da yer alan "gelirin sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançlardan ibaret olması halinde izleyen yılın Şubat ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

3. 42 nci madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden,
4. Dar mükellefiyete tabi olanlara, telif ve patent haklarının satışı dolayısıyla yapılan ödemelerden,
5. a) 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden,
- b) Vakıflar (mazbut vakıflar hariç) ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,⁽¹⁾
- c) Kooperatiflere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,
- d) **(Ek: 31/5/2012-6322/10 md.)** Yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluşları ile uluslararası kuruluşlara ait diplomatik statüsü bulunmayan gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,
6. a) Dağıtılsın veya dağıtılmasın Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 4 numaralı bendinin;
- i) (a), (c) ve (d) bentlerinde yazılı kazançlardan,
- ii) (b) alt bendinde yazılı kazançlardan,
- b) **(Değişik: 9/4/2003-4842/12 md.)** i) Tam mükellef kurumlar tarafından; tam mükellef gerçek kişilere, gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara ve bu vergilerden muaf olanlara dağıtılan, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarından (kârın sermayeye eklenmesi kâr dağıtımı sayılmaz.),
- ii) Tam mükellef kurumlar tarafından; dar mükellef gerçek kişilere, dar mükellef kurumlara (Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla kâr payı elde edenler hariç) ve gelir ve kurumlar vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarından (Kârın sermayeye eklenmesi kâr dağıtımı sayılmaz.),
- iii) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iradının ana merkeze aktarılan tutarı üzerinden,
- c) **(Ek: 22/7/1998-4369/48 md.; Mülga: 25/12/2003-5035/49 md.)**

(1) Bu alt bendde yer alan, "Vakıflar" ibaresi, 25/12/2003 tarihli ve 5035 sayılı Kanunun 48 inci maddesiyle "Vakıflar (mazbut vakıflar hariç)" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

7. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil),⁽¹⁾⁽²⁾

a) Devlet tahvili faizlerinden,

b) Hazine bonusu faizlerinden,

c) **(Değişik: 22/7/1998-4369/48 md.)** Toplu Konut İdaresi, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden,⁽³⁾

d) Nama yazılı tahvil faizlerinden,

e) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden,

f) **(Ek: 21/2/2007-5582/29 md.)** İpotek finansmanı kuruluşları ve konut finansmanı kuruluşları tarafından ihraç edilen ipotekli sermaye piyasası araçlarından elde edilen kâr payı ve faiz gelirlerinden,

g) Diğerlerinden,⁽⁴⁾

8. Mevduat faizlerinden (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil)⁽²⁾⁽⁵⁾

a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kar paylarından,

b) Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

(1) Bu maddenin (7), (8), (9) ve (14) numaralı bentlerinde parantez içi hüküm olarak yer alan "Kanunla kurulan dernek ve vakıflar ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil" ibareleri 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle 1/1/2005 tarihinden geçerli olmak üzere metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, (7) ve (8) numaralı numaralı bentlerde yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibareleri "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle (7) numaralı bendin (c) alt bendinde yer alan "Kamu Ortaklığı İdaresi" ibaresi "28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 21/2/2007 tarihli ve 5582 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle (7) numaralı bende (e) alt bendinden sonra gelmek üzere (f) alt bent eklenmiş ve mevcut (f) alt bendi (g) alt bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

(5) Parantez içi hüküm ile ilgili olarak (7) numaralı bendin dipnotuna bakınız.

- c) Hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,
- d) Diğerlerinden,

9) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil).⁽¹⁾⁽²⁾

- a) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr paylarından,
- b) Kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr paylarından,
- c) Özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından,

10. a) **(Değişik: 31/5/2012-6322/10 md.)** Başbayiler hariç olmak üzere, 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunda tanımlanan şans oyunlarına ilişkin olarak; bilet, kupon ve benzerlerini satanlara, düzenlenen her türlü bahis ve şans oyunlarının oynatılmasına aracılık edenlere, diğer kişilerce çıkartılan bu nitelikteki biletleri satanlara yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden,

b) 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin mallarını iş akdi ile bağlı olmaksızın bunlar adına kapı kapı dolaşmak suretiyle tüketiciye satanlara bu faaliyetleriyle ilgili olarak yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden,⁽³⁾

11. **(Değişik:25/5/1995-4108/23 md.)** Çiftçilerden satın alınan zirai mahsüller ve hizmetler için yapılan ödemelerden;

- a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsülleri için,
- b) Diğer zirai mahsuller için,
- c) Ziraai faaliyet kapsamında ifa edilen hizmetler için,
- d) **(Ek: 28/6/2001-4697/8 md.) (Mülga:14/10/2021-7338/7 md.)**

12. PTT acenteliği yapanlara, bu faaliyetleri nedeniyle ödenen komisyon bedeli üzerinden,

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) Parantez içi hüküm ile ilgili olarak (7) numaralı bendin dipnotuna bakınız.

(3) 12/8/1998 tarih ve 98/11601 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile (R.G.: 6/9/1998-23455);

- a) Baş bayiler hariç, Milli Piyango İdaresince çıkarılan biletleri satanlar ile diğer kişilerce bu nitelikli biletleri satanlara yapılan Komisyon prim ve benzeri ödemelerden % 20,
- b) 4077 sayılı Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin mallarını iş akti ile bağlı olmaksızın bunlar adına kapı kapı dolaşarak tüketiciye satanlara bu faaliyetleriyle ilgili olarak yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden % 20 vergi tevkifatının yapılacağı 29.7.1998 tarihinden geçerli olmak üzere hüküm altına alınmıştır.
- c) Bu maddenin uygulanmasında 1/4/1999 tarih ve 23653 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 30/3/1999 tarih ve 99/12623 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına bakınız.

13. (**Değişik: 25/5/1995-4108/23 md.**) Esnaf muaflığından (...) ⁽¹⁾ yararlananlara mal ve hizmet alımları karşılığında yapılan ödemelerden,

14. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 14 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil) ⁽²⁾⁽³⁾

15. (**Ek :28/6/2001-4697/8 md.**) a) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (a) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından

b) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (b) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından

c) (**Mülga: 13/6/2012-6327/9 md.**)

16. (**Ek: 13/6/2012- 6327/9 md.**) a) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (16) numaralı bendinin (a) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

b) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (16) numaralı bendinin (b) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

c) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (16) numaralı bendinin (c) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

17. (**Ek: 31/5/2012-6322/10 md.**) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (17) numaralı bendi kapsamındaki menkul sermaye iratlarından, ⁽⁴⁾

18. (**Ek: 20/8/2016-6745/7 md.**) Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesinin yedinci fıkrası kapsamına giren ödemelerden,

% 25 vergi tevkifatı yapılır. ⁽⁵⁾

(1) Bu bentte yer alan "Götürü usule tabi olan ticaret ve serbest meslek erbabı ile esnaf muaflığından" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Parantez içi hüküm ile ilgili olarak (7) numaralı bendin dipnotuna bakınız.

(3) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle, bendin "16." olan numarası "17.", bu bendin içerisinde yer alan "(16)" ibaresi "(17)" olarak değiştirilmiştir.

(5) Bu maddede yer alan tevkifat nispetlerini yeniden tespit eden Kararnameler için, bu Kanun'un sonunda yer alan "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(Ek fıkra: 28/3/2007-5615/6 md.) Vergilendirme rejiminin, Türk vergi sisteminin sahip olduğu vergilendirme kapasitesi ile en az aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişiminde bulunup bulunmadığı hususu da göz önünde bulundurulmak suretiyle, Cumhurbaşkanınca ilan edilecek ülkelerde yerleşik veya faaliyette bulunanlara (Türkiye’de yerleşik olanların bu ülkelerde bulunan işyerleri dahil) nakden veya hesaben yapılan veya tahakkuk ettirilen her türlü ödemeler üzerinden, bu ödemelerin verginin konusuna girip girmediğine veya ödeme yapılanın mükellef olup olmadığına bakılmaksızın % 30 oranında vergi kesintisi yapılır. Emsaline uygun fiyatlarla satın alınan mal ve iştirak hisseleri için yapılan ödemeler, emsaline uygun fiyatlarla, deniz ve hava ulaştırma araçlarının kiralınması için yapılan ödemeler ile yapılan işin tamamlanabilmesi bakımından zorunluluk arz eden geçiş ücreti, liman ücreti gibi ödemeler üzerinden yapılacak kesinti oranını; her bir ödeme türü, faaliyet konusu ya da sektör itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye, sıfıra kadar indirmeye veya kanunî seviyesine kadar getirmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Yurt dışındaki finans kuruluşlarından temin edilen borçlanmalara ilişkin anapara, faiz ve kâr payı ödemeleri ile sigorta ve reasürans ödemeleri üzerinden bu fıkra uyarınca vergi kesintisi yapılmaz. ⁽¹⁾

(Ek fıkra:5/12/2019-7194/16 md.) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca karşı tarafa yükletilen vekalet ücretini (icra ve iflas müdürlüklerine yatırılanlar dâhil) ödeyenler tarafından gelir vergisi tevkifatı yapılır.

(Ek fıkra:11/11/2020-7256/17 md.) Tam mükellef sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını,

i) Sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri hâlinde iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarih,

ii) İktisap bedelinin altında bir bedel karşılığında elden çıkarmaları hâlinde iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark tutar elden çıkarma tarihi,

iii) İktisap ettikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa etmemeleri veya elden çıkarmamaları hâlinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü,

itibarıyla dağıtılmış kâr payı sayılır ve bu tutarlar üzerinden %15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında tevkif edilen vergiler herhangi bir vergiden mahsup edilemez. Cumhurbaşkanı, tam mükellef sermaye şirketinin paylarının Borsa İstanbul’da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul’da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte, bu oranı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir.

Tüccar, serbest meslek erbabı ve çiftçilerin yukarıdaki hükümlere göre yapacakları tevkifat; ticari, mesleki ve zirai işleriyle ilgili ödemelerine münhasırdır.

Yukarıdaki bentlerde yazılı vergi tevkifatının yapılmasında 96 ncı madde hükmü göz önünde tutulur.

(Değişik: 9/4/2004-4842/12 md.) Bu maddenin (6) numaralı bendinin (a) alt bendine göre üzerinden vergi tevkifatı yapılan kurum kazancından kar payı alanlara, tevkif suretiyle alınan vergi red ve iade olunmaz.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki; ⁽²⁾

– Tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzel kişiler itibarıyla,

– 6, 7, 8, 9 ve 17 numaralı bentlerde yer alan kazanç ve iratlardan; mevduat veya menkul kıymetin vadesi, menkul kıymetlerin türleri ile bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler için, ⁽³⁾⁽⁴⁾

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” ve “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Bu fıkra da bulunan “ 6, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerde yeralan kazanç ve iratlardan, mevduat veya menkul kıymetin vadesi ve menkul kıymetlerin türlerine göre” ibaresi 12/6/2002 tarihli ve 4761 sayılı Kanunla metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(4) Bu fıkra da yer alan “ 6, 7, 8 ve 9 numaralı” ibaresi, 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiye “6, 7, 8, 9 ve 16 numaralı” şeklinde değiştirilmiş, daha sonra 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle, “6, 7, 8, 9 ve 16 numaralı” ibare “6, 7, 8, 9 ve 17 numaralı” şeklinde değiştirilmiştir.

– 6 numaralı bendin (b) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratları kapsamına giren Devlet tahvili, Hazine bonusu faizleri ve Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı idaresince çıkartılan menkul kıymetlerin gelirlerine isabet eden kısım için (bu kısım, bu faiz ve gelirlerin toplam kurum hasılatı içindeki payına göre hesaplanır),

– **(Değişik: 25/5/1995-4108/23 md.)** 11 numaralı bent gereğince zirai mahsul bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkiyatında, zirai mahsulün ticaret borsalarında tescil ettirilerek satılıp satılmadığına veya destekleme kapsamında alım yapan kurumlar ile diğerlerine, zirai faaliyet kapsamında ifa edilen hizmetler için de faaliyetin türü ve niteliğine, münhasıran zirai alet ve makinalarla verilen hizmetlere veya zirai işletmenin başka kişilerin işlerinde kullanılmak suretiyle yapılmasına göre,

– **(Değişik: 25/5/1995-4108/23 md.)** 13 numaralı bentte yer alan ödemelerde ödeme yapılan kişilerin mükellef olup olmadıklarına, ödemenin konusunun emtia veya hizmet alımı, emtia ve hizmet alımının birlikte olmasına, iş grupları, iş neveleri, sektörler ve emtia gruplarına göre,

– **(Ek paragraf: 13/6/2012-6327/9 md.)** Birinci fıkranın (15) ve (16) numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratlarından; prim ve katkı paylarının, ücretin safı tutarı ile ticari kazancın tespitinde veya diğer gelir unsurlarına ilişkin gelir vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapıp yapılmadığına, indirim konusu yapılması halinde indirime esas süreye, Devlet katkısı elde edilip edilmediğine veya Devlet katkısı elde edilen süreye, sigortalı ve katılımcıların kalış sürelerine ve ayrılma biçimlerine göre,

Farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, kara, deniz ve hava ulaştırması işiyle iştigal eden dar mükellefler için, ülkeler itibarıyla ve karşılıklı olmak şartıyla, ayrı ayrı veya topluca sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. ⁽¹⁾

(Ek: 12/6/2002-4761/2 md.) Maliye Bakanlığı, vergiye tâbi işlemlere taraf veya aracı olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.

Tevkifata tabi olmayan ücretler:

Madde 95 – Aşağıda yazılı hizmet erbabının ücretleri hakkında vergi tevkifatı usulü cari olmaz.

1. Ücretlerini yabancı bir memleketteki iş verenden doğrudan doğruya alan hizmet erbabı;
 2. 16 ncı maddede yazılı istisnadan faydalanan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlileri;
 3. Maliye Bakanlığınca yıllık beyanname ile bildirilmesinde zaruret görülen ödemeler.
- Bunlar gelirlerini, bu kısmın 2 nci bölümündeki hükümlere göre, yıllık beyanname ile bildirirler.

Vergi tevkifatında uyulacak esaslar:

Madde 96 – (Değişik birinci fıkra: 31/12/1982-2772/11 md.) Vergi tevkifatı, 94 üncü madde kapsamına giren nakten veya hesaben yapılan ödemelere uygulanır. Bu maddede geçen hesaben ödeme deyimi, vergi tevkifatına tabi kazanç ve iratları ödeyenleri istihkak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü kayıt ve işlemleri ifade eder.

(Değişik: 24/12/1980-2361/66 md.) Vergi tevkifatı, ücretler dışında kalan ödemelerde gayrisafi tutarlar üzerinden yapılır. Kesilmesi gereken verginin ödemeyi yapan tarafından üstlenilmesi halinde bu vergi, bilfiil ödenen miktar ile ödemeyi yapanın yüklediği verginin toplamı üzerinden hesaplanır.

Vergi tevkifatının gösterilmesi:

Madde 97 – İş verenler, hizmet erbabına ödedikleri ücretlerden 94 üncü madde gereğince yaptıkları vergi tevkifatını Vergi Usul Kanununda yazılı ücret bordrosunda veya bordro yerine geçen diğer kayıtlarda göstermeye mecburdurlar.

(Değişik fıkralar: 31/12/1981-2574/21 md.)

94 üncü maddede yazılı ödemelerden yapılan vergi tevkifatı, vergi kesenin kayıt ve hesaplarında ayrıca gösterilir.

94 üncü maddede yazılı mevduat faizlerinden yapılan vergi tevkifatı takvim yılının sonunda mevduat hesabı yılı içinde kapatılmışsa hesabın kapatıldığı tarihte vergi kesenin kayıt ve hesaplarında gösterilir.

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Muhtasar beyanname:

a) Verilme zamanı:

Madde 98 – (Değişik: 31/12/1981-2772/12 md.)

94 üncü madde gereğince vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanlar bir ay içinde yaptıkları ödemeler veya tahakkuk ettirdikleri karlar ve iratlar ile bunlardan tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmiüçüncü günü akşamına kadar, ödeme veya tahakkukun yapıldığı yerin bağlı olduğu vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar. Yıl sonlarında tahakkuk ettirilen mevduat faizlerinden kesilecek vergilerin bildirilmesi için bu süre bir ay uzatılır.⁽¹⁾

Aynı belediye hudutları içinde muhtelif yerlerde yapılan ödeme ve tahakkuklar ile bunlara ait vergilerin bir merkezden bildirilmesi caizdir.

(Değişik: 3/12/1988-3505/14 md.) Zirai ürün bedelleri üzerinden tevkifat yapanlar hariç olmak üzere, çalıştırdıkları hizmet erbabı sayısı 10 ve daha az olanlar, 94 üncü maddeye göre yapacakları tevkifatla ilgili muhtasar beyannamelerini, bağlı bulundukları vergi dairesine önceden bildirmek şartıyla her ay yerine Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının yirmiüçüncü günü akşamına kadar verebilirler.⁽¹⁾

Muhtasar ve prim hizmet beyannamesi:

Madde 98/A- (Ek: 15/7/2016-6728/16 md.)

Muhtasar ve prim hizmet beyannamesi, vergi kanunlarına göre verilmesi gereken muhtasar beyanname ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin birleştirilerek, kesilen vergilerin matrahlarıyla birlikte sigortalının sigorta primleri ve kazançları toplamı ile prim ödeme gün sayılarının bildirilmesine mahsustur.

Muhtasar beyanname ile aylık prim ve hizmet belgesinin birleştirilerek verilmesi hususunda zorunluluk getirmeye veya kaldırmaya, kapsama girecekleri gruplar, sektörler, gayrisafi iş hasılatları, istihdam edilen işçi sayıları, gelir unsurları, il ve ilçe sınırları itibarıyla ayrı ayrı veya birlikte tespit etmeye, muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin şekil, içerik ve ekleri ile ilgili olduğu dönemi ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müştereken yetkilidir.

Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin verilmesinde bu Kanunun 98 inci maddesinde belirtilen yer ve süreler dikkate alınır. Maliye Bakanlığı; bölge, il, ilçe, mahal ve sektörlerle göre yetkili vergi dairesini ve beyannamenin verilme zamanını belirlemeye yetkilidir.

Bu Kanunda ve diğer kanunlarda, muhtasar beyanname ile aylık prim ve hizmet belgesine yapılmış olan atıflar, bu iki belgenin tek bir beyanname olarak birleştirildiği durumlarda, muhtasar ve prim hizmet beyannamesine yapılmış sayılır.

(1) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle bu maddede yer alan "ertesi ayın yirminci günü akşamına kadar," ibaresi "ertesi ayın yirmiüçüncü günü akşamına kadar," "Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının yirminci günü akşamına kadar" ibaresi "Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının yirmiüçüncü günü akşamına kadar" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Muhtasar beyanname:

b) Muhteviyatı:

Madde 99 – (Değişik: 28/3/2007-5615/7 md.)

Muhtasar beyannamenin şekil, içerik ve ekleri ile üçer aylık verilen beyannamelerin dönemini aylık olarak belirlemeye ve tevkifat konuları itibarıyla ayrı ayrı beyanname verme mecburiyeti getirmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir. ⁽¹⁾

Muhtasar beyanname verilmeyecek haller:

Madde 100 – Genel bütçeye dahil idare ve müesseseler yaptıkları vergi tevkifatı için beyanname vermezler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Özel Haller ve Münferit Beyanname

Münferit beyannamenin verilmesi:

Madde 101 – (Değişik: 24/12/1980-2361/68 md.)

(Değişik birinci fıkra: 22/7/1998-4369/49 md.) Dar mükellefiyete tabi mükelleflerden yıllık beyanname vermeye mecbur olmayanlar;

1. Gayrimenkullerin elden çıkarılmasından doğan diğer kazanç ve iratlarını gayrimenkulün bulunduğu,
 2. Menkul malların ve hakların elden çıkarılmasından doğan diğer kazanç ve iratlarını, mal ve hakların Türkiye'de elden çıkarıldığı,
 3. Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi karşılığında elde ettikleri diğer kazanç ve iratlarını işletmenin bulunduğu,
 4. Arızı olarak ticari işlemlerin yapılmasından veya bu nitelikteki işlemlere tavassuttan elde edilen diğer kazanç ve iratlarla, arızı olarak serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla elde edilen kazançlar ve dar mükellefiyete tabi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arızı olarak yapmalarından elde ettikleri diğer kazanç ve iratlar, faaliyetin yapıldığı veya yolcu veya yükün taşıta alındığı,
 5. Gerçek usulde vergiye tabi mükelleflerin terk ettikleri işleriyle ilgili olarak sonradan elde ettikleri diğer kazanç ve iratlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla, karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil), ticari, zirai veya mesleki bir faaliyete hiç girişilmemesi veya ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde ettikleri diğer kazanç ve iratları, vergisi tevkif suretiyle alınmamış menkul sermaye iratlarını ve diğer her türlü kazanç ve irada ilişkin ödemenin Türkiye'de yapıldığı,
 6. Diğer hallerde Maliye Bakanlığınca belirlenen,
- Yerin vergi dairesine münferit beyanname ile bildirmeye mecburdurlar.

(1) 18/2/2009 tarihli ve 5838 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle; bu maddede yer alan "Muhtasar beyannamenin şekil, içerik ve eklerini belirlemeye" ibaresi "Muhtasar beyannamenin şekil, içerik ve ekleri ile üçer aylık verilen beyannamelerin dönemini aylık olarak belirlemeye" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Bu kazanç ve iratlardan serbest meslek faaliyetlerine ilişkin olanların beyannamelerinin bu faaliyetlerin sona erdiği bu kazanç dışındaki diğer kazanç ve iratlarla ilgili (...) ⁽¹⁾ beyannamelerin ise bu kazanç ve iratların iktisap olunduğu tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili vergi dairesine verilmesi mecburidir.

Geliri telif ve patent haklarının satışından ibaret olan ve tamamı üzerinden tevkif suretiyle gelir vergisi ödemiş bulunan dar mükellefiyete tabi kimselerin bu gelirleri için münferit beyanname vermeleri ihtiyaridir.

Münferit beyannamenin muhteviyatı:

Madde 102 – Münferit beyannamede aşağıda yazılı malûmatın gösterilmesi lazımdır:

1. **(Değişik: 24/12/1980-2361/69 md.)** Mükellefin adı ve soyadı, varsa unvanı ile adresi ve bağlı bulunduğu vergi dairesi ile mükellef hesap numarası;
2. Beyanname mükellef adına Türkiye'de başka bir kimse tarafından verilmişse, beyannameyi verenin adı ve soyadı, varsa unvanı ile adresi;
3. Muamelenin yapıldığı tarih veya tarihler;
4. Elde edilen kazançların nev'i;
5. Elde edilen kazançların tutarı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Verginin Nispeti

Esas tarife: ⁽²⁾

Madde 103 – **(Değişik:5/12/2019-7194/17 md.)**

Gelir vergisine tabi gelirler;

18.000 TL'ye (70.000 TL) kadar	% 15
40.000 TL'nin (150.000 TL) 18.000 TL'si (70.000 TL) için 2.700 TL, (10.500 TL) fazlası	% 20
98.000 TL'nin (370.000 TL) 40.000 TL'si (150.000 TL) için 7.100 TL (26.500 TL) (ücret gelirlerinde 148.000 TL'nin (550.000 TL) 40.000 TL'si (150.000 TL) için 7.100 TL), (26.500 TL) fazlası	% 27
500.000 TL'nin (1.900.000 TL) 98.000 TL'si (370.000 TL) için 22.760 TL (85.900 TL) (ücret gelirlerinde 500.000 TL'nin (1.900.000 TL) 148.000 TL'si (550.000 TL) için 36.260 TL), (134.500 TL) fazlası	% 35
500.000 TL'den fazlasının (1.900.000 TL) 500.000 TL'si (1.900.000 TL) için 163.460 TL (621.400 TL) (ücret gelirlerinde 500.000 TL'den (1.900.000 TL) fazlasının 500.000 TL'si (1.900.000 TL) için 159.460 TL), (607.000 TL) fazlası	% 40

oranında vergilendirilir.

(1) Bu fıkra yer alan “diğer kazanç ve iratlarla ilgili” ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesi ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu fıkra kanunla getirilen kazanç indirim tutarı aynen bırakılmış olup, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) Seri No: 323 Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir. Daha önce yapılan değişiklikler için, Kanunun sonundaki “ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ”ne bakınız.

Verginin hesaplanması:

Madde 104 – (Değişik: 24/12/1980-2361/71 md.)

Yıllık Gelir Vergisi, vergiye tabi gelirlerin yıllık toplamından 31 inci maddedeki indirimler düşüldükten sonra 103 üncü maddedeki nispetler uygulanmak suretiyle hesaplanır.

Ücretlerin vergilendirilmesinde aylık vergi; yıllık vergi 12'ye bölünmek, gündelik vergi aylık vergi 30'a bölünmek suretiyle hesaplanır.

(Mülga son fıkra: 30/12/2004-5281/44 md.)

Madde 105 – (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.)

ALTINCI BÖLÜM

Tarh Muamelesi

Tarh yeri:

Madde 106 – Gelir Vergisi,mükellefin ikametgahının bulunduğu mahal vergi dairesince tarh edilir. Şu kadar ki;

1. İş yeri ve ikametgahı ayrı vergi daireleri bölgesinde bulunan mükelleflerin vergileri, Maliye Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde ve mükellefe de evvelden bildirilmek kaydıyla iş yerinin bulunduğu;

2. Gezici olarak çalışanların ticaret ve serbest meslek kazançlarının vergileri bu (...) ⁽¹⁾ kazanç sahiplerinin ikametgahtarının bulunduğu yerin vergi dairesince tarh edilmemişse, faaliyetlerini icra ettikleri; ⁽¹⁾

3. Dar mükellefiyete tabi olanların vergileri,beyannamelerini vermeye mecbur oldukları;

Yerin vergi dairesince tarh olunur.

Tarhiyatın muhatabı:

Madde 107 – Gelir Vergisi,bu vergiye mükellef olan gerçek kişiler namına tarh edilir. Şu kadar ki;

1. Küçüklerle kısıtlılarda,bunların nam ve hesabına kanuni temsilcileri;

2. **(Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)**

3. Verginin tevkif suretiyle alınması halinde,mükellef hesabına tevkifat yapmaya mecbur olanlar;

4. **(Değişik: 27/3/1969-1137/5 md.)** Dar mükellefiyette,mükellefin Türkiye'de daimi temsilcisi mevcutsa mükellef hesabına daimi temsilci (Türkiye'de birden fazla daimi temsilcinin mevcudiyeti halinde, mükellefin tayin edeceği, tarhiyat tarihine kadar böyle bir tayin yapılmamışsa temsilcilerden herhangi birisi), daimi temsilci mevcut değilse, kazanç ve iratları yabancı kişiye sağlayanlar;

Tarhiyata muhatap tutulurlar.

(1) 22/12/2021 tarihli ve 7349 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle bu bentte yer alan “Diğer ücretlerde, gezici olarak çalışanların” ibaresi “Gezici olarak çalışanların” şeklinde değiştirilmiş, bentte yer alan “ücret ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Vergilendirme dönemi:

Madde 108 – (Değişik: 24/12/1980-2361/73 md.)

Gelir Vergisinde vergilendirme dönemi, geçmiş takvim yılıdır. Şu kadar ki:

1. Mükellefiyetin takvim yılı içinde kalkması halinde, vergilendirme dönemi, takvim yılı başından mükellefiyetin kalkması tarihine kadar geçen süreye inhisar eder;
2. (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)
3. (Mülga: 22/12/2021-7349/3 md.)
4. Tevkif yoluyla ödenen vergilerde, istihkak sahipleri ayrıca yıllık beyanname vermeye mecbur değillerse tevkifatın ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılır ve kesilen veya kesilmesi icabeden vergiler yıllık verginin yerine geçer;
5. Münferit beyanname ile bildirilmesi gereken gelirlerin vergilendirilmesinde vergilendirme dönemi yerine gelirin iktisap tarihi esas tutulur.

Tarh zamanı:

Madde 109 – (Değişik: 24/12/1980-2361/74 md.)⁽¹⁾

Gelir Vergisi:

1. Beyanname verilmesi icabeden hallerde, beyannamenin verildiği günde, beyanname posta ile gönderilmişse, vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi takibeden yedi gün içinde;

2. (Mülga: 22/12/2021-7349/3 md.)

3. (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Tarh edilir.

(Mülga ikinci fıkra: 22/12/2021-7349/3 md.)

(Mülga üçüncü fıkra: 22/12/2021-7349/3 md.)

Vergilendirme dönemi içinde işe başlayan diğer ücret (...)⁽²⁾ sahiplerinin vergi matrahı ve vergileri:

Madde 110 – (Mülga: 22/12/2021-7349/3 md.)

(1) Bu maddenin uygulanmasında 15/3/1992 tarih ve 21172 sayılı R.G.'de yayımlanan 168 no'lu Genel Tebliğe bakınız.

(2) 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesi ile; madde başlığında yer alan "götürü kazanç ve ücret" ibaresi "diğer ücret", 1 numaralı fıkra da yer alan "götürü matrahtan" ibaresi de "diğer ücret matrahından" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM

*Ortalama Kar Haddi, Asgari Gayri Safi Hasılat ve
Gider Esaslarına Göre Gelir Tayini**Ortalama kar haddi ve asgari gayrisafi hasılat esası:***Madde 111 – (Mülga: 25/5/1995-4108/39 md.)***Talih Oyunları Salonlarından Elde Edilen Kazançlarda Asgari Vergi***Mükerrer Madde 111 – (Ek: 25/5/1995-4108/24 md.)⁽¹⁾**

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre talih oyunları salonları işletmeciliği faaliyetinde bulunan gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri; cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, talih oyunları salonlarında bulundurdıkları ilk 6 oyun masasının her biri için aylık 100 000 000 (800.000.000) lira, sonra gelen her oyun masası için ise 75 000 000 (600.000.000) lira ve ilk 60 oyun makinesinin her biri için 10 000 000 (80.000.000) lira, sonra gelen her oyun makinesi için ise 7 500 000 (60.000.000) lira asgari vergi öderler.

Yukarıda yer alan tutarlar, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranı ile çarpılmak suretiyle yeniden tespit edilir ve izleyen yılda bu tutarlar esas alınır. Cumhurbaşkanı bu tutarları 10 katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu yetki, talih oyunları salonlarının bulunduğu turizm bölge, alan ve merkezleri itibariyle farklı miktarlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.⁽²⁾

Aylık dönemler itibariyle hesaplanan bu vergi, müteakip ayın 20 nci günü akşamına kadar gelir vergisi bakımından bağlı bulunulan vergi dairesine bir beyanname ile beyan edilir ve aynı süre içinde ödenir. Bir önceki yıl içinde tahakkuk eden bu vergiler, yıllık beyanname üzerinden bu faaliyete ilişkin olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir, mahsup edilemeyen vergiler ise red ve iade edilmez.

Cari vergilendirme dönemine ilişkin ödenmemiş geçici verginin talih oyunları salonlarından elde edilen kazançta isabet eden kısmının; bu madde gereğince ödenen asgari vergi kadarki kısmı terkin edilir. Geçici verginin talih oyunları salonlarından elde edilen kazançta isabet eden kısmı, talih oyunları salonlarından sağlanan hasılatın toplam hasılat içindeki payına göre hesaplanır.

Yapılan incelemeler sonucunda bu madde gereğince ödenmesi gereken, geçmiş dönemlere ait asgari verginin eksik beyan edildiğinin tespit edilmesi halinde, eksik beyan edilen bu kısım için re'sen veya ikmalen asgari vergi tarh edilir ve tarh edilen bu vergiye ceza ve gecikme faizi tatbik edilir. Yıllık beyanname verme süresi geçtikten sonra bu tarhiyat, yıllık beyanname beyan edilen kazanç üzerinden hesaplanan vergiyi aşan vergi farkı için yapılır. Bir önceki dönemde ödenmesi gereken verginin yıllık beyanname mahsup edilen tutarı için ise ceza ve mahsup tarihine kadar gecikme faizi aranır.

Talih oyunları salonları işletmeciliği faaliyetinde bulunan kurumlar vergisi mükellefleri de cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere bu maddede belirtilen esaslar çerçevesinde asgari vergi öderler.

Bu uygulamanın usul ve esasları Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit olunur.

*Asgari zirai kazanç esası:***Madde 112 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)**

(1) Bu maddede Kanunla getirilmiş olan miktarlar aynen bırakılmış, 9/12/1997 tarih ve 97/10351 sayılı Kararname ile 1998 takvim yılında uygulanacak miktarlar metne parantez içinde siyah puntolarla işlenmiştir.

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Asgari zirai vergi:

Mükerrer Madde 112 – (Ek: 24/12/1980-2361/77 md.; Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Hasılat esaslı kazanç tespiti

Madde 113 – (Yeniden Düzenleme:17/7/2019-7186/1 md.)

Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden mükelleflerin talep etmeleri hâlinde söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının (25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 38 inci maddesi kapsamında hasılat esaslı vergilendirme usulüne göre vergilendirilen mükellefler için hesapladıkları katma değer vergisi dâhil tutarın) %10'u bu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alınır. Vergiye tabi kazancın bu suretle tespitinde ilgili faaliyete ilişkin giderler dikkate alınmaz ve bu kazançta herhangi bir indirim veya istisna uygulanmaz.

Kazançları birinci fıkra kapsamında tespit edilenlerin;

a) Bu faaliyetlerine ilişkin gider veya maliyetleri, vergiye tabi diğer kazanç veya iratlarının tespitinde dikkate alınmaz.

b) Bu kazançları dışındaki beyana tabi diğer kazanç veya iratları hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

c) İki yıl geçmedikçe bu usulden çıkmaları mümkün değildir.

4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 353 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca bir takvim yılı içinde iki kez ceza kesilen mükellefler, cezanın kesildiği ve takip eden iki takvim yılına ait kazançları için bu madde hükümlerinden yararlanamaz.

Bu madde hükümleri kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

Cumhurbaşkanı, birinci fıkrada yer alan oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, kanuni oranına getirmeye; Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Servet Beyanı

Beyanda bulunacaklar:

Madde 114 – 116 – (Mülga: 18/4/1984-2995/4 md.)

DOKUZUNCU BÖLÜM

Hayat Standardı Esası

Hayat standardı esası:

Mükerrer Madde 116 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

BEŞİNCİ KISIM

Verginin Ödenmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Taksitler

Yıllık beyana tabi gelirler üzerinden tahakkuk eden vergilerde ödeme:

Madde 117 – (Değişik: 9/4/2003-4842/14 md.)

(Değişik birinci fıkra:14/10/2021-7338/8 md.) Yıllık beyanname ile bildirilen gelir üzerinden tahakkuk ettirilen gelir vergisi, Mart ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

Maliye Bakanlığı, gelirlerinin büyük bir kısmı zirai kazançtan oluşan mükellefler hakkında gerekli görülen hallerde, iki taksitten fazla olmamak üzere, belli üretim bölgeleri ve ziraat ürünlerine göre, özel ödeme zamanları tayin edebilir.

Mükerrer Madde 117 – (Mülga: 31/12/1982-2772/20 md.)

Diğer (...)⁽¹⁾ ücretler üzerinden tahakkuk eden vergilerde ödeme:

Madde 118 – (Mülga:22/12/2021-7349/3 md.)

(1) Bu madde başlığı ve maddede yeralan "Götürü usulde tesbit edilen" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Vergi tevkifatının yatırılması:

Madde 119 – (Değişik: 25/5/1995-4108/25 md.)

94 üncü madde gereğince yapılan vergi tevkifatı, vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar bağlı bulundukları vergi dairesine yatırılır. **(İkinci cümle mülga:9/4/2003-4842/37 md.)⁽¹⁾**

(Ek fıkra : 18/2/2009-5838/8 md.) Maliye Bakanlığı, 94 üncü maddeye göre tevkifat yapacaklardan on ve daha az hizmet erbabı çalıştıranlar ile hizmet erbabı çalıştırmayanlara ilişkin olarak beyanname verme süresinden itibaren üç ayı geçmeyecek şekilde, ödeme zamanı belirlemeye yetkilidir.

Münferit beyanname ile bildirilen kazançların vergisi:

Madde 120 – Münferit beyanname ile bildirilen kazançların vergisi, beyanname verme süresi içinde vergi dairesine ödenir.

Geçici vergi:

Mükerrer Madde 120 – (Değişik: 22/7/1998-4369/52 md.)⁽²⁾

(Değişik birinci fıkra:14/10/2021-7338/9 md.) Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, bu Kanunun ticari veya mesleki kazancın tespitine ilişkin hükümleri uyarınca ilgili hesap döneminin ilk dokuz ayı için belirlenen üçer aylık dönem kazançları üzerinden 103 üncü maddede yer alan tarifenin ilk gelir dilimine uygulanan oranda geçici vergi öderler. Şu kadar ki; 42 nci madde kapsamına giren kazançlar ile noterlik görevini ifa ile mükellef olanların bu işlerden sağladıkları kazançlar geçici vergi matrahına dâhil edilmez. Geçici vergi matrahının hesaplanmasında Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanunda düzenlenen indirim ve istisnalar dikkate alınır. Dönem sonundaki mal mevcutları, istenirse sadece kayıtlar üzerinden de tespit edilerek, geçici vergi matrahının hesabında dikkate alınabilir.

(Ek fıkra : 11/8/1999-4444/2 md.) (Mülga ikinci fıkra:14/10/2021-7338/9 md.)

Hesaplanan geçici vergi, üç aylık dönemi izleyen ikinci ayın ondördüncü günü akşamına kadar bağlı olunan vergi dairesine beyan edilir ve onyedinci günü akşamına kadar ödenir. Aynı dönem içinde tevkif edilmiş bulunan gelir vergisi (42 nci maddede belirtilen kazançlardan yapılan tevkifat hariç) hesaplanan geçici vergiden mahsup edilir. ⁽³⁾⁽⁴⁾

(1) Bu maddede yer alan, "beyanname verecekleri süre içinde" ibaresi, 25/12/2003 tarihli ve 5035 sayılı Kanunun 48 inci maddesiyle "beyanname verecekleri ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 11/8/1999 tarih ve 4444 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu maddede yer alan "üçer aylık" ibareleri "altışar aylık", "üç aylık" ibaresi de "altı aylık" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(3) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle bu fıkra da yer alan "dönemi izleyen ikinci ayın onuncu günü akşamına kadar" ibaresi "dönemi izleyen ikinci ayın ondördüncü günü akşamına kadar" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(4) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle bu fıkra da yer alan "altı" ibaresi "üç" şeklinde değiştirilmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda, geçmiş dönemlere ait geçici verginin % 10'u aşan tutarda eksik beyan edildiğinin tespiti halinde, eksik beyan edilen bu kısım için re'sen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Mahsup süresi geçtikten sonra, kesinleşen geçici vergiler terkin edilir, ancak gecikme faizi ve ceza tahsil edilir.

Bir önceki takvim yılında üçer aylık dönemler halinde tahakkuk ettirilerek tahsil edilen geçici vergi, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen tutar, mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Bu mahsuplara rağmen kalan geçici vergi tutarı, o yılın sonuna kadar yazılı olarak telep edilmesi halinde mükellefe red ve iade edilir.⁽³⁾

İşin bırakılması halinde, işin bırakıldığı dönemi izleyen dönemlerde geçici vergi ödenmez.

Geçici vergi uygulamasına ilişkin usuller Maliye Bakanlığınca tespit edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Mahsuplar

Vergi tevkifatının mahsubu:

Madde 121 – Yıllık beyannameye gösterilen gelire dahil kazanç ve iratlardan bu Kanuna göre kesilmiş bulunan vergiler, beyanname üzerinden hesaplanan Gelir Vergisine mahsubedilir.⁽¹⁾

(Değişik : 24/12/1980-2361/84 md.) Mahsubu yapılan miktar (...) ⁽²⁾ Gelir Vergisinden fazla olduğu takdirde aradaki fark vergi dairesince mükellefe bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine ret ve iade olunur.

(Ek fıkra: 25/12/2003-5035/15 md.) Maliye Bakanlığı; iadeyi mahsuben veya nakden yaptırmaya, inceleme raporuna, yeminli mali müşavir raporuna veya teminata bağlamaya ve iade için aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir.

(Ek fıkra: 25/12/2003-5035/15 md.) Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya ödemeyi yapanın hukuki statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilmesi gibi belli hadler çerçevesinde de kullanılabilir.

(Ek fıkra: 25/12/2003-5035/15 md.) Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması koşuluyla, yıllık gelir vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılır. İkmalen veya resen yapılan tarhiyatlarda mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih esas alınarak yapılır. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilatlar yönünden düzeltme yapılmaz.

(Ek fıkra: 28/3/2007-5615/8 md.) Kontrol edilen yabancı kurumlara yapılan ödemeler üzerinden 94 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kesilen vergiler, Türkiye’de yıllık beyannameyle bildirilen kontrol edilen yabancı kurum kârı üzerinden hesaplanacak gelir vergisinden mahsup edilebilir. Mahsup edilecek vergi, kontrol edilen yabancı kurumun bu ödemelerden kaynaklanan kazancına isabet eden gelir vergisinden fazla olamaz.

(1) Bu fıkra yer alan, "bu Kanuna göre kesilmiş veya götürü usulde tespit edilmiş olan kazanç ve ücretler dolayısıyla ödenmiş" ibaresi 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 nci maddesi ile, metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu fıkranın parantez içinde yer alan "Götürü usulde tespit edilen ticari ve mesleki kazançlar için ödenen vergi ile asgari zirai vergiden doğanlar hariç" ibaresi 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 82 nci maddesi ile metinden çıkarılmıştır.

(3) 14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle bu fıkra yer alan "altışar" ibaresi "üçer" şeklinde değiştirilmiştir.

Vergiye uyumlu mükelleflere vergi indirimi⁽¹⁾

Mükerrer Madde 121 – (Mülga: 28/3/2007-5615/31 md.; Yeniden düzenleme: 23/2/2017-6824/4 md.)

Ticari, zirai veya mesleki faaliyeti nedeniyle gelir vergisi mükellefi olanlar ile kurumlar vergisi mükelleflerinden (finans ve bankacılık sektörlerinde faaliyet gösterenler, sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketleri ve emeklilik yatırım fonları hariç olmak üzere), bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şartları taşıyanların yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan verginin %5'i, ödenmesi gereken gelir veya kurumlar vergisinden indirilir. Şu kadar ki hesaplanan indirim tutarı, her hâl ve takdirde 1 milyon Türk lirasından **(4.400.000 TL)** fazla olamaz. İndirilecek tutarın ödenmesi gereken vergiden fazla olması durumunda kalan tutar, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihi izleyen bir tam yıl içinde mükellefin beyanı üzerine tahakkuk eden diğer vergilerinden mahsup edilebilir. Bu süre içinde mahsup edilemeyen tutarlar red ve iade edilmez. Gelir vergisi mükelleflerinin yararlanacağı indirim tutarı, ticari, zirai veya mesleki faaliyet nedeniyle beyan edilen kazançların toplam gelir vergisi matrahı içerisindeki oranı dikkate alınmak suretiyle hesaplanan gelir vergisi esas alınarak tespit edilir.⁽²⁾

Söz konusu indirimden faydalanabilmek için;

1. **(Değişik:5/12/2019-7194/18 md.)** İndirimin hesaplanacağı beyannamenin ait olduğu yıl ile bu yıldan önceki son iki yıla ait vergi beyannamelerinin kanuni süresinde verilmiş (Kanuni süresinde verilen bir beyannameye ilişkin olarak kanuni süresinden sonra düzeltme amacıyla veya pişmanlıkla verilen beyannameler bu şartın ihlali sayılmaz.) olması,

2. **(Değişik:14/10/2021-7338/10 md.)** (1) numaralı bentte belirtilen süre içerisinde kesinleşmiş olması koşuluyla vergi beyannamelerindeki vergi türleri itibarıyla ikmalen, re'sen veya idarece yapılmış bir tarhiyat bulunmaması (Kesinleşen tarhiyatların, indirimin hesaplanacağı beyannamenin ait olduğu yıl için geçerli olan, birinci fıkradaki indirim tutar sınırının %1'ini aşmaması durumunda bu şart ihlal edilmiş sayılmaz.),

3. **(Değişik:5/12/2019-7194/18 md.)** İndirimin hesaplanacağı beyannamenin verildiği tarih itibarıyla, (1) numaralı bent kapsamındaki vergi beyannameleri üzerine tahakkuk eden vergilerin ödenmiş olması (Ödemenin, ilgili mevzuatı gereği istenilen bilgi ve belgelerin tam ve eksiksiz olarak ibraz edilmiş olması koşuluyla, vergi kanunları gereği doğan iade alacaklarından mahsuben yapılmış olması ve indirimden yararlanıldıktan sonra söz konusu iade alacağı tutarının mahsuben ödemesi talep edilen vergi borcu tutarının altına düşmesi hâlinde, eksik ödenmiş duruma gelen vergilerin mahsuben ödenmek istenilen tutarın %10'unu aşmaması kaydıyla, eksik ödenmiş vergiler dolayısıyla veya vergi kanunları gereğince, tecil edilerek belirlenen şartların gerçekleşmesine bağlı olarak terkin edilecek vergilerin, şartların sağlanamaması hâlinde kanunlarında belirlenen tecil süresinin sonunu takip eden onbeşinci günün bitimine kadar ödenmesi şartıyla, bu şart ihlal edilmiş sayılmaz.), ayrıca, vergi aslı (vergi cezaları ile fer'i alacaklar dâhil) 1.000 Türk lirasının üzerinde vadesi geçmiş borcunun bulunmaması,

şarttır.

İndirimin hesaplanacağı beyannamenin ait olduğu yıl ile önceki dört takvim yılında 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde sayılan fiilleri işlediği tespit edilenler, bu madde hükümlerinden yararlanamazlar.

(1) Bu madde başlığı "Ücretlilerde vergi indirimi:" iken, 23/2/2017 tarihli ve 6824 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(2) Bu fıkra da yer alan tutar aynen bırakılmış olup, daha sonra 30/12/2022 tarihli ve 32059 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) (Seri No: 323) Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2023 takvim yılında uygulanmak üzere getirilen miktarlar metne parantez içinde siyah puntıyla işlenmiştir.

Bu madde kapsamında vergi indiriminden yararlanan mükelleflerin, öngörülen şartları taşımadığının sonradan tespiti hâlinde ilgili vergilendirme döneminde indirim uygulaması dolayısıyla ödenmeyen vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir. **(Mülga ikinci cümle:14/10/2021-7338/10 md.) (...)**

(Değişik fıkra:5/12/2019-7194/18 md.) Bu maddede geçen vergi beyannameleri ibaresi, yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannameleri, geçici vergi beyannameleri, muhtasar, muhtasar ve prim hizmet beyannameleri ile Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerine verilmesi gereken katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi beyannamelerini; vergi ibaresi, anılan Bakanlığa bağlı vergi dairelerine verilmesi gereken beyannameler üzerine tahakkuk eden vergileri ifade eder.

Birinci fıkrada yer alan tutar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde hesaplanan tutarın %5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Cumhurbaşkanı, birinci fıkrada yer alan oranı ve tutarı iki katına kadar artırmaya, sıfıra kadar indirmeye, kanuni oran ve tutarına getirmeye; Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(1)

Diğer ücret vergisinin mahsubu:⁽²⁾

Madde 122 – (Mülga:22/12/2021-7349/3 md.)

Mükerrer Madde 122 – (Mülga: 4/12/1985-3239/138 md.)

Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin mahsubu:

Madde 123 – Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye'de tarh edilen Gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.

Birinci fıkra hükmünce indirilecek miktar Gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark nazara alınmaz.

Gelir Vergisinin yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmı, bunların gelire olan nispeti üzerinden hesaplanır.

Birinci fıkrada yazılı vergi indiriminin yapılması için:

1. Yabancı memlekette ödenen vergilerin gelir üzerinden alınan şahsi bir vergi olması;
2. Yabancı memlekette vergi ödendiğinin yetkili makamlardan alınan ve mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsik edilmesi;

Şarttır.

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) Bu madde başlığında yer alan "Götürü ücret" ile maddede yer alan "ücretleri götürü olarak tesbit edilen" ibareleri 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

2 numarada yazılı vesikalar taksit zamanına kadar gelmemiş olursa, yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden vergi kısmı bir yıl süre ile ertelenir.

Aranan vesikalar bu süre zarfında vergi dairesine ibraz edildiği takdirde vergi tenzil edilir; süre geçtikten sonra erteleme hükmü kalkar ve vesikalar ibraz edilse bile nazara alınmaz. Vergi Usul Kanununda yazılı mücbir sebeplere ait hükümler mahfuzdur.

Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin ilgili bulundukları kazanç ve iratlar mükellef tarafından hangi yılın gelirine ithal edilmişse, bu vergilerde o gelire ait vergiden indirilir.

Bu madde gereğince yapılan vergi indiriminde yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazanç ve iratlara uygulanan kambiyo rayici uygulanır.

(Ek fıkra: 28/3/2007-5615/9 md.) Kontrol edilen yabancı kurumlara ilişkin hükümlerin uygulandığı durumlarda, yurt dışı iştirakin toplam vergi yükünün hesabında esas alınan vergiler, ödenmiş olmaları şartıyla, Türkiye’de vergilendirilecek kontrol edilen yabancı kurum kârları üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilebilir.

Yetki:

Mükerrer Madde 123- (Değişik: 9/4/2003-4842/16 md.)⁽¹⁾⁽⁴⁾

1. Bu Kanunun 21, 23/8, 47 ve 48 inci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarlar, 1.1.2003 tarihi itibarıyla geçerli olan had ve tutarlarına yükseltilmiştir.

2. Bu Kanunun 9/10,19, 21, 23/8, 23/10, 31, 40/1, 40/7, 47, 48, 68, mükerrer 80, 82 ve 86 ncı maddeleri ile 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (15) numaralı bendinde yer alan maktu had ve tutarlar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde hesaplanan maktu had ve tutarların % 5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Cumhurbaşkanı, bu surette tespit edilen had ve tutarları % 50'sine kadar artırmaya veya indirmeye yetkilidir. ⁽³⁾⁽⁵⁾⁽⁶⁾

3. Bu Kanunun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinin gelir dilim tutarları hakkında, bu maddenin (2) numaralı fıkrası uygulanır.

Son Hükümler

Kaldırılan hükümler:

Madde 124 – 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile mezkûr kanunu değiştiren 5820, 6247, 6582, 6838 ve 6908 sayılı kanunlar 1/1/1961 tarihinden, 2897, 3343, 4750 ve 5818 sayılı Kanunlarla 4040, 4226 sayılı kanunların Hayvanlar Vergisini ilgilendiren hükümleri de 1/1/1962 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

(1) Bu maddenin 2018 takvim yılında uygulanması ile ilgili olarak, 29/12/2017 tarihli ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) (Seri No: 302) sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğine bakınız.

(2) 29/1/2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle, bu fıkra da yer alan “, 86 ve mükerrer 121 inci maddelerinde” ibaresi “ve 86 ncı maddeleri ile 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (15) numaralı bendinde” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK’nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) Bu maddenin 2019 takvim yılında uygulanması ile ilgili olarak, 31/12/2018 tarihli ve 30642 (3.Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) (Seri No: 305) sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğine bakınız.

(5) 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle, bu fıkra ya “23/8,” ibaresinden sonra gelmek üzere “23/10,” ibaresi, “31,” ibaresinden sonra gelmek üzere “40/1, 40/7,” ibaresi ve “48,” ibaresinden sonra gelmek üzere “68,” ibaresi eklenmiştir.

(6) 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle bu fıkra ya “Kanunun” ibaresinden sonra gelmek üzere “9/10, ” ibaresi eklenmiştir.

Geçmiş yıllara ait vergiler:

Geçici Madde 1 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) a) 1981 takvim yılından önceki dönemlerde elde edilen kazanç ve iratlar (götürüler dahil) ile ücretlere;

b) 1981 mali yılından önceki dönemlerde elde edilen götürü ücretlere;

Ait vergiler bu Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça eski hükümlere göre alınır.

Esnaf muaflığının kaybedilmesi:

Geçici Madde 2 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 9 ncu maddesinde yer alan esnaf muaflığı şartlarını 1/1/1981 tarihi itibarıyla taşımayanlar, 1981 takvim yılında esnaf muaflığından faydalanamazlar.

Götürülüğün kaybedilmesi:

Geçici Madde 3 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.)

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 46, 47 ve 48 nci, maddelerinde sayılan götürü usule tabi olmanın genel ve özel şartlarını 1/1/1981 tarihi itibarıyla taşımayanlar, 1981 takvim yılında götürü usulden faydalanamazlar. Bu mükellefler hakkında Gelir Vergisi Kanununun ticari kazancın gerçek usulde tespiti hakkındaki hükümleri uygulanır.

Sakatlık indirimi:

Geçici Madde 4 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 31 nci maddesinde belirtilen sakatlık indirimine ait yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar, daha önce Gelir Vergisi Kanununun 23 ncü maddesinin bu kanunla değiştirilmeden önceki 1 numaralı bendi hükmüne göre ücretleri vergiden müstesna tutulan mükellefler, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 31 nci maddesi hükümlerine göre, 1 nci derece sakat sayılarak bu dereceye ait indirimden faydalanırlar.

Geçici Madde 5 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) 1/1/1981 tarihinden önce yapılmış olan yatırım indirimi kapsamına giren yatırım harcamalarına yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır.

1/1/1981 tarihinden önce başladığı halde henüz bitmemiş olan yatırım indirimi kapsamına giren yatırımlar nedeniyle uygulanacak yatırım indirimi tutarı yukarıdaki hükme göre hesaplanacak indirimler toplamını geçemez.

Senelere sari inşaat ve onarma işleri:

Geçici Madde 6 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce taahhüde bağlanmış ve henüz bitmemiş veya bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bitmekle beraber henüz beyan edilmemiş olan inşaat ve onarma işlerine ait kazançlar Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 42 nci maddesi hükümlerine göre tespit edilir ve dağıtım tabi tutulmadan işin bittiği yılın geliri olarak beyan edilir.

Zirai kazançlarda götürü gider emsal nispetinin uygulanması:

Geçici Madde 7 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik: 1/5/1981-2454/15 md.) 1980 takvim yılına ilişkin olup götürü gider esasına göre vergilendirilen zirai kazançlarda götürü gider emsali bütün zirai mahsüller ile kara ve su avcılığında % 70 olarak uygulanır.

Emlak vergisinin gider yazılması:

Geçici Madde 8 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) 1980 takvim yılı içinde elde edilen gayrimenkul sermaye iratları üzerinden hesaplanacak Gelir Vergisinden, Gelir Vergisi Kanununun 1/1/1981 tarihinden önce yürürlükte olan mükerrer 122 nci maddesi hükmü uyarınca Emlak Vergisinin mahsubu yapılmaz. Mahsubu kabul edilmeyen Emlak Vergisi Gelir Vergisi Kanununun 74 ncü maddesinin birinci fıkrasının 5 numaralı bendine göre gider yazılır veya götürü gider usulünü kabul edenlerde aynı maddenin 3 ncü fıkrasında yazılı götürü gider oranı % 25 olarak uygulanır.

Menkul sermaye iradı:

Geçici Madde 9 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.)

a) Kurumların 1980 takvim yılı karlarından idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kar paylarına Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 75 nci maddesinin 3 numaralı bendi hükmü uygulanır.

b) Dar mükellefiyete tabi kurumların 1980 takvim yılı ticari bilançolarına göre hasıl olan karlarından Kurumlar Vergisi düşüldükten sonra kalan kısımlarına Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 75 nci maddesinin 4 numaralı bendi hükmü uygulanır.

Ortalama kar haddi ve asgari gayri safi hasılat esası:

Geçici Madde 10 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik: 31/12/1981-2574/30 md.)

Gelir Vergisi Kanununun değişik 111 nci maddesinin (B) fıkrası kapsamına giren işkolları ve meslek gruplarından Maliye Bakanlığınca uygun görülenlerde faaliyet gösteren mükelleflerin 1980 takvim yılı kazançlarına da asgari gayri safi hasılat esası uygulanır.

Ancak, mezkûr takvim yılında uygulanacak asgari gayri safi hasılat miktarları 1982 takvim yılı sonuna kadar tespit edilir.

Geçici Madde 11 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.; Mülga: 31/12/1981-2574/35 md.)

1982, 1983 ve 1984 yılları gelirlerine uygulanacak vergi tarifeleri:

Geçici Madde 12 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik: 31/12/1981-2574/31 md.)

1982, 1983 ve 1984 takvim yıllarına ait gelirler aşağıda yazılı vergi tarifelerine göre vergilendirilir.

A) 1982 takvim yılına ait Gelir Vergisine tabi gelirler;

1 000 000 liraya kadar	% 39
3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için 390 000 lira; fazlası	% 44
5 000 000 liranın 3 000 000 lirası için 1 270 000 lira; fazlası	% 49
10 000 000 liranın 5 000 000 lirası için 2 250 000 lira; fazlası	% 59
15 000 000 liranın 10 000 000 lirası için 5 200 000 lira; fazlası	% 69
25 000 000 liranın 15 000 000 lirası için 8 650 000 lira; fazlası	% 74
25 000 000 liradan fazlasının 25 000 000 lirası için 16 050 000 lira; fazlası	% 65

Nispetinde vergilendirilir.

B) (Değişik: 31/12/1982-2772/19 md.) 1983 takvim yılına ait Gelir Vergisine tabi gelirler,

1 000 000 liraya kadar	% 36
3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için 360 000 lira; fazlası	% 41
5 000 000 liranın 3 000 000 lirası için 1 180 000 lira; fazlası	% 49
10 000 000 liranın 5 000 000 lirası için 2 160 000 lira; fazlası	% 59
15 000 000 liranın 10 000 000 lirası için 5 110 000 lira; fazlası	% 69
25 000 000 liranın 15 000 000 lirası için 8 560 000 lira; fazlası	% 74
25 000 000 liradan fazlasının 25 000 000 lirası için 15 960 000 lira; fazlası	% 65

Nispetinde vergilendirilir.

C) 1984 takvim yılına ait Gelir Vergisine tabi gelirler;

1 000 000 liraya kadar	% 30
3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için 300 000 lira; fazlası	% 35
5 000 000 liranın 3 000 000 lirası için 1 000 000 lira; fazlası	% 43
10 000 000 liranın 5 000 000 lirası için 1 860 000 lira; fazlası	% 53
15 000 000 liranın 10 000 000 lirası için 4 510 000 lira; fazlası	% 63
25 000 000 liranın 15 000 000 lirası için 7 660 000 lira; fazlası	% 68
25 000 000 liradan fazlasının 25 000 000 lirası için 14 460 000 lira; fazlası	% 60

Nispetinde vergilendirilir.

Hizmet erbabının ücretlerindeki artışın ödenmesi:

Geçici Madde 13 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.)

Hizmet erbabının 1981 takvim yılının Ocak ve Şubat ayları net ücretlerinde, Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler dolayısıyla meydana gelecek artışlar, 1981 mali yılı içinde Bakanlar Kurulunun tespit edeceği tarihlerde tayin edilecek usul ve esaslara göre ödenir.

Toplu İş Sözleşmesi düzenine tabi personel hakkında geçici 14 ncü madde hükümleri uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte devam etmekte olan toplu iş sözleşmelerine tabi hizmet erbabının ücret farklarının ödeme şekil ve zamanı:

Geçici Madde 14 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.)

12 Eylül 1980 tarihinden önce yürürlüğe girmiş olup da halen uygulanmakta bulunan toplu iş sözleşmelerine tabi olanların (Toplu sözleşmelere paralel olarak zam alan kapsam dışı personel dahil) net ücretlerinde Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler dolayısıyla meydana gelecek artışlar toplu iş sözleşmeleri sona erinceye kadar T.C. Merkez Bankasında açılacak bir hesapta toplanır.

T.C. Merkez Bankasında toplanan bu meblağ, Bakanlar Kurulunca tespit edilecek usul ve esaslara göre en geç 1982 mali yılı sonuna kadar hak sahiplerine ödenir.

İşverenler birinci fıkrada belirtilen farkları en geç ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar T.C. Merkez Bankasındaki hesaba yatırmak mecburiyetindedirler. Ücret farklarını T.C. Merkez Bankasındaki hesaba zamanında yatırmayan işverenler hakkında yatırılması gereken miktarın iki katına kadar para cezasına hükmolunur. Vadesinde ödenmeyen paralar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Vergi karnesi:

Geçici Madde 15 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik: 31/12/1981-2574/32 md.) Gelir Vergisi Kanununun değişik 35 nci maddesinin (B) bendinde yer alan vergi karnesi esası yürürlüğe girinceye kadar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 2365 sayılı Kanunla değiştirilen 247 nci maddesinin değişmeden önceki hükümleri uyarınca, aile durumu sual varakası esası uygulanan yerlerde, bu belge ile indirimlerin uygulanmasına devam olunur.

Genel indirim:

Geçici Madde 16 – (Ek: 24/12/1980-2361/86 md.) Gelir Vergisi Kanununun, bu Kanunla, değiştirilen 31 nci maddesinde belirtilen genel indirim hadleri, ekonomik koşullar gözönünde bulundurularak 1/1/1983 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yeniden düzenlenir.

Götürü gider esasından faydalanma:

Geçici Madde 17 – (Ek: 1/5/1981-2454/16 md.) 1980 takvim yılı kazançlarını götürü gider esasına göre beyan eden çiftçilerden mezkûr yıl hasılatları dört milyon lirayı aşmamış olanlar 1981 yılında da götürü gider usulünden faydalanırlar.

İştirak kazançlarında tevkifat:

Geçici Madde 18 – (Ek: 1/5/1981-2454/17 md.) 1980 yılı kazançlarına ilişkin olarak 1981 takvim yılı içinde Kurumlar Vergisi beyannamesi veren kurumların 1980 takvim yılında elde ettikleri ve iştirak kazançları istisnası kapsamına giren kazançları üzerinden dağıtılsın veya dağıtılmasın; 33 1/3 nispetinde vergi tevkifatı yapılır.

Geçici Madde 19 – (Ek: 1/5/1981-2454/18 md.; Mülga: 26/12/1993-3946/38 md.)

Geçici Madde 20 – (Ek: 31/12/1981-2574/33 md.) Mükelleflerin mükerrer 117 nci madde uyarınca 1981 takvim yılında peşin olarak ödedikleri vergiler, 1981 takvim yılına ait beyanname üzerinden hesaplanan Gelir Vergisine mahsubedilir. Mahsubu yapılan miktarın hesaplanan Gelir Vergisinden fazla olması halinde, aradaki fark 1982 takvim yılına ilişkin olarak ödenmesi gereken peşin vergiye mahsup edilir. Bu iki mahsuba rağmen arta kalan kısım var ise, bu meblağ vergi dairesince mükellefe bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine ret ve iade olunur.

Geçici Madde 21 – (Ek: 31/12/1981-2574/34 md.) 1981 takvim yılında Gelir Vergisi Kanununun 47 ve 48 nci maddelerinde yer alan eski hadleri aşmakla birlikte bu Kanunda getirilen yeni hadleri aşmamış olan mükellefler, 1982 takvim yılında da götürü usulde vergilendirilmeye devam olunurlar.

Geçici Madde 22 – (Ek: 18/4/1984-2995/5 md.)

Mükellefler hakkında servet beyanı ve gider esasına dayanılarak geçmişe yönelik inceleme ve tarhiyat yapılamaz. Mükelleflerin geçmiş vergilendirme dönemlerine ait servet bildirimlerinde beyan ettikleri servet unsurları ile yıllık gelir vergisi beyannamelerinde beyan ettikleri giderler vergi incelemelerinde ve takdir işlemlerinde veri olarak kullanılamaz.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce servet beyanlarına dayanılarak yapılmış bulunan tarhiyatlar terkin edilir. Bu konuda sürdürülen ihtilaflardan ve incelemelerden vazgeçilir.

Geçici Madde 23 – (Ek: 4/12/1985-3239/70 md.)

1 Ocak 1986 tarihinden önce açtırılan döviz tevdiat hesapları için ödenen faizler ile bu tarihten evvel ihraç edilen özel kanunlarla veya Devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanılarak akdettiği mukavelelerle her türlü vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlerin faiz, kar payı ve ikramiyeleri gelir vergisinden müstesnadır. **(Mülga ikinci cümle: 26/12/1993-3946/38 md.)**

Geçici Madde 24 – (Ek: 12/6/1987-3380/8 md.)

1991 yılı sonuna kadar yurt dışı faaliyet zararlarını yurt içi kazanç ve iratlardan mahsup edecek mükellefler geçmiş beş yıllık faaliyet sonuçlarını Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 88 inci maddesindeki esaslara göre tevsik etmek zorundadırlar.

Geçici Madde 25 – (Ek: 12/6/1987-3380/8 md.)

Bakanlar Kurulu, Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendine göre vergiden müstesna tutulan kazançlar üzerinden, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 numaralı bendi gereğince yapılacak vergi tevkifatı nispetini en çok yedi yıl süre ile "0" sıfır olarak tespit etmeye yetkilidir.

Geçici Madde 26 – (Ek: 12/6/1987-3380/8 md.)

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce, yatırım teşvik ve yatırım indirimi belgesi almış olup, yatırımı devam eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunun 3 üncü maddesiyle değişik ek 3 üncü maddesi hükmünden yararlanırlar.

Geçici Madde 27 – (Ek: 19/6/1987-3393/11 md.; Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Geçici Madde 28 – (Ek: 19/6/1987-3393/12 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 12 nci maddesinde yer alan, işletme büyüklüğü ölçülerini on katına kadar artırma konusundaki yetki, Bakanlar Kurulunca 1987 yılı için, 1/1/1987 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde de kullanılabilir.

b) **(Mülga: 25/6/1992-3824/26 md.)**

Geçici Madde 29 – (Ek: 24/3/1988-3418/27 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçek usulde mükellefiyeti tesis edilen PTT acentelerinden, PTT acenteliği işi yanında başka faaliyetleri de bulunanların, PTT acenteliği dışındaki faaliyetlerinden dolayı, 31/12/1988 tarihi itibarıyla götürü usule tabi olmanın genel ve özel şartlarını taşımaları ve 31/3/1989 tarihine kadar bağlı bulundukları vergi dairesine yazılı olarak başvurmaları halinde, bu mükellefler Gelir vergisi Kanununun 50 nci maddesi hükmü dikkate alınmaksızın, 1/1/1989 tarihinden itibaren götürü usulde teklif olunurlar.

Geçici Madde 30 – (Ek: 24/3/1988-3418/28 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 81 inci maddesine bu Kanunla eklenen fıkralar, bu Kanunun yayımı tarihinde yurt dışına transfer edilmemiş kazançlar hakkında da uygulanır.

b) 2802 sayılı Hakim ve Savcılar Kanununun 106 ncı maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 7 nci maddesine göre ödenmekte olan hakim ve yargı ödenekleri ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 12 nci maddesine göre ödenen üniversite ödenekleri, 1.1.1988 tarihinden 31.12.1997 tarihine kadar gelir vergisinden müstesnadır. Bu hüküm, 15.12.1987 - 14.1.1988 dönemini kapsamak üzere 15.12.1987 tarihinde peşin olarak ödenen ödeneklerden, 1.1.1988 - 14.1.1988 dönemine isabet eden kısım hakkında da uygulanır.

Geçici Madde 31 – (Ek: 3/12/1988-3505/17 md.)

Yapısı itibarıyla sürücüsünden başka ondört ve daha aşağı oturma yeri olan ve insan taşımaya mahsus kara taşıtları ile yolcu taşıyan mükelleflerden, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mükellefiyetleri gerçek usulde tesis edilenler, 31/12/1988 tarihi itibarıyla götürü usule tabi olmanın şartlarını taşıdıkları ve 31/12/1988 tarihine kadar bağlı bulundukları vergi dairesine yazılı olarak başvurdıkları takdirde, 1/1/1989 tarihinden itibaren götürü usulde vergilendirilirler.

Geçici Madde 32 – (Ek:3/12/1988-3505/18 md.; iptal:Ana Mah.'nin 7/11/1989 tarih ve E. 1989/6. K. 1989/42 sayılı Kararıyla.)**Geçici Madde 33 – (Ek: 3/12/1988-3505/19 md.)**

a) 1989 yılı Ocak ve Şubat aylarına ilişkin geçici vergi tutarı, gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının 1987 yılı gelirleri ile ilgili olarak verdikleri yıllık beyanname üzerinden hesaplanan (hayat standardı esasına göre tarhiyat yapılması halinde, bu tarhiyat esas alınır) gelir vergisinin, ticari ve mesleki kazançta isabet eden kısmının 2/12'sidir. Bu tutar, Ocak ve Şubat aylarında katma değer vergisi beyannamesi ile birlikte beyan edilerek aynı süre içinde iki eşit taksitte ödenir. 1988 yılı içinde işe başlayan mükelleflerin, 1989 yılı Ocak ve Şubat aylarına ilişkin geçici vergi tutarı, 1987 yılı gelirleri için uygulanan ve mükellefin durumuna uyan hayat standardı temel gösterge tutarı dikkate alınarak yukarıdaki esaslara göre hesaplanır.

1988 yılı Aralık ayına ilişkin olarak 1989 yılı Ocak ayında verilmesi gereken katma değer vergisi beyannamelerinde bu aya ait dahili tevkifat beyan edilmez ve ödenmez.

b) Ödeme kaydedici cihaz alan ikinci sınıf tacirler, ilk defa satın aldıkları cihazlar nedeniyle ve bir defaya mahsus olmak üzere, bu cihazları aldıkları tarihi takip eden aydan başlamak üzere 12 aya ilişkin geçici vergi taksitlerini ödemezler. Geçici verginin bu aylara isabet eden tutarı vergi dairesince terkin edilir. 5.11.1988 tarihinden itibaren ilk defa ödeme kaydedici cihaz satın alan ikinci sınıf tacirlerden, ödeme kaydedici cihazı 1988 Kasım ayında satın alanlar 11 ay süreyle, 1988 Aralık ayında satın alanlar ise 12 ay süreyle, 1.1.1989 tarihinden itibaren geçici vergi ödemezler.

c) 1988 ve önceki yıllara ait olup mahsubu yapılamayan dahili tevkifat tutarı, 1988 yılı gelirlerinin beyan edildiği yıllık gelir vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen tutar 1989 yılına ilişkin olarak ödenecek geçici vergiye, artan kısmı diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Bu mahsuplara rağmen kalan dahili tevkifat tutarı, mükellefin 1989 yılı sonuna kadar yazılı olarak talep etmesi halinde, kendisine red ve iade edilir.

d) Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasına eklenen 15 numaralı bent hükmü, mükelleflerin 1988 yılına ait olup 1989 yılında beyanı gereken matrahlarının tespitinde indirilecek gelirler hakkında da uygulanır.

Geçici Madde 34 – (Ek: 15/12/1990-3689/7 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesi hükmü uyarınca yeniden tespit edilen miktarlara göre yeni takdirler yapılınca kadar, takdir komisyonlarınca takdir edilen ve uygulanmakta olan her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, her bir derecede yapılan artışlar oranında ilave yapılır.

b) Kazançları 1990 yılında götürü usulde vergilendirilen mükelleflerden 31/12/1990 tarihi itibarıyla Gelir Vergisi Kanununun 48 inci maddesinin bu Kanunla düzenlenen alış,satış ve hasılat hadlerini aşmayanların, götürü usule tabi olmanın diğer şartlarını da taşımaları kaydıyla, 1991 yılında da götürü usulde vergilendirilmelerine devam olunur.

Geçici Madde 35 – (Ek: 15/12/1990-3689/7 md.)⁽¹⁾

1) 1/1/1990-31/12/1998 tarihleri arasında,gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı,bu maddede belirtilen hayat standardı esasına tabidir. ⁽²⁾

2 - a) Hayat standardı temel gösterge tutarı;faaliyetin yapıldığı takvim yılı sonunda geçerli olan ve 16 yaşından büyük sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının, birinci sınıf tacirler için 3,1 katı,ikinci sınıf tacirler için 1,8 katı, serbest meslek erbabı için de 2,8 katıdır.

b) Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere,bu faaliyetleri ile ilgili olarak beyan edecekleri kazançları, temel gösterge tutarlarına hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilavelerin yapılması suretiyle bulunacak tutardan düşük olduğu takdirde, bu maddeye göre belirlenen tutar,vergi tarhına esas gelirin hesaplanmasında ilgili kazanç tutarı olarak dikkate alınır.

c) Bir mükellefin aynı yılda ticari ve mesleki faaliyette bulunması halinde, temel gösterge tutarı her bir kazanç için ayrı ayrı uygulanır.

Aynı veya ayrı neviden birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunan mükellefin temel gösterge tutarına,birden sonraki her bir işyeri için temel gösterge tutarına % 50'si oranında ilave yapılır.

Ticari faaliyette bulunan adi ortaklıklar ile kolektif şirketlerde ortakların,komandit şirketlerde komandite ortakların bu ortaklık veya şirkete ilişkin temel gösterge tutarı;ortakların birisi için temel gösterge tutarı, diğer ortakların her biri için temel gösterge tutarının % 50'si dikkate alınmak suretiyle tespit edilen toplam tutarın,ortaklık ve şirket mukavelelerinde yazılı hisse oranlarında, hisse oranları belli edilmemiş ise her bir ortağa eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle uygulanır.

(1) Bu maddenin uygulaması için 30/12/1995 tarih ve 22509 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 15/12/1995 tarih ve 95/7593 sayılı Kararnameye, hayat standardı uygulamasına ilişkin usul ve esaslar için Maliye Bakanlığının 1/12/1998 tarih ve 23540 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 214 no'lu Genel Tebliğine, daha önceki değişiklikler için de bu Kanunun sonundaki "ÇEŞİTLİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ"ne bakınız.

(2) Bu fıkra da yeralan "1.1.1990-31.12.1999" ibaresi, 22/7/1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Bu maddenin uygulanmasında, adi ortaklıklara, kolektif, adi ve eshamlı komandit şirketlere ait işyerlerinin her biri, ortaklar bakımından ayrı ayrı işyeri hükmündedir.

Bu maddenin uygulanmasında, komanditer ortaklar dikkate alınmaz.

d) Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; 3030 sayılı Kanun uyarınca büyükşehir belediyesi olan illerin, büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için % 25 oranında artırılarak, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükelleflerde ise, birinci derecede öncelikli yörelerde % 50 oranında, ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

e) Bu fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; faaliyetin ifa edildiği yöreler itibarıyla altın imalatı ve/veya altın ticareti ile uğraşanlar için % 50 oranında artırılarak uygulanır.

f) **(Değişik: 21/1/1998-4325/9 md.)** İlk defa işe başlayan mükellefler ile götürülük şartlarını haiz olanlardan kendi isteği ile götürü usulden gerçek usule geçen mükellefler için, işe veya gerçek usulde vergilendirmeye başlanılan ve izleyen yılda hayat standardı esası uygulanmaz.

g) Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı maddesinde yer alan hayat standardı gösterge tablosunun;

- 1 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 2 000 000,3 000 000 ve 5 000 000 lira,
- 2 (b) numaralı bendindeki tutar 2 000 000 lira,
- 3 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 20 000 000 ve 4 000 000 lira,
- 4 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 4 000 000 ve 20 000 000 lira,
- 5 numaralı bendindeki tutar 4 000 000 lira,
- 6 numaralı bendindeki tutar 5 000 000 lira,

Olarak uygulanır.

Hayat standardı gösterge tutarları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde % 50, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde % 40 oranında indirilerek dikkate alınır.

Hayat standardı gösterge tutarları aile reisi beyanları da dahil olmak üzere bir defa dikkate alınır.

h) **(Ek: 25/5/1995-4108/27 md.)** 11 ve daha yukarı yaşta olan bir taşıtla münhasıran nakliyecilik faaliyetinde bulunan mükellefler hakkında, faaliyetin ifa edildiği yöreler itibarıyla hayat standardı temel gösterge tutarını, % 75'e kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu yetki, taşıtların yaşlarına göre gruplandırılarak farklı oranlar uygulanmak suretiyle de kullanılabilir. Bir araçtan yaşına bakmaksızın yalnız bir hayat standardı vergisi tahsil edilir.

1) **(Ek: 25/5/1995-4108/27 md.)** Ticari ve mesleki kazanç sahiplerinin tedavi maksadıyla yapacağı yurt dışı seyahatler ile bir defaya mahsus olmak üzere yapılan hac seyahatleri için hayat standardı ilave göstergeleri uygulanmaz.

Şu kadar ki, tedavi maksadıyla yapılan seyahatlerin ilgili sağlık kurullarından alınacak raporlarla tevsik edilmesi şarttır.

3. **(İptal: Ana.Mah.'nin 12/11/1991 tarih ve E.1991/7, K.1991/43 sayılı Kararıyla)**

4. Çiftçiler, noter vekilleri, geçici yetkili noter yardımcıları ile ruhsatlı dava vekilleri hakkında hayat standardı esası uygulanmaz.

5. Asgari ücret tutarının değiştirilmediği yıllarda esas alınacak temel göstergeler tutarı, önceki yılda uygulanan temel göstergeler tutarına, faaliyetin yapıldığı yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında ilave yapılmak suretiyle tespit edilir.

Şu kadar ki, asgari ücret tutarının değiştirildiği yıllarda, asgari ücrete göre hesaplanan temel göstergeler tutarının, yukarıda yazılı esasa göre yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak belirlenen temel gösterge tutarından daha düşük olması halinde, yukarıda yazılı esasa göre tespit edilen temel gösterge tutarları dikkate alınır.

Bu maddenin 2 numaralı fıkrasının (g) bendinde yazılı, her bir yılda uygulanacak hayat standardı ilave göstergeler tutarları, temel göstergeler tutarında yapılan artışlar oranında artırılır.

Hayat standardı temel ve ilave göstergelerinin tespitinde 100 000 liraya kadar olan tutarlar nazara alınmaz.

6. Bu maddenin yürürlükte olduğu tarihlerde, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı maddesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

7. (Ek: 26/12/1993-3946/27 md.) Mükellefler; kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait ve üzerinden gelir vergisi ödenen gelirleri (hamiline yazılı mevduat ve hamiline yazılı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) ile kendilerine ve eşlerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı bulunduğunu belgelendirdikleri takdirde, bu gelirler, hayat standardı esasına göre kazancın tespitinde izah nedeni gelir olarak kabul edilir.

8. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.⁽¹⁾

Geçici Madde 36 – (Ek: 15/12/1990-3689/7 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun;

- 1) 13 üncü maddesinde yazılı 10 000 000 liralık tutar, 25 000 000 liraya,
- 2) 17 nci maddesinde yazılı 60 000 liralık tutar, 600 000 liraya,
- 3) 21 inci maddesinde yazılı 120 000 liralık tutar, 1 000 000 liraya,
- 4) 24 üncü maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı 360 000 liralık tutar, 500 000 liraya,
- 5) 31 inci maddesinde yazılı günlük 200 liralık tutar, 1 200 liraya, aylık 6 000 liralık tutar, 36 000 liraya, yıllık 72 000 liralık tutar, 432 000 liraya,

6) Ek 2 nci maddesinin 4 numaralı bendinde yazılı 40 000 000 liralık tutar, 1 000 000 000 liraya, 20 000 000 liralık tutar, 250 000 000 liraya, 4 000 000 liralık tutar, 100 000 000 liraya,

7) 47 nci maddesinde yazılı 700 000 liralık tutar, 7 000 000 liraya, 48 000 liralık tutar, 1 000 000 liraya,

8) 53 üncü maddesinde yazılı 4 000 000 liralık tutarlar, 50 000 000 liraya,

9) 68 inci maddesinin 10 numaralı bendinde yer alan 20 000 liralık tutar, 90 000 liraya,

10) Mükerrer 80 inci maddesinin 2, 3 ve 4 numaralı bentlerinde yazılı 100 000 liralık tutarlar, 200 000 liraya,

11) 86 ve 87 nci maddelerinde yazılı 9 000 000 liralık tutarlar, 36 000 000 liraya,

12) 111 ve 112 nci maddelerinde yazılı 10 000 liralık tutarlar, 100 000 liraya,

Yükseltilmiştir.

b) Bu maddenin (a) fıkrasının 1, 3, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerinde yer alan hükümler, mükelleflerin 1990 yılı gelirleri için de uygulanır.

Geçici Madde 37 – (Ek: 15/12/1990-3689/7 md.; Mülga: 26/12/1993-3946/38 md.)

Geçici Madde 38 – (Ek: 26/12/1993-3946/28 md.)

Gelir Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılan Mükerrer 20 nci maddesinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 1.1.1994 tarihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançları hakkında, istisna süresi sona erinceye kadar devam olunur.

Geçici Madde 39 – (Ek: 26/12/1993-3946/28 md.)

1) 1.1.1994 tarihinden önce Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırımlar için yapılacak harcamalara (kurumlar vergisi mükelleflerinin yatırım harcamaları dahil) yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra alınan Yatırım Teşvik Belgesine bağlı yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır. Bu Kanunla değişik Ek 3 üncü maddenin dördüncü fıkrası hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınan Teşvik Belgeleri kapsamında 1.1.1994 tarihinden itibaren yapılan harcamalara da uygulanır.

(1) Bu maddeye 26/12/1993 tarih ve 3946 sayılı Kanunun 27 nci maddesi ile 7 numara ile yeni bir fıkra eklenmiş ve 7 nci fıkranın numarası da 8 olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

2) Bu Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 38 inci ve mükerrer 81 inci maddelerinin sonuna eklenen fıkraların hükmü, 1/1/1994 tarihinden önce iktisap edilen gayrimenkul ve iştirak hisseleri hakkında, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yeniden değerlendirme oranının tespit edildiği yıldan itibaren uygulanır.

3) a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının, 7, 8 ve 15 numaralı bentleri ile bu Kanunla kaldırılan mükerrer 39 uncu maddesi, özel hesap dönemleri de dahil olmak üzere, kurumların 1993 yılına ait olup, 1.1.1994 tarihinden itibaren beyan edilecek kazançları hakkında da uygulanır.

b) Tam mükellef kurumlardan 1994 yılı içinde elde edilen kar payları için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki hükümleri, özel hesap dönemi 1994 yılı içinde biten kurumlardan aynı yıl içinde elde edilen kar payları ve vergi alacakları hakkında ise Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişen hükümleri uygulanır.

c) Kurumların 1.1.1995 tarihinden önceki dönemlere ait ihtiyat akçeleri ve banka provizyonlarının bu tarihten sonra dağıtılması veya sermayeye eklenmesi halinde, bu kar payları için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik hükümleri uygulanır.

d) Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit edilir.

4) (Mülga: 25/5/1995-4108/39 md.)

5) (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

6) Tam mükellefiyete tabi kişilerin yanında çalışan gemi adamlarına, münhasıran uluslararası sularda geçen hizmetleri karşılığında ödenen ücretler, 1.1.1994-31.12.2000 tarihleri arasında gelir vergisinden müstesnadır. Bu ücretler üzerinden % 10 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Bu istisnanın tevkif yoluyla ödenen gelir vergisine şumulü yoktur.

Bakanlar Kurulu % 10 oranını, % 25 oranına kadar artırmaya veya kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir.

7) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 85, 86 ve 87 nci maddelerinde yer alan hükümler, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 5, 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yer alan ve 1.1.1997 tarihinden önce elde edilen menkul sermaye iratları hakkında uygulanmaz. Ticari İşletmeye dahil olan bu gelirler, bu maddenin kapsamı dışındadır.

Geçici Madde 40 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Geçici Madde 41 – (Mülga: 22/7/1998-4369/82 md.)

Geçici Madde 42 – (Ek: 25/5/1995-4108/28 md.) Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 4 numaralı bendinin bu Kanunla değişmeden önceki hükmü uyarınca, 1.1.1994 tarihinden itibaren gerçek usule alınmış olan mükelleflerden 31.12.1994 tarihi itibarıyla götürü usule tabi olmaya ilişkin şartları topluca taşıyanlar; bu Kanunun yayımlandığı tarihi takip eden ayın sonuna kadar bağlı oldukları vergi dairesine yazılı olarak müracaat ederek bu tarihe kadar 1995 yılına ilişkin götürü usule ait gelir vergisini tarh ve tahakkuk ettirdikleri takdirde, 1.1.1995 tarihinden itibaren götürü vergilendirme usulünden yararlandırılır. Götürü usule geçen mükelleflerin 1994 yılına ait gerçek usule göre tespit edilen kazançları ile 1.1.1995 tarihinden bu Kanunun yayımı tarihine kadar tevkif ettikleri gelir vergisi ve düzenledikleri belgelerde gösterilen katma değer vergisi, genel esaslara göre beyan edilerek ödenir.

Geçici Madde 43 – (Ek: 25/5/1995-4108/28 md.)

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik Ek 3 üncü maddesi hükümleri 1.1.1994 tarihinden sonra, Ek 4 üncü maddesi hükmü 1.1.1995 tarihinden sonra, Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırımlar için 1.1.1995 tarihinden itibaren yapılan yatırım harcamalarına uygulanır.

Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin bu Kanunla değiştirilen ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi hükmü, 1995 yılı hesap döneminden itibaren elde edilen kazançlara uygulanır.

Geçici Madde 44 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

Götürü usule tabi ticaret erbabından Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 47 ve 48 inci maddelerinde sayılan basit usule tabi olmanın genel ve özel şartlarını 31/12/1998 tarihi itibarıyla taşıyanlar 1/1/1999 tarihinden itibaren basit usule tabi olurlar.

Götürü usulde vergilendirilmekte iken 1/1/1999 tarihinden itibaren basit usulde vergilendirilme kapsamına alınan mükellefler, bu tarih itibarıyla mevcut mallarını alış bedelleri ile, bu bedel bilinmiyorsa kendileri tarafından tesbit edilecek rayiç bedelleri ile değerlemeye tabi tutarlar.

1/1/1999-31/12/2003 tarihleri arasındaki kazançlara uygulanmak üzere, münhasıran belediye teşkilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücavir alan sınırları hariç) işyerlerinde faaliyet gösteren ve basit usulde vergilendirilen mükelleflerin 103 üncü maddede yazılı tarifenin birinci gelir diliminin yarısını aşmayan kazançları için beyanname verilmez.

Basit usule tabi mükelleflerin 2001 yılı sonuna kadar, ilgili vergilen dirme dönemleri için beyan edecekleri safi kazanç tutarlarının, Gelir Vergisi Kanununun bu kanunla değişmeden önceki 46 ncı maddesine göre intibak ettirildikleri derecelerin bulundukları yöreler itibarıyla belirlenen ve 1998 yılında uygulanacak olan götürü safi kazanç tutarlarının 1999, 2000 ve 2001 yıllarında yeniden değerlendirme oranında artırılan tutarlarını aşması halinde, beyan edilen tutarlar yerine bu tutarlar vergilemeye esas alınır. Bu uygulamada, takvim yılı içinde işe başlayan veya işi bırakan mükelleflerin götürü safi kazancı, işe başlanılan ay hariç tutulmak ve işin bırakıldığı ay tam sayılmak suretiyle hesaplanan tutardır. Bu süre içinde 48 inci maddede yazılı hadler aranmaz. 31/12/2001 tarihinde basit usule tabi olmanın şartlarını topluca taşıyanların kazançları, şartları taşıdıkları sürece takip eden yıllarda da basit usule göre tesbit edilir.

Yapılan denetimlerde, bir takvim yılı içinde iki defa belge almadığı veya vermediği tesbit edilen mükellefler intibak ettirildikleri derecenin bir üstünden, birinci dereceden vergilendirilenler ise intibak ettirilen derecelere ait safi kazanç tutarları %50 oranında artırılmak suretiyle bulunan tutar üzerinden vergilendirilirler.

Geçici Madde 45 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

1) 1997 takvim yılındaki satış hasılatı; 1996 yılı için uygulanan satış hasılatı tutarının yeniden değerlendirme oranında artırılmış tutarını aşmayan küçük çiftçiler, 1997 takvim yılında elde ettikleri zirai kazançlar için yıllık gelir vergisi beyannamesi vermezler. 1997 yılı zirai kazancına ilişkin olarak 1998 yılı içerisinde beyanname veren çiftçilerin beyannamelerinde gösterilen zirai kazançları üzerinden hesaplanarak tahakkuk ettirilen vergileri terkin, tahsil edilen vergileri iade edilir.

Bu kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmünde yer alan on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olma şartı kendi içinde kullanılması koşuluyla, on yıl süre ile dikkate alınmaz.

2) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 53 üncü maddesi hükmü gereğince götürü gider veya gerçek kazanç usulüne göre vergilendirilen zirai kazanç mükellefleri, 31/12/1997 tarihi itibarıyla bu Kanunun 54 üncü maddesinde yazılı ölçüleri aşmamaları halinde, 1/1/1998

tarihinden itibaren zirai mahsulleri ve hizmetlerinin satış bedeli üzerinden yapılan tevkifat suretiyle vergilendirilir.

Geçici Madde 46 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

1) 31/12/2008 tarihine kadar uygulanmak üzere; iktisap şekli ne olursa olsun, dört yıldan fazla elde tutulan (veraset yoluyla iktisap edilenlerde dört yıllık süre şartı aranmaz); konutlar ile köy kıymet beyan defterine kayıt edilmesi gereken gayrimenkullerin elden çıkarılmasından doğan kazançlar gelir vergisinden müstesnadır.⁽¹⁾

Diğer kazanç ve irad tutarının hesaplanmasında; 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresinin bitmesinden önce iktisap edilen gayrimenkullerin elden çıkarılması halinde, bunların maliyet bedeli olarak 1998 yılı genel beyan döneminde beyan edilecek emlak vergisi değeri esas alınır.

1/1/1999 tarihinden önce iktisap edilen ve menkul kıymetler borsasında işlem gören hisse senetlerinin bu tarihten sonra elden çıkarılması halinde bunların maliyet bedeli olarak, 1998 yılının son işlem gününde borsada oluşan ortalama fiyatı; 1/1/1999 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin elden çıkarılmasında 1998 yılının son günündeki değeri esas alınabilir.

Bu maddeye göre maliyet bedeli kabul edilen tutarlar endekslenmiş maliyet bedeli kabul edilir ve iktisap tarihinden; gayrimenkullerde 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresi sonuna, hisse senetlerinde 1998 yılı sonuna kadar olan süre için yeniden endeksleme yapılmaz.

2) Bu Kanunun 2 nci maddesinin 1-6 numaralı bentlerinde sayılan gelir unsurları ile ilişkilendirilemeyen ve elde edildiği dönemin tespit edilememesi nedeniyle bu Kanunun 80 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bir önceki yılın geliri olarak vergilendirilecek olan diğer kazanç ve iratlar üzerinden tarh edilecek vergilere 2002 yılı sonuna kadar vergi ziyayı cezası ile usulsüzlük cezası uygulanmaz.⁽²⁾

Geçici Madde 47 – (Ek : 22/7/1998-4369/54 md.)

Bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla sahip olunan ve mevcudiyeti Devlet tarafından veya Devlet güvencesinde tutulan kayıt ve siciller ve diğer kanaat getirici vesikalarla ispat edilen para ve alacak ile altın, döviz ve diğer mallardan karşılanan mal edinimleri ve harcamalardan hareketle bu Kanunun 82 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasına göre tarhiyat yapılamayacağı gibi, bu unsurlar delil olarak kullanılmak suretiyle Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının 7 numaralı bendine göre de geçmişe yönelik inceleme ve tarhiyat yapılamaz.

Bu maddede geçen kanaat getirici vesika tabiri; banka,banker, aracı kurumlar ve benzeri mali kurumlar, posta idaresi, noterler ile tapu, trafik gibi kamu kurum ve kuruluşlarının kayıt ve belgeleri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ikinci kitap üçüncü kısmında yer alan belgeleri ifade eder.

Mükelleflerin bu kayıtlarda yer almayan veya yukarıda sayılan vesikalarla kanıtlanamayan nakit para, mevduat sertifikası, döviz ve benzeri kıymetlerini 30/9/1998 tarihi itibarıyla asgari bir gün süreyle Türkiye’de kurulu mevduat kabulüne yetkili bankaların Türkiye’deki şubelerinde bulundurduklarının tevsiki şartıyla bu kıymetlerden karşılanan mal edinimleri ve harcamalar hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır. Söz konusu kuruluşlar mükelleflerin bu konudaki taleplerini yerine getirmeye mecburdurlar.

Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Geçici Madde 48 – (Ek : 22/7/1998-4369/54 md.)

Gelir ve Kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil), işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan emtía, makina, teçhizat ve demirbaşlarını kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedeli ile bu

(1) Bu fıkra yer alan “beş yıldan fazla” ve “beş yıllık süre” ibareleri, 7/1/2003 tarihli ve 4783 sayılı Kanunla sırasıyla, “ dört yıldan fazla” ve “dört yıllık süre” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) Bu fıkra yer alan “2003 yılı” ibaresi, 7/1/2003 tarihli ve 4783 sayılı Kanunla “2002 yılı” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Kanunun yayımını izleyen üçüncü ayın son iş gününe kadar bir envanter listesi ile vergi dairelerine bildirmek suretiyle defterlerine kaydedebilirler. Bu suretle beyan edilen kıymetlerin satılması halinde satış bedeli bunların deftere kaydedilen bedelinden düşük olamaz. Bildirime dahil edilen varlıklar için amortisman ayrılmaz.

Bilonço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia için ayrı; makina, teçhizat ve demirbaşlar için ayrı özel karşılık hesabı açarlar. Emtia için ayrılan karşılık, ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiye edilmesi halinde sermayenin unsuru sayılır ve vergilendirilmez. Makina, teçhizat ve demirbaşlar envantere kaydedilir ve ayrılan karşılık birikmiş amortisman addolunur. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, ise söz konusu emtiayı defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydederler. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 49 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kolektif ve adi komandit şirketler dahil), kayıtlarında yer aldığı halde işletmelerinde mevcut olmayan mallarını, bu Kanunun yayımlandığı tarihi takip eden ikinci ayın sonuna kadar, aynı neviden mallara ilişkin cari yıl kayıtlarına göre tespit edilen gayri safi kar oranını dikkate alarak faturalamak ve her türlü vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle kayıt ve beyanlarına intikal ettirebilirler. Gayri safi kar oranının cari yıl kayıtlarına göre tespit edilemediği hallerde mükellefin bağlı olduğu meslek odalarının belirleyeceği oranlar esas alınır. Bu madde hükmünün uygulanmasına ilişkin olarak geçmişe yönelik ceza ve faiz uygulanmaz. Yılı içerisinde ödenmesi gereken vergilerin, ödeme sürelerinde değişiklik yapmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 50 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

1/1/1999 tarihinden önce Yatırım Teşvik Belgesine bağlanan yatırım harcamalarına, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki Ek 1 ve Ek 4 üncü maddeleri ile Ek 3 üncü maddesinin beşinci fıkrası hükümleri ve Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla kaldırılan mükerrer 8 inci maddesi hükmü; 1/1/1999 tarihinden sonra Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırım harcamalarına ise söz konusu maddelerin bu Kanunla değişik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 51 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri 31/12/1998 tarihi itibarıyla içinde bulundukları üç aylık dönemi takip eden dönemden başlayarak bu Kanunun değişik mükerrer 120 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddeleri uyarınca geçici vergi öderler. Geçici vergi beyannamesi verilen dönemlere ilişkin yıllık beyannameler üzerinden tahakkuk ettirilen geçici vergi taksitleri terkin edilir.

Geçici Madde 52 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

1/7/1998 tarihinden sonra elde edilen ücretler için, bu tarih itibarıyla mevcut vergi matrahı dikkate alınarak, bu Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendine göre yapılacak tevkifatlara münhasır olmak üzere aşağıdaki tarife uygulanır.

1.000.000.000 liraya kadar	% 20
2.000.000.000 liranın 1.000.000.000 lirası için 200.000.000 lira, fazlası	% 25
4.000.000.000 liranın 2.000.000.000 lirası için 450.000.000 lira, fazlası	% 30
8.000.000.000 liranın 4.000.000.000 lirası için 1.050.000.000 lira, fazlası	% 35
16.000.000.000 liranın 8.000.000.000 lirası için 2.450.000.000 lira, fazlası	% 40
16.000.000.000 liradan fazlasının 16.000.000.000 lirası için 5.650.000.000 lira, fazlası	% 45

Geçici Madde 53 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

Bu Kanunun yayımından önce ihraç edilen her nevi tahvil ve Hazine bonosu ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirlerden yapılan gelir vergisi tevkifatı sırasında, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendi hükmü uygulanır.

Geçici Madde 54 – (Ek: 22/7/1998-4369/54 md.)

1998 yılı gelirleri için, bu Kanunun 45 inci maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendinin (b), (c) ve (d) alt bentlerinde yer alan hadler yerine, 2.500.000.000 lira esas alınır.

Geçici Madde 55 – (Ek: 11/8/1999-4444/3 md.)

1.1.1999-31.12.2005 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları veya bu fonların katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar ile Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticari işletmeye dahil olan bu gelirler, bu maddenin kapsamı dışındadır.⁽¹⁾

Geçici Madde 56 – (Ek: 11/8/1999-4444/3 md.)

1999 - 2002 yılları gelirlerinin vergilendirilmesinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 1, 2, 80, 81, 82, Geçici 46 ve Geçici 47 nci maddeleri yerine aşağıdaki hükümler uygulanır.

Mevzu

A) Gerçek kişilerin gelirleri (Gelir Vergisi) ne tabidir. Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır.

Gelirin unsurları

B) Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır:

1. Ticari kazançlar,
2. Zirai kazançlar,
3. Ücretler,
4. Serbest meslek kazançları,
5. Gayrimenkul sermaye iratları,
6. Menkul sermaye iratları,
7. Diğer kazanç ve iratlar.

Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınır.

Diğer kazanç ve iratlar

C) Aşağıda yazılı olan diğer kazanç ve iratlar bu maddedeki hükümlere göre vergiye tabi gelire dahildir:

1. Değer artışı kazançları,
2. Arızı kazançlar.

Değer artışı kazançları

D) Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.

1. İvazsız olarak iktisap edilenler hariç olmak üzere; hisse senetlerinin iktisap tarihinden başlayarak üç ay içinde veya iktisaptan evvel elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar ile diğer menkul kıymetlerin (menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgeleri hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

2. 70 inci maddenin birinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı hakların (ihtira beratları hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

3. Telif haklarının ve ihtira beratlarının müellifleri mucitleri ve bunların kanuni mirasçıları dışında kalan kimseler tarafından elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

5. Faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

6. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap elinler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının 1, 2, 4 ve 7 numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerin zirai istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden

başlayarak dört yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar (kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkuller tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır.

Yukarıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarının her birinin 3.500.000.000 lirayı aşan kısmı vergiye tabidir.

(1) Bu fıkra da yer alan “1.1.1999-31.12.2002 tarihleri arasında” ibaresi, 7/1/2003 tarihli ve 4783 sayılı Kanunla, “1/1/1999-31/12/2003 tarihleri arasında”, 25/12/2003 tarihli ve 5035 sayılı Kanunun 48 inci maddesiyle “1.1.1999-31.12.2004 tarihleri arasında”, 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle de “1.1.1999-31/12/2005 tarihleri arasında” olarak değiştirilmiş ve aynı fıkra da geçen “menkul sermaye iratları ile menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları için” ibaresi, “menkul sermaye iratları, menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları veya bu fonların katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar ile Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar için”, olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Bu fıkırdaki geçen "elden çıkırma" deyimini, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz karşılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder.

Faaliyetine devam eden ticari bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından veya ticari işletmeye dahil amortisman tabi iktisadi kıymetlerle yukarıdaki bentlerde yazılı hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar ticari kazanç sayılır ve bunlara ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanır.

Vergilendirilmeyecek değer artışı kazançları

E) Aşağıda yazılı hallerde değer artışı kazancı hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

1. Ferdi bir işletmenin sahibinin ölümü halinde, kanuni mirasçılar tarafından işletmenin faaliyetine devam olunması ve mirasçılar tarafından işletmeye dahil iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerleri ile (bilanço esasına göre defter tutuluyorsa bilançonun aktif ve pasifiyle bütün halinde)aynen devir alınması,

2. Kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, devralan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan özsermayesi tutarında ortaklık payı alınması (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.)

3. Kollektif ve adi komandit şirketlerin bu fıkranın 2 numaralı bendinde yazılı şartlar dahilinde nevi değiştirerek sermaye şirketi haline dönüşmesi (Kollektif ve adi komandit şirketlerin şekil değiştirerek anonim şirket haline dönüşmesi halinde şekil değiştiren kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarının anonim şirketteki ortaklık paylarını gösteren hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.)

Safi değer artışı

F) Değer artışında safi kazanç, elden çıkırma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkırma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hasılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerleme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancı bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır.

İşletmeye dahil amortisman tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde, iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli yerine, amortismanlar düşüldükten sonra kalan net değeri esas alınır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında, iktisap bedelinin tevsik edilememesi halinde, iktisap tarihindeki rayiç bedel iktisap bedeli olarak kabul edilir. Aynı yıl içinde birden fazla menkul kıymet alınıp satılması halinde, bunların kazancı birlikte hesaplanır. Alım satımın birinden doğan zarar, diğerinin karından mahsup edilir.

Dar mükelleflerin (kurumlar dahil), yabancı sermaye mevzuatına göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle, Türkiye'ye bizzat getirdikleri nakdi veya aynı sermaye karşılığında iktisap ettikleri menkul kıymetler ile iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan değer artışı kazançlarının hesabında, kur farkından doğan kazançlar dikkate alınmaz. Şu kadar ki bu mükelleflerin Türkiye'de elde ettikleri kazançların münhasıran bu menkul kıymet veya iştirak hisseleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratlarından ve bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılmasından doğan değer artışı

kazançlarından ibaret olması şarttır. Bu mükelleflerin, Türkiye'de menkul kıymet alım satımıyla devamlı olarak uğraşmaları halinde, kur farkından doğan kazançlar da ticari kazancın hesabında dikkate alınır.

Kur farkından doğan kazançların hesabında, menkul kıymet veya iştirak hisselerinin iktisabına tahsis edilen yabancı sermayenin, bu kıymet veya hisselerin iktisap tarihindeki T.C. Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı ile bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılması tarihindeki aynı miktar yabancı sermayenin T.C. Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı arasındaki fark esas alınır.

Mal ve hakların elden çıkarılmasında iktisap bedeli, elden çıkarılan mal ve hakların, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilir.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılması halinde kazanç, yıl içinde elde edilen toplam gelirden, bu Kanunun 76 ncı maddesinde belirtilen indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısmın düşülmesi suretiyle hesaplanabilir. Bu durumda iktisap bedeli endekslenmez.

Değer artışı kazancının hesaplanmasında; 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresinin bitmesinden önce iktisap edilen gayrimenkullerin elden çıkarılması halinde, bunların maliyet bedeli olarak 1998 yılı genel beyan döneminde beyan edilen emlak vergisi değeri esas alınır.

1/1/1999 tarihinden önce iktisap edilen ve menkul kıymetler borsasında işlem gören hisse senetlerinin bu tarihten sonra elden çıkarılması halinde bunların maliyet bedeli olarak, 1998 yılının son işlem gününde borsada oluşan ortalama fiyatı; 1/1/1999 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin elden çıkarılmasında 1998 yılının son günündeki değeri esas alınabilir.

Bu maddeye göre maliyet bedeli kabul edilen tutarlar endekslenmiş maliyet bedeli kabul edilir ve iktisap tarihinden; gayrimenkullerde 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresi sonuna, hisse senetlerinde 1998 yılı sonuna kadar olan süre için yeniden endeksleme yapılmaz.

Arızı kazançlar

G) Vergiye tabi arızı kazançlar şunlardır:

1. Arızı olarak ticari muamelelerin icrasından veya bu nitelikteki muamelelere tavasuttan elde edilen kazançlar,
 2. Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyetiyle serbest meslek faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi, henüz başlanmamış olan böyle bir faaliyete hiç girişilmemesi, ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen hasılat,
 3. Gayrimenkullerin tahliyesi veya kiracılık devri hakkının karşılığında alınan tazminatlar ile peştemallıklar (kiracıya ait tesisat ve malların tahliye ve devri sırasında kiralayan veya yeni kiracıya devrinden doğan kazançlar dahil),
 4. Arızı olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hasılat,
 5. Gerçek usulde vergiye tabi mükelleflerin terk ettikleri işleriyle ilgili olarak sonradan elde ettikleri kazançlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla, karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil),
 6. Dar mükellefiyete tabi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arızı olarak yapmalarından elde ettikleri kazançlar,
- Yukarıda yazılı kazançların 1-4 numaralı bentlerde yazılı olanların (henüz başlamamış olan ticari, zirai veya mesleki bir faaliyete hiç girişilmemesi ile ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen kazançlar hariç) 3.500.000.000 lirayı aşan kısmı, diğerlerinde tamamı vergiye tabidir.

Bu fıkra da geçen hasılat deyimi, alınan para ve ayınlarla diğer suretlerle elde edilen ve para ile temsil edilebilen menfaatleri ifade eder.

Arızı kazançların safi miktarı aşağıdaki şekilde tespit olunur:

1. Bu fıkranın 1 numaralı bendinde yazılı işlerde satış bedelinden, maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir,

2. Bu fıkranın 2, 3, 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı işlerde elde edilen hasıllardan tevsik edilmek kaydıyla yapılan giderler indirilir.

3. Bu fıkranın 6 numaralı bendinde yazılı işlerde, 45 inci madde hükümleri uygulanır.

H) Bu Kanunun geçici 47 nci maddesi kapsamındaki değerler ile işlem ve bildirimlerden hareketle bunlara taraf olanlar da dahil olmak üzere herhangi bir vergi incelemesi ve tarhiyat (Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının 7 numaralı bendi dahil) yapılamaz.

Geçici Madde 57 – (Ek: 11/8/1999-4444/3 md.)

1999-2002 yılları gelirlerinin (ücretler hariç) vergilendirilmesinde bu Kanunun 103 üncü maddesindeki tarifenin mükerrer 123 üncü maddeye göre belirlenen gelir dilimlerine karşılık gelen vergi oranları beş puan artırılmak suretiyle uygulanır. Bu Kanunun mükerrer 120 nci maddesinin uygulanmasında bu hüküm dikkate alınmaz.

Geçici Madde 58 – (Ek : 23/11/2000 -4605/5 md.)⁽¹⁾

1) 1/1/2000 - 31/12/2001 tarihleri arasında, gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı, bu maddede belirtilen hayat standardı esasına tabidir.

2-a) Hayat standardı temel gösterge tutarı;

- Birinci sınıf tacirler için 3.500.000.000,

-İkinci sınıf tacirler için 2.000.000.000,

- Ticari kazancı basit usulde tespit edilenlerden, geçici 44 üncü madde hükmü uyarınca beyan edilecek ticari kazancın azami tutarının belirlenmesinde esas alınacak derecelerden;

1. dereceye intibak ettirilmiş olanlar için 1.000.000.000,

2. dereceye intibak ettirilmiş olanlar için 650.000.000,

3. dereceye intibak ettirilmiş olanlar için 300.000.000,

- Serbest meslek erbabı için 3.200.000.000,

Liradır.

b)Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere, bu faaliyetleri ile ilgili olarak beyan edecekleri kazançları, temel gösterge tutarlarına hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilavelerin yapılması suretiyle bulunacak tutardan düşük olduğu takdirde, bu maddeye göre belirlenen tutar, vergi tarhına esas gelirin hesaplamasında ilgili kazanç tutarı olarak dikkate alınır. Ticari kazancı basit usulde tespit olunanlar için hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilave tutarlar dikkate alınmaz.

c) Bir mükellefin aynı yılda ticari ve mesleki faaliyette bulunması halinde, temel gösterge tutarı her bir kazanç için ayrı ayrı uygulanır.

(1) Bu madde uyarınca hesaplanan ve 2001 yılına ilişkin olarak 2002 yılında beyan edilecek gelirlerin tespitinde dikkate alınacak, hayat standardı temel ve ilave gösterge tutarları için 30/12/2001 tarih ve 24626 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 244 Seri No’lu Tebliğe bakınız.

Aynı veya ayrı neviden birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunan mükellefin temel gösterge tutarına, birden sonraki her bir işyeri için temel gösterge tutarının % 50'si oranında ilave yapılır.

Ticari faaliyette bulunan adi ortaklıklar ile kollektif şirketlerde ortakların, komandit şirketlerde komandite ortakların bu ortaklık veya şirkete ilişkin temel gösterge tutarı; ortakların birisi için temel gösterge tutarı, diğer ortakların her biri için temel gösterge tutarının %50'si dikkate alınmak suretiyle tespit edilen toplam tutarın, ortaklık ve şirket mukavelelerinde yazılı hisse oranlarında, hisse oranları belli edilmemiş ise her ortağa eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasında, adi ortaklıklara, kollektif, adi ve eshamlı komandit şirketlere ait işyerlerinin her biri, ortaklar bakımından ayrı ayrı işyeri hükmündedir.

Bu maddenin uygulanmasında, komanditer ortaklar dikkate alınmaz.

d) Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; 3030 sayılı Kanun uyarınca büyükşehir belediyesi olan illerin, büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için % 25 oranında artırılarak, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükelleflerde ise, % 50 oranında indirilerek dikkate alınır.

e) Bu fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; faaliyetin ifa edildiği yöreler itibariyle altın imalatı ve/veya altın ticareti ile uğraşanlar için %50 oranında artırılarak uygulanır.

f) İlk defa işe başlayan mükellefler için işe başlanılan ve izleyen yılda hayat standardı esası uygulanmaz. Bu bent hükmünün uygulanmasında aynı işin mükellefin eş ve çocukları ile bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından yapılması hali ilk defa işe başlama sayılmaz.

g) İşi bırakan mükellefler için faaliyette bulunulan süreler gözönünde tutulur.

h) Hayat standardı gösterge tutarları aşağıdaki gibidir.

Hayat Standardı Göstergeleri

İlave Edilecek Tutar (TL.)

1. Mükellefin kendisine, eşine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu diğer kişilere ait özel binek otomobillerinin her biri için (işletmelerinde kayıtlı olanlar dahil);

a) Silindir hacmi 1600 (dahil) cc'ye kadar olanlarda	450.000.000
b) Silindir hacmi 1601 (dahil) cc'den 2000 (dahil) cc'ye kadar olanlarda	700.000.000
c) Silindir hacmi 2001 (dahil) cc'den fazla olanlarda	1.200.000.000

2. Mülkiyeti mükellefin kendisi, eşi, çocukları ve bakmakla yükümlü olduğu diğer kişilere ait ve bunlar tarafından

bizzat kullanılan birden fazla binalardan (Bağımsız bölümler, katlar, sayfiye ve dinlenme evleri dahil) her biri için;

Yıllık emsal kira bedelinin % 25'i

3. Mükellefin kendisine, eşine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu diğer kişilere ait (işletmeye kayıtlı olanlar dahil) her bir;

a) Hava taşıtı, yat, kotra, sürat teknesi için

4.600.000.000

b) On beygir gücü üstünde motorlu diğer özel tekneler için

900.000.000

4. Özel hizmetlerde devamlı ve ücret karşılığı çalıştırılan;

a) şoför, mürebbiye, aşçı, hizmetçi, bahçıvan ve benzerlerinin her biri için

900.000.000

b) Kaptan, pilot ve benzerlerinin her biri için

4.600.000.000

5. Mükellefin kendisine, eşine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu diğer kişilere ait her bir yarış atı için (taylar dahil),

1.200.000.000

6. Turistik amaçlı yurt dışı seyahatlerde, seyahate katılan mükellefin kendisi, eşi, çocukları ve bakmakla yükümlü olduğu diğer kişilerden her birinin her seyahati için,

900.000.000

Mükellefin eşinin veya çocuklarının hayat standardı esasına tabi faaliyetinin bulunması durumunda, hayat standardı göstergeleri sadece bunların kazançlarının tespitinde dikkate alınır.

Hayat standardı gösterge tutarları, kalkınmada öncelikli yörelerde %50 oranında indirilerek dikkate alınır.

i) Bu madde, birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde işin devam ettiği yıllar ve bu yıllar için geçerli olan gösterge tutarları gözönüne alınarak topluca uygulanır.

j) 11 ve daha yukarı yaşta olan bir taşıtla münhasıran nakliyecilik faaliyetinde bulunan mükellefler hakkında, faaliyetin ifa edildiği yöreler itibarıyla hayat standardı temel gösterge tutarı, % 50 oranında indirilerek dikkate alınır. Bir araçla nakliyecilik yapan mükelleflerde aracın yaşına ve ortaklık olarak faaliyette bulunup bulunmadığına bakılmaksızın hayat standardı temel gösterge tutarı bir defa dikkate alınır.

k) (İptal: Ana.Mah.nin 16/1/2003 tarihli ve E.:2001/36, K.:2003/3 sayılı Kararı ile)

3) Noter vekilleri, geçici yetkili noter yardımcıları, ruhsatlı dava vekilleri, ebeler, sünnetçiler, sağlık memurları, arzuhalçiler ve mesleklerinin ifası yüksek tahsili icap ettirmeyen benzeri serbest meslek erbabından Maliye Bakanlığınca tayin edilecek olanlar ile belediye teşkilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücavir alanları hariç) işyeri bulunan basit usule tabi mükellefler hakkında hayat standardı esası uygulanmaz.

4) Hayat standardı temel ve ilave göstergeler tutarları, faaliyette bulunulan yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle tespit edilir. Bu şekilde hesaplanan tutarların % 5'ini aşmayan kesirleri dikkate alınmaz. Bakanlar Kurulu, bu surette tespit edilen tutarları % 50 fazlasına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir.

5) Mükellefler; kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait ve üzerinden (...) ⁽¹⁾ vergisi ödenen gelirleri (hamiline yazılı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) ile kendilerine ve eşlerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı bulunduğunu belgelendirdikleri takdirde, bu gelirler, hayat standardı esasına göre kazancın tespitinde izah nedeni gelir olarak kabul edilir. İzah nedeni gelirler öncelikle mükelleflerin kendilerine ait beyanları için esas alınır. Arta kalan bir tutarın olması halinde eşler ve çocuklar, sadece arta kalan tutarı kendi beyanlarında izah nedeni gelir olarak dikkate alırlar.

6) 88 inci maddeye göre yapılacak zarar mahsubu, 89 uncu maddeye göre yapılacak indirimler ve yatırım indirimi istisnası dahil istisnaların uygulanması, yalnızca bu madde gereğince tespit edilecek geliri aşan gelir kısmı için mümkündür.

7) Bu maddeye göre yapılacak tarhiyata itiraz, tahakkuk eden verginin tahsilini durdurmaz. Ancak, Danıştay ve vergi mahkemelerince bu davalar öncelikle ele alınır ve dosyanın tekemmül ettiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır.

8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usuller Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Geçici Madde 59- (Ek:10/11/2001-4710/1 md.)

31.12.2007 tarihine kadar, 26.7.2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarının faiz gelirleri ve elden çıkarılmasından sağlanan diğer kazançlar toplamının; 2001 yılında 50 Milyar lirası, 2002 ve izleyen yıllarda bu tutarın veya artırılmış tutarın her yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmasıyla bulunacak tutar gelir vergisinden müstesnadır. Bu istisnadan yararlananlar, mükerrer 80 inci ve geçici 56 ncı maddelerde yer alan istisnalardan ayrıca yararlanamaz. ⁽²⁾

Ticari işletmelere ait olan bu tür gelirler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

Geçici Madde 60- (Ek: 12/6/2002-4761/3 md.)

Mevcut veya yeni kurulacak olan sermaye şirketlerine, aynî veya nakdî sermaye olarak konulan değerlerden hareketle; herhangi bir vergi incelemesi ve tarhiyat (Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (7) numaralı bendi dahil) yapılamaz. Bu hükmün uygulanabilmesi için 31.12.2002 tarihine kadar; mevcut sermaye şirketlerinde sermaye artırımını işlemlerinin, yeni kurulacak şirketlerde şirket kuruluşunun tamamlanması ve sermaye olarak konan değerlerin şirket aktifine girmiş olması şarttır.

Geçici Madde 61- (Ek: 9/4/2003-4842/17 md.)

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımlarla ilgili yatırım harcamalarına (teşvik belgelerine bu tarihten sonra ilave edilen iktisadi kıymetler için yapılan harcamalar hariç), yatırım indirimi uygulamasına ilişkin olarak Gelir Vergisi Kanununun bu tarihten önce yürürlükte bulunan hükümleri uygulanır.

(1) Bu arada yer alan "gelir" ibaresi, Ana.Mah.nin 16/1/2003 tarihli ve E.:2001/36, K.:2003/3 sayılı Kararı ile iptal edilmiş ve metinden çıkarılmıştır.

(2) Bu fıkarda yer alan "31/12/2004 tarihine kadar", "26/7/2001-31/12/2002 tarihleri arasında" ve "80 inci" ibareleri, 7/1/2003 tarihli ve 4783 sayılı Kanunla sırasıyla, "31/12/2005 tarihine kadar", "26/7/2001-31/12/2003 tarihleri arasında" ve "mükerrer 80 inci" olarak değiştirilmiş, daha sonra 25/12/2003 tarihli ve 5035 sayılı Kanunun 48 inci maddesiyle, "31.12.2005 tarihine kadar" ve "26.7.2001-31.12.2003 tarihleri arasında" ibareleri, sırasıyla "31.12.2006 tarihine kadar" ve "26.7.2001-31.12.2004 tarihleri arasında" olarak değiştirilmiş, 30/12/2004 tarihli ve 5281 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle de "31.12.2006 tarihine kadar" ibaresi "31.12.2007 tarihine kadar" ve "26.7.2001-31.12.2004 tarihleri arasında" ibaresi ise "26.7.2001-31.12.2005 tarihleri arasında" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Yukarıda belirtilen şekilde yatırım indirimi istisnasından yararlanan kazançlar ile bu maddenin yürürlük tarihinden önce gerçekleşen yatırımlar üzerinden hesaplanan ve kazancın yetersiz olması nedeniyle sonraki dönemlere devreden yatırım indiriminden yararlanan kazançlar üzerinden dağıtılsın, dağıtılmasın %19,8 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır.

İsteyen mükellefler, bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında bu tarihten itibaren yaptıkları harcamaları (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için bu Kanunun 19 uncu maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yatırım indirimi istisnasından yararlanabilirler. Bunun için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk geçici vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verileceği tarihe kadar bağlı bulunulan vergi dairesine bir bildirimde bulunulması ve tercihin, alınmış olan yatırım teşvik belgelerinin tamamı için yapılması şarttır.

Geçici Madde 62- (Ek: 9/4/2003-4842/17 md.)

1. Kurumlar vergisi mükelleflerinin;
 - a) 31.12.1998 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançlarının,
 - b) (a) bendi kapsamı dışında kalan ve 31.12.2002 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna edilmiş kazançlarının,
 - c) Geçici 61 inci madde kapsamında tevkifata tâbi tutulmuş kazançlarının,
 Dağıtımı halinde 94 üncü madde uyarınca tevkifat yapılmaz.
2. Gerçek kişilerce (1) numaralı fıkranın (a) bendi kapsamında elde edilen kâr payları gelir vergisinden müstesnadır.
3. Gerçek kişilerce (1) numaralı fıkranın (b) ve (c) bendi kapsamında elde edilen kâr paylarının net tutarına elde edilen kâr payının 1/9'u eklendikten sonra, bulunan tutarın yarısı vergiye tâbi gelir olarak dikkate alınır. Bu gelirler ile ilgili olarak yıllık beyanname verilmesi halinde, beyannameye intikal ettirilen tutarın 1/5'i beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.
4. Kurumlar vergisi mükelleflerinin doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla, bu maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen nitelikte kâr payı elde etmeleri halinde, bu kâr paylarının dağıtımı ve kâr payı elde eden gerçek kişilerce bu kâr paylarının beyanı ile ilgili olarak (1), (2) ve (3) numaralı fıkra hükümleri uygulanır.
5. Bu madde kapsamındaki kâr payları için 22 nci madde hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 63- (Ek: 9/4/2003-4842/17 md.)

1. İşlenmiş altın ticareti ve imalatı ile iştigal eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil) 4811 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine istinaden bildirimde bulunmayanların 31.12.2002 tarihi itibarıyla defter kayıtlarında yer alan altın maliyet bedelleri, İstanbul Altın Borsasının aynı tarihteki (aynı tarihte işlem görmemesi halinde bu tarihten önceki son işlem günündeki) has altın kapanış fiyatından düşük olamaz. Maliyet bedelinin bu fiyattan düşük olması halinde aradaki fark altın satış kârı addolunur ve 2002 yılı kazancına eklenerek bu Kanunun yayımını izleyen ikinci ayın sonuna kadar beyan edilir ve tahakkuk eden vergi aynı sürede ödenir.
2. Kıymetli maden ve ziynet eşyası imalatı ve ticareti faaliyetinde bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil) işletmelerinde mevcut olup kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci gibi) ile bunlardan mamûl ziynet eşyasını 4811 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen şekilde bildirmeleri halinde aynı Kanunun 13 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre vergi öderler.

Geçici Madde 64- (Ek: 9/4/2003-4842/17 md.)

31.12.2007 tarihine kadar sporculara ücret olarak yapılan ödemeler gelir vergisinden müstesnadır. Bu ücretler üzerinden % 15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Bu istisnanın tevkif yoluyla ödenen gelir vergisine şümulü yoktur.

Bakanlar Kurulu % 15 oranını % 25 oranına kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkilidir.

Geçici Madde 65- (Ek: 17/12/2003-5024/8 md.)

Geçici 61 inci madde kapsamında yatırım indirimi istisnası uygulamasını seçmiş olan mükellefler, bu tercihlerini bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilmesi gereken ilk geçici vergi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar bağlı bulundukları vergi dairesine bildirimde bulunmak suretiyle değiştirebilirler. Bu şekilde tercihlerini değiştiren mükellefler, 24.4.2003 tarihinden itibaren yaptıkları harcamalar (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için 19 uncu maddede yer alan hükümler çerçevesinde yatırım indirimi istisnasından yararlanabilirler. Tercihlerini değiştirmeyen mükellefler ise, yatırım indirimi istisna tutarlarının tespitinde, enflasyon düzeltmesi uygulaması sonucu yatırım indiriminden yararlanan iktisadî kıymetlerle ilgili olarak oluşan düzeltme farklarını dikkate alamazlar.

19 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnası tutarlarının tespitinde 1.1.2004 tarihine kadar yapılan harcama tutarları düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınmaz.

Geçici Madde 66- (Ek: 10/11/2004-5255/12 md.)

İzmir University Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kuruluna yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir.

Geçici Madde 67- (Ek: 30/12/2004-5281/ 30 md.)⁽¹⁾

1) Bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla;

a) Alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark,

b) Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının itfası halinde alış bedeli ile ifta bedeli arasındaki fark,

c) Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),

d) **(Ek: 22/12/2005-5436/14 md.)** Aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan gelirler,

Üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yaparlar. **(Ek cümle: 27/6/2006-5527/1 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 15/10/2009 tarihli ve E.: 2006/119, K.: 2009/145 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme: 23/7/2010-6009/4 md.)** 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki mükellefler ile münhasıran menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan mükelleflerden 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenenler için bu oran % 0 olarak uygulanır.⁽²⁾

(1) Bu maddenin 2018 takvim yılında uygulanması ile ilgili olarak, 29/12/2017 tarihli ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) (Seri No: 302) sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğine bakınız.

(2) 23/7/2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle, mezkur Kanunun 4 üncü maddesiyle yapılan bu düzenlemenin 1/10/2010 tarihinde yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

(Değişik ikinci paragraf: 22/12/2005-5436/14 md.) Aynı menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracından değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarılması halinde, ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle, tevkiyat matrahının tespitinde dikkate alınacak alış bedeli belirlenir. Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının alımından önce elden çıkarılması halinde, elden çıkarılma tarihinden sonra yapılan ilk alım işlemi esas alınarak üzerinden tevkiyat yapılacak tutar tespit edilir. Aynı gün içerisindeki işlemlerde ağırlıklı ortalama yöntemi kullanılabilir. Alış ve satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi tevkiyat matrahının tespitinde dikkate alınır.

Üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım satım işlemi yapılması halinde tevkiyatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınır. Aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı alım satımından doğan zararlar takvim yılı aşmamak kaydıyla izleyen dönemlerin tevkiyat matrahından mahsup edilir. Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınarak tevkiyat matrahı tespit edilir. Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkiyat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı sahibinin, bu kıymetleri başka bir banka veya aracı kuruma aktarması halinde, söz konusu menkul kıymetlerin alış bedeli ve alış tarihi aktarma yapılan kuruma bildirilir. Aktarmanın başka bir kişi veya kurum adına yapılması halinde, alış bedeli ve alış tarihinin ilgili banka veya aracı kuruma bildirilmesinin yanı sıra işlem Maliye Bakanlığına da bildirilir. Bu bildirimler, başka bir kişi veya kurum adına naklin aynı banka veya aracı kurumun bünyesinde gerçekleştirilmesi veya kıymetin sahibi tarafından fiziken teslim alınması halinde de yapılır.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının fiziken bir banka veya aracı kuruma teslim edilmesi halinde alış bedeli olarak, tevsik edilmesi kaydıyla, kıymet sahibinin beyanı esas alınır ve yapılan işlem Maliye Bakanlığına bildirilir.

(Değişik altıncı paragraf: 27/6/2006-5527/1 md.) Hazine ve 4749 sayılı Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım satımı, itfası sırasında elde edilen getirileri ile bunların dönemsel getirilerinin tahsilinde, tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri ile sürekli olarak portföyünün en az % 51'i İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonlarının bir yıldan fazla süreyle elde tutulan katılma belgelerinin elden çıkarılmasında ve hisse senetleri kâr paylarının hisse sahipleri adına tahsilinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz. Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler için, Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 80 inci madde hükümleri uygulanmaz.⁽¹⁾

(1) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu paragrafda yer alan "Hazine" ibaresi "Hazine ve 4749 sayılı Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları, verilecek muhtasar beyannameye dahil edilmez. Banka ve aracı kurumlar, tevkif ettikleri vergileri şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirmiüçüncü günü akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine beyan eder ve yirmialtıncı günü akşamına kadar öderler.⁽¹⁾

(Ek paragraf: 22/12/2005-5436/14 md.) Bu maddenin uygulaması bakımından banka veya aracı kurumlar (işleme taraf olanlar) kendilerinde bulunan veya ulaştırılan bilgi ve belgeler kapsamında tarhiyattan sorumlu tutulurlar. Bilgilerin eksik veya yanlış olması nedeniyle eksik beyan edilen kısım için bildirim yapan adına gerekli tarhiyat yapılır.

2) Bu Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Hazine ve 4749 sayılı Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilenler hariç), ödemeyi yapanlarca, banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler hariç, % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bankalara veya aracı kurumlara alış bedeli tevsik edilmeksizin teslim edilmiş olan menkul kıymetlerin gelirlerinin ödenmesinde ise ödeme banka veya aracı kurumlar aracılığıyla yapılırsa dahi tevkifat yapılır. Menkul kıymetin bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde tevkifatta, bu işlemdeki itfa bedeli ile alış bedeli arasındaki fark esas alınır. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.⁽²⁾

3) Bankalar ile aracı kurumlar, bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını (hisse senetleri ile (1) numaralı fıkranın altıncı paragrafında belirtilen menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları hariç) (1) numaralı fıkra kapsamında tevkifata tâbi tutulmaksızın almaları halinde, kendilerine satış yapanlar adına satış bedeli ile alış bedeli arasındaki fark üzerinden % 15 oranında tevkifat yaparlar. Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının daha önce bir banka veya aracı kurumdan alınmamış olması halinde, tevkifatın yapılmasında alış bedeli yerine ihraç bedeli esas alınır. Tevkif edilen vergiler (1) numaralı fıkra kapsamında verilecek beyannameye dahil edilmek suretiyle beyan edilir ve ödenir.

4) **(Değişik: 22/12/2005-5436/14 md.)** Bankalar arası mevduat ile aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına yürütülen faizler hariç olmak üzere, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca %15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları 98 inci ve 119 uncu maddelerde belirtilen sürelerde beyan edilir ve ödenir. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

(1) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle bu paragrafta yer alan “dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar” ibaresi “dönemini izleyen ayın yirmiüçüncü günü akşamına kadar” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu fıkrafta yer alan “Hazine” ibaresi “Hazine ve 4749 sayılı Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri” şeklinde değiştirilmiştir.

5) Gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmaması (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca yapılacak tevkifatı etkilemez. (Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümlerinin açık olarak kesinti suretiyle ödenen vergileri de kapsama almadığı durumlar dahil). Şu kadar ki, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (p) bentleri kapsamına giren kurumlar ile Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden (1) ve (4) numaralı fıkralar uyarınca tevkifat yapılmaz. ⁽¹⁾⁽²⁾⁽⁶⁾⁽⁷⁾

6) Bu maddenin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen tevkifat oranlarını yabancı para cinsinde ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan getiriler ile döviz cinsinden açılmış hesaplardan elde edilen faiz gelirleri için ayrı ayrı veya birlikte bir katına kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. ⁽²⁾⁽⁵⁾

7) (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmez. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmez. **(Ek cümle: 27/6/2006-5527/1 md.)** Söz konusu fıkra hükümleri uyarınca tevkifata tâbi tutulmasın dar mükellef gerçek kişi veya kurumlarca Hazine, 4749 sayılı Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri ve tam mükellef kurumlar tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan kazanç ve iratlar için münferit veya özel beyanname verilmez. Ticarî faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ticarî kazanç hükümleri çerçevesinde kazancın tespitinde dikkate alınır ve tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, 94 üncü madde kapsamında tevkif edilen vergilerin tâbi olduğu hükümler çerçevesinde tevkifata tâbi kazançların beyan edildiği beyannamelerde hesaplanan vergiden mahsup edilir. Şu kadar ki, (2) ve (3) numaralı fıkralar kapsamında tevkif suretiyle ödenen verginin, işleminden doğan kazancın tâbi olduğu tevkifat oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı yıllık beyannameye hesaplanan vergiden mahsup edilmez. ⁽³⁾⁽⁴⁾

(1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “Şu kadar ki,” ibaresinden sonra gelmek üzere “5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi kapsamına giren kurumlar ile” ibaresi eklenmiştir.

(2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle, bu fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan “Hazine tarafından” ibaresi “Hazine ve tam mükellef kurumlar tarafından” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(4) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “Hazine ve tam mükellef kurumlar” ibaresi “Hazine, 4749 sayılı Kanuna göre kurulan varlık kiralama şirketleri ve tam mükellef kurumlar” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “beş puana kadar” ibaresi “ayrı ayrı veya birlikte bir katına kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle bu fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere “(Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümlerinin açık olarak kesinti suretiyle ödenen vergileri de kapsama almadığı durumlar dahil).” ibaresi eklenmiştir.

(7) 4/11/2021 tarihli ve 7341 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle bu fıkroda yer alan “(1) bendi” ibaresi “(1) ve (p) bentleri” şeklinde değiştirilmiştir.

8) Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları ile konut finansman fonları ve varlık finansman fonları dahil) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın % 15 oranında vergi tevkifatına tâbi tutulur. Bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticarî işletmeye dahil olan bu nitelikteki gelirler, bu fıkra kapsamı dışındadır.⁽¹⁾

9) Bu maddenin yürürlük tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde, 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.⁽²⁾

10) Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler için bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.⁽²⁾

11) (Ek: 22/12/2005-5436/14 md.) Dar mükellefler de dahil olmak üzere, bu madde kapsamında tevkifata tâbi tutulan ve yıllık veya münferit beyanname ile beyan edilmeyeceği belirtilen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançları için takvim yılı itibarıyla yıllık beyanname verilebilir. Beyan edilen gelirden, aynı türden menkul kıymetler için yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilir. Beyan edilen gelir üzerinden %15 oranında vergi hesaplanır. Hesaplanan vergiden yıl içinde tevkif edilen vergiler mahsup edilir, mahsup edilemeyen tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilir. Şu kadar ki, mahsup edilemeyen zararlar izleyen takvim yıllarına devredilemez.

12) Bu maddede geçen, “banka” kavramı 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını “aracı kurum” kavramı ise 28.7.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan aracı kurumları ifade eder.⁽³⁾

(1) 27/6/2006 tarihli ve 5527 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “(borsa yatırım fonları hariç)” ibaresi, (borsa yatırım fonları ile konut finansman fonları ve varlık finansman fonları dahil) şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle 9) numaralı fıkra da yer alan “hazine bonosu faizleri” ibaresi “Hazine bonoları” şeklinde değiştirilmiş, bentteki parantez içi hüküm kaldırılmış; mevcut 11) numaralı fıkradaki “Türkiye’de faaliyette bulunan bankaları” ibaresi “Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını” şeklinde değiştirilmiş, 10 numaralı fıkradaki parantez içi hüküm kaldırılmış, yeni bir 11) numaralı fıkra eklenerek diğer fıkra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

(3) 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle bu maddeye 11) numaralı fıkra eklenerek diğer fıkra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

13) Bu maddede geçen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye’de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye’de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerin ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade eder.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldıraçlı işlemlere ilişkin sözleşmeler bu madde uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunur.⁽³⁾

14) **(Değişik: 22/12/2005-5436/14 md.)** Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 31/12/2008 tarihine kadar yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için (1) numaralı fıkra da belirtilen tevkifat oranı sıfır olarak uygulanır. Tam ve dar mükellef kurumların (Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayanlar hariç) (...) ⁽¹⁾ aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları bakımından bu madde hükümleri uygulanmaz. Şu kadar ki, banka ve benzeri finans kurumları için Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunma şartı aranmaz.⁽²⁾

15) **(Ek: 22/12/2005-5436/14 md.)** Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin 5281 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki (2) numaralı fıkrasında, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu olarak addolunmuş dar mükellefiyete tâbi yatırım fonlarının vergilendirilmeye ilişkin 31.12.2005 tarihindeki bu statüleri;

a) 31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerle (hisse senetleri hariç) sınırlı olmak üzere bu menkul kıymetlerin tamamı itfa edilinceye kadar,

b) 31.12.2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetleri için ise bu menkul kıymetlerin bu tarihten sonra portföyden ilk çıkış tarihine kadar,

Devam eder.

16) Bu madde kapsamına girmeyen ve 1.1 2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

(1) 27/6/2006 tarihli ve 5527 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle bu arada yer alan “2006 yılında” ibaresi madde metninden çıkarılmış, mevcut (16) numaralı fıkra dan sonra gelmek üzere “(17)” numaralı fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

(2) 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle bu fıkra da yer alan “2006 yılında” ibaresi, “31/12/2008 tarihine kadar” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(3) 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle bu fıkranın ikinci paragrafına “opsiyon sözleşmeleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldıraçlı işlemlere ilişkin sözleşmeler” ibaresi eklenmiştir.

17) **(Ek: 27/6/2006-5527/1 md.)** Cumhurbaşkanı bu maddede yer alan oranları her bir sermaye piyasası aracı, kazanç ve irat türü ile bunların vadesi, elde tutulma süresi ve bunları elde edenler itibarıyla, yatırım fonlarının katılma belgelerinin fona iade edilmesinden veya diğer şekillerde elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar için fonun portföy yapısına göre, ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya % 15'e kadar artırmaya yetkilidir. ⁽¹⁾⁽²⁾⁽⁶⁾⁽⁷⁾

18) **(Değişik: 22/12/2005 - 5436/14 md.)** Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usûlleri belirlemeye, vergiye tâbi işlemlere taraf veya aracı olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir. ⁽³⁾

19) Bu madde hükümleri 31/12/2025 tarihine kadar uygulanır. **(Ek cümle:11/11/2020-7256/19 md.)** Cumhurbaşkanı bu fıkra da yer alan tarihi beş yıla kadar uzatmaya yetkilidir. ⁽³⁾⁽⁸⁾

Geçici Madde 68- (Ek: 30/12/2004-5281/ 30 md.) ⁽⁴⁾⁽⁵⁾

(Değişik fıkra:11/11/2020-7256/20 md.) 31/12/2025 tarihine kadar, 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna göre lisans sahibi olan veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi tarafından organize edilen yarışmalara katılan atların jokeyleri, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Ödemeyi yapanın 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapma zorunluluğu bulunup bulunmamasının ve 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde düzenlenmiş olan istisnanın tevkif yoluyla ödenecek gelir vergisine etkisi yoktur. Lisans sahibi veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi aracılığıyla yapılan ücret ödemelerinde gelir vergisi tevkifatı lisans sahibi veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi tarafından yerine getirilir.

Tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan bu gelirler için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

Cumhurbaşkanı, % 20 oranını % 25 oranına kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkilidir. ⁽⁷⁾

(1) 23/7/2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle, bu fıkra da yer alan “her bir kazanç” ibaresi 1/10/2010 tarihinden geçerli olmak üzere “her bir sermaye piyasası aracı, kazanç” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 31/5/2012 tarihli ve 6322 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “bunları elde edenler” ibaresinden önce gelmek üzere “bunların vadesi ve”, “yatırım fonlarının katılma belgelerinin fona iade edilmesinden” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya diğer şekillerde elden çıkarılmasından” ibareleri eklenmiştir.

(3) 27/6/2006 tarihli ve 5527 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle mevcut (16) numaralı fıkra da sonra gelmek üzere “(17)” numaralı fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

(4) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 86 ncı maddesiyle bu maddede yer alan “31.12.2010” ibaresi “31/12/2015” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(5) 25/12/2015 tarihli ve 6655 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle, geçici 68 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2020” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle, bu fıkra ya “bunların vadesi” ibaresinden sonra gelmek üzere “, elde tutulma süresi” ibaresi eklenmiştir.

(7) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

(8) 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle bu fıkra da yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici Madde 69 – (Ek: 30/3/2006-5479/3 md.)

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri; 31/12/2005 tarihi itibarıyla mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indirmedikleri yatırım indirimi istisnası tutarları ile;

a) 24/4/2003 tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki ek 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri çerçevesinde başlanılmış yatırımları için belge kapsamında 1/1/2006 tarihinden sonra yapacakları yatırımları,

b) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 19 uncu maddesi kapsamında 1/1/2006 tarihinden önce başlanan yatırımlarla ilgili olarak, yatırımla iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırımları,

nedeniyle, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını, yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (bu Kanunun geçici 61 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan vergi oranına ilişkin hüküm dâhil) çerçevesinde kazançlarından indirebilirler. **(Ek cümleler: 23/7/2010-6009/5 md.; İptal birinci cümle: Anayasa Mahkemesinin 9/2/2012 tarihli ve E.2010/93, K.2012/20 sayılı kararıyla)** Kalan kazanç üzerinden yürürlükteki vergi oranına göre vergi hesaplanır. ⁽¹⁾

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 70 – (Ek: 30/3/2006-5479/3 md.)

2006 takvim yılına ilişkin olarak yapılmış ücret ödemeleri için bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar yapılmış olan gelir vergisi tevkifat tutarlarının 103 üncü maddede bu Kanunla yapılan değişiklik hükmü uyarınca hesaplanan vergiden fazla olması halinde, fark vergi tutarı terkin edilir, tahsil edilmişse mükelleflerin sonraki dönemlerde ödeyecekleri gelir vergisinden mahsup edilir. Eksik olması halinde ise bu fark, vergi sorumluları tarafından bu Kanunun yayımlanmasından sonra yapılacak ilk ücret ödemesinden kesilerek bu ödemenin ait olduğu döneme ilişkin muhtasar beyannamenin verilme ve ödeme süresi içinde topluca (muhtasar beyanname verme yükümlülüğü olmayanlar hariç) verilecek ayrı bir beyanname ile beyan edilir ve ödenir. Bu beyanname için ayrıca damga vergisi hesaplanmaz. Anılan sürede düzeltilen söz konusu fark için gecikme faizi ve vergi cezası aranmaz; eksik tahakkuk etmiş olan verginin bu süre içinde tamamlanmaması halinde bu tarihte vergi ziyayı doğmuş olur. Bu hükmün uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Geçici Madde 71 – (Ek: 28/3/2007-5615/11 md.)

Bu Kanunun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin uygulanmasına ilişkin olarak, 70 inci maddenin birinci fıkrasının (1), (2), (4) ve (7) numaralı bentlerinde sayılan ve 1/1/2007 tarihinden önce iktisap edilmiş olan mal (gerçek usûlde vergilendirilen çiftçilerin ziraî istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde dört yıllık süre esas alınır.

(1) 23/7/2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (vergi oranına ilişkin hükümler dâhil) çerçevesinde kazançlarından indirebilirler.” ibaresi “yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (bu Kanunun geçici 61 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan vergi oranına ilişkin hüküm dâhil) çerçevesinde kazançlarından indirebilirler.” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici Madde 72 – (Ek: 4/6/2008-5766/8 md.)⁽¹⁾⁽²⁾⁽⁴⁾

(1) 31/12/2023 tarihine kadar sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden aşağıdaki oranlarda gelir vergisi tevkifatı yapılır.

a) Lig usulüne tabi spor dallarında;

1) En üst ligdekiler için % 20,⁽⁵⁾

2) En üst altı ligdekiler için % 10,

3) Diğer liglerdeki için % 5,

b) Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden % 5.

(2) **(Değişik:5/12/2019-7194/21 md.)** Bu ödemeler üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu madde kapsamındaki gelirler toplamının, 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı aşması hâlinde, bu gelirler yıllık beyannameyle beyan edilir. Yıllık beyanname verilmesi durumunda, beyan edilen bu gelirler üzerinden hesaplanan gelir vergisinden, tevkifat yapmakla sorumlu olanlarca vergi dairesine ödenmiş olması şartıyla, bu Kanuna göre kesilen vergiler mahsup edilir.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan ücret ve ücret sayılan ödemelerin vergilendirilmesinde 31/12/2007 tarihinde yürürlükte olan hükümler uygulanır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 73 – (Ek: 4/6/2008-5766/8 md.)⁽³⁾

(1) 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde, öncelikle Kanunun 32 nci maddesinde yer alan asgari geçim indirimi dikkate alınır.

(2) Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 74 – (Ek: 4/6/2008-5766/8 md.)

(1) 2/11/2007 tarihli ve 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun uyarınca kurulan Ajansa yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı; gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirilir.

(1) 4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 27 nci maddesiyle; bu maddenin 1/7/2008 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

(2) 6/12/2017 tarihli ve 7063 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2017” ibaresi “31/12/2019” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Bu madde; Anayasa Mahkemesi’nin 22/12/2011 tarihli ve E.: 2010/7, K.: 2011/172 sayılı Kararı ile, 6/6/2008 tarihinden önce 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Kanun’un 3 üncü maddesi kapsamında yatırıma başlayarak gelir vergisi stopajı teşvikinden faydalanması gereken mükellefler yönünden iptal edilmiştir.

(4) 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2019” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle bu bentte yer alan “% 15,” ibaresi “%20,” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici Madde 75 – (Ek: 18/2/2009-5838/8 md.)⁽¹⁾⁽²⁾

31/12/2023 tarihine kadar, 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen Ar-Ge, tasarım ve destek personelinin, bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden asgari geçim indirimi uygulandıktan sonra hesaplanan gelir vergisinin; doktoralı olanlar ile 5746 sayılı Kanun kapsamındaki temel bilimler alanlarından birinde en az yüksek lisans derecesine sahip olanlar için yüzde 95'i, yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde 90'ı ve diğerleri için yüzde 80'i verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilir. Bu süre içerisinde, anılan maddenin bu maddeye aykırı olan hükmü uygulanmaz.⁽²⁾

Geçici Madde 76 – (Ek: 16/6/2009 – 5904/4 md.)

10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar, 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.⁽³⁾⁽⁴⁾

İstisna edilen bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapılmaz. Münhasıran bu kazançlar için gelir vergisi mükelleflerince yıllık beyanname verilmez, bu kazançlar verilecek beyannamelere dahil edilmez.

Geçici Madde 77 – (Ek: 16/6/2009 – 5904/4 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerle ilgili olarak 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 21 inci maddesi uyarınca işverenlerce işçiye ödenen işe başlatmama tazminatları, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz. Anılan dönemlere ilişkin işe başlatmama tazminatı gelir vergisi tevkifatına tabi tutulan mükelleflerin; tarha yetkili vergi dairelerine başvurmaları ve dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri şartıyla 213 sayılı Vergi Usul Kanununun düzeltmeye ilişkin hükümleri uyarınca tahsil edilen gelir vergisinin red ve iade işlemleri yapılır.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esası belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(1) 24/5/2013 tarihli ve 6487 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle; bu maddede yer alan “31/12/2013” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 16/2/2016 tarihli ve 6676 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “ve destek personelinin” ibaresi “, tasarım ve destek personelinin” şeklinde, “doktoralı olanlar için yüzde 90'ı, diğerleri için yüzde 80'i” ibaresi “doktoralı olanlar ile 5746 sayılı Kanun kapsamındaki temel bilimler alanlarından birinde en az yüksek lisans derecesine sahip olanlar için yüzde 95 'i, yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde 90'ı ve diğerleri için yüzde 80'i” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 26/2/2014 tarihli ve 6527 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle, bu fıkra da yer alan “31/12/2014” ibaresi “31/12/2018” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 17/1/2019 tarihli ve 7161 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “31/12/2018” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici Madde 78 – (Ek: 23/7/2010-6009/6 md.)

2010 takvim yılına ilişkin olarak yapılmış ücret ödemeleri için bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar yapılmış olan gelir vergisi tevkifat tutarlarının, 103 üncü maddede bu Kanunla yapılan değişiklik hükmü uyarınca hesaplanan vergiden fazla olması halinde, fark vergi tutarı terkin edilir, tahsil edilmişse mükelleflerin sonraki dönemlerde ödeyecekleri gelir vergisinden mahsup edilir, mahsup imkânının olmaması halinde ise red ve iade olunur. Eksik olması halinde ise bu fark, vergi sorumluları tarafından bu Kanunun yayımlanmasından sonra yapılacak ilk ücret ödemesinden kesilerek bu ödemenin ait olduğu döneme ilişkin muhtasar beyannamenin verilme ve ödeme süresi içinde topluca (muhtasar beyanname verme yükümlülüğü olmayanlar hariç) verilecek ayrı bir beyanname ile beyan edilir ve ödenir. Bu beyanname için ayrıca damga vergisi hesaplanmaz. Anılan sürede düzeltilen söz konusu fark için gecikme faizi ve vergi cezası aranmaz; eksik tahakkuk etmiş olan verginin bu süre içinde tamamlanmaması halinde bu tarihte vergi ziyayı doğmuş olur. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Geçici Madde 79 – (Ek: 3/5/2012-6303/9 md.)

Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Hakkında Kanuna göre kurulan Ajansa yapılan her türlü nakdî ve aynı bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı; gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirilir.

Gelir vergisi stopajı teşviki:

Geçici Madde 80 – (Ek: 31/5/2012-6322/12 md.)

Cumhurbaşkanınca istatistiki bölge birimleri sınıflandırması, kişi başına düşen milli gelir veya sosyoekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınmak suretiyle belirlenen illerde yapılacak yatırımlar için Ekonomi Bakanlığı tarafından düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31/12/2023 tarihine kadar gerçekleşen yatırımlarda teşvik belgelerinde öngörülen ve fiilen istihdam edilen işçilerin ücretlerinin sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin brüt tutarına tekabül eden kısmı üzerinden hesaplanan gelir vergisi, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan tarihten itibaren 10 yıl süreyle verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilir.⁽¹⁾

Birinci fıkraya istinaden terkin edilecek verginin hesabında, öncelikle 32 nci maddede yer alan asgari geçim indirimi dikkate alınır.

Yatırımın tamamlanamaması veya teşvik belgesinin iptal edilmesi halinde, gelir vergisi stopajı teşviki uygulaması nedeniyle terkin edilen vergiler, vergi ziyayı cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

Yatırımın faaliyete geçmesinden önce devri halinde devralan, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasından yararlanır.

Yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçmesinden sonra devri halinde, gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasından devir tarihine kadar devreden, devir tarihinden sonra ise kalan süre kadar devralan yararlanır.

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu madde kapsamındaki gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlananlar, diğer kanunlarda yer alan aynı mahiyetteki hükümlerden ayrıca yararlanamazlar.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Basit usulde vergilendirmeye geçişte sürelerin hesabı:

Geçici Madde 81 – (Ek: 31/5/2012-6322/13 md.)

46 ncı maddenin altıncı ve yedinci fıkralarında yer alan şartların tespitine 1/1/2012 tarihinden itibaren başlanır.

Geçici Madde 82 – (Ek: 13/6/2012-6327/10 md.)⁽¹⁾⁽²⁾

31/12/2027 tarihine kadar, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 253 üncü maddesi kapsamına giren bireysel katılım yatırımcısı tam mükellef gerçek kişiler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra iktisap ettikleri tam mükellef anonim şirketlere ait iştirak hisselerini en az iki tam yıl elde tutmaları şartıyla, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümlerine göre hesapladıkları hisselerin tutarlarının %75'ini yıllık beyannamelerine konu kazanç ve iratlarından hisselerin iktisap edildiği dönemde indirebilirler. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen araştırma, geliştirme ve yenilikçilik programları kapsamında projesi son beş yıl içinde desteklenmiş kurumlara iştirak sağlayan bireysel katılım yatırımcıları için bu oran %100 olarak uygulanır. ⁽¹⁾

Yıllık indirim tutarı 2.500.000 TL'yi aşamaz. İlgili yıl kazancından indirilemeyen kısım, izleyen yıllarda 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bu yıllar için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır.

İki tam yıl elde tutma şartının yerine getirilmemesi halinde, bireysel katılım yatırımcısı indirimi dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı doğmuş sayılır. Bu maddeye göre zamanında alınamayan vergiler ile vergi cezalarında zamanaşımı, verginin tarhını veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun doğduğu tarihi takip eden yılın başından itibaren başlar.

Bireysel katılım yatırımcılarının vergi desteklerinden yararlanabilmesi için, birinci fıkrada belirtilen iştirak hisselerini iktisap etmeden önce Hazine ve Maliye Bakanlığına başvurarak bireysel katılım yatırımcısı lisansı almış olmaları ve lisans kapsamında ortaklık kurdukları kurumlar tarafından yapılacak faaliyetleri beyan etmeleri şarttır.

Bireysel katılım yatırımcıları, iştirak ettikleri kurumun doğrudan veya dolaylı olarak ya da ayrı ayrı veya birlikte hâkim ortağı olamazlar. Bireysel katılım yatırımcısı; eşinin, kendisinin veya eşinin altsoyu ve üstsoyu ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımlarının ya da idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan ya da nüfuzu altında bulunan kurumlara iştirak edemez.

(1) 1/1/2018 tarihli ve 30288 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 22/12/2017 tarihli ve 2017/11176 sayılı Bakanlar Kurulu Kararın 3 üncü maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan süre 30/12/2022 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılmıştır.

(2) 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle bu maddede yer alan "31/12/2017" ibareleri "31/12/2027" şeklinde, "9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 5 inci" ibaresi "1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 253 üncü" şeklinde, "4059 sayılı Kanunun ek 5 inci" ibaresi "1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 253 üncü" şeklinde, "1.000.000 TL'yi" ibaresi "2.500.000 TL'yi" şeklinde, "Hazine Müsteşarlığına" ibaresi "Hazine ve Maliye Bakanlığına" şeklinde, "Hazine Müsteşarlığınca" ibareleri "Hazine ve Maliye Bakanlığınca" şeklinde, "Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı müştereken" ibaresi "Hazine ve Maliye Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiş ve "Bilim," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 253 üncü maddesi kapsamında vergi desteğinden yararlanması Hazine ve Maliye Bakanlığınca desteklenmeyen sektörlerde ve/veya faaliyetlerde yatırım yapıldığının tespit edilmesi, ortaklık paylarına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığınca getirilen şartlara uyulmaması, dördüncü fıkra kapsamında beyan edilen faaliyetlerde bulunulmaması ve beşinci fıkradaki hükme aykırı işlem tesis edilmesi durumunda üçüncü fıkra hükümleri uygulanır.

İki yıllık süre şartının yerine getirilememesine neden olan mücbir sebep halleri ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Cumhurbaşkanı birinci fıkrada yer alan 31/12/2027 tarihini beş yıla kadar uzatmaya, bu madde kapsamında indirim oranını ve azami indirim tutarını %50'sine kadar artırmaya ve bu oran ve tutarları sıfıra kadar indirmeye yetkilidir. ⁽¹⁾

Geçici Madde 83 – (Ek: 31/10/2012-6358/17 md.)

EXPO 2016 Antalya Ajansına yapılan her türlü nakdi ve ayni bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı; gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirilir.

Geçici Madde 84 – (Ek: 3/4/2013-6456/15 md.)

Avrupa Birliği organlarıyla akdedilen ve usulüne göre yürürlüğe konulan anlaşmalar çerçevesinde proje karşılığı sağlanan hibeler, özel bir fon hesabında tutulur ve gelir olarak dikkate alınmaz. Söz konusu hibelerle gerçekleştirilecek projelere ilişkin olarak bu fondan yapılan harcamalar, gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider ve maliyet olarak dikkate alınmaz. Proje sonunda herhangi bir şekilde harcanmayan ve iade edilmeyen tutarın kalması hâlinde bu tutar gelir kaydedilir.

Birinci fıkra çerçevesinde sağlanan hibelerle finanse edilen yıllara sâri inşaat ve onarım işlerine ilişkin ödemeler üzerinden ve yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden, fon hesabından yapılan harcama tutarları ile sınırlı olmak üzere, 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bentleri ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri uyarınca vergi kesintisi yapılmaz.

Geçici Madde 85 – (Ek: 21/5/2013-6486/13 md.)⁽²⁾

Gerçek veya tüzel kişilerce, 15/4/2013 tarihi itibarıyla sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile varlığı kanaat verici bir belgeyle ispat edilen taşınmazlar, 31/7/2013 tarihine kadar Türk Lirası cinsinden rayiç bedelle, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyette bulunan bankalara veya 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca faaliyette bulunan aracı kurumlara bildirilir ya da vergi dairelerine beyan edilir. ⁽²⁾

(1) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 45 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 31/7/2013 tarihli ve 28724 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 26/7/2013 tarihli ve 2013/5174 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Karar ile bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bildirim ve beyan süresi 31/10/2013 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılmıştır.

Birinci fıkrada sayılan kıymetler, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler tarafından beyan tarihini takip eden ay sonuna kadar kanuni defterlere kaydedilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca kanuni defterlerine kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu fon hesabı, sermayenin cüz'ü addolunur, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamaz, işletmenin tasfiye edilmesi hâlinde ise vergilendirilmez. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca gösterirler. Bu varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaz.

Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden %2 oranında vergi tarh edilir ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenir.

Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak %2 oranında hesapladıkları vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler. Bu fıkra ile üçüncü fıkraya göre ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez.

Bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Ancak, diğer nedenlerle bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra başlayan 1/1/2013 tarihinden önceki dönemlere ilişkin vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları uyarınca gelir, kurumlar ve katma değer vergisi yönünden tespit edilen matrah farkından, bu madde kapsamında beyan edilen tutarlar, bu tutarlara ilişkin tarh edilen verginin vadesinde ödenmesi koşuluyla mahsup edilerek tarhiyat yapılır. İndirimi reddedilen katma değer vergisine ilişkin mahsup edilecek matrah tutarı, indirimi reddedilen vergiye esas teşkil eden bedeldir. Şu kadar ki, indirimi reddedilen vergiye ilişkin bedelin tespit edilememesi hâlinde mahsup edilecek matrah tutarı, %18 katma değer vergisi oranı dikkate alınarak hesaplanır.

Tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi veya bu maddede yer alan diğer şartların yerine getirilememesi nedeniyle mahsup imkânından yararlanılamaması, vergi aslının gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmez. Tahsil edilmiş olan vergiler red ve iade edilmez.

Bildirim ve beyana konu edilen varlıklarla ilgili olarak 213 sayılı Kanunun amortismanlara ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bildirildiği veya beyan edildiği hâlde, 15/4/2013 tarihi itibarıyla yurt dışında bulunduğu kanaat verici belge ile tevsik edilemeyen para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar dolayısıyla beşinci fıkra hükmünden yararlanılamaz.

Bildirim veya beyanın yapıldığı tarihi takip eden ay sonuna kadar Türkiye'ye getirilmeyen veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmeyen para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları dolayısıyla beşinci fıkra hükmünden yararlanılamaz.

Tam mükellefiyete tabi gerçek kişiler ile kurumların;

- a) Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumlara ilişkin iştirak hisselerinin satışından doğan kazançları,
- b) Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumlardan elde ettikleri iştirak kazançları,
- c) Yurt dışında bulunan iş yeri ve daimi temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri ticari kazançları,

31/10/2013 tarihine kadar elde edilenler de dâhil olmak üzere, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31/12/2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilmesi kaydıyla gelir veya kurumlar vergisinden müstesnadır.

Tam mükellefiyete tabi gerçek kişiler ile kurumların, kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumların tasfiyesinden doğan kazançları, 31/12/2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması kaydıyla gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.

Bildirim ve beyan süresi sona erdikten sonra bildirim veya beyanlara ilişkin düzeltme yapılamaz.

İlgili kurum ve kuruluşlar, gerçek veya tüzel kişilerin bu madde uyarınca yapılacak işlemlere ilişkin taleplerini yerine getirmeye mecburdurlar.

Bu maddede yer alan bildirim ve beyan sürelerini izleyen üçüncü ayın sonuna kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu madde uyarınca verilmesi gereken beyannamelerin şekil, içerik ve ekleri ile verileceği yeri ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu maddenin uygulamasında kanaat verici belge: Devlet tarafından veya Devlet güvencesinde tutulan kayıt ve sicilleri; banka, banker, aracı kurumlar ve benzeri mali kurumlar ile posta idaresi, noter gibi kurum ve kuruluşların kayıt ve belgelerini, 213 sayılı Kanunun İkinci Kitabının Üçüncü Kısımında yer alan belgeler ve muadili belgeler ile bilgi değişiminde bulunulan yabancı ülkelerde yetkili makamlardan alınarak mahallindeki Türk elçilik ya da konsoloslukları, yoksa ilgili ülkenin Türk menfaatini koruyan aynı nitelikteki temsilcileri tarafından tasdik olunan belgeleri ifade eder.

Geçici Madde 86- (Ek: 26/10/2016-6753/1 md.)

2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretleri bu Kanunun 103 üncü maddesinde yazılı tarife nedeniyle 32 nci maddedeki esaslara göre sadece kendisi için asgari geçim indirimi hesaplanan asgari ücretlilere 2016 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücretin altında kalanlara, bu tutar ile 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücreti arasındaki fark tutar, ücretlinin asgari geçim indirimine ayrıca ilave edilir. Bu fıkrada geçen net ücret, yasal kesintiler sonrası ücret tutarına asgari geçim indiriminin ilavesi sonucu oluşan ücreti ifade eder.

Bu Kanunun bu maddeye aykırı olan hükümleri 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık ayları için uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile mahsup şeklini ve dönemini belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 87- (Ek: 28/11/2017-7061/15 md.)

2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretleri bu Kanunun 103 üncü maddesinde yazılı tarife nedeniyle 32 nci maddedeki esaslara göre sadece kendisi için asgari geçim indirimi hesaplanan asgari ücretlilere 2017 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücretin altında kalanlara, bu tutar ile 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücreti arasındaki fark tutar, ücretlinin asgari geçim indirimine ayrıca ilave edilir. Bu fıkra da geçen net ücret, yasal kesintiler sonrası ücret tutarına asgari geçim indiriminin ilavesi sonucu oluşan ücreti ifade eder.

Bu Kanunun bu maddeye aykırı olan hükümleri 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık ayları için uygulanmaz.

Bu maddenin yayımlandığı tarih itibarıyla birinci fıkra da yer alan dönemlere ilişkin olarak verilmiş olan muhtasar beyannamelerde beyan edilen ve birinci fıkra hükmü kapsamında ilave asgari geçim indirimi uygulanamaması nedeniyle çalışanlarca fazla ödenen vergiler, bunlara iade edilmek üzere, vergi sorumlularınca bu maddenin yayımı tarihinden sonra verilecek muhtasar beyannameler üzerinde hesaplanan vergiden mahsup edilmek suretiyle reddolunur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile mahsup şeklini ve dönemini belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 88- (Ek: 29/3/2018-7104/18 md.)

Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servislere ait ticari plakaların, bu maddenin yürürlük tarihinden önce elden çıkarılmasından doğan kazanç ve işlemlerle ilgili olarak vergi incelemeleri veya takdir işlemlerine istinaden herhangi bir vergi tarhiyatı yapılmaz, vergi cezası kesilmez, daha önce yapılmış olan tarhiyatlardan ve kesilmiş cezalardan varsa açılmış davalardan feragat edilmesi kaydıyla vazgeçilir, tahakkuk eden tutarlar terkin edilir, tahsil edilen tutarlar red ve iade edilmez.

Geçici Madde 89- (Ek:18/1/2019-7162/4 md.)

27/3/2018 tarihinden önce karşılıklı sonlandırma sözleşmesi veya ikale sözleşmesi kapsamında ödenen tazminatlar, iş kaybı tazminatları, iş sonu tazminatları, iş güvencesi tazminatları gibi çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar üzerinden tevkif edilerek tahsil edilen gelir vergisi, hizmet erbabının düzeltme zamanaşımı süresi içerisinde tarha yetkili vergi dairelerine başvurmaları ve dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri şartıyla 213 sayılı Vergi Usul Kanununun düzeltmeye ilişkin hükümleri uyarınca red ve iade edilir.

Bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere vazgeçilen davalarla ilgili olarak yargılama giderleri ve vekâlet ücretine hükmedilmez.

Hakkında kesinleşmiş yargı kararı bulunan iade talepleriyle ilgili olarak bu madde hükmü uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 90 – (Ek:17/7/2019-7186/2 md.)⁽¹⁾

Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını, bu maddedeki hükümler çerçevesinde, 31/12/2019 tarihine kadar Türkiye'deki banka veya aracı kuruma bildiren gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu varlıkları serbestçe tasarruf edebilirler.⁽¹⁾

Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak %1 oranında hesapladıkları vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler.

Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 31/12/2019 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye'ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.⁽¹⁾

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye'ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dâhil edebilecekleri gibi aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 31/12/2019 tarihine kadar vergi dairelerine beyan edilir. Beyan edilen söz konusu varlıklar, 31/12/2019 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilir. Bu takdirde, söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Bu fıkra kapsamında beyan edilen taşınmazların aynı sermaye olarak konulmak suretiyle işletme kayıtlarına alınması hâlinde, sermaye artırımı kararının beyan tarihi itibarıyla alınmış olması ve söz konusu kararın beyan tarihini izleyen onuncu ayın sonuna kadar ticaret siciline tescil edilmesi kaydıyla, bu madde hükümlerinden faydalanılabilir. Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden %1 oranında vergi tarh edilir ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenir.⁽¹⁾

Bu madde kapsamında ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez. Türkiye'ye getirilen veya kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bu madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Bu hükümden faydalanılabilmesi için bildirilen veya beyan edilen tutarlara ilişkin tarh edilen verginin vadesinde ödenmesi ve birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi şarttır.

(1) 30/12/2019 tarihli ve 30994 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1948 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, bu fıkralarda yer alan süreler bitim tarihlerinden itibaren 6 ay uzatılmıştır.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan süreleri, bitim tarihlerinden itibaren altı aya kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi, bildirim ve beyanı ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim veya beyana esas değerlerin tespiti, bildirim ve beyanların şekli, içeriği ve ekleri ile yapılacağı yeri, maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Geçici Madde 91- (Ek:5/12/2019-7194/22 md.)

1/1/2019-31/12/2019 tarihleri arasında elde edilen ücret gelirlerine, bu maddeyi ihdas eden Kanunla 103 üncü maddede yapılan değişiklik öncesi tarife uygulanır.

Mükerrer 123 üncü maddeye bu maddeyi ihdas eden Kanunla eklenen 40/1 maddesi ile 68 inci maddede yer alan 5.500 Türk liralık kira tutarı hakkında, 2019 yılına ilişkin olarak 1/1/2020 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde yeniden değerlendirilmez.

Geçici 72 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde ve ikinci fıkrasında bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikler, 1/1/2019 tarihinden önce akdedilerek geçerlilik kazanmış sporcu sözleşmeleri kapsamında yapılan ücret ödemelerine uygulanmaz. Daha önceki sözleşmeler kapsamında yapılan ücret ödemeleri için geçici 72 nci maddenin değişiklik öncesi hükümleri uygulanır. 1/1/2019 tarihinden önceki sözleşmelere ilişkin olarak 1/1/2019 tarihinden sonra yapılan süre uzatımı ve ücreti etkileyen değişiklikler bu kapsamda değildir.

Geçici Madde 92- (Ek:14/10/2021-7338/11 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan tarımsal destek ödemeleri üzerinden tevki edilmek tahsil edilen gelir vergisi, çiftçilerin düzeltme zamanışımı süresi içerisinde tarha yetkili vergi dairelerine başvurmaları ve dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri şartıyla, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun düzeltmeye ilişkin hükümleri uyarınca, tahsil tarihinden itibaren aynı Kanunun 112 nci maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmüne göre hesaplanacak faizi ile birlikte red ve iade edilir.

Bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere vazgeçilen davalarla ilgili olarak daha önce verilmiş ve kanun yolu tüketilmemiş kararlar uyarınca, taraflara tebliğ edilip edilmediğine bakılmaksızın işlem yapılmaz, idarece de açılmış davalar sürdürülmez, faiz, yargılama giderleri ve vekâlet ücretine hükmedilmez, hükmedilmişse ödenmez. Hakkında kesinleşmiş yargı kararı bulunanların iade talepleriyle ilgili olarak bu madde hükmü uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 93 – (Ek:11/11/2020-7256/21 md.)⁽¹⁾

Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını, bu maddedeki hükümler çerçevesinde, 30/6/2021 tarihine kadar Türkiye'deki banka veya aracı kuruma bildiren gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu varlıkları serbestçe tasarruf edebilirler.

Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 30/6/2021 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye'ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye'ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dâhil edebilecekleri gibi aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 30/6/2021 tarihine kadar vergi dairelerine bildirilir. Bildirilen söz konusu varlıklar, 30/6/2021 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilir. Bu takdirde, söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Bu fıkra kapsamında bildirilen taşınmazların aynı sermaye olarak konulmak suretiyle işletme kayıtlarına alınması hâlinde, sermaye artırım kararının bildirim tarihi itibarıyla alınmış olması ve söz konusu kararın bildirim tarihini izleyen onuncu ayın sonuna kadar ticaret siciline tescil edilmesi kaydıyla, bu madde hükümlerinden faydalanılabilir.

Türkiye'ye getirilen veya kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bu madde kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Bu hükümden faydalanılabilmesi için birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirim yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi şarttır.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan süreleri, bitim tarihlerinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler hâlinde bir yıla kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi ve bildirim ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim esas değerlerin tespiti, bildirim şekli, içeriği ve ekleri ile yapılacağı yeri, maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Yürürlük maddeleri:

Madde 125 – Bu Kanun 1 Ocak 1961 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 126 – Bu Kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

⁽¹⁾ 31/12/2021 tarihli ve 31706 (6.Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5058 sayılı Cumhurbaşkanî Kararı ile bu maddenin birinci, ikinci ve beşinci fıkralarında yer alan sürelerin 31/12/2021 tarihinden itibaren 30/6/2022 tarihine kadar (bu tarih dâhil) uzatılmasına karar verilmiştir.

**31/12/1960 TARİH VE 193 SAYILI KANUNA
İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER:**

1 - 31/12/1982 tarih ve 2772 sayılı Kanunun Geçici Maddeleri:

Geçici Madde 1 – 1 inci madde ile değiştirilen 18 inci madde ve 2 nci madde ile değiştirilen 21 inci madde hükümleri, 1982 yılına ait olup 1983 yılı Mart ayında beyan edilecek gelirler hakkında uygulanmaz.

Geçici Madde 2 – 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 9 numaralı bendinde yer alan ve tam mükellef kurumlara ödenecek tahvilat faizlerinden tevkifat yapılmasına ilişkin hüküm 1/1/1983 tarihinden sonra ihraç olunan tahvillere ödenecek faizler hakkında uygulanır.

Geçici Madde 3 – 11 inci madde ile değiştirilen 96 ncı madde hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce gider yazılmak suretiyle hesaba ödeme kapsamına giren ve tevkifata tabi tutulmamış bulunan ödemeler hakkında da uygulanır.

Geçici Madde 4 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 31/12/1983 tarihine kadar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinin 2 ve 3 numaralı bentleri hükümleri uyarınca sermaye şirketine devrolunan ferdi işletmeler ile nevi değiştirmek suretiyle sermaye şirketi haline dönüşen kolektif ve adi komandit şirketlerin bilançoları 213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 11 inci maddesinde belirlenen şartlar dahilinde ve anılan maddede yazılı emsaller esas alınmak suretiyle değerlemeye tabi tutulur. Bu değerlendirme dolayısıyla Türk Ticaret Kanununun değerlemeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Bu şekilde sermaye şirketine devrolunan ferdi işletmenin sahip veya sahipleri ile sermaye şirketi haline dönüşen kolektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarına değerlendirilmiş bulunan bilançolara göre hesaplanan öz sermaye tutarında ortaklık payı verilir.

Yukarıdaki hükümlere göre devir veya nevi değiştirme halinde yahut bilançoları yeniden değerlemeye tabi tutulmuş bulunan ferdi işletmelerle kolektif ve adi komandit şirketlerin 31/12/1983 tarihine kadar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinin 2 ve 3 numaralı bent hükümlerine göre sermaye şirketine devrolunması veya nevi değiştirmeleri halinde, devralan veya nevi değiştirme suretiyle kurulan sermaye şirketlerinin bilançolarında yer alan aktif kıymetler, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 11 inci maddesinde Kurumlar Vergisi mükellefleri için belirlenen esaslara göre amortisman tabi tutulur.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 11 inci maddesi uyarınca bilançoları yeniden değerlemeye tabi tutulan ferdi işletmelerle kolektif ve adi komandit şirketlerin 31/12/1983 tarihinden sonra 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinin 2 ve 3 numaralı bent hükümlerine göre sermaye şirketine devrolunması veya nevi değiştirmeleri halinde, ferdi işletmelerin sahip veya sahipleriyle kolektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarına yeniden değerlendirme katsayıları uygulanmamış bilançolarına göre hesaplanan öz sermayeleri tutarında ortaklık payı verilir.

31/12/1983 tarihinden sonra ferdi işletmeleri devralan veya nevi değiştirme suretiyle kurulan sermaye şirketlerinin bilançolarında yer alan aktif kıymetler yeniden değerlemeye tabi tutulmadan önceki değerleri üzerinden amortisman tabi tutulur. Bu şirketlerin bilançolarında gösterilen değer artış fonları ise, yeniden değerlemeye tabi tutulan aktif kıymetlerin satışı veya şirketlerin tasfiyesi halinde birikmiş amortismanlar gibi işleme tabi olur.

Geçici Madde 5 – 1982 yılında gerçek usulde vergiye tabi ticari kazanç sahiplerinden 1/1/1983 tarihinde yürürlükte olan götürü usulde vergilendirilmenin ge-

nel ve özel şartlarını taşıyanlar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 50 nci maddesi hükmü dikkate alınmaksızın bir defaya mahsus olmak üzere götürü usulde vergilendirme usulünü seçebilirler.

Geçici Madde 6 – 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa bu Kanunun 15 inci maddesi ile eklenen mükerrer 116 ncı maddesi hükmü ticari,zirai ve mesleki kazançlarından dolayı 1982 takvim yılında gerçek usulde vergilendirilen mükellefler hakkında da uygulanır.

Şu kadarki 1983 yılında gerçek usulden götürü usule geçenler ile 15/4/1983 tarihine kadar faaliyetlerini terk edenler hakkında 1982 yılı ve 1/1/1983 - 15/4/1983 dönemi için mükerrer 116 ncı madde hükmü uygulanmaz.

Geçici Madde 7 – 1475 sayılı İş Kanununa tabi olup da, 12/7/1975 ile 13/4/1980 tarihleri (bu tarihler dahil) arasında işten çıkan veya çıkarılan hizmet erbabına ödenen işten çıkma tazminatının her hizmet yılı için, günlük asgari ücretin 30 günlük tutarının 7,5 katını ve en fazla 24 yıllık tutarının aşmayan kısmı gelir vergisinden müstesna tutulur.İstisnanın hesaplanmasında yıl kesirleri tama iblağ olunur.

Bu madde hükmünün uygulanmasında Vergi Usul Kanununda yer alan düzeltmeye ilişkin hükümler gözönünde bulundurulur.Bu maddeye dayanılarak mükellefler ve vergi sorumluları adına vergi tarh edilemez.

2 - 4/12/1985 tarih ve 3239 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 1 – a) 193 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesi hükmü uyarınca artırılan miktarlara göre yeni takdirler yapıncaya kadar, takdir komisyonlarınca takdir edilen ve halen uygulanmakta olan her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına,bu kazançların 1/3'ü oranında ilave yapılır.

b) Bu Kanun ile Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 8 numaralı bendine ilave edilen parantez içi hükümle götürü usulden yararlanmalarına imkan verilen ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mükellefiyetleri gerçek usulde tesis edilenler, 31/12/1985 tarihi itibariyle götürü usule tabi olmanın şartlarını taşımaları ve Ocak 1986 ayı içinde bağlı bulundukları vergi dairesine yazılı olarak başvurmaları halinde, Gelir Vergisi Kanununun 50 inci maddesi hükmü dikkate alınmaksızın 1/1/1986 tarihinden itibaren götürü usulde teklif olunurlar.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı, bu maddede yazılı başvuru süresini bir aya kadar uzatmaya yetkilidir.

c) 1985 takvim yılı kazançlarına ilişkin olarak 1986 takvim yılı içinde kurumlar vergisi beyannamesi veren kurumların 1985 takvim yılında elde ettikleri ve iştirak kazançları istisnası kapsamına giren kazançları üzerinden % 10 gelir vergisi tevkifatı yapılır.

Bu tevkifat kurumlar vergisi beyanname verme süresi içinde yapılır.

d) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86 ve 87 nci maddelerinin bu Kanun ile değiştirilen hükümleri,1985 takvim yılında elde edilen ve münhasıran ücretten ibaret olan gelirler hakkında da uygulanır.

e) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik mükerrer 116 ncı maddesi hükmü ticari, zirai ve mesleki kazançlarından dolayı 1985 yılında gerçek usulde vergilendirilen mükellefler hakkında da uygulanır.

f) Gelir Vergisi Kanununun 24/12/1980 tarih ve 2361 sayılı ve 31/12/1981 tarih ve 2574 sayılı Kanunlarla değişik 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 1, 2, 3 ve 11 numaralı bentlerinde yazılı olan ve 1985 takvim yılı içinde elde edilen iratlar için, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 77 ve mükerrer 122 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

3 - 3/12/1988 tarih ve 3505 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar (bu tarih dahil) her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 500.000 lirayı aşmayan ve vadesi geldiği halde ödenmemiş olan vergiler ile bu tarih itibariyle ihtilaflı hale getirilmiş ya da dava açma süresi henüz geçmemiş olan ve miktarı 500.000 lirayı aşmayan vergilerin % 30 fazlasıyla ve ihtilaf yaratmamak, yaratılmış ihtilaftan vazgeçmek kaydıyla 31.12.1988 tarihi sonuna kadar ödenmesi halinde, ödenen bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle asılları kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan vergilere ait olan ve her vergi türü itibariyle miktarı 500.000 lirayı aşmayan gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının % 30'unun 31.12.1988 tarihi sonuna kadar ödenmesi halinde, kalan % 70'inin tahsilinden vazgeçilir.

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

4 - 15/12/1989 tarih ve 3689 sayılı Kanunun Geçici Maddesi :

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar (bu tarih dahil) her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 3.000.000 lirayı, yıllık beyannameler üzerinden tarh olunan vergilerde 25.000.000 lirayı aşmayan ve vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş olan vergilerin tamamı ile bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının ayrı ayrı % 30'unun; yarısının 31.12.1990, diğer yarısının da 31.1.1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte tamamen ödenmesi ve ihtilaf yaratılmaması, yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmesi şartıyla gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarından kalan % 70'inin tahsilinden vazgeçilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ihtilaflı olan ya da dava açma süresi henüz geçmemiş bulunan ikmalen, re'sen ya da idarece tarh edilen ve her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 3.000.000 lirayı yıllık beyannameler üzerinden tarh olunan vergilerde 25.000.000 lirayı aşmayan vergilerin tamamı ile bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının ayrı ayrı % 30'unun; yarısının 31.12.1990, diğer yarısının da 31.1.1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi halinde ve ihtilaf yaratılmaması, yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmesi şartıyla gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarından kalan % 70'inin tahsilinden vazgeçilir. Bu fıkra kapsamına giren gecikme faizinin hesaplanmasında tarhiyatın tahakkuk tarihi, dava açma süresinin bitim tarihi olarak dikkate alınır.

Bu Kanunun uygulanmasında; 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile değişik 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesi gereğince asıl addolunan ve her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 3.000.000 lirayı, yıllık beyannameler üzerinden tarh olunan vergilerde ise 25.000.000 lirayı aşmayan gecikme zammı ve gecikme faizlerinden;

– 1.1.1989 tarihi itibariyle asıl addolunan miktarın % 30'unun; yarısının 31.12.1990, diğer yarısının da 31.1.1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi şartıyla kalan % 70'inin,

– 1.1.1990 tarihi itibariyle asıl addolunan miktarların % 20'sinin; yarısının 31.12.1990, diğer yarısının da 31.1.1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi şartıyla kalan % 80'inin ve 1.1.1990 tarihinde asıl addolunan meblağlara 1990 yılı içinde uygulanan gecikme zamlarının,

Bu konuda ihtilaf yaratılmaması ve yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmesi halinde tahsilinden vazgeçilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle asılları kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan vergilere ait olan ve her vergi türü itibariyle miktarı 3.000.000 (Yıllık beyannamelere ilişkin olarak 25.000.000) lirayı aşmayan gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının % 20'sinin; yarısının 31.12.1990, diğer yarısının da 31.1.1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi halinde, kalan % 80'inin tahsilinden vazgeçilir.

Bu Kanunda belirtilen miktarların üzerinde borç olması halinde; bu borçların sadece Kanunda belirtilen miktarları kadarki kısmı hakkında da, yukardaki fıkra hükümleri uygulanır.

Bu Kanun kapsamına giren alacaklar ile ilgili olarak bu Kanunun yayımı tarihinden önce yapılan tahsilat tutarları ile bu Kanuna göre yapılan ödemeler mükellefe red ve iade edilmez.

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

5 - 22/7/ 1998 tarih ve 4369 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 7 – 1.1.1999 - 31.12.2008 tarihleri arasında; Gelir Vergisi Kanununun 18 inci maddesinde sayılan serbest meslek faaliyetlerinden elde edilen hasılatın aynı Kanunun 103 üncü maddesinde yazılı tarifenin birinci ve ikinci gelir dilimleri toplamını aşan kısmı için 18 inci maddedeki istisna uygulanmaz.

Bu istisnanın Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur.

6 - 17/12/2003 tarih ve 5024 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:⁽¹⁾

Geçici Madde 1 – 31.12.2003 tarihi (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2004 yılında biten hesap döneminin sonu) itibarıyla aktif toplamı 7,5 trilyon Türk Lirasını veya hesap dönemine ait ciroları toplamı 15 trilyon Türk Lirasını aşmayan mükelleflerden dileyenler, 2004 yılı (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2004 yılında biten hesap döneminden sonra başlayan hesap dönemine ilişkin) geçici vergi dönemlerinde beyan edecekleri geçici vergi matrahının tespitinde; enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümler yerine Vergi Usul Kanununun bu Kanunla değiştirilmeden önceki değerlendirme hükümleri ile Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla kaldırılan hükümlerini ve Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinin bu Kanunla kaldırılan son fıkrasını dikkate alırlar. Bu takdirde enflasyon düzeltmesinin dikkate alınmadığı hususu beyannamede belirtilir. Beyanname verme süresi içinde bu hususu bildirmeyen veya beyanname vermeyen mükelleflerin enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümleri dikkate almadıkları kabul edilir.

7 - 16/7/2004 tarih ve 5228 sayılı Kanunun Geçici Maddeleri:

Geçici Madde 1 – 1.1.2004 tarihinden önce faaliyete geçen özel kreşler, anaokulları ve meslek teknik okulları ile kalkınmada öncelikli yörelerde açılan özel okullarla ilgili olarak, 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 3 üncü maddesinin bu Kanunla değiştirilmeden önceki hükmü uygulanır. Bu işletmelerden elde edilen kazançlar hakkında Gelir Vergisi Kanununun 20 nci maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bent hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 5 – 1. Mükelleflerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yaptıkları araştırma geliştirme harcamaları hakkında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 89 uncu maddesinin (2) numaralı bendinin altıncı ve yedinci alt bentleri ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilmeden önceki 14 üncü maddesinin (6) numaralı bendi hükümleri uygulanır.

2. 2004 yılına ilişkin olarak bu Kanunun yayımından önce verilen geçici vergi beyannamelerinde bu Kanunla yapılan değişiklikler nedeniyle herhangi bir düzeltme yapılmaz.

(1) Bu maddede yer alan "Dileyen mükellefler, 2004 yılının (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2004 yılında biten hesap döneminden sonra başlayan) ilk geçici vergi döneminde beyan edecekleri geçici vergi matrahının tespitinde;" ibaresi, 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle "31.12.2003 tarihi (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2004 yılında biten hesap döneminin sonu) itibarıyla aktif toplamı 7,5 trilyon Türk Lirasını veya hesap dönemine ait ciroları toplamı 15 trilyon Türk Lirasını aşmayan mükelleflerden dileyenler, 2004 yılı (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2004 yılında biten hesap döneminden sonra başlayan hesap dönemine ilişkin) geçici vergi dönemlerinde beyan edecekleri geçici vergi matrahının tespitinde;" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

**193 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA
ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR TABLO**

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
35	(193 sayılı Kanunun zirai kazançlarla ilgili hükümlerinin uygulamasının tehirine ilişkin Kanundur.)	28/2/1962
39	Geçici Madde 10	1/3/1962
202	3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, Mükerrer 17, 18, 19, 21, 23, 34, Sekizinci Bölüm (1, 2, 3, 4, 5, 6 ncı Ek Maddeler), 37, 40, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 96, 101, 103, 105, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 118, 122, 1, 2, 3 ve 4 numaralı cetveller, Geçici Madde 5, Geçici Madde 8	28/2/1963
365	40, 96, Geçici Madde 6	31/12/1963
	19	1/1/1964
	117	1/3/1964
484	12, 13, 19, 48, 81, 91, 104, 111, 113, Geçici Madde 10	8/7/1964
642	Geçici Madde 4	1/1/1965
784	29	30/11/1966
876	(193 sayılı Kanununda değişiklik yapılmasına dair 724 sayılı Kanunun uygulama kapsamı ile ilgilidir.)	13/6/1967
890	Geçici Madde 4, Geçici Madde 10	6/7/1967
903	89	24/7/1967 tarihini takip eden bütçe yılı başında
933	Ek Madde 3	11/8/1967
980	31, 34, 36, 63, 104	1/1/1968
1132	(193 sayılı Kanunda değişiklik yapan 202 sayılı Kanunun Geçici 4 üncü Maddesinin değiştirilmesine ilişkindir.)	1/1/1969
1137	7, 22, 96, 105, 107	31/3/1969
1631	(193 sayılı Kanunda değişiklik yapan 202 sayılı Kanunun Geçici 4 üncü Maddesinin değiştirilmesine ilişkindir.)	1/1/1972
1743	104	1/7/1973
1927	25	12/7/1975
1981	(193 sayılı Kanunda değişiklik yapan 202 sayılı Kanunun Geçici 4 üncü Maddesinin değiştirilmesine ilişkindir.)	1/1/1975
2026	13	1/1/1976
2320	25	12/9/1980
2361	2, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, Mükerrer 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 29, İkinci Kısım Yedinci Bölüm Başlığı, 31, 32, 33, 34, 35, Birinci Kısım Sekizinci Bölümün Ek 2, 3 ve 4 üncü maddeleri, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 61, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 80, Mükerrer 80, 81, Mükerrer 81, 82, 85, 86, 87, 88, 89, 94, 96, 101, 102, 103, 104, 105, 108, 109, Yedinci Bölüm Başlığı, 111, 112, Mükerrer 112, 113, 114, 115, 116, 117, Mükerrer 117, 121, 122, Geçici 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 ncı maddeler	1/1/1981

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
2454	2, 10, 11, 12, 13, 35, 47, 53, 54, 55, 105, Mükerrer 117, Geçici Madde 7, Geçici Madde 17, Geçici Madde 18	1/1/1981 tarihinden geçerli olmak üzere 5/5/1981
	117	5/5/1981
	31, Geçici Madde 19	1/6/1981
2574	24 ncü maddenin birinci bendi, 34, 46, 54, 77 nci maddenin ikinci bendi, Mükerrer 81, 88, 97, 99, 111, Geçici Madde 10	1/1/1981 tarihinden geçerli olmak üzere 5/1/1982
	7, 18, 21, 23, 24 ncü maddenin üçüncü bendi, 35, 45, 47, 48, 75, Mükerrer 80, 86, 87, 94, 103, 105, 114, 115, Mükerrer 117, Mükerrer 123, Geçici Madde 11, Geçici Madde 12, Geçici Madde 15, Geçici Madde 20, Geçici Madde 21	1/1/1982 tarihinden geçerli olmak üzere 5/1/1982
	77 nci maddenin ikinci bendi haricindeki kısmı	1/1/1983
2588	Mükerrer 80, Mükerrer 81	Emlak vergisi 1980 genel beyan dönemini izleyen ilk genel beyan döneminin rastladığı bütçe yılının başında
2772	18, 21, 24, 31, 40, 68, 80, Mükerrer 81, 86, 87, 94, 96, 98, 105, 111, Dokuzuncu Bölüm, Mükerrer 116, 117, Mükerrer 117, 119, Mükerrer 123, Geçici Madde 12,	1/1/1983 tarihinden geçerli olmak üzere 31/12/1983
2970	31, Ek Madde 3, 105	1/1/1984
2995	91, 113, 114, 115, 116, Mükerrer 116, Geçici Madde 22	27/4/1983
3239	9, 18, Mükerrer 20, 22, 23, 24, 25, 31, 32, 33, 34, İkinci Kısım Sekizinci Bölüm Ek 2 nci Madde, 38, Mükerrer 39, 40, 46, 51, 53, 57, 61, 63, 70, 73, 75, 77, Mükerrer 80, Mükerrer 81, 85, 86, 87, 89, 93, 94, 103, 105, Mükerrer 112, Mükerrer 116, Mükerrer 122, Mükerrer 123, Geçici Madde 23	1/1/1986 ⁽¹⁾
3380	13, Ek Madde 3, 88, Geçici 24, 25, 26 ncı Maddeler	1/1/1987 tarihinden geçerli olmak üzere 24/6/1987
3393	Geçici 27, 28 inci Maddeler	1/1/1987 tarihinden geçerli olmak üzere 30/6/1987
	12	30/6/1987
3418	Mükerrer 18, 51	1/1/1988 tarihinden geçerli olmak üzere 31/3/1988
	Mükerrer 81, 94, Geçici Madde 29, Geçici Madde 30	31/3/1988

(1) 3239 sayılı Kanunun 144 üncü maddesi uyarınca, söz konusu Kanunla yapılan değişikliklerin Bakanlar Kuruluna ve Maliye Bakanlığına yetki veren hükümleri, 1/1/1986 tarihinden geçerli olmak üzere 11/12/1985 tarihinde yürürlüğe girer.

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3505	90, Mükerrer 123, Geçici Madde 31, Geçici Madde 32	10/12/1988
	51, 94, 98, Mükerrer 116, Mükerrer 120, Geçici Madde 33	1/1/1989 tarihinden geçerli olmak üzere 10/12/1988
3571	41	1/1/1989 tarihinden geçerli olmak üzere 20/6/1989
	94	20/6/1989
3689	Geçici Madde 35	1/1/1990 tarihinden geçerli olmak üzere 20/12/1990
	Geçici Madde 34, Geçici Madde 36, Geçici Madde 37	1/1/1991
	46, 48, 49, 103, Mükerrer 123,	1/1/1991 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 1/1/1991
3824	Mükerrer 39, 75, 94, Geçici Madde 28	1/1/1992 tarihinden geçerli olmak üzere 11/7/1992
	27, 31	11/7/1992
	Mükerrer 80	1/1/1993
3946	51 inci maddenin 12 numaralı bendi	30/12/1993
	Mükerrer 81, Geçici Madde 35'e eklenen 7 numaralı fıkra	1993 takvim yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 30/12/1993
	Mükerrer 123	31/12/1993 tarihinden geçerli olmak üzere 30/12/1993
	85, 86, 87, 103	1994 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 1/1/1994
	9, Ek 1, 2 ve 3 üncü Maddeler, Mükerrer 20, 24, 38, Mükerrer 39, 46, 48, 50, 51 inci maddenin 4 numaralı bendi, 63, 64, 69, 75 inci maddenin ikinci fıkrasına eklenen 14 numaralı bent, 87, 94, Mükerrer 120, Geçici Madde 19, Geçici Madde 23, Geçici Madde 27, Geçici Madde 35'in ikinci ve sekizinci fıkraları, Geçici Madde 37, Geçici Madde 38, Geçici Madde 39'un 5 numaralı fıkrası haricindeki kısmı	1/1/1994
	75 inci maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi ile ikinci fıkrasına eklenen 13 numaralı bent, Mükerrer 75, Mükerrer 121,	1/1/1995
	Geçici Madde 39'un 5 numaralı fıkrası	1/1/1997 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 1/1/1997
3986	Geçici Madde 40	7/5/1994
4008	Geçici Madde 41	6/7/1994
	40, 41 inci maddeye eklenen 7 numaralı bent	1/1/1995
	41 inci maddeye eklenen 8 numaralı bent	1/1/1996

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4108	38, 40, 51, 57, 75, 119, Geçici Madde 35	1/1/1995 tarihinden geçerli olmak üzere 2/6/1995
	Ek Madde 2, Mükerrer 123, Geçici Madde 42, Geçici Madde 43	2/6/1995
	23, Mükerrer 111	2/6/1995'i izleyen aybaşında
	94	2/6/1995'i izleyen ikinci ayın başında
	111, Geçici Madde 39,	1995 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere 1/1/1996
	46	1/1/1996
4325	Geçici Madde 35	1997 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere 23/1/1998
4369	53, 54	1/1/1998 tarihinden geçerli olmak üzere 29/7/1998
	Ek Madde 4'ün ikinci fıkrası	1/1/1998 tarihinden itibaren alınan yatırım teşvik belgeleri kapsamında yapılan yatırım harcamaları için geçerli olmak üzere 29/7/1998
	23, 25, 94 üncü maddenin 6 ncı bendinin (b) alt bendi, 94 üncü maddenin 7 ncı bendi, Geçici 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53 ve 54 üncü Maddeler	29/7/1998
	21, 74, 85, 86	1998 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 29/7/1998
	94 üncü maddenin 8, 9 ve 14 numaralı bentleri	Vadesiz hesaplara ödenecek faiz ve kar paylarıyla 29/7/1998 tarihinden itibaren açılan veya vadesi bu tarihten sonra yenilenen hesaplara ve menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile 29/7/1998 tarihinden itibaren iktisap veya elden çıkarılması işlemleri dolayısıyla bu tarihten sonra sağlanan menfaatlere uygulanmak üzere 29/7/1998
	92, 117	1/1/1999 tarihinden itibaren verilen beyannameler için uygulanmak üzere 29/7/1998
	75 inci maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi, 94 üncü maddenin birinci fıkrasının 6 numaralı bendinin (b) alt bendi	1999 hesap dönemi kurum kazançlarından başlamak üzere 1/1/1999
	1, 2, 9, Ek Madde 1, Ek Madde 2, Ek Madde 3, Ek Madde 4'ün ikinci fıkrası haricindeki kısmı, 46, 47, 48, 66, 68, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendi, 76, Yedinci Bölüm Başlığı, 80, 81, 82, 89, 94 üncü maddenin 6 ncı bendinin (c) alt bendi, 101, 103, Mükerrer 120, Mükerrer 123	1/1/1999

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4444	86	1/1/1999 tarihinden geçerli olmak üzere 14/8/1999
	9, 51, Geçici 55, 56 ve 57 nci Maddeler	14/8/1999
	18, 64, Mükerrer 120	1/1/2000
4605	Geçici Madde 58	2000 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 30/11/2000
	94	30/11/2000
4684	38	3/7/2001
4697	Mükerrer 21, 25, 40, 75, 86, 89, 94 üncü maddenin (15) numaralı bendi	7/10/2001
	94 üncü maddenin (11) numaralı bendi	10/7/2001
4710	Geçici Madde 59	24/10/2001
4761	Geçici Madde 60	22/6/2012
	75, 94	22/6/2012 tarihini izleyen aybaşında
4842	19, Mükerrer 21, İkinci Kısım Sekizinci Bölüm Başlığı, Ek 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı Maddeler, 38, 75, Mükerrer 75, 89, 94, Mükerrer 120, Mükerrer 123, Geçici 61, 62, 63 ve 64 üncü Maddeler	9/4/2003
	22, Mükerrer 80, 86, 103	2003 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 9/4/2003
	23	9/4/2003 tarihini izleyen ikinci aybaşında
	92, 117	2003 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 1/1/2004
	31, 37, 63, 66, 89, 98, 119, Mükerrer 121	1/1/2004
4962	23	1/6/2003 tarihinden geçerli olmak üzere 7/8/2003
	86, 89	7/8/2003
	53	1/1/2004
5024	Geçici Madde 65	30/12/2003
	19, 38, 41, 43, 57	1/1/2004
5035	40, 42, 44, 68, 89, 92, 94, 98, 119, Mükerrer 120, 121, Geçici 55 ve 59 uncu Maddeler	31/12/2003 tarihinden geçerli olmak üzere 2/1/2004
5105	89	13/3/2004
5228	20,	1/1/2004 tarihinden geçerli olmak üzere 31/7/2004
	19, 23, 42, 89, İşlenemeyen Hükümler	31/7/2004
	94	1/1/2005
5255	Geçici Madde 66	13/11/2004

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5281	40, 48, 76, 89, 104, Geçici 55 ve 59 uncu Maddeler	1/1/2005 tarihinden geçerli olmak üzere 31/12/2004
	103	1/1/2005 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 31/12/2004 tarihinde
	Geçici 67 ve 68 inci Maddeler	31/12/2004 tarihini izleyen aybaşında
	Mükerrer 80, Mükerrer 81	1/1/2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 1/1/2006 tarihinde
5436	89	26/12/2004 tarihinden geçerli olmak üzere 24/12/2005
	Geçici Madde 67	1/1/2006
5473	63	31/3/2006 tarihini izleyen aybaşında
5479	103	1/1/2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 8/4/2006
	(...) ⁽¹⁾ , Geçici 69 ve 70 inci Maddeler	1/1/2006 tarihinden geçerli olmak üzere 8/4/2006
5527	Geçici Madde 67'nin 1 inci fıkrasının birinci paragrafı, 7 nci, 14 üncü, 17 nci fıkrası	7/7/2006
	Geçici Madde 67'nin 1 inci fıkrasının altıncı paragrafı, 8 inci fıkrası	1/10/2006
5582	75, 94	6/3/2007
5615	41, 75, Mükerrer 80, 121, Mükerrer 121, 123, Geçici 67 nci maddenin (14) numaralı fıkrasına ilişkin değişiklik, Geçici Madde 7	1 1/1/2007 tarihinden geçerli olmak üzere 4/4/2007
	32	1/1/2008 tarihinden itibaren elde edilecek gelirlere uygulanmak üzere 4/4/2007
	9, 92, 94, 99, 98, 99, Mükerrer 120	4/4/2007
5661	53	1/4/2007 tarihinden geçerli olmak üzere 25/5/2007
5746	89	31/12/2023 tarihine kadar uygulanmak üzere 12/3/2008 tarihini takip eden aybaşında
5766	9, Geçici Madde 72	1/7/2008
	29, 42	6/6/2008
	Geçici 73 ve 74 Maddeler	1/1/2008 tarihinden geçerli olmak üzere 6/6/2008

(1) Anayasa Mahkemesinin 15/10/2009 tarihli ve E.: 2006/95, K.: 2009/144 sayılı Kararı ile 30/3/2006 tarihli ve 5479 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin (2) numaralı bendindeki "2" rakamı iptal edilmiş olup, bu rakam 193 sayılı Kanunun 5479 sayılı Kanunla değişik 19 uncu maddesinin yürürlüğünü düzenlediğinden iptal hükmü bu araya işlenmiştir.

Değiştiren Kanunun Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5838	99	28/2/2009
	119, Geçici Madde 75	28/2/2009 tarihini takip eden aybaşında
5904	25, 89, Geçici 76 ve 77 Maddeler	3/7/2009
	32	1/1/2009 tarihinden geçerli olmak üzere 3/7/2009
6009 ⁽¹⁾	103	1/8/2010 tarihini izleyen aybaşında
	Geçici Madde 67	1/10/2010
	Geçici Madde 69	(...) ⁽¹⁾ 1/8/2010
	Geçici Madde 78	1/1/2010 tarihinden geçerli olmak üzere 1/8/2010
6111	75, Geçici Madde 67	25/2/2011
	Geçici Madde 68	31/12/2010 tarihinden geçerli olmak üzere 25/2/2011
6303	Geçici Madde 79	18/5/2012
6322	9, 46, 75, 89, 94, Geçici Madde 67, Geçici Madde 81	15/6/2012
	94/10-a, Geçici Madde 80	1/7/2012
	21	1/1/2013 tarihinden itibaren elde edilen hasıllata uygulanmak üzere 15/6/2012
	41	1/1/2013
6327	Geçici Madde 82	29/6/2012
	22, 75, 86, 94	29/8/2012
	40, 63, 89	1/1/2013
6353	75, 94	12/7/2012
6358	Geçici Madde 83	10/11/2012
6456	Geçici Madde 84	18/4/2013
6462	25, 31, 63, 89	3/5/2013
6486	Geçici Madde 85	29/5/2013
6487	Geçici Madde 75	11/6/2013

(1) Anayasa Mahkemesinin 9/2/2012 tarihli ve E: 2010/93, K: 2012/20 sayılı Kararı ile, 23/7/2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun yürürlük hükümlerini düzenleyen 62 nci maddesinin (ç) bendinde yer alan “2010 takvim yılı kazançlarına uygulanmak üzere” ibaresi iptal edilmiş olup, bu ibare 193 sayılı Kanunun Geçici 69 uncu maddesinin yürürlüğünü düzenlediğinden iptal hükmü bu araya işlenmiştir.

Değiştiren Kanunun veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Anayasa Mahkemesinin 9/2/2012 tarihli ve E: 2010/93, K: 2012/20 sayılı Kararı	Geçici Madde 69	26/7/2013
6518	89	19/2/2014
6525	89	27/2/2014
6527	Geçici Madde 76	1/3/2014
6552	89	11/9/2014
6645	40	23/4/2015
	32	23/4/2015 tarihini izleyen aybaşında
6655	Geçici Madde 67, Geçici Madde 68	1/1/2016
6663	Mükerrer Madde 20, Mükerrer Madde 123	10/2/2016
	89	1/1/2016 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 10/2/2016
6676	Geçici Madde 75	26/2/2016 tarihini izleyen aybaşında
6728	22, 40, 89, 98/A, Geçici Madde 67	9/8/2016
	23, 25	9/8/2016 tarihini izleyen aybaşında
	33	1/1/2017
6745	20	1/1/2017 tarihinden itibaren faaliyete başlayan özel kreş ve gündüz bakımevlerine uygulanmak üzere yayımı tarihinde (7/9/2016)
	74, 94, Geçici Madde 67	7/9/2016
6753	Geçici Madde 86	1/10/2016 tarihinden geçerli olmak üzere 28/10/2016
6824	Mükerrer Madde 121	1/1/2018 tarihinden itibaren verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde uygulanmak üzere 8/3/2017
7061	74	1/1/2017 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 5/12/2017
	Geçici Madde 87	1/9/2017 tarihinden geçerli olmak üzere 5/12/2017
7063	Geçici Madde 72	20/12/2017
7103	9, 23, 25, 32, 61	27/3/2018
7104	Mükerrer Madde 80, Geçici Madde 88	6/4/2018
KHK/700	23, 32, 33, 40, 41, 51, 54, 63, 89, 94, Mükerrer Madde 111, Mükerrer Madde 120, Mükerrer Madde 121, Mükerrer Madde 123, Geçici Madde 67, Geçici	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek

	Madde 68, Geçici Madde 80, Geçici Madde 82	göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
--	---	--

Değiştiren Kanunun veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
7161	23, 29, Geçici Madde 76,	23 üncü maddesi ve 29 uncu maddesi 1/2/2019 tarihinde, Geçici madde 76 1/1/2019 tarihinde
7162	9, 25, Mükerrer Madde 121, Geçici Madde 89	Mükerrer Madde 121 1/1/2019 tarihinden itibaren verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde indirim şartlarının varlığı açısından dikkate alınmak üzere yayımı tarihinde diğer maddeler yayımı tarihinde (30/1/2019)
7186	Madde 113, Geçici Madde 20	19/7/2019
7194	18, 23, 29, 40, 68, 86, 94, 103, Mükerrer Madde 121, Mükerrer Madde 123, Geçici Madde 67, Geçici Madde 72, Geçici Madde 91	103 üncü maddesinde yapılan değişiklik 1/1/2019 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde, 23 üncü ve 29 uncu maddelerinde yapılan değişiklik Kanunun yayım tarihini izleyen ay başında, 18 inci ve 86 ncı maddelerinde yapılan değişiklik -1/1/2020 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde, 40 ncı ve 68 inci maddelerinde yapılan değişiklik 1/1/2020 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi gelir ve kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde, Mükerrer 121 inci maddesinde yapılan değişiklik 1/1/2020 tarihinden itibaren verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde, Geçici 72 nci maddesinde yer alan “31/12/2019” ibaresini “31/12/2023” şeklinde değiştiren hükmü yayımı tarihinde, diğer hükümleri 1/1/2020 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde (7/12/2019)
7226	75	26/3/2020
7256	9, 89, 94, Mükerrer Madde 123, Geçici Madde 67, Geçici Madde 68, Geçici Madde 93	9 uncu, 89 uncu maddeleri ile geçici 67 nci maddesinin onüçüncü fıkrasının ikinci paragrafına ibare eklenmesine ilişkin hükmü 1/1/2021 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde (17/11/2020)

Değiştiren Kanunun veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	193 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
7338	Mükerrer Madde 20/A, 46, 89, 117	1/1/2021 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde (26/10/2021)
	Mükerrer Madde 20/B	1/1/2022 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde (26/10/2021)
	Mükerrer Madde 120	2022 yılı vergilendirme dönemine ilişkin verilecek beyannamelerden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde (26/10/2021)
	Mükerrer Madde 121	1/1/2022 tarihinden itibaren verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde (26/10/2021)
	Mükerrer Madde 20/C, 92, 94, , Geçici Madde 92	26/10/2021
7341	Geçici Madde 67	6/11/2021
7349	9	25/12/2021
	23, 32, 64, 106, 108, 109, 110, 118, 122	1/1/2022 tarihinden itibaren yapılan ücret ödemelerine uygulanmak üzere yayımı tarihinde (25/12/2021)
7394	41, 66	15/4/2022
7420	9	9/11/2022
	Geçici Madde 82	1/1/2023 tarihinden itibaren elde edilen gelir veya kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde (9/11/2022)
	23	1/12/2022
7440	Mükerrer Madde 20	1/1/2023 tarihinden itibaren elde edilen gelir ve kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde (12/3/2023)

193 SAYILI KANUNUN ÇEŞİTLİ MADDELERİNDEKİ ORAN VE MİKTARLARDA KANUN HARİCİNDEKİ MEVZUAT İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ

Değişiklik Yapan Mevzuatın		Yayımlandığı Resmi Gazetenin		Değişiklik Gören Madde
Tarihi / Türü	Numarası	Tarihi	Numarası	
25/10/1982	8/5521	28/11/1982	17882	51
20/12/1983	83/7511	26/12/1983	18263	18, 21
23/12/1983	83/7518	30/12/1983	18267	13, 53
20/12/1985	85/10172	26/12/1985	18970	47, 48
20/12/1985	85/10175	26/12/1985	18970	94
1/12/1986	86/11239	10/12/1986	19307	13
12/12/1986	86/11307	23/12/1986	19320	46, 47, 48
21/12/1986	86/10380	22/2/1986	19027	94
25/3/1986	86/10415	7/3/1986	19040	94
9/12/1986	86/11306	23/12/1986	19320	Mükerrer 116
23/12/1986	86/11330	31/12/1986	19328	45, 75, 94
12/3/1987	87/11565	14/3/1987	19400	94
27/4/1987	87/11812	6/6/1987	19479	75, 94
14/7/1987	87/11987	27/8/1987	19557	94
16/12/1987	87/12338	28/12/1987	19678	45, 75, 94
30/12/1987	87/12467	31/12/1987	19681 (Mükerrer)	31, 46, 48, 86, 87, 94, 103, Mükerrer 116
30/12/1987	87/12478	19/1/1988	19699	94
22/1/1988	88/12567	19/2/1988	19730	94
19/2/1988	88/12645	20/2/1988	19731	94
25/5/1988	88/12966	9/5/1988	19837	75, 94
28/12/1988	88/13642	30/12/1988	20035	21, 31, 46, 48, 53, 68/10, 86, 87, 103, Mükerrer 116, Geçici 32
28/12/1988	88/13644	30/12/1988	20035	94
25/3/1989	89/13876	25/3/1989	20119	Mükerrer 120
16/6/1989	89/14258	25/7/1989	20232	13, 53
21/7/1989	89/14365	19/8/1989	20257	94
27/12/1989	89/14913	30/12/1989	20388	17, 21, 31, 46, 48, 68/10, 86, 87, 103, Mükerrer 120
27/12/1989	89/14919	30/12/1989	20388	94
15/12/1990	3689	20/12/1990	20731	13, 17, 21, 24, Ek 2, 47, 53, 68, Mükerrer 80, 86, 87, 103, 111, 112.
12/8/1991	91/2074	16/8/1991	20962	94
2/10/1991	91/2345	31/10/1991	21037	17
26/12/1991	91/2569	31/12/1991	21098	13, 21, 24/3, 31, 47/2, 53, 68/10, Mükerrer 80, 86, 87, 103, 111, 112 ve geçici 37
26/12/1991	91/2564	31/12/1991	21098 (Mükerrer)	94

Değişiklik Yapan Mevzuatın		Yayınlandığı Resmi Gazetenin		Değişiklik Gören Madde
Tarihi/Türü	Numarası	Tarihi	Numarası	
30/1/1992	92/2682	12/2/1992	21140	94
30/1/1992	92/2683	12/2/1992	21140	51
20/5/1992	92/3078	28/5/1992	21241	94, 103
22/12/1992	92/3892	31/12/1992	21452	13, 17, 21, 24/3, 31, 47/2, 53, 68/10, Mükerrer 80, 86, 87, 103, 111, 112 ve Geçici Madde 37
17/11/1992	92/3802	31/12/1992	21452	94
Tebliğ	165	6/3/1991	20806	Geçici 35.
Tebliğ	167	12/4/1991	20843	69
Tebliğ	168	15/3/1992	21172	48, Geçici Madde 35
Tebliğ	170	28/1/1993	21479	48, Geçici Madde 35
20/8/1999	99/13230	25/8/1999	23797 (Mükerrer)	94
30/12/1993	93/5142	31/12/1993	21805 (Mükerrer)	46, 47, 48
30/12/1993	93/5143	31/12/1993	21805 (Mükerrer)	Mükerrer 120
30/12/1993	93/5146	31/12/1993	21805 (Mükerrer)	13, 17, 21, 31, 33, 53, 68, Mükerrer 80, 82, 111, 112
30/12/1993	93/5148	31/12/1993	21805 (Mükerrer)	94
27/1/1994	94/5255	9/2/1994	21844	94
14/2/1994	94/5307	16/2/1994	21851	94
8/12/1994	94/6300	27/12/1994	22154	13, 17, 21, 31, 47, 53, 68 Mükerrer, 80, 82, 86, 87, 111, 112, Ek Madde 2
Tebliğ	179	2/1/1995	22159	103, Mükerrer 116, Geçici Madde 35
12/1/1995	95/6429	1/2/1995	22189	94
12/1/1995	95/6430	1/4/1995	22245	46, 48, 51, Geçici Madde 35
15/2/1995	95/6595	29/3/1995	22242	47
Tebliğ	183	6/4/1995	22250	48
17/7/1995	95/7137	6/9/1995	22396	94
15/12/1995	95/7593	30/12/1995	22509	13, 17, 21, 23, 31, Ek 2, 53, 68, Mükerrer 80, 86, 87, 103, Mükerrer 111, 112, Geçici Madde 35
Tebliğ	189	31/12/1995	22510	48
Tebliğ	190	11/1/1996	22520	Geçici Madde 35
29/1/1996	96/7843	10/2/1996	22550	47
30/9/1996	96/8635	31/10/1996	22803 (Mükerrer)	94
20/12/1996	96/8955	29/12/1996	22862	94
Tebliğ	200	31/12/1996	22864	13, 17, 21, 23, 53, 68, Mükerrer 80, 112, Mükerrer 116, Geçici Madde 35

Değişiklik Yapan Mevzuatın		Yayınlandığı Resmi Gazetenin		Değişiklik Gören Madde
Tarihi/Türü	Numarası	Tarihi	Numarası	
4/4/1996	96/8005	12/4/1996	22609	46
Tebliğ	199	28/12/1996	22861	46
31/3/1997	97/9516	30/6/1997	23035 (Mükerrer)	46
9/12/1997	97/10351	16/12/1997	23202 (Mükerrer)	23, Ek Madde 2, 47, 86, 87, 103, Mükerrer 111
24/12/1997	97/10416	31/12/1997	23217	31
Tebliğ	204	16/12/1997	23202 (Mükerrer)	46, 48, 69
3/4/1998	98/10885	16/4/1998	23315 (Mükerrer)	46
10/8/1998	98/11465	13/8/1998	23432 (Mükerrer)	94
28/8/1998	98/11593	1/9/1998	23450	94
7/10/1998	98/11794	15/10/1998	23494	94
17/11/1998	98/12030	28/11/1998	23537	31
Tebliğ	205	16/12/1997	23202	Geçici Madde 35
Tebliğ	215	6/12/1998	23545	48
BKK	98/11601	6/9/1998	23455	94
BKK	99/12626	1/4/1999	23653	94
Tebliğ	62	1/5/1999	23682	41
20/8/1999	99/13230	25/8/1999	23797 (Mükerrer)	94
Tebliğ	65	30/10/1999	23861	41
Tebliğ	228	16/12/1999	23908	21, 23, Ek 2, 103
BKK	2000/329	25/4/2000	24030 (2. Mükerrer)	Mükerrer 120
Tebliğ	66	25/1/2000	23944	41
Tebliğ	69	3/11/2000	24219	41
BKK	99/13645	30/11/1999	23892 (Mükerrer)	31
Tebliğ	230	30/12/1999	23922	47
BKK	2000/1713	20/12/2000	24266	94
BKK	2000/1712	20/12/2000	24266	75
Tebliğ	238	22/12/2000	24268	21, 23, Ek Madde 2, 47, 48, 103
BKK	2000/1689	8/12/2000	24254	21, 23, 21, Ek Madde 2, 47, 48, 103
Tebliğ	70	7/2/2001	24311	41
Tebliğ	71	6/5/2001	24394	41
Tebliğ	72	27/7/2001	24475	41
Tebliğ	2001/2839	17/8/2001	24496	94
Tebliğ	2001/2847	17/8/2001	24496	94

Değişiklik Yapan Mevzuatın		Yayımlandığı Resmi Gazetenin		Değişiklik Gören Madde
Türü	Numarası	Tarihi	Numarası	
Tebliğ	73	3/11/2001	24472	41
BKK	2001/3398	27/12/2001	24623	21, 23, 31, 103
Tebliğ	304	5/4/2002	24717	Mükerrer 120
Tebliğ	308	14/7/2002	24815	Mükerrer 120
Tebliğ	309	2/10/2002	24894	Mükerrer 120
Tebliğ	78	26/10/2002	24918	41
BKK	2002/5000	30/12/2002	24979	94
Tebliğ	79	30/1/2003	25009	41
Tebliğ	313	20/3/2003	25054	Mükerrer 120
Tebliğ	84	18/11/2003	25293	41
BKK	2003/6577	30/12/2003	25332	94
BKK	2003/6578	30/12/2003	25332	19, 21, 23, Mükerrer 80, 82, 86,103
BKK	2004/8295	29/12/2004	25685	19, 21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, Mükerrer 121
BKK	2005/9826	29/12/2005	26038	21, 23, 31, 47, 48, 82, 86, Mükerrer 121
Tebliğ	Seri No: 266	28/12/2007	26740	21, 23/8, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86
BKK	2007/13044	26/12/2007	26742	103
Tebliğ	Seri No: 270	23/12/2008	27089	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86
Tebliğ	Seri No: 271	31/12/2008	27097 (6. Mükerrer)	103
BKK	2009/14592	3/2/2009	27130	94
Tebliğ	Seri No: 273	29/12/2009	27447	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103
BKK	2010/1182	29/12/2010	27800	94, Geçici Madde 67
Tebliğ	Seri No: 278	29/12/2010	27447 (6. Mükerrer)	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103
Tebliğ	Seri No: 280	26/12/2011	28154	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
BKK	2012/3571	6/9/2012	28403	75
Tebliğ	Seri No: 284	31/12/2012	28514 (4. Mükerrer)	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
BKK	2013/5174	31/7/2013	28724	Geçici Madde 85
Tebliğ	Seri No: 285	30/12/2013	28867 (Mükerrer)	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
Tebliğ	Seri No: 287	30/12/2014	29221	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
Tebliğ	Seri No: 290	25/12/2015	29573	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
Tebliğ	Seri No: 296	27/12/2016	29931	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
Tebliğ	Seri No: 302	29/12/2017	30285 (Mükerrer)	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 103, Geçici Madde 67
BKK	2018/11674	5/5/2018	30412	23
Tebliğ	Seri No: 305	31/12/2018	30642 (3.Mükerrer)	21, 23, 31, 47, 48, Mükerrer 80, 82, 86, 89, 103, Mükerrer 121

[illegible]